

CASA DE LUT

Pearl S. Buck

Pearl S. Buck

CASA DE LUT

Volumul I

ȚARINA

Traducere de JUL. GIURGEA

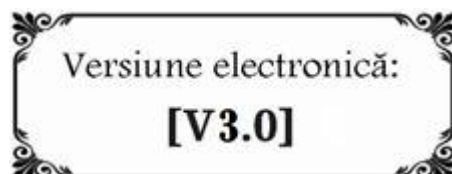
EDITURA TRIBUNA

CRAIOVA – 1993

Îngrijirea ediției: VALERIU CÎMPEANU

Coperta de ȘTEFAN BRĂDICEANU

Versiunea românească a acestei cărți a fost făcută din
originalul în limba engleză al trilogiei
HOUSE OF EARTH
de Pearl S. Buck,
apărut în editura Grosset & Dunlap, Inc.,
New York, 1931.

Corectură [V1.0]: august 2015
Corectură [V2.0]: decembrie 2015
Corectură [V3.0]: iulie 2016

PREFAȚĂ

Când această trilogie a început să prindă formă, ea a fost plănuită pentru a fi încheată nu numai într-o singură carte, ȚARINA, ci pentru a înfățișa felul în care a luat ființă o familie chineză, care ca și aproape majoritatea marilor familii se ridică de jos, din mijlocul populației rurale. Povestirea din prima carte nu este povestea unui fermier, ci a unui agricultor care se ridică ceva mai sus decât ceilalți fermieri dimprejurul lui, un om care a trăit și va trăi întotdeauna la țară, dar care și-a întrebuintat pământul pe care-l avea, drept temelie pentru înjghebarea unei familii. Nimic în viața chinezească și de fapt chiar în viața oamenilor în general, nu poate fi mai semnificativ, decât felul acesta de ridicare și decădere a familiilor. Întemeietorul este adeseori un bărbat energic, naiv, inteligent și simplu, ai cărui copii vor depăși foarte curând felul de viață al înaintașilor lor, așa că vor duce înainte și foarte departe vigoarea lui pe alte tărâmurile de existență.

În cartea FECIORII vigoarea de la început a lui Wang Lung, se manifestă în războaie, în negoț, în dorința de a câștiga și a cheltui banul, dar această vigoare concentrată la început numai la unul dintre eroi, începe să se fărâmițeze, pe măsură ce trece vremea, trecând asupra fiilor și manifestându-se în numeroase domenii.

În CASA ÎNVRĂJBITĂ această vigoare pare aproape dispărută. Moleșeala pricinuită de viața în belșug, depărtarea ce se statornicește tot mai mult între urmași și între pământul care le-a fost leagăn, forțele complicate ale existenței moderne, au temperat și au distrus în parte egoismul inconștient și neliniștit al întemeietorului familiei. Urmașii încep să se înstrăineze unul de altul, nu numai fizicește ci și spiritualicește. Într-o bună zi însă toți aceștia vor fi treziți din nou la viață și se vor aduna laolaltă, datorită renașterii undeva în mediul rural a unui om simplu și ambițios, dar renașterea aceasta va veni mai târziu. Aceasta este povestea marilor familii chinezești.

Astăzi în China povestea aceasta se desfășoară în linie orizontală și perpendiculară. Ceea ce vasăzică anume, că deși povestirea din CASA DE LUT îmbrățișează, o epocă de cincizeci de ani, fiecare episod al ei reprezintă viața, în felul în care e trăită astăzi și în care va fi trăită multă vreme de aci înainte, deoarece China își are izvoarele de viață atât în trecut

cât și în prezent, în timpurile medievale cât și în cele moderne. Este un imperiu destul de mare, pentru a putea să trăiască în felul acesta. Celelalte națiuni se zbat din toate puterile, pentru uniformizarea vieții, China însă nu se gândește la așa ceva. La țară oamenii trăiesc și muncesc și astăzi, exact cum au muncit și străbunii lor, trăind în aceleași case și întrebuițând aceleași unelte de plugărie. Doar că astăzi s-ar putea întâmpla ca țăranul să-și oprească plugul în brazdă și să ridice fruntea, ca să se uite după aeroplanul care se pierde în zare. Dar chiar atunci când se uită, nu pierde prea multă vreme. Pentru el adevărata realitate este și astăzi pământul, plugăria, groaza de foametea care-l pândește mereu, prin urmare aievea este numai lupta pentru a stăpâni cât mai mult pământ și a avea hrană mai multă. Dar cu toate acestea în aeroplanele ce brăzdează văzduhul, este a treia generație, din aceeași familie, care se uită curioasă, și de cele mai multe ori nepăsătoare la furnica îmbrăcată în straie albastre de pânză care se târăște încet în lungul brazdelor cafenii ce fug acolo, adânc pe dedesubtul ei. Fiecare își are semnificația lui și fiecare își are locul dinainte stabilit în caleidoscopul uriaș care reprezintă viața chineză. Ar fi prea devreme să încercăm de acum să prevestim ziua când acești doi factori se vor întâlni din nou împreună și se vor uni. Poate într-o bună zi va izbucni o mare și adevărată revoluție, care va distruge fie pe unul fie pe celălalt dintre ei, sau îi va sili să se unească. Dar până atunci va trebui să mai treacă multă vreme și un drum foarte lung de făcut, ori deocamdată factorii aceștia doi sunt dezbinați.

Prin urmare ultima carte din această povestire, trebuie să se încheie fără nimic sigur și fără nimic ce ai putea prevedea dinainte.

Nimic sigur și nimic ce s-ar putea prevedea... dar ușa e larg deschisă pentru ceea ce va aduce viitorul.

P.S.B.

ȚARINA

Capitolul I

Era ziua lui de nuntă. Când deschise ochii în mijlocul luminii tulburi dintre perdelele trase împrejurul patului, Wang Lung nu-și putu da seama numaidecât, de ce zorile zilei de astăzi i se par altfel decât zorile zilelor de până acum. În casă era liniște și nu se auzea decât respirația ușoară și tusea chinuită a bătrânului său părinte, în odaia care se deschidea de cealaltă parte a tindei, în fața ușii de la odaia lui. În fiecare dimineață primul zvon ce tresărea în casă, era tusea bătrânului. De obicei Wang Lung sta întins în așternut și aștepta, până când zvonul începea să se apropie tot mai mult și auzea ușa de la odaia tatălui său scârțâind în țâțânile de lemn.

Dar în dimineața aceasta nu mai întârzie, ci sări în picioare și feri perdelele patului. De afară venea o lumină tulbure, de zori însângerate și, prin ochiulețul de fereastră în patru colțuri, peste care hârtia sfâșiată, tremura în boarea dimineții, clipea un colțișor de cer, ca bronzul. Se apropie de fereastră și smulse foaia de hârtie.

— Acum e primăvară și de asta nu mai e nevoie, murmură el.

Îi era rușine să strige în gura mare, că astăzi ar vrea și el, ca în casa lor să fie dereticat și toate lucrurile așezate la locul lor. Ochiul de fereastră abia era atât de larg, încât să-și poată trece mâna prin el, dar totuși întinse palma, ca să simtă boarea de afară. Un vântuleț ușor adia din răsărit și susura încărcat de umezeală. Era semn bun! Țarina avea nevoie de umezeală, ca să poată răsări semănăturile. Astăzi ar fi fost peste puțină să vină ploaia, dar dacă vântul se va întezi, peste câteva zile trebuia să vină și ea. Va fi foarte bine și așa! Abia ieri spusese părintelui său că, dacă va mai ține zăpușeala aceasta, spicul grâului va rămâne sec și fără bob. În clipa aceasta i se păru că pronia cerească alesese tocmai ziua de astăzi pentru a-i sta într-ajutor. Holdele lui vor da rod!

Ieși în tindă și, în mers, își îmbracă pantalonii de pânză albastră, încingându-se peste mijloc cu fâșia de aceeași culoare, care-i ținea loc de bete. Rămase despuiat până la brâu, ca să-și încălzească apa de care avea

nevoie pentru baie. Trecu în șopronul lipit de peretele casei, unde aveau bucătăria, și din adâncul întunecat de umbră, văzu boul că întoarce capul spre el din colțul cel mai apropiat de ușă și mugește încet și stins. Bucătăria lor era făcută ca și casa, din bucăți mari de pământ nears, pământ frământat în picioare, cu pleavă și paie, pe care-l aduseseră din țarina lor. Tot din pământul țarinei lor făcuse bunicul său în tinerețe și plita cu vatră, care, acum era arsă pe dinăuntru și neagră pe dinafară din pricina anilor nenumărați cât gătiseră demâncare la ea. În gura arsă a plitei de lut, era o căldare de cioaie, adâncă și rotundă.

Căldarea aceasta o umplu până la jumătate cu apa dintr-o oală de pământ ce era la îndemână, dar turnă cu multă cruțare, căci apa era lucru de preț. După câteva clipe de îndoială întoarce oala cu gura în jos și turnă tot conținutul în căldare. Astăzi era ziua când va trebui să-și spele tot trupul. Din anii copilăriei lui, când îl ținea maică-sa în poală, nimeni nu-i mai văzuse trupul gol. Dar astăzi îl va vedea cineva și ar fi vrut ca trupul său să fie curat.

Trecu spre fundul bucătăriei, de cealaltă parte a plitei, și luă o mână de iarbă uscată și câțiva coceni din grămada care era în colțul șopronului și-i așează cu băgare de seamă în gura vetrei, potrivind fiecare firicel. Pe urmă scoase amnarul și scăpără o scânteie în fărâma de iască, și aruncând-o în șomoilogul de paie, acesta prinse numaidecât flacăra.

Astăzi era ziua când el trebuia pentru cea din urmă oară să mai ațâțe focul. De șase ani, de când murise maică-sa, îl ațâțase în fiecare dimineață. Făcea focul, încălzea apa, o turna într-un castron și intra în odaia unde părintele său aștepta, așezat pe marginea patului, tușind și pipăind cu mâna după încălțăminte care era pe podmol. Șase ani la rând, bătrânul așteptase în fiecare dimineață pe fiul său, să-i aducă apa fierbinte din castron, pentru a-și potoli tusea. Acuma bătrânul și fiul său se vor putea odihni. În casa lor va veni o femeie. De aci înainte Wang Lung nu va mai trebui niciodată să se ridice – vara-iarna – din așternut în fiecare zori, ca să ațâțe focul. Va sta întins și va aștepta, și-i vor aduce și lui castronul de apă fierbinte, iar dacă se va întâmpla ca țarina lui să dea recoltă îmbelșugată, pe apa fierbinte din castron vor fi și frunzulițe de ceai. Așa fusese odinioară, în câte un an de recoltă.

Iar dacă femeia va osteni de roboteală, va veni rândul copiilor să ațâțe focul, copii mulți pe care-i va naște lui Wang Lung. Gândindu-se la acești

copii care vor mișuna prin cele trei odăițe ale lor, Wang Lung stătu în loc și începu să se gândească. Cele trei odăi ale casei lor li se păruseră întotdeauna prea mult pentru ei doi, căci de la moartea mamei lui, casa era pe jumătate goală. Trebuiseră să se împotrivească mereu rudelor lor care erau mai strâmtorate – cum era unchiul său, care avea un cârd de copii și le spunea mereu:

— Cine a mai văzut, ca doi oameni care trăiesc numai ei singuri, să aibă nevoie de atâta loc? Nu se poate ca părintele să doarmă împreună cu fiul său? Căldura trupului tânăr al fiului, ar putea domoli tusea bătrânului.

Dar părintele său îi răspundea întotdeauna:

— Patul mi-l voi împărți numai cu nepotul meu. El îmi va încălzi ciolanele bătrâne, în ziua când voi ajunge nevolnic.

De aici înainte trebuia să vină și nepoții – nepoți peste nepoți! Vor trebui să aștearnă paturi în lungul pereților și în tindă. Toată casa va fi plină de paturi. Flacăra din sobă se domoli și focul se stinse, iar apa din căldărușă începu să se răcească, în timp ce Wang Lung se gândea la paturile ce va trebui să le așeze în casa lor care acum era pe jumătate pustie. Chipul întunecat al bătrânului apăru în pragul ușii, strângându-și cu mâinile împrejurul trupului, hainele pe care nu și le încheiase încă. Tușea și scuipa, răsuflând cu greutate.

— Cum se poate să nu fie încă apă fierbinte, ca să-mi încălzesc plămânii?

Wang Lung făcu ochii mari și se uită la el, pe urmă își aduse aminte și-i fu rușine de el însuși.

— Șomoilogul de paie pe care l-am pus pe foc, e reavăn, murmură el din dosul sobei, Vântul umed de afară...

Bătrânul tușea cu nădejde, fără să țină seamă de vorbele lui și nu se opri, până când văzu că apa începe să dea în undă. Wang Lung îi turnă puțină într-un castron, pe urmă, după ce stătu câteva clipe în cumpănă, întinse mâna și feri capacul de pe o ulcică smălțuită ce era pe polița de deasupra sobei, și dintr-însa scoase între degete câteva frunzulițe răsucite și uscate de ceai, pe care le împrăstie pe deasupra apei fierbinți din castron. Bătrânului îi luciră ochii de lăcomie, dar cu toate acestea începu numaidecât să scâncească:

— De ce ești risipitor? Ceaiul risipit în felul acesta, este tot atâta ca și când ai încerca să înghiți argint!

— Astăzi este ziua! răspuse Wang Lung și chicoti scurt. Bea, ca să te simți mai ușurat!

Bătrânul luă castronul în palmele bătucite, cu degete ciolănoase și începu să soarbă gemând și murmurând neînțeles. Ochii lui lacomi urmăreau frunzulițele răsucite cum se destind și tremură pe suprafața apei fierbinți, dar nu se putea hotărî să le înghită.

— Vezi că se răcește, zise Wang Lung.

— Adevărat... așa este, răspuse bătrânul speriat și începu să soarbă adânc din castronul cu ceai fierbinte. Pe chipul lui se vedea o mulțumire animalică, întocmai ca a unui copil care nu se mai gândește la nimic, decât la mâncarea pe care o are dinainte. Dar cu toată mulțumirea pe care o simțea, ar fi fost peste putință să nu vadă pe Wang Lung, că deșartă toată apa din căldare într-un ciubăr adânc de lemn.

Ridică fruntea și se uită la fiul său.

— Ai apă destulă, ca să faci să încolțească sămânța de pe o holdă, zise el pe neașteptate.

Wang Lung vărsă apa din căldare până la ultima picătură. De răspuns, nu-i răspuse nimic.

— Ce faci acolo? strigă tatăl său răstit.

— De la Anul Nou nu mi-am mai spălat trupul în întregime, răspuse Wang Lung cu sfială.

Îi era rușine să spună tatălui său, că are de gând să-și spele trupul ca să fie curat, când îl va vedea femeia. Ridică ciubărul și ieși repede din bucătărie, ca să treacă în odaia lui. Ușa prinsă în țâțânile de lemn nu se închidea tocmai bine în uşciorii vechi, așa că bătrânul trecu în tindă și, apropiindu-se de ușă, puse gura la despărțitura ce se vedea între scânduri și strigă:

— N-are să iasă bine. Dacă obișnuiești femeia cu astfel de lucruri – dimineața, ceai în apa fierbinte și toată spălătura asta!

— Numai o dată se întâmplă să fie o zi ca asta, strigă Wang Lung din odaia lui. Pe urmă adăugă: După ce voi isprăvi cu spălatul, voi arunca apa pe holdă, așa că nu se va pierde cu totul fără folos.

La aceste cuvinte bătrânul nu mai zise nimic, așa că Wang Lung își descinse betele și se dezbracă. La lumina care tremura ca o pată în patru colțuri, strecurată prin spărtura tăiată în perete, muie un mic prosop în apa care aburea și începu să-și frece din toate puterile trupul zvelt, cu piele întunecată. Deși trupul îi era cald, totuși din pricina curentului de aer, pielea

umedă i se înfiora ușor, așa că muie prosopul de mai multe ori la rând în apa fierbinte și începu să se frece cu mișcări repezi, până când din trupul său prinseră să se ridice nourași ușori de aburi. Pe urmă se apropie de o lădiță de lână perete, care fusese a mamei lui, și dintr-însa scoase un rând de haine curate, de pânză albastră. Se gândi că astăzi ar putea să-i fie frig, în hainele acestea de pânză, fără hainele căptușite cu scamă, purtate în timpul iernii, dar aducându-și aminte de ele, își zise că i-ar fi peste puțină să îmbrace hainele acelea și să le simtă pe trupul curat. Fața hainelor lui era sfâșiată și murdară, iar din găuri îi atârnav smocurile de scamă cenușie și încălțită. N-ar fi vrut ca femeia să-l vadă pentru întâia oară, cu lațele atârându-i din haine. Mai târziu, va putea să i le petecească, dar de văzut nu trebuia să le vadă din prima zi. Peste ilicul și pantalonii de pânză albastră, îmbracă un halat lung, făcut din același material – halatul lui pe care-l purta numai în zile de sărbătoare, cel mult de zece ori pe an. Pe urmă cu mișcări îndemânatică începu să-și despletească repede coada lungă ce-i atârna pe spate, și scoțând un pieptene de lemn din sertarul măsuței ce se legăna pe picioare, începu să se pieptene.

Tatăl său se apropie din nou de ușă și punând gura pe interstițiile dintre scânduri, strigă:

— Dar eu nu mănânc nimic astăzi? întrebă el cu glasul plângător. Oasele unui om de vârsta mea, sunt moi ca niște otrepe în fiecare dimineață, dacă nu le dai ceva de mâncare.

— Vin numaidecât, răspunse Wang Lung, și luând un șiret negru de mătase, începu să-și împletească părul cu mișcări grăbite.

Stătu câteva clipe, apoi își scoase halatul și așezându-și coada împrejurul capului, ieși din odaie cu ciubărul în mână. Își uitase cu totul de mâncare. Va trebui să toarne puțină apă într-un castron cu făină, ca să facă un cir pentru tatăl său. El nu se putea gândi tocmai acum să mai mănânce. Ieși cu ciubărul în fața casei și vărsă apa în apropierea intrării, dar în timp ce o vărsa, își aduse aminte că a întrebuințat toată apa din căldare pentru spălat, așa că va trebui să ațâțe focul din nou. Se simți cuprins de un val de nemulțumire împotriva tatălui său.

„Bătrânul acesta nu se mai gândește la nimic altceva, decât la mâncare și băutură”, își zise el în timp ce sta chircit la gura sobei; dar nu îndrăzni să spună ceva cu glasul ridicat, de teamă să nu-l audă. Astăzi era cea din urmă dimineață, când mai pregătea prânzul pentru tatăl său. Scoase o găleată de

apă din fântâna din fața casei și turnă câteva linguri în căldarea de pe plită; apa începu foarte curând să fiarbă și după ce pregăti cirul, îl duse părintelui său.

— Astă seară, tată, vom mânca orez, zise el. Dar acuma ți-am adus un castron de cir.

— N-a mai rămas decât foarte puțin orez în coș, răspunse bătrânul și, luând castronul, se așeză la masa din tindă și începu să mestece cu bețișoarele în cirul gros și de culoare gălbuie.

— Vom mânca ceva mai puțin decât am mâncat în ziua când a fost Sărbătoarea Primăverii, zise Wang Lung.

Dar bătrânul nu-l mai auzi ce spune, începuse să înfulece cu zgomot cirul pe care i-l turnase în castron.

Wang Lung se întoarse din nou în odaia lui și după ce-și îmbracă halatul, își desprinse coada de pe creștet și și-o lăsă pe spate. Își trecu palmele peste fruntea rasă și pe obraz. Poate ar fi bine să se și radă? Soarele abia răsărise. Ar putea trece prin mahalaua bărbierilor, ca să se radă, înainte de a se duce la casa unde-l așteaptă femeia. Dacă se va întâmpla să-i mai rămână bani, se va duce.

Scoase de la brâu o punguliță mică și soioasă, de pânză cenușie și începu să-și numere banii. Avea șase dolari de argint și cam doi pumni de bani mărunți de aramă. Încă nu spusese tatălui său că în seara asta își poftise prietenii să vină la ei la cină. Poftise pe vărul său, fiul unchiului său și alți trei plugari din satul lor. Își făcuse planul ca la întoarcerea din oraș, să aducă puțină carne de porc, un peștișor de baltă și un pumn de castane. Poate ar putea cumpăra și câteva mlădițe de trestie de bambus, din miazăzi, și puțină carne de vacă pe care să o gătească cu varza pe care o răsădise el însuși în grădină. Dar asta numai în cazul când îi vor mai rămâne bani, după ce va cumpăra uleiul și sosul de soia. Dacă se va rade în cap, atunci poate nu va mai avea bani de ajuns să poată cumpăra și carne de vacă. În orice caz, va trebui să se radă în cap, își zise el, fără să mai stea la îndoială.

Lăsă pe părintele său acasă, fără să-i spună nimic și ieși afară în dimineața tulbure. Cu toate că lumina zorilor era de un roșu întunecat, soarele începuse să-și facă loc printre norii de la răsărit și lucea pe picăturile de rouă prinse pe holdele de grâne și orzuri răsărite. În sufletul său începu să se trezească patima agricultorului și Wang Lung se opri, ca să se uite de aproape la semănături. Spicul încă nu legase rod și aștepta ploaie. Adulmecă

vântul și ridică ochii spre cer, simțindu-se înfiorat de neliniște. Ploaia trebuia să fie aproape, o simțea în norii întunecați, cum se leagănă grea, pe aripile vânturilor. Va cumpăra un bețișor de tămâie pe care-l va aprinde în micul templu închinat Zeilor Pământului. S-ar cădea să facă o astfel de faptă, tocmai într-o zi ca aceasta.

Își tăie drumul printre holde, apucând pe o cărăruie îngustă. La o mică depărtare se vedea zidul cenușiu dimprejurul orașului. Dincolo de poarta deschisă în zidul acesta pe care-l va trece el acuma, era casa cea mare, Casa Familiei Hwang, unde femeia lucra în calitate de roabă, de pe vremea când era mică. Tot în orașul acesta erau și oamenii care spuneau, „E mai bine să-ți duci traiul singur, decât să te însori cu o femeie care a fost roabă într-o casă mare”.

Dar când întrebuse pe tatăl său:

— Dar eu ce fac, nu mă mai însor niciodată?

Bătrânul îi răspunsese:

— În vremurile de astăzi, când viața este atât de grea și căsătoria costă atât de mult, iar femeile, înainte de a se hotărî să se mărite, nu se gândesc decât la podoabe de aur și rochii de mătase, omul sărac nu se mai poate însura decât cu roabe.

Astfel că tatăl său plecase fără să mai întârzie și ducându-se la Casa Hwang, întrebuse nu cumva ar avea vreo roabă de care s-ar putea lipsi.

— Nu vreau o roabă prea tânără, dar mai ales nu vreau niciuna care să fie prea frumoasă, spusese bătrânul.

Wang Lung suferise din pricină că femeia cu care se va căsători, nu va fi frumoasă, căci ar fi însemnat ceva, dacă nevasta lui ar fi fost femeie nurlie, așa ca ceilalți bărbați să-l poată feretisi din pricina ei. Dar părintele lui văzându-l întunecat și nemulțumit, se răstise la el:

— Și ce să facem cu o femeie frumoasă? Nouă ne trebuie o femeie care să îngrijească de rosturile casei, să nască copii și să lucreze în țarină, sau poate îți închipui că o femeie frumoasă ar fi în stare să facă așa ceva? Toată viața nu se va gândi la altceva decât la podoabe și la rochii care să se potrivească cu ea. Nu, noi n-avem nevoie de o femeie frumoasă în casă! Noi suntem plugari! Dar afară de asta, cine a mai auzit de o roabă frumoasă care să fi rămas fecioară, într-o casă de oameni bogați? Toți tinerii stăpâni ai casei își fac pofa cu ea. E mai bine să fii bărbatul cel dintâi al unei femei urâte, decât al sutălea în patul unei femei frumoase. Crezi că o femeie

frumoasă ar putea să-și închipuie că mâinile tale bătucite de plugar ar putea să fie tot atât de catifelate ca și mâinile fiului unui om bogat și obrazul tău ars de soare, tot atât de frumos ca și trupul cu sclipiri de aur al celor care s-au întins alături de ea în așternut, numai din desfrânare?

Wang Lung știa că tatăl său are dreptate. Cu toate acestea trebuia să se lupte împotriva pornirilor trupului său, înainte de a se hotărî. Dar la urmă îi răspunsese trufaș:

— În orice caz, nu vreau să mă însor cu o femeie care este ciupită de vărsat și nici cu una care să aibă buză de iepure.

— Vom vedea ce vom putea găsi, răspunsese tatăl său.

În sfârșit, femeia nu era nici ciupită de vărsat și nici n-avea buza crăpată, ca de iepure. Atât era tot ce știa, încolo nimic. El și tatăl său cumpăraseră două inele de argint, suflate cu aur, și cercei de argint și darurile acestea bătrânul le dusesese stăpânului roabei, în semn de încredințare. Dar afară de aceste amănunte nu știa nimic altceva despre femeia care trebuia să-i fie soție, doar că astăzi era ziua când se va putea duce după ea, ca s-o aducă acasă.

Intră pe sub poarta întunecată și răcoroasă a orașului. Sacagiii, care tocmai atunci sosiseră, intrau toată ziua, umblând de colo până colo, pe umeri cu cobilițele de care atârnav gălețile pline de apă și pietrele pavajului rămâneau stropite pe urma lor. Sub bolta porții tăiate în zidul gros de pământ bătut și cărămidă, era întotdeauna umed și răcoare – chiar în zilele de arșiță ale verii – așa că negustorii de pepeni își întindeau marfa aici, ca să stea la răcoare, în umbra umedă a zidului, și aici îi tăiau celor care veneau să cumpere. Deocamdată nu erau pepeni, căci erau prea de timpuriu, dar în lungul zidului erau înșirate coșulețe cu piersici pietroase și verzi, iar negustorii strigau în gura mare:

— Cele dintâi piersici de primăvară – cele dintâi piersici! Cumpărați și mâncați, ca să vă curățați măruntaiele de veninul adunat peste iarnă!

Wang Lung se gândi

— Dacă îi vor plăcea, la întoarcere îi voi cumpăra și ei un pumn de piersici.

Îi era peste putință să creadă despre sine însuși că la întoarcere, când va trece pe sub poarta deschisă în zidul acesta pe urma lui va veni o femeie. După ce trecu poarta, apucă pe mâna dreaptă și ajunse numaidecât în mahalaua bărbierilor. Nu erau decât foarte puțini de cei care veniseră

înaintea lui, dar și aceștia erau numai fermieri care sosiseră în oraș pe înserat, aducându-și produsele, cu gândul să le vândă în zori, ca să se poate întoarce din vreme la munca câmpului. Dormiseră zgribuliți de frig și ghemuiți pe coșurile cu legume care erau goale la picioarele lor. Wang Lung se feri din calea lor, ca nu cumva să-l recunoască cineva, deoarece astăzi nu avea poftă să audă glumele ce le vor face pe socoteala lui. În jos, cât era strada de lungă, bărbierii erau înșirați unul lângă altul în dosul micilor lor tejghele, iar Wang Lung se opri la cel mai depărtat dintre ei și, după ce se așeză pe scăunel, făcu semn bărbierului care sta de vorbă cu vecinul său. Meșterul veni numaidecât și turnă apă fierbinte în vasul său de săpun din cana de metal ce sta atârnată deasupra unei oale cu cărbuni aprinși.

— Să te rad peste tot? întrebă bărbierul din obișnuință.

— Capul și obrazul, răspunse Wang Lung.

— Nările și urechile să ți le curăț? întrebă bărbierul din nou.

— Pentru treaba asta cât îmi vei lua pe deasupra? întrebă Wang Lung, prevăzător.

— Patru parale, răspunse bărbierul și începu să moaie o bucată de cârpă neagră în apa fierbinte.

— Ți dau două, zise Wang Lung.

— În cazul acesta ți voi curăța o nară și o singură ureche, ripostă bărbierul fără să mai întârzie. Spune-mi de care parte a capului să fie? Și în timp ce vorbea, rânji la bărbierul de alături, care începu să râdă cu hohote.

Wang Lung băgă de seamă că a căzut pe mâna unui om glumeț și, pentru că se simțea inferior oamenilor de la oraș, fără să știe nici el de ce anume, chiar atunci când erau numai bărbieri, și prin urmare din clasa cea mai de jos, se grăbi să-i răspundă:

— Fie cum vrei – haide...

Se lăsă săpunit și frecat de mâinile bărbierului care începu să-l radă, iar acesta, fiind om cumsecade din fire, fără să-i mai ceară nimic pe deasupra, începu să-l frământa cu îndemânare pe umeri și pe spate, ca să-i dezmoștească mușchii. În timp ce-l rase pe frunte, îl întrebă:

— N-ai fi un țăran tocmai urât, dacă ți-ai tăia părul. Acuma e moda ca bărbații să nu mai poarte coadă.

Briciul lui alerga atât de repede pe creștetul său, încât Wang Lung țipă speriat:

— Nu se poate să-mi tai coada fără să cer voie tatălui meu!

Bărbierul începu să râdă și continuă să alerge cu briciul împrejurul cercului în care era smocul de păr de pe creștetul lui.

După ce termină cu rasul și-i numără în palma tăbăcită și vidă paralele, Wang Lung se simți îngrozit. Ce de bănet! Dar coborând în josul străzii, simți adierea rece a vântului pe capul său proaspăt ras și se gândi:

— Așa ceva nu se întâmplă decât într-o zi ca asta.

De la bărbier se duse în piață și cumpără două ocale de carne de porc, dar uitându-se la măcelar, cum i-o învelește într-o frunză de lotus, îndrăzni să mai cumpere și șase dramuri de carne de vacă. După ce cumpără de toate, până și două bucățele de sos de soia care tremurau pe frunza lor întocmai ca o gelatină, intră în prăvălia unui lumânărar și cumpără două bețișoare de tămâie. Pe urmă se îndreptă cu mare sfială spre Casa Hwang.

Ajuns în fața porții de la intrare, se simți înspăimântat. Cum de venise singur? Ar fi trebuit să roage pe tatăl său, să vină cu el – pe unchiul său, sau chiar pe Ching, vecinul cel mai apropiat de casa lor – în sfârșit pe oricine care să fi venit cu el. Până acum nu intrase încă niciodată într-o casă mare. Cum va putea intra în casa aceasta, în mână cu cumpărăturile ospățului de nuntă, și să spună: „Am venit să iau o femeie”?

Stătu multă vreme în fața porții și se uită la ea. Era închisă; două aripi de lemn uriașe, vopsite în negru, încinse cu chingi de fier și bătute în piroane, îmbucate una într-alta. De fiecare parte a porții era câte un leu de piatră care păzea intrarea. Încolo nu se vedea nimic. Întoarse capul și era gata să plece. Îi era peste putință să intre.

Simți un leșin de la stomac. Se va duce înainte de toate, să-și cumpere ceva de mâncare. Nu mâncase nimic – își uitase cu totul de mâncare. Intră într-o crâșmă din marginea drumului și, după ce puse pe masă doi bani de aramă, se așază pe scaun. Un băiat nespălat, încins cu un șorț negru lucios, se apropie de masa lui, așa că-i spuse:

— Două străchini de găluște!

După ce-i aduse găluștele, începu să înghită cu lăcomie, umplându-și gura cu ajutorul bețișoarelor de bambus, în timp ce băiatul de serviciu sta în apropiere și învârtea gologanii de aramă între arătător și degetul mare.

— Mai vrei? întrebă băiatul cu indiferență.

Wang Lung clătină din cap, dar nu se mișcă de la masă, ci se uită împrejurul său. La mesele îngrămădite în încăperea aceasta mică și întunecoasă, nu era nimeni pe care să-l fi cunoscut și el. În crâșmă nu erau

decât foarte puțini consumatori, care intraseră să mănânce sau să bea ceai. Era un local pentru sărăcime și între consumatorii de aici el arăta destul de îngrijit și de curat, aproape un om cu stare, așa că un cerșetor care trecu pe lângă el, se opri și începu să se tânguiască:

— Fie-ți milă, învățătorule și întinde-mi o lăascaie, căci sunt mort de foame!

Lui Wang Lung nu i se întâmplase niciodată până acum, ca un cerșetor să întindă mâna în calea lui și nici nu-i spusese încă nimeni „învățător”. Se simți încântat de vorbele lui și-i aruncă în castron doi bani de aramă care puteau să fie cam o cincime de para. Dar cerșetorul își retrase numaidecât castronul și, întinzând mâna cu degetele chircite și negre ca o gheară luă banii și-i ascunse undeva la piept, între zdrențele cu care era îmbrăcat.

Wang Lung sta pe scaun și soarele începea să se ridice tot mai sus pe cer. Băiatul din crâșmă se învârtea mereu împrejurul lui, ca și când ar fi așteptat ceva. Dar la urmă nu se mai putut stăpâni și-i spuse cu nerușinare:

— Dacă n-ai de gând să cumperi ceva, atunci va trebui să-mi plătești chirie pentru scaunul pe care-l ocupi.

Wang Lung se simți biciuit de nerușinarea aceasta și s-ar fi ridicat bucuros de pe scaun, dar când își aduse aminte de Casa Hwang unde trebuia să se ducă și să întrebe de o femeie, își simți tot trupul scăldat de nădușeală, de parcă ar fi lucrat undeva în largul țarinei lui.

— Adu-mi un ceai, răspunse el cu glasul stins.

Dar nici n-apucă bine să întoarcă privirea și văzu că ceaiul este în fața lui, iar băiatul se răsti la el:

— Unde-i paraua?

Bietul Wang Lung rămase îngrozit când își dădu seama că nu-i mai rămâne altceva de făcut, decât să bage mâna în chimir și să mai scoată o para.

— Asta e curată tâlhărie, murmură el cu jumătate gură.

Dar în clipa aceasta văzu că în crâșmă apare tocmai vecinul său pe care-l invitasese la ospățul de nuntă și puse repede banul pe masă. Bău ceaiul dintr-o înghițitură și ieși repede pe ușa din dos, așa că se pomeni din nou în stradă.

— De dus, tot va trebui să mă duc, își zise el deznădăjduit și apucă încet în partea unde era poarta uriașă a Casei Hwang.

Trecuse bine de prânzul cel bun, așa că porțile erau acuma larg deschise, iar paznicul își pierdea vremea, stând proptit în amândouă picioarele și între

dinți cu o scobitoare de bambus, căci tocmai sfârșise de mâncat. Era un vlăjgan voinic, cu un neg mare pe obrazul stâng și din negul acesta îi atârnau trei fire lungi și negre de păr care pe semne nu fuseseră niciodată tăiate. Când Wang Lung se arătă în fața lui, portarul, văzând coșul ce-l avea pe braț, își închipui că a adus ceva de vânzare și zbieră la el:

— Eh, ce este?

Cu mare greutate Wang Lung reuși să îngâne:

— Eu sunt plugarul Wang Lung.

— Da, și ce este, dacă ești Wang Lung plugarul? se răsti portarul care nu se purta politicos decât cu prietenii bogați ai stăpânului său și cu prietenele acestuia.

— Am venit... am venit... bâlbâi Wang Lung cu greutate.

— Văd că ai venit, răspunse portarul, prefăcându-se că-l ascultă cu îngăduință, și-și mângâie firele de păr ale negului.

— E vorba de o femeie, adăugă Wang Lung și glasul i se stinse în șoaptă și fără să vrea, simți că obrazul îi este scaldat de sudoare.

Portarul începu să râdă cu hohote.

— Vasăzică tu ești omul cu pricina! se miră el. Mi-au spus că astăzi va sosi mirele. Dar cum era să te recunosc, dacă ai venit cu coșul pe braț?

— Am cumpărat puțină carne, îngâna Wang Lung cu sfială, așteptând ca portarul să-l poftască înăuntru.

Dar portarul nu făcu nicio mișcare. La urma urmelor Wang Lung întrebă cu sfială:

— Să intru numai singur?

Portarul se prefăcu speriat de vorbele lui:

— Bătrânul meu stăpân te-ar ucide numaidecât! Pe, urmă văzând că tânărul din fața lui este prea naiv ca să-l poată înțelege, adăugă: Un ban de argint e cheia fermecată care-ți deschide toate porțile.

Wang Lung își dădu seama ce urmărește portarul.

— Sunt om sărac, zise el cu glasul plângător.

— Ia să văd, ce ai în chimir, stăruie portarul.

Îi veni să râdă când văzu că Wang Lung e destul de neghiob ca să se încreadă în vorbele lui, și așeză numaidecât coșul pe pragul de piatră al porții, apoi ferindu-și halatul, își scoase punga de la brâu și deșertă toți banii pe care-i avea în palma stângă. Avea un ban de argint și paisprezece parale de aramă.

— Argintul îl iau eu, zise portarul cu indiferență și înainte ca Wang Lung să se mai poată împotrivi, îl ascunse în mâneca hainei, pe urmă apucă înaintea lui pe poartă și începu să strige cu glas tare: Mirele... a sosit mirele!

Deși se simțea nemulțumit de ceea ce i se întâmplase tocmai acum și era îngrozit de faptul că auzea portarul anunțând în gura mare sosirea lui, Wang Lung își dădu seama că nu-i rămâne altceva de făcut decât să-l urmeze... așa că, ridicând coșul de pe lespedea porții, se luă după el, fără să se mai uite nici în dreapta, nici în stânga.

Deși i se întâmplase pentru întâia dată să intre în casa unei familii atât de mari, Wang Lung nu fu în stare după aceea să-și mai aducă aminte de nimic ce s-a întâmplat cu el. Simțea că-i arde obrazul și proptindu-și capul în piept, trecu prin mai multe curți una după alta, urmând pe cel care mergea în fața lui, strigând din toate puterile, și i se părea că trecerea lor stârnește hohotele înfundate de râs ale slujitorilor, în tot lungul drumului pe unde trec. Apoi cu totul pe neașteptate, după ce i se păru că au trecut prin cel puțin o sută de curți, glasul portarului amuți și-l simți că-l împinge într-o odăiță unde trebui să aștepte. Rămase numai singur, iar portarul dispăru undeva în interiorul casei, de unde se întoarse numaidecât, ca să-i spună:

— Bătrâna noastră stăpână a poruncit să te-arăți în fața ei.

Wang Lung dădu să plece, dar portarul îl opri și strigă scârbit:

— Nu se poate să te arăți în fața unei doamne atât de mari, cu coșul în mână... un coș în care ai carne de porc și sosuri de soia? Cum te vei putea prosterna în fața ei!

— Da... așa este... îngână Wang Lung emoționat. Dar nu îndrăznea, să lase coșul din mână, de frică să nu-i fure cineva târguielile. Pentru nimic în lume nu s-ar fi gândit că s-ar putea să se găsească și oameni care nu se lăcomesc la două ocale de carne de porc, șase dramuri de carne de vacă și o coadă de pește de baltă pe care le cumpărase el. Portarul înțelese spaima lui și strigă cu scârbă:

— Într-o casă ca a noastră, astfel de mâncare se dă numai câinilor! apoi luându-i coșul din mână, îl puse după ușă și împinse pe Wang Lung în fața lui.

Apucară în lungul unei terase înguste și lungi al cărei acoperiș era susținut de stâlpi foarte meșteșugit sculptați, iar de aci intrară într-o sală de felul căreia el nu văzuse încă în viața lui. Sala era atât de largă și tavanul ei

atât de înalt, încât aici ar fi încăput cel puțin o duzină de case de felul celeia pe care o avea el. Ridicând ochii ca să admire grinzile sculptate și aurite ale tavanului se împiedică de pragul ușii de la intrare și era gata să cadă, dar portarul repezi mâna și apucându-l de braț, strigă:

— Vrei să fii atât de bun, să cazii tot așa în brânci și cu fața la pământ, în clipa când te vei arăta înaintea bătrânei noastre stăpână?

Wang Lung se simți foarte rușinat și după ce se reculese, își îndreptă privirea spre fundul sălii, unde pe o estradă de la mijloc văzu o femeie foarte bătrână al cărei trup delicat și firav era acoperit de o rochie cenușie de satin lucitor, iar pe o lăvicioară de lângă ea era o lulea de opiu, deasupra unei mici lămpi aprinse. Bătrâna îndreptă spre el ochii mici și ageri, căzuți în fundul capului; niște ochi tot atât de mici și de ageri ca și ai unei maimuțe, ascunși în mijlocul obrazului ei mic și brăzdat de crețuri adânci. Pielea mâinii cu care ținea luleaua, era întinsă pe oasele subțiri ale degetelor, tot atât de galbenă și de lucitoare, ca și poleiala de pe chipul unui idol. Wang Lung căzu în genunchi și se bătu cu fruntea de lespezile sălii.

— Ridică-l, porunci bătrâna doamnă adresându-se portarului cu glasul sever. Nu e nevoie de această umilință. A venit după femeie?

— Da, preacinstită stăpână, răspunse portarul.

— De ce nu vorbește el singur, ca să lămurească pricina pentru care a venit? întrebă bătrâna doamnă.

— Nu vorbește pentru că e zevzec, preacinstită stăpână, răspunse portarul și începu să-și răsucescă între degete firele de păr ale negului de pe obraz.

Vorbele acestea ale portarului nemulțumiră pe Wang Lung și-l făcură să se uite la el supărat.

— Eu sunt om de la țară, mare și prea cinstită stăpână, zise el, așa că nu știu ce fel de vorbe să întrebuițez de față cu un obraz atât de ales.

Bătrâna doamnă întoarse ochii gravi spre el și-l cercetă cu multă băgare de seamă; păru că vrea să spună ceva, dar degetele i se încleștară pe luleaua ce i-o întinse o roabă și numaidecât își uită de el. Își plecă trupul și câteva clipe începu să tragă cu lăcomie din lulea, așa că lucirea ochilor i se stinse și pe deasupra lor păru că s-a așezat o ceață de uitare. Wang Lung rămase nemișcat în fața ei, până când ochii bătrânei se opriră din nou asupra lui.

— Ce face omul acesta aici? întrebă ea cuprinsă de supărare neașteptată. Părea că acum a uitat cu totul de ceea ce se întâmplă împrejurul ei. Chipul portarului nici nu tresări la întrebarea ei și nu-i răspunse nimic.

— Aștept femeia, preaputernică stăpână! declară Wang Lung mirat.

— Femeia! Ce fel de femeie?... întrebă doamna cea bătrâna, dar roaba care era alături de ea, se plecă și-i spuse ceva, așa că bătrâna păru că se trezește din somn: A, da – am și uitat – un lucru de nimic – ai venit pentru roaba O-lan. Îmi aduc aminte că am făgăduit s-o dau de soție unui plugar. Tu ești plugarul?

— Eu sunt plugarul acela, răspunse Wang Lung.

— Chemați repede pe O-lan, porunci bătrâna, întorcându-se spre roaba de lângă ea.

Părea că e nerăbdătoare să scape cât mai curând de afacerea asta, pentru ca să poată rămâne singură în sala aceasta uriașă, cu luleaua ei de opiu.

Cât ai clipi roaba apăru din nou în sală, aducând de mână o femeie ciolănoasă și voinică, îmbrăcată într-o tunică curată de pânză albastră și pantaloni. Wang Lung se uită o dată la ea, pe urmă întoarse capul și-și simți inima bătând grăbită. Aceasta era acum femeia lui.

— Vino încoace, roabă, zise bătrâna doamnă cu indiferență. Bărbatul acesta a venit după tine.

Femeia se apropie și se opri în fața stăpânei, cu fruntea plecată în pământ și mâinile împreunate.

— Ești gata? întrebă bătrâna.

— Gata! răspunse roaba cu glasul stins.

Wang Lung auzindu-i pentru întâia oară glasul, ridică privirea și-i văzu spatele plecat în fața stăpânei. Era un glas destul de limpede, nici prea răstit, nici prea sfios, un glas simplu care se mlădia fără urme de supărare. Părul îl purta întins și netezit, iar hainele cu care era îmbrăcată erau curate. Simți o ușoară dezamăgire, când văzu că picioarele femeii n-au fost legate. Dar n-avu prea multă vreme să se gândească la acest amănunt, deoarece bătrâna doamnă se adresă portarului:

— Du-i lădița până în fața porții și lasă-i să plece. Pe urmă se întoarse spre Wang Lung și-i porunci: Apropie-te de ea, în timpul cât vă voi vorbi, și după ce Wang se apropie, adăugă: Femeia aceasta a venit la casa noastră, pe vremea când era fată și n-avea mai mult de zece ani, și a trăit sub acoperișul casei noastre până astăzi, când a împlinit douăzeci de ani. Am cumpărat-o pe vreme de foamete, când părinții ei au coborât spre miazăzi, din pricină că nu aveau ce mânca. Veniseră din partea de miazănoapte a provinciei Shantung și tot acolo s-au întors, dar n-am mai aflat nimic despre ei. După

cum vezi, e femeie voinică și are obraz ciolănos, cum au toți cei de o seamă cu ea. Va putea lucra alături de tine în țarină și va scoate apă din fântână și va face tot ce-i vei porunci. De femei frumoase au nevoie numai oamenii destrăbălați, când au poftă să petreacă. Nu este nici prea deșteaptă, dar face tot ce-i spui și e pașnică din fire. După cât știu eu, este tot fecioară. Nu este destul de frumoasă, pentru ca trupul ei să poată ispitii poftele fiilor și ale nepoților mei, nici chiar atunci când ne-ar fi slujit la bucătărie. Dacă i se va fi întâmplat ceva în această privință, atunci făptașul nu poate fi decât unul dintre slugile curții. Dar cum toate curțile noastre sunt pline de roabe frumoase, care aleargă slobode în toate părțile unde le trage inima, nu cred să se fi găsit cineva care să se simtă ispitit să se apropie de ea. Ia-o și poartă-te bine cu ea, căci te va sluji cu credință. E o roabă bună, deși cam înceată la treabă și proastă, și dacă n-aș fi ținut să fac o faptă bună în fața zeităților templului, ca răsplată pentru viața mea de apoi, dând posibilitate și altor vieți să se nască în lume, poate aș fi păstrat-o, căci este destul de bună pentru treburile de la bucătărie. Dar eu îmi mărit întotdeauna roabele, dacă se găsește cineva să se căsătorească cu ele și se întâmplă ca stăpânii din casa mea să nu le dorească.

Pe urmă întorcându-se spre femeie, adăugă:

— Ascultă de bărbatul tău și să-i naști fii, cât mai mulți fii. Să-mi aduci pe primul tău născut, să-l văd și eu.

— Așa voi face, preacinstită stăpână îi răspunse femeia supusă.

Rămaseră nemișcați, unul lângă altul și Wang Lung se simțea foarte încurcat, deoarece nu știa dacă se cade să răspundă ceva, sau să facă ceva.

— Ei, acum vă poftesc să plecați! zise bătrâna doamnă și glasul parcă-i tremura de o ușoară supărare.

Wang Lung se prosternă repede și întorcându-se pe călcâie, apucă spre ieșire, cu femeia după el, iar după femeie ieși portarul care-i ducea lădița pe umăr. După ce ajunseră în odăița unde Wang Lung își lăsase coșul, portarul puse lădița pe dușumele și nu vru s-o ducă mai departe, ci ieși din odaie fără să le mai spună nimica.

De astă dată Wang Lung se întoarse spre femeie și se uită pentru întâia oară cu de-amănuntul la ea. Avea un obraz colțuros, dar plin de bunătate, un nas mare turtit și cu nările negre, iar gura ei largă părea o tăietură uriașă în mijlocul obrazului. Ochii erau mici și de culoare neagră tulburată, parcă ar fi fost încărcăți de o tristețe sfioasă pe care nu îndrăznea să și-o exprime.

Era obrazul unei femei obișnuite să tacă și să nu vorbească niciodată, căci n-ar fi putut vorbi, chiar dacă ar fi vrut. Rămase nemișcată, sub privirile cercetătoare ale lui Wang Lung, fără să se simtă încurcată și fără să zică nimic, așteptând ca el să o poată vedea în tihnă. Tânărul constată că chipul ei nu avea nimic atrăgător – avea un obraz cafeniu, fără nimic neobișnuit, un obraz îndelung răbdător. Dar obrazul acesta cu pielea tuciurie, nu avea nicio urmă de vărsat și nici buza de sus nu-i era crăpată. Văzu că în urechi poartă cercei, erau cerceii suflați cu aur pe care i-i cumpăraseră el, și pe degete avea inelele aduse de el. Întoarse privirea, înfiorat de o mulțumire ascunsă. În sfârșit, acum avea și el femeia lui!

— Ia lădița și coșul, zise el trufaș.

Fără să zică nimic, femeia se plecă și apucând lădița de un capăt, și-o așeză pe umăr, apoi se opinti ca să-și îndrepte trupul sub povara prea grea pentru ea. Când o văzu că se opintește, îi spuse numaidecât

— Lădița o voi lua eu. Tu ia coșul.

Ridică lada în spinare, fără să mai țină seamă că era îmbrăcat în cele mai bune haine pe care le avea, iar femeia fără să răspundă nici de astă dată nimic, întinse mâna și luă coșul. Wang se gândi la sutele de curți prin care trecuse la venire și la statura lui caraghioasă, curmată de greutatea lădiței, când va trebui să le treacă din nou.

— Dacă s-ar găsi o porțiță lăturalnică... murmură el, și după câteva clipe de gândire femeia dădu din cap, ca și când n-ar fi fost în stare să înțeleagă numaidecât ce urmărește.

Apucă înaintea lui, trecând printr-o curte părăsită, năpădită de buruieni și cu dulbinele secate, dar în zidul acesteia, sub crengile răsucite ale unui pin

era o vrămicioară ^[1] veche și după ce-i feri zăvorul, lăsă pe Wang Lung să treacă înaintea ei și ieșiră în uliță.

O dată sau de două ori se întoarse și se uită la ea. Femeia venea întins, înțepenindu-se pe picioarele uriașe, ca și când ar fi umblat așa de când e lumea, iar pe chipul ei larg nu se vedea nicio tresărire. Când ajunsese sub bolta zidului ce înconjura orașul, se opri sfios și începu să se scotocească cu o mână în chimir, după banii de aramă ce-i mai rămăseseră, ținând cu cealaltă mână lădița pe umăr. Scoase doi bani de aramă și cu aceștia cumpără șase piersici mici și verzi.

— Ia-le și mănâncă-le singură, zise el.

Femeia întinse mâna lacomă, ca un copil, și le primi în palmă, fără să zică nimic. A doua oară când se uită la ea, în timp ce treceau în lungul cărării din marginea holdelor de grâu, o văzu că gustă cu băgare de seamă dintr-o piersică, dar când îl simți că se uită la ea, închise palma în care era piersica și fălcile i se încleștară.

Merseră așa împreună, până când ajunseră în partea de apus a câmpurilor, unde era templul zeităților țarinei. Templul acesta era o clădire mică și nu ajungea mai sus de umerii unui bărbat; pereții erau făcuți din cărămizi nearse și acoperișul din șindrilă. Fusesse clădit de bunicul lui Wang Lung care plugărise aceleași holde unde Wang Lung trăia acum, iar cărămizile le adusese cu roaba din oraș. Pe dinafară, pereții erau tencuiți și într-un an de belșug tocmiseră un zugrav din sat care făcuse pe pereții albi un peisaj cu dealuri și trestii de bambus. Dar ploile care bătuseră pereții ani nenumărați, spălaseră zugrăveala, așa că din trestiile de bambus nu mai rămăsese decât o ușoară fulguială ca de umbre, iar linia șerpuită a dealurilor dispăruse cu totul.

În interiorul templului, adăpostite sub acoperiș, erau două chipuri solemne de lut, căci fuseseră frământate din pământul holdelor dimprejurul templului. Acestea erau zeul și soția lui. Erau îmbrăcate în haine roșii de hârtie și cu poala aurită, iar zeul avea o mustață rară, blejdită, din păr adevărat. De fiecare dată, la Anul Nou, tatăl lui Wang Lung cumpăra câteva coli de hârtie roșie din care le tăia și le lipea îmbrăcămintea cea nouă, pentru amândoi. Dar în fiecare an ploaia și zăpada îi bătea și în fiecare vară arșița soarelui le strica hainele.

Cu toate acestea se întâmplase ca tocmai acum hainele de pe ei să fie în bună stare, căci anul abia începuse și Wang Lung se simțea mândru de înfățișarea lor îngrijită. Luă coșul din mâna femeii și începu să scotocească cu multă băgare de seamă sub carnea de porc, după cele două bețișoare de tămâie pe care le cumpărase. Se temea să nu se fi rupt, căci acesta ar fi fost semn rău. Dar le găsi întregi și după ce le înfipse în mormanul de cenușă de la picioarele zeităților, rămasă din tămâia arsă mai demult de vecinii care veneau să se închine la acest altar, se scotoci în chimir și scoțând amnarul, prinse scânteia într-o frunză uscată și dădu foc bețișoarelor.

Bărbatul și femeia lui statură alături și împreună în fața zeităților țarinei lor. Femeia urmărea capetele bețișoarelor de tămâie cum se înroșesc și pe urmă devin cenușii. Când stratul de cenușă începu să se îngroașe, femeia

întinse arătătorul și feri cenușa din calea flăcării. Pe urmă, ca și când s-ar fi temut de fapta ei se întoarse repede spre Wang Lung și se uită la el înspăimântată. Dar lui i se păru că este ceva foarte plăcut în mișcarea pe care o făcuse femeia. Ceva ca și când ea ar fi înțeles că tămâia aceasta este a lor, a amândurora, și pentru el clipa aceasta purta într-însa taina căsătoriei lor. Statură unul lângă altul, nemișcați și fără să zică nimica, în timp ce tămâia se prefăcea în cenușă, pe urmă văzând că soarele a început să coboare spre asfințit, Wang Lung ridică lădița pe umăr și porniră spre casă.

În pragul ușii găsiră pe bătrânul său tată care se oprise să-și încălzească trupul la cele din urmă raze de soare. Nu făcu nicio mișcare, când văzu pe Wang Lung că se apropie împreună cu femeia. Ar fi fost o faptă nevrednică de el, dacă s-ar fi întâmplat să ia în seamă apropierea femeii. În loc să se uite la ei, se prefăcea că urmărește norii din adâncul văzduhului, și declară:

— Norul care atârna în cornul stâng al lunii noi, prevestește ploaie. Dar nu va ploua mai curând de mâine noapte. Pe urmă văzând pe Wang Lung că ia coșul din mâna femeii, adăugă: Mi se pare că ai cheltuit parale!

Wang Lung puse coșul pe masa din tindă.

— Astă seară vom avea oaspeți, răspunse el întunecat, pe urmă duse lădița în odaia unde dormea el și o așeză pe podmol, alături de lădița în care își păstra hainele. Se uită la ea ca la un lucru străin. Dar bătrânul se apropie de ușa odăii și strigă cu glas tare:

— În casa asta nu se mai sfârșește cu cheltuiala!

În taină însă se simțea foarte mulțumit că fiul său poftise oaspeți în casă, dar își zicea că nu se cade ca față de nora lui să-și arate în astfel de împrejurări decât nemulțumirea, căci altfel s-ar obișnui din prima zi cu viața de risipă. Wang Lung nu răspunse nimic ci ieși din odaie și luând coșul de pe masă, îl duse la bucătărie și femeia intră după el. Scoase din coș bucată cu bucată, târguielile pe care le adusese de la oraș și le înșiră pe marginea rece a plitei, apoi se întoarse spre ea:

— Am adus carne de porc, io-te și carne de vacă și pește. Vom avea șapte oameni la masă. Știi să gătești bucate?

În timpul cât îi spuse aceste cuvinte, nu se uită la ea, căci nu se cădea să facă așa ceva. Femeia îi răspunse cu glasul liniștit:

— Eu am fost roabă la bucătărie, din ziua cea dintâi când am intrat în Casa Hwang. Oamenii din casă mâncau la fiecare masă bucate cu carne.

Wang Lung dădu din cap și ieși din bucătărie, așa că nu o mai văzu până când începură să sosească oaspeții grămadă: unchiul său, vesel, viclean și înfometat, fiul unchiului său, un flăcău lipsit de rușine care avea vreo cincisprezece ani, și ceilalți țărani care păreau stângaci și zâmbeau cu sfială. Doi dintre ei erau oameni din același sat, cu care Wang Lung se ajuta în timpul secerișului, împrumutându-și unul altuia sămânță sau acareturi de plugărie, iar al treilea era vecinul de alături, plugarul Ching care era om liniștit și mic de statură, iar de vorbit nu vorbea niciodată, dacă se întâmpla să nu fie întrebat. Când după multă îmbială și codeală primiră să se așeze pe scaune împrejurul mesei din tindă, așa cum cerea bună-cuviința, Wang Lung ieși în bucătărie și pofti femeia să aducă bucatele la masă. Se simți mulțumit, când o auzi spunându-i:

— Îți voi da castroanele cu mâncarea, dacă vrei să le așezi pe masă, în fața oaspeților, căci eu n-aș vrea să mă arăt în fața bărbaților.

Wang Lung se simți foarte mândru, gândindu-se că femeia aceasta era a lui și că nu se sfiește să stea de vorbă cu el, dar se ferește să se arate în fața altor bărbați. În ușa bucătăriei luă castroanele din mâinile ei și le așeză pe masa din tindă, apoi strigă cu glas tare:

— Mănâncă unchiule, mâncați fraților.

Iar când unchiul său, căruia îi plăcea să glumească întrebă:

— Nu vom avea parte să vedem și noi mireasa cu sprâncenele ca aripile de fluture? Wang Lung îi răspunse categoric:

— Încă nu suntem un trup și un suflet. Prin urmare nu se cade să vadă bărbați străini, până când nunta nu va fi faptă împlinită.

Stăruind apoi să mănânce și oamenii începură să îmbrace cu poftă din bucatele gustoase, fără să zică nimic. Când se întâmpla ca unul să laude sosul cafeniu în care înota peștele, și altul să laude friptura de porc, Wang Lung nu uita să repete mereu:

— Sunt bucate ca la casă de oameni săraci... și preparate fără niciun gust.

Dar în inima sa Wang Lung se simțea mândru de felul bucatelor aduse la masă, deoarece cu ceea ce avusese, femeia lui combinase amestecul de oțet, de zahăr și câteva picături de vin cu sosul de soia în așa fel, încât datorită priceperii ei, carnea părea foarte gustoasă și i se părea că până acuma nu avusese niciodată parte să guste astfel de bucate la masa prietenilor lui.

În aceeași seară după ce oaspeții întârziară multă vreme în fața ceaiului, stând de vorbă și făcând glume, femeia stătu tot timpul în dosul plitei de la bucătărie, iar când Wang Lung își însoți și ultimul oaspe până la ieșire și intră în bucătărie, o găsi chircită pe paiele de lângă boul lor, unde adormise. Când o trezi, femeia avea paie în păr și o văzu că-și acopere obrazul cu brațul, ca și când s-ar fi ferit să nu o lovească. După ce se dezmetici, femeia se uită la el cu aceeași ochi stranii și fără expresie, așa că bărbatului i se păru că are în fața sa un copil. O luă de mână și o conduse în odaia unde în dimineața aceleași zile își spălase trupul pentru ea, și după ce intrară, aprinse o făclie roșie ce era pe masă. În mijlocul luminii tremurate a acestei făclii, se simți cuprins de sfială în fața femeii cu care acum rămăsese singur și, ca să se îmbărbăteze pe sine însuși, trebui să-și repete de câteva ori în gând:

„Iată femeia care-mi este soție. Fapta trebuie să fie împlinită!”

Începu să se dezbrace cu mișcări grăbite. Dar femeia se retrase după colțul acoperit de perdeaua patului și fără să facă cel mai mic zgomot, începu să se pregătească și ea de culcare. Wang Lung se întoarse și-i porunci:

— Stinge lumânarea, înainte de a te culca.

Pe urmă se întinse în așternut și după ce-și trase pătura groasă peste umeri, se prefăcu că doarme. Dar nu dormea. Sta și tremura de așteptare și tot trupul îi părea că pândește ceva. Când după multă vreme odaia se cufundă în întuneric și auzi mișcările încete și furișe ale femeii care se întinse alături de el, își simți trupul cutremurat de o mulțumire sălbatică, ca și când asupra lui s-ar fi repezit un puhoi care și-a rupt stăvilarele. Întunericul dimprejurul lor se cutremură de râsul lui care clocoti adânc, în clipa când întinse brațele după ea.

Capitolul II

Viața era acum adevărată plăcere să o trăiești. Dimineața următoare rămase întins în așternut și urmărea cu priviri lacome femeia aceasta care era acum cu totul a lui. Femeia își adună hainele în jurul trupului, încheindu-se la gât și strângându-și din câteva mișcări tunică în jurul mijlocului. Pe urmă își încălță papucii de păsă, legându-i cu șireturile ce atârnau în partea dinapoi. O rază de lumină scăpată pe fereștriuca tăiată în

zid, îi juca pe obraz și în lumina aceasta tulbure îi văzu fața. Nu părea deloc schimbată. Faptul acesta îl miră foarte mult, căci Wang Lung credea că noaptea care trecuse îl schimbase și pe el. Totuși femeia aceasta care se ridicase acuma de lângă el, coborâse din așternut, ca și când ei doi ar fi dormit toată viața împreună. De afară tusea întărită a bătrânului se auzi înfiorând tulbureala zorilor, așa că spuse soției lui:

— Înainte de orice, du părintelui meu un castron de apă caldă, ca să-și potolească plămânii.

Femeia îl întrebă, exact cu aceeași modulație a glasului, cu care o auzise vorbind și ieri:

— Să-i pun și frunzulițe de ceai în apă?

Întrebarea aceasta atât de firească, păru că tulbură pe Wang Lung. I-ar fi plăcut să-i poată răspunde:

„Sigur ca vei pune și frunzulițe de ceai. Poate-ți închipui că noi suntem cerșetori?”

I-ar fi plăcut ca femeia să-și închipuie despre ei că în casa aceasta se face risipă de ceai. Fără îndoială în Casa Hwang fiecare castron cu apă caldă era verde din pricina puzderiei de frunze ce pluteau pe suprafața lui. Poate în casa aceea nici robii nu ar fi primit să bea apă goală. Dar știa că tatăl său se va supăra, văzând că femeia îi duce din prima zi ceai, în loc să-i ducă numai castronul cu apă fierbinte. Afară de asta ei nu erau nici oameni bogați. Prin urmare îi răspunse cu nepăsare:

— Ceai? Da de unde... asta l-ar face să tușească și mai întăritat.

Pe urmă stătu întins în așternutul cald și se simți mulțumit, în timp ce femeia ațâța focul la bucătărie, ca să fiarbă apa. Ar fi avut poftă să doarmă, mai ales acuma când își putea îngădui această plăcere, dar trupul său zvăpăiat pe care de atâția ani de zile îl obișnuise să se trezească de dimineață, nu voia să se liniștească, deși îi era îngăduit; rămase deci întins în așternut și gustă adânc plăcerea trândăviei, atât sufletește cât și trupestă.

Se mai simțea și acuma în parte rușinat, când încerca să se gândească la femeia aceasta a lui. Se gândea și la țarina lui, la grâul de sămânță și la recolta ce ar putea-o avea, în cazul când ploile vor veni la vreme, și la sămânța de sfeclă albă pe care avea de gând să o cumpere de la vecinul său Ching, dacă se vor putea înțelege asupra prețului. Dar între gândurile acestea care i se încrucișau în fiecare zi prin minte, începu de astă dată să se împletească și să iasă la lumină un gând nou, privitor la felul lui de viață de

acuma și aducându-și aminte de noaptea ce trecuse, începu să se întrebe cu totul pe neașteptate, dacă femeia aceasta ține la el. Amănuntul acesta era ceva cu totul nou. Până acuma nu se gândise decât dacă femeia aceasta îi va plăcea lui însuși și dacă va fi în stare să-l mulțumească la așternut și la gospodăria casei. Deși obrazul ei era lipsit de farmec și mâinile bătucite, trupul ei era catifelat și feciorelnic, și începu să râdă când se gândi la ea – cu același râs scurt și profund care răscolise întunericul odăii lor în timpul nopții trecute. Tinerii stăpâni ai Casei Hwang nu fuseseră în stare să vadă dincolo de obrazul lipsit de farmec al acestei roabe de la bucătărie. Trupul ei era frumos, zvelt și ciolănos, dar cu rotunjimi catifelate. Se simți înfiorat de dorința ca femeia aceasta să-l iubească în calitate de soț, dar pe urmă se rușină de această dorință a lui.

Ușa se deschise și femeia intră tăcută, cum avea obiceiul, aducând în amândouă mâinile castronul în care aburea ceaiul. Se ridică în pat și-l luă în mâinile ei. Pe deasupra apei fierbinți se vedeau plutind frunzulițe de ceai. Ridică repede privirea și se uită la ea. Femeia se sperie și îngână cu sfială:

— Bătrânului nu i-am dus ceai – am făcut așa cum mi-ai poruncit – dar m-am gândit că ție...

Wang Lung băgă de seamă că se teme de el și se simți încântat, așa că-i răspunse înainte ca ea să termine ce avea de spus:

— Foarte bine... foarte bine... îmi face plăcere! și începu să soarbă zgomotos și mulțumit din castronul cu ceai.

În adâncul ființei lui simți tremurând o mulțumire nouă pe care, chiar față de el însuși, îi era rușine să și-o exprime în cuvinte:

— Femeia aceasta a mea mă iubește de ajuns!

I se părea că în timpul lunilor din urmă nu făcuse nimic altceva, decât își urmărise femeia pe care și-o adusese în casă. De fapt el muncea, cum muncise și până acuma. Își lua sapa la umăr și ieșea la câmp, ca să lucreze în țarina lui, plivea rândurile de semănături, înjuga boul la plug și ara holdele din partea de apus, ca să semene usturoi și ceapă. Dar lucrul în țarină i se părea acuma o plăcere, deoarece când soarele se ridica în crucea amiezii, se putea întoarce acasă unde îl aștepta mâncarea gata, masa era ștersă de praf, iar castroanele și bețișoarele erau așezate cu grijă, la îndemână. Până acuma trebuise să-și pregătească singur de mâncare, după ce se întorcea acasă de la munca timpului, oricât ar fi fost de ostenit, afară de cazurile când se întâmpla ca bătrânului să i se facă foame înainte de

întoarcerea lui, și să-și pregătească ceva singur de mâncare sau o lipie din aluat nedospit pe care o cocea în spuză, după ce o înfășura împrejurul unui mănunchi de usturoi.

De aci înainte, orice mâncare s-ar fi găsit în casă, aceasta îl aștepta gata și n-avea decât să se așeze pe lavița din fața mesei și să înceapă să mănânce, fără să mai întârzie. Podmolul de pământ bătut era măturat și grămada de paie răsucite în șomoioage aștepta și ea gata să fie băgată pe gura sobei. Dimineața, după ce el pleca de acasă, femeia lua grebla de bambus și un capăt de frânghie, apoi cutreiera împrejurimile, smulgând de ici un smoc de iarbă, de colo o surcea sau o mână de frunze uscate, așa că la amiază se întorcea acasă, cu o sarcină destul de mare, ca să-i fie de ajuns pentru fiertul cinei.

După amiezile lua și ea sapa și un coș destul de mare, cu care ieșea la drumul ce ducea în oraș, în lungul căruia catării, măgărușul și caii duceau poveri, în sus pe drum și în jos, și de aci aduna băligarul lăsat de dobitoace și-l ducea acasă, unde-l făcea grămadă și-l lăsa să dospească, pentru ca mai târziu să poată gunoi țarina cu el. Treaba aceasta o făcea fără să crâcnească și fără să-i fi spus cineva anume s-o facă. Când se lăsa seara, femeia nu se așeza la odihnă, până când nu da nutreț bouului din șopron și nu scotea o găleată de apă ca să-l adape.

Pe urmă scotea hainele care trebuiau petecite și cosea cu fir de ață pe care și-o torcea singură pe fusul de bambus, așa că hainele lor de iarnă erau întotdeauna îngrijite în vreme. Așternuturile le scotea la soare, în fața casei; scotea fețele păturilor și după ce le spăla, le întindea pe prăjinile de bambus ca să se usuce; scama păturilor, care se bătucise în timpul anilor de întrebuințare și devenise cenușie, o scărmana și strângea cuiburile insectelor ce sporiseră netulburate până acum în ascunzătorile lor, așa că toată casa era aerisită. În fiecare zi făcea câte ceva, până când cele trei camere ale casei lor luau o înfățișare îngrijită, ca într-o casă de oameni cu stare. Tusea bătrânului se mai domoli și sta toată ziua la soare, cu spatele sprijinit de peretele de la miazăzi al casei, unde moțâia mulțumit și la căldură.

Dar femeia aceasta nu vorbea niciodată, decât cel mult atunci când cereau micile trebuințe ale vieții pe care o duceau. Wang Lung o urmărea cu privirea, cum se învârtește domol și cu mișcări sigure prin cele trei odăi ale lor, se uita pe furiș la obrazul ei colțuros și aspru, cu ochii în care tremura o umbră de teamă, dar cu toate acestea nu era în stare să o înțeleagă. În timpul

noapților îi simțea trupul vânjos întins alături de el în așternut. Dar ziua îmbrăcămintea ei, tunica și pantalonii de pânză albastră, ascundeau toate tainele pe care le cunoștea numai el și nu mai rămânea dintr-însa decât sluga credincioasă, care nu crâcnește niciodată și nu se gândește la nimic altceva, decât, să slujească pe alții. Cu toate acestea nu s-ar fi căzut s-o întrebe: „De ce nu scoți nicio vorbă?” deoarece era de ajuns ca femeia lui să-și facă datoria față de casă.

I se întâmpla uneori ca în timp ce lucra, în largul holdelor lui, să-și aducă aminte de ea. Ce o fi văzut oare femeia aceasta în cele o sută de curți ale Casei Hwang? Ce fel de viață era viața pe care o trăise până acuma și pe care nu o împărțise cu el? Îi era peste putință să o înțeleagă. Pe urmă începea să se simtă rușinat de neastâmpărul lui și de gândurile care-i întârziiau în jurul acestei femei. La urma urmei, ea nu era altceva decât o femeie.

Totuși ar fi peste putință, ca dereticatul a trei odăi și gătitul mâncării de două ori pe zi să dea lucru de ajuns unei femei care a fost roabă într-o casă mare, unde era obișnuită să lucreze din zori și până în miez de noapte. Într-un rând, tocmai când Wang Lung era foarte zorit cu lucrul în țarină și ieșise zile de-a rândul la plivitul grâului, așa că începuse să-l doară spatele, îi văzu umbra tremurând pe răzorul în care lucra el și se pomeni că femeia răsare lângă el, cu sapa pe umăr.

— Acasă nu mai am de lucru, până la chindie, zise femeia fără înconjur, apoi coborî sapa și începu să lucreze pe răzorul de lângă el.

Soarele își repezea puzderia de raze din crucea cerului asupra lor, căci era miez de vară, și obrazul femeii fu inundat de sudoare, cât ai clipi. Wang Lung își scosese tunica de pe el, așa că lucra gol până la brâu; dar femeia lucra îmbrăcată în hainele ei subțiri și tunica ce o avea pe umeri era leoarcă de nădușeală, așa că începu să i se lipească de trup ca o coajă de ceapă. Făcând aceleași mișcări ritmice, unul lângă altul, fără să scoată o vorbă ceasuri de-a rândul, simți statornicindu-se între ei doi o legătură atât de puternică, încât își uită de durerile ce-l săgetau în șale. Nu se gândea la nimic anume și nu simțea altceva decât desăvârșita armonie a mișcării trupurilor lor, când întorceau glia ca să o bată razele de soare, în lungul holdei care era casa lor, din belșugul căreia își hrăneau trupurile și-și făcuseră zeitățile cărora se închinau. Huma grasă și neagră se fărâma ușor sub loviturile sapei. Din când în când ieșea la lumină câte un colț de

cărămidă sau o bucată de lemn. Dar asta nu avea nicio însemnătate. Cândva demult, în pământul acesta fuseseră îngropate trupuri de bărbați și femei, pe locul acesta fuseseră case care căzuseră în ruină, – ca să se prefacă din nou în pământ. Tot așa se va întoarce în pământ și casa lor, și trupurile de asemenea. Fiecare se întoarce în pământ. Lucrau înainte, mișcându-se ritmic – cultivând împreună rodul pământului – fără să vorbească și fără să se uite unul la altul.

După ce soarele căzu în asfințit, Wang își îndreptă încet mijlocul și se uită la femeia lui. Fața îi era umedă de sudoare și plină de urmele cirului de praf. Era tot atât de cafenie ca și pământul pe care-l călca în picioare. Hainele întunecate și ude i se lipeau de trupul vânjos. Cu mișcări încete mai răscoli o brazdă cu sapa, apoi tot atât de simplu cum avea obiceiul, îi spuse fără înconjur, cu glasul fără mlădieri și poate mai puțin limpede în lumina acestei inserări, decât altădată:

— Sunt însărcinată!

Wang Lung rămase încremenit. De altfel ce ar fi putut răspunde într-o astfel de împrejurare? Se plecă în brazdă și ridică un colț de cărămidă pe care-l aruncă în marginea holdei. Femeia parcă i-ar fi spus, „Ți-am adus ceaiul” sau „Hai să mâncăm”. Pentru ea împrejurarea aceasta era tot atât de simplă și de la sine înțeleasă. Pentru el însă... lui i-ar fi fost peste putință să-i spună ce însemna asta pentru el. Simți că inima i se zbate în piept, pe urmă se oprește în loc, ca și când ar fi strâns-o cineva în palmă. În sfârșit, acum era rândul lor să se întoarcă și ei în acest pământ.

Întinse brațul spre ea și-i luă sapa din mână, apoi îi spuse cu glasul sugrumat de emoție.

— Ajunge pentru astăzi. Ziua este pe sfârșite. Îi vom spune și bătrânului.

Porniră spre casă, dar femeia venea cu câțiva pași în urma lui, așa cum se cade unei soții. Bătrânul aștepta în pragul casei, nerăbdător să-și primească partea de cină pe care acum, de când aveau o femeie în casă, nu și-o mai gătea niciodată el însuși. Își pierduse răbdarea și strigă de departe:

— Sunt prea înaintat în vârstă, ca să mai pot aștepta în felul acesta, până îmi dați de mâncare!

Dar Wang Lung îl luă de braț și intră cu el în casă, ca să-i spună:

— Femeia a rămas însărcinată.

Încercă să vorbească tot atât de liniștit, ca și când i-ar fi spus: „Astăzi am semănat partalul din partea de apus a țarinei”, dar nu se simțea în stare. Deși

vorbise cu glasul în șoaptă, i se păru totuși că a vorbit mai tare decât ar fi trebuit.

Bătrânul clipi din ochi, dar pe urmă înțelese despre ce este vorba și începu să chicotească mulțumit:

— He-he-he; care va să zică recolta e aproape, strigă el nurorii lui când o văzu că intră în casă.

Nu putu să-i vadă chipul, din pricina întunericii din tindă, dar o auzi că-i răspunde cu glas liniștit:

— Acu mă duc să pregătesc de cină.

— Da... da... pregătește de cină, se grăbi să încuviințeze bătrânul și se luă după ea, întocmai ca un copil, și intră în bucătărie. Ca și gândul la viitorul său nepot, care-l făcuse să-și uite de foame, când îi pomeni de mâncare, gândul cinei îl făcu acuma să-și uite de nepotul său.

Dar Wang Lung se așeză pe lavița din fața mesei și stătu prin întuneric, apoi își întinse brațele și le împreună pe masă, ca să-și culce capul pe ele și să se gândească: „Din trupul său, din coapsele sale trebuia să răsară acuma o viață nouă!”

Capitolul III

Când își dădu seama că ziua facerii trebuie să fie aproape, spuse soției sale:

— Va trebui să aducem pe cineva – care să te ajute, când îți va sosi ceasul – o femeie din vecini...

Soția lui clătină din cap. Tocmai începuse să adune castroanele de pe masă, după ce terminaseră cu cina. Bătrânul se dusesse să se culce și ei doi rămăseseră singuri în mijlocul odăii al cărei întuneric nu era străpuns decât de tremurul subțire al flăcării unui opaiț în care ardea o feștilă de bumbac, muiată în ulei de fasole.

— Cum adică, nu vrei să aducem o femeie? întrebă el speriat. (Începuse să se obișnuiască acuma cu felul acesta de conversații al lor, la care ea nu participa niciodată decât cel mult dând din cap sau făcând o mișcare cu mâna, sau din când în când îi mai scăpa fără voie și câte un cuvânt din gura largă. Începuse chiar să nu mai simtă lacunele unei astfel de conversații între ei). Bine, dar ar părea straniu ca tu să naști și în casă cu tine să nu fie decât doi bărbați! adăugă el. Mama și-a adus o femeie din sat. Eu nu mă

pricep la astfel de treburi. În casa aceea mare nu se găsește nimeni – vreo roabă mai în vârstă cu care să fii prietenă – care ar vrea să vină?

I se întâmplase pentru întâia dată să pomenească despre casa de unde venise ea. O văzu că se întoarce spre el, cum n-o văzuse niciodată, cu ochii mici, cășcați de furia ce-i clocotea în adâncul ființei.

— Nimeni din casa aceea! zbieră femeia întărită.

Scăpă din mână luleaua pe care tocmai începuse să și-o umple și se uită la ea mirat. Dar obrazul ei deveni imediat tot atât de indiferent ca și înainte de asta și începu să adune de pe masă bețișoarele, ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat.

— De, cine a mai auzit așa o vorbă? exclamă el uimit. Dar femeia nu mai răspunse, nimica, așa că adăugă: Nici unul dintre noi doi nu se pricepe la nașteri. Tatăl meu nu s-ar cădea să intre în odaia ta, într-o astfel de împrejurare; cât despre mine, eu până acum n-am văzut nici cel puțin o vacă făcând. Măinile mele stângace ar putea să vatăme copilul. Ascultă, trebuie să fie ceva în casa aceea mare, în care roabele nasc mereu...

Femeia adunase bețișoarele grămadă, într-un colț al mesei și întorcându-se, se uită la el, apoi după o clipă de gândire răspunse:

— Când mă voi întoarce în casa aceea, voi avea pe fiul meu în brațe. Copilul îl voi îmbrăca în tunică roșie și pantalonași cu flori roșii, iar în cap va avea comanac pe gardina căruia va fi chipul minuscul și aurit ai lui Budha și va fi încălțat în papuci de pâslă pe care va fi brodat un cap de tigru. Eu voi avea papuci noi și o tunică nouă de satin negru și voi intra în bucătăria unde mi-am petrecut toată viața, și de acolo în sala cea mare unde trăiește bătrâna noastră stăpână, cu luleaua ei de opiu, și mă voi arăta în fața tuturor, nu numai eu ci și copilul meu.

Până acum nu o auzise vorbind niciodată atât de îndelung. Vorbele i se înșirau una după alta, fără întrerupere, deși domolite, așa că Wang Lung își dădu seama că ea se gândise demult la planul acesta. În timpul cât lucrase alături de el în țarină, femeia lui se gândise la toate amănuntele acestea. Ce femeie ciudată! Își închipuise că ea nici nu se gândește la copil, atât era de liniștită în timpul lucrului de fiecare zi prin casa lor. Dar în loc de asta, ea își vedea copilul de mult născut și pe de-a-ntregul îmbrăcat, pe ea însăși în calitate de mamă, cu o tunică nouă. Nu mai știa ce să zică și începu să-și frământa bucățica de tutun între degetul mare și arătător, făcând dintr-însa o minge pe care o băgă în gura lulelei de pe masă.

— Cred că vei avea nevoie de ceva bani răspunse el într-un târziu, și se uită la ea cu prefăcută nemulțumire.

— Dacă ai vrea să-mi dai trei bani de argint... începu ea cu sfială. E sumă mare, dar am socotit fiecare para, așa că nu voi face risipă. Voi vorbi cu negustorul de pânzărie să-mi dea bucata cea din urmă ce rămâne de la capătul valului de stofă...

Wang Lung începu să se scotocească în chimir. În ajun vânduse la târg un car și jumătate de trestie pe care o adunase de pe balta din partea de apus a țarinei lui, așa că avea în pungă ceva mai mult decât i-ar fi trebuit. Înșiră pe masă, cei trei bani de argint. Pe urmă, după ce stătu câteva clipe la îndoială, mai adăugă și banul pe care-l păstra de multă vreme în pungă, gândindu-se că poate îi va veni și lui poftă ca într-o dimineață când va intra în ceainăria de la oraș, să se așeze la o masă și să joace. Dar gândul acesta al lui nu mersese niciodată mai departe, decât cel mult că-și pierdea vremea împrejurul meselor de joc pe care se auzeau rostogolindu-se zarurile, deoarece se temea că, dacă va începe să joace, va pierde banii. Când se întâmpla să se găsească în oraș și îi mai rămânea vreme de pierdut, pe aceasta și-o petrecea în baraca șolticarului unde puteai asculta povești rămase din bătrâni și nu cheltuia mai mult de un ban de aramă pe care-l arunca în talgerul povestitorului când trecea prin fața lui.

— Cred că nu strică să iei și banul acesta pe deasupra, zise el suflând cu nădejde în fâșia de hârtie răsucită, ca să prindă flacăra și să-și poată aprinde luleaua. Cred că s-ar putea să-i cumperi și o rămășiță de mătase, din care să-i faci tunica. La urma urmei de astă dată este vorba de primul nostru fiu.

Femeia nu întinse mâna numaidecât după bani, ci se uită la ei, fără să-i tresară niciun fel de lumină pe obrazul împietrit. Pe urmă răspunse cu glasul stins:

— Mi se întâmplă pentru întâia oară să pun și eu mâna pe bani de argint.

Apoi cu o mișcare grăbită, repezi mâna după ei, îi luă în palmă și încleștând degetele, intră grăbită în odaia lor.

Wang Lung fuma în tăcere și se gândea la banii de argint, cum ședeau înșirați pe masă. Argintul acesta îl scosese din pământ – din țarina lui pe care o ara și o lucra, asudând din greu. Viața lui era legată de țarina aceasta; cu fiecare picătură de sudoare a trupului său trudit, storcea hrană din țarina lui, și din hrana aceasta scotea argint. Până acuma de câte ori se întâmpla să scoată arginții din chimir, pentru a-i da altuia, i se părea că dă o fâșie din

însăși viața lui unui om străin care nu va ști s-o întrebuințeze. Dar de astă dată nu simți niciun fel de părere de rău și nici durere. I se părea că nu vede arginții lui în mâna unui negustor străin de la oraș, ci că argintul acesta s-a prefăcut în ceva mult mai prețios decât argintul însuși – haine cu care va îmbrăca trupșorul fiului său. Dar femeia aceasta a lui care era o fire atât de stranie, care muncea din greu, nu spunea nimica, și părea că nu vede pe nimeni, fusese cea dintâi care văzuse copilul lor îmbrăcat în felul acesta.

Nu vru să primească pe nimeni lângă ea, când îi sosi ceasul. Acesta sosi într-o seară, când ziua începuse să se îngâne cu noaptea, dar soarele nu coborâse încă până în marginea zării, Grânele rodiseră și fuseseră secerate, iar țarina lor o inundaseră, ca să semene orez și orezul lor ajunsese în pârgă; după ploile de vară spicele erau grele de rod și coapte de dogoarea soarelui acestui început de toamnă. Toată ziua tăiaseră paiele alături unul de altul, trăgându-se din mijloc cu secera în mână. Femeia se mișca țeapănă, din pricina sarcinii și înainta mult mai încet decât el, așa că brazda pe care o secera el, lăsase femeia departe în urmă. Pe măsură ce trecea vremea și soarele scăpătă din crucea amiezii, coborând bolta cerului spre apus, femeia înainta tot mai încet, așa că bărbatul se întoarse și se uită la ea nemulțumit. Femeia se opri din lucru și-și îndreptă mijlocul înțepenit, iar mâna în care avea secera îi căzu în lungul trupului. Obrazul îi era scăldat de o nouă sudoare, sudoarea unor chinuri necunoscute încă.

— Mi-a sosit ceasul, zise femeia. Aș vrea să mă întorc acasă. Nu intra în odaia noastră, până când nu te voi chema. Dar să-mi aduci un fir de trestie proaspăt curățată și să mi-o spinteci în două, ca să pot despărți viața fiului meu de viața mea.

Femeia apucă în lungul holdelor spre casă, mergând nepăsătoare, ca și când nimic n-ar putea să i se întâmple și după ce se uită o bucată de vreme la ea cum se duce, porni și el spre balta din marginea țarinei și tăie un fir subțire de trestie, pe urmă îl curăți cu băgare de seamă și-l spintecă în două, cu secera. Înserarea toamnei începuse să coboare grăbită, așa că-și puse secera pe umăr și se îndreptă și el spre casă.

Când ajunse, mâncarea era pe masă și aburea în străchini, iar bătrânul lui părinte începuse să mănânce. Femeia plecase de la lucrul câmpului, ca să le poată pregăti lor de mâncare. Se gândi că nevasta lui este o femeie cum nu se găesc în toate zilele. Pe urmă se apropie de ușa odăii și strigă:

— Ți-am adus firul de trestie!

Așteptă, crezând că-i va răspunde să intre în odaie. Dar glasul femeii nu se auzi. Se apropiase de ușă și printre despărțiturile dintre scânduri o văzu că întinde mâna și-și ia firul de trestie. Nu zise nimic dar o auzi gâfâind din greu, întocmai ca o vită care a făcut drum lung și fără popas.

Bătrânul ridică privirea din strachina ce o avea în fața lui și-i porunci:

— Haide și mănâncă, altfel se răcesc bucatele. Pe urma adăugă: Nu începe să te frământă de acuma, căci va trebui să mai treacă o vreme. Îmi aduc aminte că în ziua când mi s-a născut feciorul cel dintâi, până să se termine, începuse să se crape de ziuă. Săracul de mine... când mă gândesc că dintre toți copiii pe care i-am avut și mi i-a născut biată maică-ta, unul după altul – cam vreo doisprezece, căci nici eu nu-mi mai aduc aminte câți au fost – numai tu ai rămas în viață! Acuma înțelege și tu, de ce o femeie trebuie să nască mereu copii. Pe urmă se opri și iarăși începu, ca și când abia atunci și-ar fi adus aminte de ceea ce spunea: Măine pe vremea asta s-ar putea ca eu să fiu bunicul unui fecior!

Începu să râdă din senin și lăsă strachina cu mâncarea. Vreme îndelungată fiul său îl auzi chicotind prin întunericul ce se statornicise acuma în cuprinsul odăii lor.

Wang Lung însă sta nemișcat în fața ușii, ca să asculte gemetele grele și animalice care se auzeau înăuntru. Printre despărțiturile scândurilor de la ușă răzbi un miros de sânge cald, un miros greu care-l făcu și se înspăimânte. Dinăuntru se auzeau gemetele grăbite și şuierătoare ale femeii, întocmai ca niște țipete de durere stăpânită, dar fără să poată prinde ceva lămurit. Când nu mai putu să rabde chinurile acestea ale așteptării și era gata să se repeadă în odaie, din fundul întunerecului se auzi un glas subțirel și întărit care-l făcu să-și uite de toate.

— E băiat? strigă el, fără să se mai poată stăpâni și uitându-și cu totul de femeia lui. E băiat? strigă el a doua oară... spune-mi cel puțin atâta – este băiat?

Din fundul odăii se auzi glasul stins ca o părere, al femeii:

— E băiat!

Se întoarse numaidecât și se așeză la masă. Cât de repede trecuse totul! Mâncarea era demult rece și bătrânul adormise pe lavița lui; dar cât de repede se sfârșise așteptarea! Întinse mâna spre părintele său și-l scutură de umăr.

— E copil de parte bărbătească! strigă el triumfător; Acum ești bunic și eu sunt tată!

Bătrânul se trezi numaidecât și începu să râdă, cum răsese și înainte de a adormi.

— Da, da... așa este, chicoti el. Bunic... sunt bunic!

Apoi se ridică de pe laviță și se întinse în pat, râzând mereu.

Wang Lung luă strachina cu orezul rece și începu să mănânce. În clipa aceasta simțea foamea cum îi scurmă în pânțele și nu prididea să ducă mâncarea destul de repede la gură. Dinăuntru odăii auzea femeia târându-se cu greutate de colo până colo, iar țișetele ascuțite ale copilului se auzeau neîntrerupte.

— Mi se pare că de aci înainte nu vom mai avea pace în casa asta, își zise el cu mândrie.

După ce mănca, până se sătură, se apropie din nou de ușă și când femeia îl chemă să intre în odaie, așa făcu. Prin odaie se mai simțea și acum mirosul de sânge, dar încolo nu rămăsese nicio urmă, decât cel mult în ciubăr. Dar ciubărul acesta îl umpluse cu apă și-l împinsese sub pat, așa încât aproape nu-l mai putea vedea. Făclia cea roșie de pe masă era aprinsă și femeia se întinsese în pat și se acoperise cu grijă. Alături de ea, înfășurat într-o pereche de pantaloni vechi de-ai lui, cum era obiceiul, sta întins fiul său.

— Se apropie de pat, dar în clipa aceasta nu fu în stare să scoată nicio vorbă. Își simțea inima cum i se zbate în piept și se aplecă să se uite la copil. Avea un obraz rotund, cu pielea întunecată și plină de creșuri, iar părul de pe creștetul capului îi era lung, negru și încleiat. Copilul nu mai țipa acuma ci sta cu pleoapele ochilor strâns închise.

Se uită la soția lui și ea se uită la el. Părul îi era umed, din pricina chinurilor prin care trecuse și ochii prelungi îi căzuseră în adâncul capului. Dar încolo era întocmai cum fusese și înainte de asta. Văzând-o cum zace în fața lui, se simți mișcat. Uitându-se la ființele acestea două care erau atât de aproape de el, își simți sufletul înduioșat și fără să știe ce ar trebui spus într-o astfel de împrejurare, îngână:

— Măine mă voi duce la oraș, să cumpăr o oca de zahăr de candelă, și-l voi topi în apă fierbinte, ca să ți-l dau să-l bei.

Apoi uitându-se din nou la copil, de pe buze îi scăpară vorbele repezite, de parcă s-ar fi gândit mai demult la ce va spune:

— Va trebui să cumpărăm și un coș de ouă și să le roșim pentru oamenii din sat. În felul acesta vor afla cu toții că avem un fecior!

Capitolul IV

În ziua ce urmă după nașterea copilului, femeia se ridică din așternut ca de obicei și le pregăti mâncarea, dar nu ieși împreună cu Wang Lung în țarină, așa că el lucra numai singur, până când trecu bine ceasul de amiază. Pe urmă veni acasă și îmbrăcându-se în hainele albastre, plecă la oraș. Se duse în târg și cumpără cincizeci de ouă, nu din cele proaspăt ridicate din cuiabar, dar totuși destul de bune, cu toate că nu-l costau mai mult de o para bucata, și mai cumpără și un sul de hârtie roșie pe care trebuia să o fiarbă în apă și cu aceasta să le roșească. Pe urmă cu coșul de ouă pe braț se duse la negustorul de acadele unde cumpără o oca și mai bine de zahăr de candelă. Văzu că negustorul îi împachetează zahărul cu grijă într-o hârtie cafenie, iar pe sub sfoara cu care-l legase, îi băgă o fâșie de hârtie roșie și se uită la el zâmbind:

— Te pomenești că este pentru mama unui copil nou născut?

— Primul fecior în casă! răspunse Wang Lung cu mândrie.

— Eee, să fie cu noroc! zise negustorul cu indiferență și se întoarse spre un client bine îmbrăcat care tocmai atunci intrase în prăvălie.

Urarea aceasta o mai făcuse de multe ori și altora, căci aproape în fiecare zi era câte unul, dar lui Wang Lung îi se păru că este o urare numai pentru el și-i făcu plăcere purtarea curtenitoare a negustorului, așa că se ploconi de câteva ori, înainte de a ieși din prăvălie. Mergând pe strada dogorită de arșița soarelui, i se păru că în toată lumea asta nu se mai găsește un om atât de fericit ca el.

La început gândul acesta îi umplu sufletul de mulțumire, dar pe urmă se simți înspăimântat. Nu se cade ca omul să fie prea fericit în viața aceasta. Văzduhurile și tot pământul sunt pline de duhuri potrivnice care nu văd cu ochi buni fericirea muritorilor, mai ales când se întâmplă să fie săraci. Se întoarse în drum și apucă repede spre dugheana lumânărilor care vindea și bețișoare de tămâie, și cumpără patru bețișoare, câte unul de fiecare om din casă – cu care se duse până la micul templu al zeităților pământului, unde le înfipse în cenușa rece a tămâiei pe care o arseseră rândul trecut, el și soția lui. Aprinse toate patru bețișoarele și plecă liniștit spre casă. Ce putere

nețărmută aveau chipurile acestea mici de lut care sălășluiau aici sub scutul acoperișului acestui templu și care îl ocroteau la vreme de nevoie!

Apoi înainte ca lumea dimprejurul lor să-și fi putut da limpede seama de ceea ce s-a întâmplat, femeia începu să iasă din nou în țarină împreună cu el. Secerișul trecuse și recolta trebuia treierată în aria din curtea casei. La treieratul cu îmblăciile îi ajută și femeia. După ce sfârșiră și treaba asta, recolta trebui vânturată, așa că o vărsară în coșurile de bambus, sub bătaia vântului, ca să o despartă de pleavă. Grăunțele erau prinse dedesubt în coșul în care cădeau, iar pleava era luată de vânt și purtată ca un nor, până departe. Mai aveau de ogorât holdele pentru semănătura de toamnă, așa că după ce înjugă boul și ară țarina, femeia veni pe urma lui cu sapa și fărâmiță bulgării de humă ai brazdelor.

Lucra toată ziua împreună cu bărbatul ei, și în timpul acesta copilul înfășurat într-o pătură zdrențuită, dormea întins la umbră. Când îl auzea că începe să scâncească, femeia se oprea din lucru și scoțându-și sânul, se întindea alături de el pe pământ și-i da să sugă. Razele soarelui de toamnă târzie băteau asupra lor și căldura verii stăruia cu încăpățănare, până când trebuia să vină gerul iernii și s-o alunge. Femeia și copilul ei erau tot atât de negri ca și brazdele pământului răsturnat peste cormana plugului, așa că amândoi păreau două chipuri făcute din același lut. Praful purtat de vânturi în largul țarinei, se așternea pe părul femeii și pe capul plâpând al copilului.

Dar din sânul îmbelșugat și cafeniu al ei, laptele izvora alb ca zăpada pentru copil și când se întâmpla să scape din gură sfârscul unui sân și se întindea după celălalt, laptele picura din sânul rămas slobod, iar femeia îl lăsa să picure. Oricât de lacom ar fi fost copilul, laptele era mai îmbelșugat decât ar fi fost nevoie pentru unul singur, așa că ar fi putut hrăni pe mai mulți dintr-odată, tocmai de aceea îl lăsa și ea să curgă, deoarece știa că are de unde. Vedeă că laptele este pe zi ce trece tot mai îmbelșugat. Uneori, că să-și ferească hainele, ridica sânul și lăsa laptele să se scurgă pe pământul care îl bea numaidecât lăsând o pată întunecată și umedă. Copilul era durduliu și bun, așa că se bucura din plin de izvorul nesecat de viață pe care i-l da mama lui.

Iarna se apropia din zi în zi, dar ei își făcuseră toate pregătirile. Avuseseră o recoltă cum nu se mai pomenise de multă vreme și cele trei odăi ale casei

lor erau pline ca niște jignițe^[2]. De sub streășina de stuf atârnavă funii nenumărate de ceapă și usturoi uscat, iar în tindă, în odaia bătrânului și chiar în odaia lor, erau rogojini de papură, strânse la gură în formă de oale uriașe, și toate erau pline de grâu și de orez. O bună parte din această recoltă aveau de gând să o vândă, dar Wang Lung era om cruțător și nu-și risipea banii la jocuri de noroc, cum făceau ceilalți oameni din sat, și nici pe mâncăruri scumpe care nu erau pentru oameni de seama lui, așa că nu era nevoit să-și vândă recolta îndată după seceriș, când prețurile erau scăzute. În loc s-o vândă toamna, el aștepta până ce se așternea iarna cu temei de ninsoare sau până după anul nou, când oamenii de la oraș erau gata să plătească orice preț pentru bucatele aduse la târg.

Unchiul său trebuia întotdeauna să-și vândă recolta chiar înainte de a termina pe deplin cu treieratul. Uneori, ca să poată face rost de ceva parale, vindea recolta de-a-npicioarele pe câmp, așa că nu mai avea grijă să secere nici să treiere. Dar unchiul lui avea o soție lipsită de cumpăt, grasă și trândavă, care toată ziua îl cicălea să-i aducă dulciuri și fel de fel de mâncăruri de la oraș și încălțăminte nouă. Soția lui Wang Lung însă făcea ea singură toată încălțăminte pentru casă, nu numai pentru el și părintele său, ci și pentru ea și copil. Nu știa nici el ce ar fi făcut, dacă ar fi trebuit să cumpere încălțăminte de care aveau nevoie...

Sub streășina casei vechi și dărăpănate a unchiului său nu atârna niciodată nimic. În casa lui Wang Lung însă era, și un picior de porc pe care-l cumpărase de la vecinul său Ching, când acesta trebui să-și tăie porcul din pricină că i se părea că a început să bolească pe picioare. Porcul îl tăiaseră devreme, până nu începuse însă să slăbească, așa că piciorul era uriaș și plin de carne, iar O-lan, o sărase și o pusese la uscat în vânt. Mai tăiaseră și două găini dintre cele pe care le aveau în curte și după ce le scosese măruntaiele, femeia le umpluse pe dinăuntru cu sare și le pusese la uscat, cu pene cu tot.

Prin urmare, stăteau liniștiți în casa lor, înconjurați de tot belșugul acesta, când crivățul iernii se repezi asupra lor din mijlocul deșerturilor de la miazănoapte-răsărit, cu vânturile care prevesteau ger și ninsoare. Acuma copilul putea să mai stea și singur câte o bucată, de vreme. Când împlini o lună de lumină plină, din ziua nașterii, făcură un ospăț la care Wang Lung pofti pe toți cei care fuseseră la nunta lui și îi ospăta cu găluști, ceea ce era

semn de viață lungă. Fiecăruia dintre aceștia le dădu câte zece ouă pe care le roșise, iar celorlalți oameni din sat care veniseră să-i facă urări le dădu câte două ouă. Toți cei de față îl pizmuiau din pricina fiului său, un băiat voinic și gras, cu obrazul rotund ca un talger de lună și cu umerii obrazului repeziți în afară, ca și ai mamei lui. Acuma când iarna se apropia, copilul sta pe pătura așezată în mijlocul odăii, în loc să o așeze în mijlocul holdei, cum făceau în timpul verii, iar ușa din partea de miazăzi o deschideau, ca să intre căldura soarelui, așa că vântul de miazănoapte bătea zadarnic în peretele gros de pământ al casei, căci nu putea să răzbească printr-însul.

Foarte curând frunzele curmalului din curte se desprinseseră de pe ramuri și tot așa și ale sălciilor și piersicilor pe care-i aveau în țarină. Numai frunzele trestiiilor de bambus din colțul cel mai depărtat al curții lor, spre răsărit se mai țineau de vrejurile subțiri și susurau înfiorate, oricât de vajnice ar fi fost vânturile.

În timpul acestor vânturi uscate ar fi fost peste puțină ca sămânța aruncată în lungul brazdelor să poată răsări, așa că Wang Lung aștepta cu nerăbdare să înceapă ploile de toamnă. Ploile veniră pe neașteptate, în timpul unei zile cenușii, după ce vânturile se liniștiră și aerul era cald și domolit; așa că stăteau cu toții în casă și urmăreau picăturile grele și dese cum răpăie și se izbesc în pământul însetat din apropierea casei, iar din streășina de stuf întinsă peste prag, auzeau plescăitul molcom în fața ușii. Copilul se uita minunat și întindea mâinile să prindă dărele argintii ce cădeau de sus și râdea, iar ei râdeau cu el. Bătrânul se așezase pe podmol, lângă el și spunea:

— Așa copil nu se mai găsește în niciunul dintre satele din împrejurimi. Plozii fratelui meu niciunul nu a fost în stare să bage în seamă ceva, înainte de a umbla în picioare.

În largul țarinei sămânța holdelor începu să încolțească și acoperi brazdele negre cu firicele crude și verzi ale grânelor.

Pe o astfel de vreme vecinii umblau din casă în casă, căci fiecare plugar se simțea mulțumit, văzând că cerul se îngrijește de țarina lor și semănăturile au destulă umezeală, fără să mai fie nevoie să se trudească ei să le ude, ducând gălețile de apă cu cobilița, de la un capăt la altul al holdelor. Diminețile se adunau când la o casă când la alta, unde se întâmpla să li se ofere câte un ceai, și-i puteai vedea cutreierând din loc în loc, umblând desculți pe potecile dintre răzoare, cu umbrele uriașe de hârtie

ceruită deasupra capului. Femeile stăteau acasă și făceau încălțăminte sau cârpeau hainele, dacă se întâmpla să fie rupte, și se gândeau la praznicul de Anul Nou.

Dar Wang Lung și soția lui nu prea aveau obiceiul să umble prin casele vecinilor. În tot satul acesta format din vreo șase case împrăștiate în largul țarinei, nu era niciuna care să fie atât de călduroasă și de îmbelșugată ca a lui, așa că Wang Lung presimțea că prietenia cu ceilalți săteni, ar însemna să-i îndemne să vină la el și să se împrumute, când au nevoie de ceva. Anul Nou era aproape, dar cine putea să aibă banii care-i trebuiau pentru îmbrăcăminte și pentru praznicul ce se obișnuiește într-o astfel de împrejurare? Prin urmare sta binișor în casa lui și în timp ce femeia cosea și cârpea, el lua greblele cu dinții de bambus și le cerceta de aproape, iar dacă se întâmpla să vadă că o bucată de sfoară cu care erau legați dinții să se fi rupt, schimba numaidecât sfoara cu alta, împletită din cânepa pe care o cultiva chiar în țarina lui, iar dacă vedea că are vreun dinte rupt, bătea un altul, dintr-o despicătură de lăstar.

Și ceea ce făcea el cu acareturile de plugărie, făcea și femeia cu lucrurile din casă. Dacă se întâmpla ca o oală de pământ să se ciocnească de ceva și să se spargă, O-lan nu o arunca, cum făceau alte femei și nici nu spunea bărbatului să-i cumpere alta. Dar muia puțină humă și o amesteca în argilă iar cu ajutorul aluatului acestuia cârpea oala și o ținea la flacăra din vatră, așa că oala era bună ca și una nouă. Așa își petreceau împreună timpul, stând în casa lor și se bucurau unul de altul, deși numai rareori se întâmpla să schimbe între ei câte o vorbă, cum ar fi de pildă: „Ai așezat bine sămânța din râșniță, ca să o avem gata de semănat?” sau „Paiele din recoltă le vom vinde, iar păstăile și lujerele de fasole le vom arde”. Altădată se întâmpla ca Wang Lung să-i spună: „Mâncarea aceasta cu găluști e foarte bună”, iar O-lan răspundea cu modestie, ca și când ea n-ar fi avut niciun merit: „Făina pe care am avut-o din recolta de acuma, este foarte bună”.

Vânzarea prisosului din anul acesta îmbelșugat făcu pe Wang Lung să adune un pumn de bani de argint mai mult decât ar fi avut nevoie pentru traiul lui, dar banii aceștia ar fi fost primejdios să-i poarte în chimir sau să pomenească ceva despre ei de față cu un om străin, afară de nevasta lui. Se sfătuiră unde să păstreze argintul, și în cele din urmă femeia fu destul de isteată ca să facă o gaură în pământul bătut al peretelui dinăuntru al casei, tocmai în dosul patului, și Wang Lung dădu drumul argintului în gaura

aceasta, iar la gură umplură gaura cu o bucată de pământ. Așa că nici nu se cunoștea că cineva ar fi ascuns ceva în perete. Dar ascunzătoarea aceasta da atât lui Wang cât și lui O-lan un fel de mulțumire tainică, de bogăție și liniște. Wang Lung știa limpede că are bani mai mulți decât îi trebuie și când se întâmpla să se întâlnească și el cu oameni de seama lui trecea printre ei împăcat cu sine însuși și cu toată lumea.

Capitolul V

Se apropia Anul Nou și în fiecare casă din sat oamenii făceau pregătiri. Wang Lung, plecă la oraș și din dugheana lumânărilor cumpără bucățele de hârtie roșie de formă pătrată și pe hârtiile acestea era scris cu litere de aur, trase cu penelul, semnul fericirii și al bogăției. Pătrățelele acestea și le lipi pe uneltele de plugărie, ca să-i aducă noroc în anul ce vine. Lipi unul pe plug, unul pe jugul bouului său și câte unul pe cele două găleți cu care ducea sămânță și apă în țarina lui. Și așa pe fiecare dintre uneltele lui de plugărie. Pe ușile casei lui lipi fâșii de hârtie roșie pe care erau cuvinte de bună urare, scrise cu penelul; iar pe pragul de sus al intrării în casă, lipi o cunună de hârtie roșie, meșteșugit împletită și tăiată în formă de flori. Mai cumpără hârtie roșie din care să facă haine noi pentru zeitățile câmpului și hainele acestea bătrânul său tată le croi și le încheie cu destulă îndemânare pentru mâinile lui bătrâne care tremurau; Wang Lung luă hainele acestea și se duse de îmbracă zeitățile țarinei lui din micul lor templu, iar la picioarele lor aprinse puțină tămâie, cum se cădea să facă în ziua de Anul Nou. Pentru casa lui mai cumpără două făclii roșii pe care trebuia să le aprindă în ajun de Anul Nou sub imaginea lipită pe peretele din tindă a zeului, la picioarele căruia era masa lor.

Pe urmă Wang Lung se duse din nou la oraș și cumpără grăsime de porc și zahăr alb, iar femeia frământă osânza albă și moale, amestecând-o cu făină de orez pe care o scosese chiar din orezul lor, pe care-l măcinaseră în râșnița la care înjugau boul, când se întâmpla să ceară trebuință; din plămădeala acesta de făina și osânză, amestecată cu zahăr, făcu plăcintele de Anul Nou care se numeau plăcintele lunii, așa cum văzuse ea că se făceau în casa cea mare a familiei Hwang.

Când văzu plăcintele acestea întinse în rânduri pe tăblia mesei, gata de a fi puse la cuptor, Wang Lung simți cum i se umflă pieptul de mândrie. Ar fi

fost peste putință ca în satul lor să se mai găsească altă femeie care să facă astfel de plăcinte, cum nu se pomenea să mănânce decât oamenii bogați în zile de praznic. Pe unele femeia pusese câte un anghinar minuscul și bucățele de prune verzi-uscate, așezate în formă de flori.

— E păcat să mănânci astfel de plăcinte, declară Wang Lung după ce se uită la ele.

Bătrânul se învârtea împrejurul mesei și se simțea tot atât de mulțumit, ca și un copil când vede o jucărie frumoasă. Pe urmă se adresa fiului său, spunându-i:

— Cheamă pe fratele meu, unchiul tău, să vină împreună cu copii și să le vadă!

Dar prosperitatea învățase pe Wang Lung să fie prevăzător. Ar fi fost peste putință să poștești în casă oameni flămânzi cărora să le arăți plăcinte, fără să le dai să și guste din ele.

— Cel care se uită la plăcinte înainte de Anul Nou îți poartă nenoroc, se grăbi el să răspundă.

Femeia cu mâinile pline de făină și lucioase de grăsime, adăugă:

— Acestea nu sunt menite să le mâncăm noi, doar cel mult una-două, care vor ieși mai urâte de la cuptor și pe care le vom da oaspeților. Noi nu suntem destul de bogați ca să putem mânca osânză cu zahăr. Le-am pregătit pentru bătrâna stăpână din Casa cea Mare. Mă voi duce la ea împreună cu fiul meu, a doua zi după Anul Nou, și-i voi duce plăcintele acestea în dar.

Astfel plăcintele câștigă și mai multă însemnătate în fața lor și Wang Lung se gândi mulțumit că în sala cea mare, unde el care era om sărac intrase cu atâta sfială, soția lui va intra acum ca oaspete, ducând pe fiul său îmbrăcat în haine roșii, împreună cu niște plăcinte ca acestea, făcute din cea mai bună făină de orez, din zahăr și osânză.

Toate celelalte plăceri obișnuite de Anul Nou i se păreau acum fără însemnătate, alături de această vizită. Tunica lui cea nouă pe care i-o făcuse O-lan din pânză neagră, îl făcu să se simtă și mai mândru când o îmbrăcă, așa că se gândi:

„O voi îmbrăca în ziua când îi voi însoți pe ei doi, până la intrarea Casei Hwang”.

Ziua de Anul Nou o petrecu nepăsător, cu toate că în casa lor se adunară vecinii și veni unchiul său cu toată familia, să le ureze noroc, tatălui său și lui, ca apoi să se așeze la mese și să se veselească împreună, cu mâncare și

băutură. Avusese grijă ca plăcintele să le astruce ^[3] din vreme într-un coș, căci altfel ar fi trebuit să îmbie și oaspeții care nu erau obraze alese; totuși se simți înfiorat de păreri de rău, când auzi oamenii lăudând plăcintele cele albe și el nu putea să le spună: „Stați, să vedeți pe cele colorate și înflorite!”

Dar nu suflă nimic, deoarece ținea foarte mult să poată intra în Casa cea Mare cu toată mândria omului, înstărit.

A doua zi de Anul Nou, care este ziua menită ca femeile să se ducă una la alta, după ce bărbații s-au îngreunat de mâncare și băutură în ajun, ei doi se sculară în zori și după ce femeia îmbrăca pe fiul lor în hăinuțele roșii și-l încălță cu papucii făcuți de ea pe care brodase câte un cap de tigru, iar în capul proaspăt ras de Wang Lung în ultima zi a anului trecut, îi puse comanacul cu o mică imagine aurită a lui Budha în partea din față, și-l așeză în vârful patului. Pe urmă Wang Lung începu să se îmbrace și el în mare grabă, iar soția lui în timpul acesta își pieptănă din nou părul lung, prinzându-și-l pe creștet cu acele lungi de alamă, suflate cu argint, cumpărate de el, își îmbracă tunică neagră din aceeași bucată cu haina lui cea nouă pentru care cumpăraseră douăzeci și patru de coți de pânză de cea mai bună calitate, și alți doi coți pe care negustorul de pânzărie îi dăduse pe deasupra, cum se obișnuiește, ca măsurătoarea să fie din larg. După ce terminară cu toate, el luă copilul, iar femeia coșul cu plăcintele și apucară în lungul potecii dintre holdele acum pustiite de vânturile iernii.

Când ajunse în fața porții celei mari a Casei Hwang, avu de astă dată parte de o mare mulțumire, când la strigătele nevestei lui apăru portarul și-l văzu că facă ochii mari și se uită la ei mirat, răsucindu-și cele trei fire de păr, de pe obraz, apoi le spuse:

— Ia te uită, a venit Wang, plugarul, dar în loc de unul, au venit trei dintr-odată! Apoi văzându-i pe toți îmbrăcați în haine noi și copilul care era băiat, adăugă: Nu cred să fie nevoie să-ți ureze cineva noroc mai mult în anul acesta, decât ai avut în cel care a trecut.

Wang Lung îi răspunse cu nepăsare, cum se obișnuiește să răspunzi unui om pe care nu-l iei drept unul de seama ta:

— Recoltă bună... recoltă bună și îmbelșugată, apoi trecu mândru pragul porții.

Portarul rămase mirat de ceea ce vedea, așa că se adresă lui Wang Lung:

— Poftim de zăbovește în casa unui om netrebnic ca mine, până când voi da de știre că a sosit soția dumitale cu fiul ei.

Wang Lung stătu și se uită după soția și fiul său, cum trec în lungul curții, ducând cu ei daruri pentru capul acestei mari familii. Toate acestea erau pentru el o mare cinste și abia după ce-i pierdu din vedere, în fundul curților ce se deschideau una dintr-alta, intră și el în casa portarului, unde primi ca pe o cinste ce i se cuvenea, să se așeze pe scaunul din stânga mesei, cum îl pofti nevasta ciupită de vărsat a acestuia; dădu ușor din cap, când îi aduse castronul de ceai pe care-l așeză pe masă în fața lui, dar nu gustă din el, ca și când calitatea frunzulițelor de ceai ce tremurau pe deasupra apei nu ar fi fost destul de bună pentru un om ca el.

I se păru că a trecut vreme lungă până când portarul se întoarse din nou, aducând cu el femeia și copilul. Wang Lung se uită de aproape la chipul soției lui, pentru a se convinge dacă totul este în bună regulă, căci acum se obișnuise să constate mici schimbări în trăsăturile împietrite ale obrazului ei pe care la început ar fi fost peste puțină să le bage în seamă. Părea că chipul femeii este luminat de o adâncă mulțumire lăuntrică, așa că se simți nerăbdător să afle ce s-a întâmplat în interiorul curților acelor unde erau femeile și unde el nu putea să pătrundă, nici chiar acum când venise cu o treabă anume. Prin urmare se despărți de portar și de soția lui ciupită de vărsat, făcându-i câteva plecăciuni ușoare și se grăbi să iasă împreună cu Olan, luând el însuși în brațe copilul adormit care se chirci, în tunică lui.

— Ei? întrebă el întorcând capul peste umăr și uitându-se la femeia care venea pe urma lui.

De astă dată încetineala ei părea că-l scoate din răbdări. Femeia se apropie ceva mai mult de el și-i răspunse în șoptă:

— Dacă ar fi să mă întrebe cineva care este adevărul, atunci eu aș fi de părere că anul acesta oamenii din Casa Hwang sunt la mare strâmtoare.

— Ce vrei să spui? întrebă Wang Lung stăruitor.

Dar femeia nu se grăbi cu răspunsul. Cuvintele pentru ea erau ceva ce trebuia formulat foarte încet, ca abia pe urmă să-i dai drumul, dar și atunci numai cu multă greutate.

— Bătrâna Stăpână purta anul acesta aceeași tunică pe care a purtat-o și anul trecut. Așa ceva n-am văzut să se fi întâmplat până acum. Tot așa nici roabele nu aveau haine noi. Pe urmă făcu o pauză, ca să adauge: N-am văzut nicio roabă care să aibă o haină nouă ca a mea. Pe urmă iarăși tăcu și

din nou continuă cu același glas domolit: Cât despre fiul nostru, n-am văzut nici chiar între copiii ibovnicului Bătrânului Stăpân, să fie unul care să se poată măsura în frumusețe și îmbrăcăminte cu el.

Un zâmbet domolit îi luminează fața și Wang Lung începu să râdă din toată inima, strângând cu duioșie pe fiul său la piept. Cât de bine îi mergea lui și cum toate câte le încercase, îi ieșiseră din plin! Dar în timp ce se bucura, se simți cuprins de o spaimă neașteptată. Cum se poate ca un om ca el să fie atât de bezmetic, să treacă pe sub cerul senin, la piept cu un copil atât de frumos, pe care duhurile rele ce rătăcesc prin aer l-ar putea vedea fără nicio greutate. Își descheie repede haina la piept și vârî capul copilului în sân. Apoi răspunse cu glas tare:

— Ce păcat că acest copil al nostru este o fată pe care nimeni nu o dorește, din pricină că este ciupită de vărsat! Mai bine să ne închinăm zeilor, ca s-o ia de la noi.

— Da... da... așa să facem, încuviință soția lui, cât putu mai repede, căci începu să-și dea seama destul de tulbure, că făcuseră o faptă ce nu s-ar fi căzut.

Simțind-se mai liniștit, după aceste măsuri de prevedere, Wang Lung stăruie din nou cu întrebările:

— N-ai băgat de seamă, care ar putea să fie pricina, că acum sunt mai săraci decât înainte?

— N-am avut prilej decât abia câteva clipe, să vorbesc singură cu bucătăreasa care-mi poruncește înainte de asta, zise femeia, dar iată ce mi-a spus: „Ar fi peste putință ca această casă să dureze cât lumea, când are cinci stăpâni tineri care cheltuiesc banii departe de casă, cum ar cheltui apa, și-și trimit ibovnicele una după alta, la casa stăpânilor, după ce li se urăște cu ele; tot așa și Stăpânul cel Bătrân care trăiește aici la curțile lui, aduce în fiecare an câte o ibovnică-două; afară de asta, Bătrâna Stăpână fumează în fiecare zi atâta opiu, încât cu prețul lui cântărit în aur ai putea umple o pereche de încălțăminte.”

— Nu mai spune, vasăzică așa? murmură Wang Lung, mirat de ceea ce auzise.

— Pe urmă a treia fată din casă va trebui măritată la primăvară, continuă O-lan, și zestrea fetei este destul de mare, ca să poți cumpăra cu ea un prinț sau un scaun de dregător într-un mare oraș. Nu vrea să se îmbrace decât în rochii făcute din cele mai fine mătăsuri, cu înflorituri anume făcute pentru

ea, în Țesătoriile de la Soochow și Hangehow; pe urmă nu vrea decât un croitor anume care trebuie să vină tocmai de la Shanghai, cu toate ajutoarele lui, căci astfel i se pare că hainele ei nu sunt atât de frumoase, ca hainele femeilor din celelalte părți ale țării.

— Dar cu cine, vrea să se mărite, de se fac atâtea cheltuieli? întrebă Wang Lung mirat și înspăimântat în același timp, de felul în care se risipea atâta avuție.

— Cu al doilea fiu al unui magistrat din Shanghai, răspunse femeia, apoi după o lungă pauză, adăugă din nou: Se vede că au sărăcit, deoarece chiar stăpâna cea bătrână mi-a spus că vor să vândă o bucată de pământ din partea de miazăzi, dincolo de zidul care înconjură orașul; în partalul acela au semănat întotdeauna orez, căci e pământ gras și poate fi ușor inundat cu apa din șanțul de la picioarele zidului.

— Vor să-și vândă pământul! se miră Wang Lung și de astă dată rămase încredințat de adevărul vorbelor soției lui. Atunci este adevărat că au început să sărăcească. Pentru orice om țarina este trupul și sângele lui.

Stătu câțeva vreme îngândurat, apoi ca și când i-ar fi trecut ceva prin minte, ridică mâna și-și netezi părul de pe tâmplă cu latul palmei.

— Cum de nu m-am gândit la asta de la început? se miră el și se întoarse spre femeie. Vom cumpăra noi pământul!

Se uitară unul la altul, el mulțumit, ea înspăimântată.

— Bine, dar pământul... pământul acesta... îngână ea.

— Îl voi cumpăra repetă el dârz. Îl voi cumpăra de la Casa cea Mare a familiei Hwang!

— E prea departe, zise femeia îngrozită. Va trebui să facem drum de câteva ceasuri și ne vom pierde jumătate de vreme, dinaintea amiezii, ca să putem ajunge la holdă.

— Îl voi cumpăra! repetă el întunecat, întocmai ca un copil care cere mamică-sii ceva și se încăpățânează, din pricină că nu vrea să-i dea.

— E bine ca omul să cumpere pământ, declară femeia împăciuitoare. Fără îndoială e mult mai bine, decât dacă ți-ai păstra banii ascunși într-un perete de pământ bătut. Dar de ce nu cumperi o fâșie din pământul unchiului tău? Abia așteaptă să poată vinde holda care este în partea de apus a țarinei noastre.

— Nu-mi trebuie holda aceea pe care o are unchiul meu, răspunse Wang Lung cu încăpățânare. Vreme de douăzeci de ani a stors-o cu tot felul de

semănături și n-a dus nicio mână de gunoi sau de băligar ca s-o îngrașe la loc. Pământul lui e stors, și alb ca varul. Nu femeie, eu vreau să cumpăr pământul lui Hwang.

Spuse „pământul lui Hwang” cu aceeași indiferență, ca și când ar fi spus „pământul lui Ching” – al lui Ching, plugarul, care era vecin cu casa lui. Va ajunge mai mult decât de o seamă cu proștii aceia din casa lor mare, unde toate se risipeau fără nicio milă. Se va duce cu argintul lui în palmă și le va spune fără înconjur:

— Eu am bani. Ce preț îmi cereți pentru pământul pe care-l aveți de vânzare? Se vedea pe sine în fața Bătrânului Stăpân al casei Hwang spunând aceste cuvinte și întorcându-se spre ispravnicul stăpânului, se auzea pe sine spunând: „Socotiți-mi-l cum l-ați socoti și altuia. Care este prețul cinstit pe care să-i poată omul plăti? Are banii aci în palmă.”

Și când te gândești că soția lui a lucrat ca roabă la bucătăriile acestei puternice familii, iar acum este soția unui om care stăpânește o bucată din pământul care, generații de-a rândul, a contribuit la strălucirea Casei Hwang.

I se păru că femeia i-a simțit gândurile, căci o văzu că nu se mai împotrivește și întorcându-se spre el, îi răspunde:

— Să-l cumpărăm. La urma urmelor pământul pentru cultura orezului este pământ bun și este aproape de șanțul orașului, așa bun că-l vom putea inunda în fiecare an. E pământ în care poți avea încredere.

Și din nou zâmbetul acela domolit îi luminează fața, un zâmbet care totuși nu reușea să-i facă ochii aceia înguști să strălucească, iar după ce mai trecu o vreme, adăugă:

— Acum un an pe vremea asta, eu eram roabă în casa lor.

Și-și continuă drumul unul lângă altul, fără să mai zică nimic, dar cu sufletul plin de greutatea gândului acestuia.

Capitolul VI

Această bucată de pământ pe care o stăpânea Wang Lung acum, contribui în mare măsură la schimbarea felului său de viață. După ce se destrăma plăcerea pe care o simțise, putând să vorbească în fața bătrânului Stăpân al Casei Hwang, cum ar fi vorbit cu un om de seama lui, se simți abătut și gata să-l încolțească părerile de rău. Când se gândea la ascunzătoarea din peretele casei, acum rămasă goală, după ce scosese

argintul de care el nu avusese nevoie, își zise că poate ar fi fost mai bine să-și fi păstrat argintul. La urma urmelor holda aceasta va cere altă trudă și cum spunea și O-lan, era foarte departe, căci până să ajungă la ea, trebuia să facă mai bine de un *li*, ceea ce însemna cam trei sferturi de kilometru. Tot așa nici cumpărătura asta nu ieșise așa cum își închipuise el. Se dusese prea de vreme la casa cea mare și stăpânul nu era încă sculat. Adevărat este, ca era pe la amiază dar când spusese portarului cu glasul ridicat:

— Du-te și spune preacinstului stăpân, că am venit pentru o afacere de mare însemnătate... spune-i că este vorba de bani! acesta îi răspunse limpede:

— N-aș îndrăzni să trezesc din somn pe bătrânul tigru, nici pentru toți banii din lume. Doarme împreună cu Floarea de Piersic, noua lui ibovnică, pe care a adus-o la curte abia de trei zile. Mi-aș pune viața în primejdie, dacă aș îndrăzni să-l trezesc din somn. Pe urmă uitându-se la el cu viclenie, începu să-și răsucescă firele de păr ale negului și adăugă: De altfel să nu-ți închipui că arginții ar putea să-l trezească – este obișnuit cu așa ceva, căci arginții au trecut prin mâna lui din ceasul în care s-a născut.

La urmă de tot, fu nevoit să stea de vorbă cu ispravnicul bătrânului stăpân al casei Hwang. Un ticălos cu vorba dulceagă și mâinile încleiate și grele de argintul care-i rămânea în palme, din socotelile ce le făcea stăpânului său. Tocmai din pricina asta Wang Lung își zicea uneori, că argintul este mai prețios decât pământul. Cel puțin, argintul îl putea vedea lucind.

Dar acum n-avea ce face, căci pământul cumpărat era al lui. Într-o zi cu lumina cenușie din a doua lună după Anul Nou, ieși în țarină ca să vadă holda cumpărată. Încă nu știa nimeni că este a lui, așa că plecă să vadă singur bucata uriașă de humă neagră de formă pătrată ce se întindea în apropierea șanțului de la picioarele zidului ce înconjura orașul. Ocoli holda cu toată băgarea de seamă și văzu că are trei sute de pași lungime și o sută douăzeci lățime. În cele patru colțuri ale holdei mai erau și acum semnele puse pentru hotărnicie și acestea erau patru pietre care purtau stema Casei Hwang. În sfârșit, lucrurile acestea se vor schimba. Va trebui să scoată pietrele și să le înlocuiască cu altele care să poarte numele lui – dar nu acum, căci încă nu era pregătit, ca lumea să afle despre el că este destul de bogat ca să poată cumpăra pământ de la o familie atât de mare, ci mai târziu, când va deveni destul de bogat, ca să nu-i mai pese de ceea ce va zice lumea. Uitându-se la holda aceasta a lui, se gândi:

„Palma aceasta de pământ nu înseamnă nimica pentru oamenii din casa aceea atât de mare, dar pentru mine înseamnă foarte mult!”

Dar numaidecât își dădu seama că trebuie să fie un netrecut, dacă o holdă atât de mică, putea să aibă pentru el atâta însemnătate. Se gândi cu câtă mândrie număraseră el banii de argint în palma ispravnicului, iar acesta îi luase cu nepăsare și-i spusese:

— În orice caz aci sunt bani tocmai de ajuns ca timp de câteva zile să putem plăti opiul bătrânei stăpâne.

Afară de asta, marea deosebire dintre el și oamenii din familia Hwang i se părea acum tot atât de adâncă și de netrecut ca și apa șanțului din fața lui și tot atât de uriașă ca și zidul ce se ridica împrejurul orașului. În clipa aceasta se simți stăpânit de o pornire năvalnică și-și zise în inima lui, că ascunzătoarea aceea din peretele casei o va umple din nou cu argint, de mai multe ori la rând, până când va putea cumpăra de la stăpânul Casei Hwang atâta pământ, încât cel pe care-l stăpânește astăzi nu i se va părea mai mare decât podul palmei.

Și așa se întâmplă că holda pe care o cumpărase, deveni pentru Wang Lung o faptă care-și avea însemnătatea și tâlcul ei.

Veni primăvara cu vânturi repezi și răbufneli de ploaie, așa că zilele de trândăveală din timpul iernii, deveniră pentru Wang Lung zile lungi de muncă încordată în largul țarinei lui. Bătrânul îngrijea de copil și femeia lucra împreună cu bărbatul, de cum se crăpa de ziuă până când inserarea începea să întunece zărilor, iar într-o bună zi Wang Lung băgă de seamă că femeia lui este din nou însărcinată, așa că la început se simți cuprins de o ușoară nemulțumire, aducându-și aminte că femeia lui nu va putea să lucreze împreună cu el în timpul secerișului. Se uită la ea ca și cum era rupt de oboseală, o întrebă supărat:

— Va să zică tocmai acum ți-ai găsit timpul cel mai potrivit ca să naști, nu-i așa?

Femeia îi răspunse cu glasul liniștit:

— De astă dată nașterea nu înseamnă nimic. Greul cel mare a fost la început.

Dar nu mai schimbară nicio vorbă în legătură cu nașterea copilului lor al doilea, din ziua când văzu că mijlocul femeii începe să se îngroașe din pricina sarcinii, până târziu în toamnă, când într-o dimineață femeia lasă sapa din mână și porni spre casă. În ziua aceea el nu se întoarse acasă nici în

timpul prânzului, deoarece cerul era întunecat de nori grei, încărcăți de fulgere și orezul lui cu spicele grele era în plină pârgă, așa că aștepta să fie secerat și legat în snopi. Ceva mai târziu, înainte de apusul soarelui, femeia apărură din nou alături de el în mijlocul holdei, cu pânțelele supt, sfârșită de puteri, cu chipul împietrit, dar dornică de muncă. Când o văzu, era gata să-i spună:

— Pentru ziua de astăzi îți ajunge. Întoarce-te acasă și întinde-te în așternutul tău. Dar junghiurile ce-i săgetau trupul chinuit de oboseală, îl făceau să se poarte fără cruțare, și-și zise că se trudise și el în timpul zilei la seceră tot atât de greu ca și ea în timpul nașterii, așa, că se mulțumi s-o întrebe, în timp ce trăgea cu secera:

— E băiat sau fată?

Femeia îi răspunse cu glasul liniștit:

— E tot băiat.

Nu mai schimbară nicio vorbă; dar el se simțea mulțumit, așa că mișcările ritmice ale trupului frânt și cu secera întinsă spre mănunchiurile de paie, nu i se mai părură atât de grele, iar când răsări luna deasupra unui așternut de nori împurpurați, terminară cu seceratul holdei și se întoarseră acasă.

Wang Lung mâncă, își spală trupul ars de soare cu apă rece și-și clăti gura cu puțin ceai, apoi intră în odaie, ca să vadă pe al doilea fiu al său. După ce pregătise de cină, O-lan se întinsese în așternut și alături de ea era copilul – un copil grăsuț și liniștit, destul de voinic, dar nu atât de mare ca cel dintâi. Wang Lung se uită la el, pe urmă ieși în tindă, simțindu-se destul de mulțumit, încă un fecior și în fiecare an câte unul – dar nu se poate ca în fiecare an să te gândești la ouă roșii. Era de ajuns să faci așa ceva pentru întâiul născut. În fiecare an câte un fecior; casa lui era plină de binecuvântare – femeia aceasta i-a adus în casă numai belșug. Se întoarse și spuse tatălui său:

— Ei, acumă preacinstite tată, ai încă un nepot și pe cel mai mare va trebui să-l culcăm în așternutul dumatăle!

Bătrânul fu foarte mulțumit de vorbele fiului său. De multă vreme dorea ca nepotul să doarmă cu el într-un pat, ca să-i încălzească ciolanele bătrâne cu trupul și oasele lui crude, dar copilul nu vruse să se despartă de maică-sa. De astă dată băiatul se apropiase de pat copăcel, legănându-se pe piciorușele lui șubrede de copil și uitându-se la cel care era întins lângă mama lui, în ochii săi adânci și gravi păru că lucește o lumină de înțelegere:

îi luase altul locul lângă maică-sa, așa că nu se mai împotrivi să-l culce în patul bunicului său.

Recolta fu și de astă dată îmbelșugată și Wang Lung adună din nou argint din vânzarea bucatelor lui și iarăși ascunse banii în peretele de lut al casei. Dar orezul de pe holda cumpărată de la familia Hwang fu de două ori atât de greu ca cel de la holdele pământului său părintesc. Pământul holdei acesteia era umed și gras, așa că orezul răsărea întocmai ca buruienile, și chiar acolo unde n-ar fi trebuit. Acuma toată lumea știa că partialul acesta de pământ este în stăpânirea lui și oamenii din sat aveau de gând să-l aleagă căpetenia lor.

Capitolul VII

Dar tocmai acum unchiul său începu să devină pentru ei povara de care Wang Lung se temuse mereu că într-o bună zi va trebui să vină. Unchiul acesta era fratele mai mic al părintelui lui Wang Lung și pe temeiul legăturilor de familie dintre ei, putea să-i ceară întotdeauna ajutor, în cazul când el însuși nu avea de ajuns pentru trai, ca să se întrețină pe sine și familia sa. Câtă vreme Wang Lung și părintele său erau săraci și se hrăneau ei înșiși cu mare greutate, unchiul său trebuise, de voie de nevoie, să-și lucreze cât de cât pământul. Pentru a putea scoate dintr-însul hrana pentru cei șapte copii ai lui, pentru nevastă și pentru el însuși. Dar după ce se săturau, niciunul dintre ei nu mai făcea nimic. Nevasta lui nu punea niciodată mâna pe târn ca să mature podmolul bordeiului lor și nici să spele copiii pe obraz, de rămășițele mâncării cu care se ungeau în timpul mesei. Era mai mare rușinea, să vezi fetele – după ce mai crescură și unele din ele erau chiar la vârsta de măritat – alergând pe ulița satului, cu părul aspru și ieșit de soare, nepieptănat, iar uneori stând de vorbă chiar cu bărbații. Întâlnind într-o zi pe cea mai mare dintre fete în starea aceasta, Wang Lung se supără atât de rău din cauza rușinii ce o făcea familiei lor, încât nu pregetă să se ducă la soția unchiului său și să-i spună:

— Cine crezi că se va căsători cu o fată ca verișoara mea, la care orice bărbat se poate uita fără sfială? Fata aceasta a ajuns de acum trei ani la vârsta măritişului, dar aleargă de colo până colo fără niciun rost, și astăzi am văzut un derbedeu că o oprește în ulița satului și o apucă de braț, dar în loc de orice răspuns la o astfel de faptă, ea a început să râdă cu nerușinare.

În toată ființa ei soția unchiului său n-avea nimic vrednic, afară de limbă, așa că îi dădu drumul de față cu el:

— Bine, dar cine va plăti banii de zestre, dacă se va mărita, și ospățul de nuntă și toată cheltuiala agentului pețitor? Toate acestea sunt bune și frumoase pentru cei cărora le place să le umble gura, care au mai mult pământ decât le-ar trebui și care mai pot să cumpere și alte holde de la familiile de seamă, cu argintul pe care l-au pus deoparte, dar unchiul tău este un om fără noroc și așa a fost toată viața lui. Soarta i-a fost potrivnică, dar fără nicio vină din partea lui. Așa a vrut pronia cerească. Acolo unde pentru altul rodește din greu, pentru el sămânța putrezește în pământ și nu dă decât spini și pălămidă, deși muncește bietul om pe rupe.

Începu numaidecât să se vaiete în gura mare și cuprinsă de furie, își smulse coada de pe creștet, apoi și-o desfăcu și-și resfiră părul pe obraz, zbierând nestăpânită:

— Tu nu știi ce înseamnă să fii lovit de soarta vitregă! Când holdele altora sunt grele de orez, ale noastre nu dau decât buruieni; casele altora durează de sute de ani, dar sub casa noastră până și pământul se cutremură din temelii și face să-i plesnească pereții; alte femei nasc feciori, dar eu chiar dacă se întâmpla să pornesc însărcinată cu un băiat, la naștere tot fată iese... vai de cel care este lovit de vitregia sorții!

Zbiera din toate puterile, așa că femeile din casele vecine ieșiră în curți, să vadă și să audă ce s-a întâmplat. Dar cu toate acestea Wang Lung rămase nepăsător în fața țipetelor ei, căci avea de gând să-i spună tot ce avea de spus.

— Deși eu nu am căderea, continuă el, să dau sfaturi unchiului meu, totuși trebuie să vă spun următoarele: e mai bine ca o fată să se mărite, cât timp mai e fecioară; dar cine a mai auzit de o cățea care să alerge slobodă pe maidane și să nu fete căței, când îi vine vremea?

După ce-i spuse, fără niciun înconjur vorbele acestea, se întoarse acasă și lăsă pe soția unchiului său să se vaiete. Își pusese de gând ca anul acesta să mai cumpere o bucată de pământ de la Casa Hwang și dacă va putea, să cumpere în fiecare an câte o holdă. Se bătea cu gândul ca la casa lui de acum să mai adauge o încăpere, dar îi era necaz când se gândea, că el și fiul său vor ajunge în curând o familie de oameni înstăriți, iar netrebnicii aceștia de verișori ai lui, vor trăi în dezmăț și vor purta același nume pe care-l poartă și el.

A doua zi unchiul său veni la el în țarină, unde tocmai se apucase de lucru. O-lan nu ieșise cu el la lucrul câmpului, deoarece trecuseră zece luni de lumină plină de la nașterea copilului lor al doilea, iar acum se apropia ziua nașterii copilului al treilea și de astă dată nu se simțea bine, așa că de câteva zile nu mai ieșise cu el în țarină și Wang Lung lucra singur. Unchiul său se apropie de el în lungul brazdei, cu hainele fluturând slobode împrejurul trupului, căci hainele de pe el nu erau niciodată încheiate în nasturi, ci strânse peste mijloc cu brâul slobod, așa că cea mai mică adiere de vânt părea că le va smulge de pe el și-l va lăsa gol. Se apropie de partea unde era Wang Liug și când ajunse lângă el, se opri, fără să zică nimica, deoarece nepotul său tocmai întorcea o brazdă cu sapa, în apropierea cuiburilor de fasole grasă pe care o semănase. Într-un târziu Wang Lung îi spuse cu șiretenie și fără să se uite la el:

— Iartă-mă unchiule, dar nu pot lăsa sapa din mână, căci după cum bine știi, fasolea aceasta ca să rodească, trebuie să întorc pământul de două trei ori împrejurul ei. Fără îndoială dumneata ai sfârșit cu munca în holda dumitale. Dar eu sunt om încet – un biet plugar – care nu termină lucrul niciodată la vremea lui ca să se mai poată și odihni.

Unchiul său înțelese numaidecât șiretenia lui Wang Lung, dar îi răspunse cu blândețe:

— Eu sunt un om bățut de vitregia sorții. Anul acesta din douăzeci de cuiburi de fasole, n-a încolțit decât unul singur și când vezi cât de rău ies semănăturile, nu-ți mai vine să pui mâna pe sapă și să te ostenești. Anul acesta dacă vrem să mâncăm fasole, va trebui s-o cumpărăm de la alții, sfârși el și oftă îndurerat.

Wang Lung își împietri inima. Bănuia că unchiul său venise acum la el, ca să-i ceară ceva. Cu mișcări domoale și regulate repezea sapa în pământ, fărâmițând până și cei mai mici bulgări din pământul care părea foarte bine lucrat. Vrejurile de fasole crudă se înșirau unul lângă altul, în rânduri drepte, aruncând umbre tremurate pe pământ, în lumina razelor de soare. Într-un târziu unchiul său începu să vorbească limpede.

— Mi-a povestit femeia, zise el, despre marea grijă ce o porți netrebnicei roabe mai în vârstă din casa noastră. Pentru anii tăi, nepoate, ești un bărbat înțelept. Ar trebui măritată. A împlinit cincisprezece ani și de trei sau patru ani încoace, putea să rămână însărcinată. Trăiesc mereu chinuit de groază, că ar putea să rămână însărcinată cu cine știe ce derbedeu care se ține de

capul ei, și-mi va aduce rușine casei și numelui pe care îl purtăm. Închipuie-ți ce rușine ar fi pentru o familie respectabilă ca a noastră, ce umilință ar fi pentru mine, fratele părintelui tău!

Wang Lung înfipse cu nădejde sapa în pământ. Ar fi avut poftă să-i spună, câteva de la obraz. I-ar fi plăcut să-i poată răspunde:

„De ce n-o păzești? De ce n-o ții acasă, așa cum s-ar cuveni să fie ținută o fată, s-o pui să măture, să spele, să gătească la bucătărie și să coasă hainele de care aveți nevoie în familie?”

Dar nu se poate să spui astfel de vorbe, de față cu un om mai bătrân decât tine. Prin urmare tăcu și începu să ridice cu mișcări domoale un mușuroi de pământ împrejurul unui vrej de fasole, și așteptă.

— Dacă mi-ar fi fost scris, continuă unchiul său cu mâhnire, să mă căsătoresc cu o femeie ca cea cu care s-a căsătorit părintele tău, o femeie care ar fi putut lucra, dar în același timp să-mi nască și feciori, cum face și nevasta ta, în loc să mă fi căsătorit cu o femeie ca cea pe care o am și care nu face altceva decât pune carne pe ea și nu-mi naște decât fete, și pe trândavul de fiul meu care din pricina trândăviei este nevrednic să se numească bărbat, poate aș fi ajuns și eu om cu stare, așa cum ești tu acum. Atunci aș fi... da, fără îndoială... ceea ce aș fi avut, aș fi împărțit cu tine. Ți-aș fi măritat fetele cu oameni cumsecade, pe fiul tău l-aș fi băgat la un negustor pe procopseală și aș fi plătit chezășia cerută pentru el; aș fi fost mulțumit să-ți pot ajuta la repararea casei și te-aș fi hrănit cu cele mai bune bucate de la masa mea, atât pe tine cât și pe tatăl copiilor tăi, căci suntem din același sânge.

Wang Lung îi răspunse:

— Dumneata știi bine că eu nu sunt om bogat. Am cinci guri de hrănit, iar părintele meu este înaintat în vârstă și nu poate lucra, dar de mâncat mănâncă, iar în casă după câte știu eu, chiar acum s-a mai născut o gură.

Unchiul-său se grăbi să-i răspundă cu glasul ascutit:

— Las' că ești bogat... ești bogat! Ai cumpărat holda casei aceleia mari, numai tu știi cu ce preț greu ai plătit-o – ce crezi că se mai găsește cineva în satul nostru, care să poată face o astfel de faptă?

La aceste cuvinte Wang Lung se supără și, lăsând sapa din mână, se întoarce spre unchiul său și măsurându-l cu privirea, strigă:

— Dacă se întâmplă să am un pumn de argint, îl am pentru că eu muncesc și nevasta mea muncește și nu facem cum fac alții care-și pierd

vremea la mesele de joc sau clevetesc în pragul caselor, lăsându-și pământul păraginit să-l înece bălăriile și copiii lor să alerge pe uliță flămânzi.

Chipul galben al unchiului său se rumeni de sângele care-i năvăli în obraz și repezindu-se la nepotul său îl palmui zdravăn peste amândouă fălcile.

— Na, țipă unchiul său, ca să ții minte, că nu poți să vorbești în felul acesta cu cei de o vârstă cu părintele tău. Nu ai niciun fel de credință, nici simț de omenie, de ești în stare să te porți cu atâta lipsă de respect? N-ai auzit până acuma că este scris în Poruncile Sfinte, ca un bărbat să nu înfrunte niciodată pe unul mai în vârstă decât el?

Wang Lung se întunecă la față și rămase nemișcat, căci își dădea seama de greșeala pe care o făcuse, dar în adâncul sufletului său era nemulțumit, că un astfel de om poate să fie unchiul său.

— Voi repeta vorbele, ce mi le-ai spus, tuturor oamenilor din sat! zbieră unchiul său cu glasul înecat de revoltă. Ieri ți-ai bătut joc de casa mea și ai strigat în uliță, ca să te audă toată lumea că fiică-mea nu mai este fecioară, iar astăzi mă înfrunți pe mine care va trebui să fiu ca și un tată, din ziua când părintele tău se va muta dintre vii! Chiar dacă niciuna dintre fetele mele nu ar mai fi fecioară totuși nu voi răbda de la nimeni să-mi trântescă astfel de vorbe în obraz! Voi spune oamenilor din sat... voi spune tuturor... repetă unchiul său de câteva ori la rând, până când Wang Lung îl întreabă cu jumătate gură:

— Și ce vrei să-ți fac eu?

Se simțea umilit în mândria lui că satul ar putea afla despre cearta cu unchiul său, căci la urma urmelor erau din același trup și sânge amândoi.

Înfățișarea unchiului său se schimbă cât ai clipi. Supărarea îi trecu, de parcă i-ai fi luat-o cu mâna. Începu să zâmbească și puse mâna pe brațul nepotului său.

— O, eu te cunosc destul de bine – tu ești un flăcău cumsecade – un băiat bun, declară el cu blândețe. Bătrânul tău unchi te cunoaște destul de bine – tu ești tot fiul meu cel bun. Fiule, pune ici – în palma asta bătucită – hai să zicem, zece arginți sau chiar nouă, și aș putea să mă înțeleg cu pețitorul în privința netrebnicei mele roabe. Ai toată dreptatea! A sosit vremea – nu se poate să mai întârziem! Oftă și clătinând din cap, ridică ochii spre cer cu prefăcută evlavie.

Wang Lung puse mâna pe sapă și o lăsă iarăși din mână.

— Haide cu mine acasă, se răsti el la unchiul sau. Eu nu umblu cu arginți la mine, cum ar umbla un prinț, și plecă la drum, amărât peste măsură, din pricină că o parte din banii lui munciți din greu, cu care ar fi vrut să mai cumpere o bucată de pământ, vor intra pe mâna unchiului său care se va duce și se va așeza pe fața mesei de joc, chiar înainte de a se lăsa înserarea.

Intră în casă, după ce feri din cale pe cei doi copii ai săi care jucau goi în lumina soarelui din fața intrării. Unchiul său se opri și începu să alinte copiii, apoi scoase dintr-o ascunzătoare a hainei câte un ban de aramă și dădu fiecăruia dintre ei. Îi strânse la piept și-și apropie obrazul de trupurile lor grăsulii, mirosindu-le ceafa arsă de soare, cu toată lăcomia.

— Ați crescut și sunteți doi bărbăței, zise unchiul său, apucând pe fiecare de câte o mână.

Wang Lung însă nu se opri, ci intră în odaia unde dormea împreună cu soția lui și cu ultimul lor copil. Venind din lumina soarelui de afară, înăuntru i se păru că e întuneric beznă, căci afară de slaba rază ce se strecura prin fereastra tăiată în zid, nu era în stare să mai vadă nimic. Dar mirosul cald de sânge pe care îl cunoștea, îl năpădi în nări și întrebă cu glasul răstit:

— Ce s-a întâmplat? Ți-a sosit ceasul?

Glasul femeii lui se auzi din așternut, dar de astă dată mult mai slab decât îl auzise alte dăți.

— A trecut și de astă dată. Dar acuma am născut numai o roabă... așa că nu e vrednică de pomenire.

Wang Lung rămase nemișcat. Se simți cuprins de apropierea unei nenorociri. O fată! Tot o fată pricinuia și neajunsurile de acuma în casa unchiului său. De acuma se născuse o fată și în casa lui.

Nu zise nimic ci se apropie de peretele odăii și după ce pipăi cu mâna să găsească urma aspră de lut unde era ascunzătoarea, îi scoase dopul și băgă mâna în grămăjoara de argint, din care scoase nouă bani de argint.

— De ce scoți banii din ascunzătoare? se auzi pe neașteptate glasul soției lui, din fundul întunericului.

— Trebuie să împrumut banii aceștia unchiului meu, răspunse el fără să mai adauge ceva.

La început soția lui nu zise nimic, dar numaidecât îi auzi din nou glasul domolit și rar:

— E mai bine să nu întrebuințezi cuvântul „împrumut”. În casa oamenilor acestora nu se cunoaște o astfel de vorbă, căci tot ce le dai, este bun dat.

— Știu și eu că așa este, răspunse Wang Lung cu, amărăciune. Mi se rupe inima, când mă gândesc că trebuie să-i dau banii mei, pentru nimica, decât cel mult că suntem de un sânge.

Ieși în pragul casei și aruncă unchiului său banii, pe urmă se întoarse grăbit în țarină unde se așternu din nou pe lucru cu atâta deznădejde, de părea că vrea să cutremure pământul din temelii. Tot timpul nu se gândea decât la argintul lui; parcă-l vedea aruncat cu nepăsare pe o masă de joc, unde o mână trândavă se întindea după el – după argintul său, argintul pe care-l adunase cu atâta trudă din vânzarea recoltei lui, îl scosese din țarină și-l păstrase cu gândul să-l întrebuințeze pentru a-l preface tot în pământ pe care să-l adauge țarinei lui.

Se întunecase de-a binelea până când să-i treacă supărarea și îndreptându-și mijlocul, își aduse aminte de casă și de cina care-l aștepta. Pe urmă-și aduse aminte de gura nouă ce se născuse în ziua aceea în casa lui, apoi se simți chinuit de gândul că a început și pentru el rândul să i se nască fete; fete care nu aparțin părinților lor, ci se nasc și sunt crescute pentru familii străine. Din pricina supărării ce i-o pricinuisese unchiul său, își uitase cu totul să se apropie de soția lui, ca să poată vedea chipul plăpând al noului său născut.

Rămase nemișcat, proptit în sapă și copleșit de tristețe. Va trebui să mai treacă încă un seceriș, până când va fi în stare să cumpere partalul de pământ, hotarnic cu holda lui cea nouă, și în casă avea acum o nouă gură de hrănit.

Un stol de corbi începu să se învârtască pe deasupra lui, croncănind a pustiu, prin lumina palidă a înserării ce cobora din cerul ca sideful.

Îi urmări cu privirea cum se duc și se așază în copacii din apropierea casei sale și se repezi după ei strigând din toate puterile și cu sapa ridicată deasupra capului. Corbii se ridicară din nou și începură să rotească încet pe deasupra lui, croncănind ca și când ar fi vrut să-și bată joc de supărarea lui, pe urmă dispărură în zarea cerului cernit de întuneric.

Wang Lung gemu din toată durerea sufletului său. Stolul de corbi oprit în preajma casei lui, era semn rău!

Capitolul VIII

Părea că până și zeii își întorc fața de la omul pe care nu vor să-l mai vadă, ca să nu-l ajute. Ploile care ar fi trebuit să se anunțe în dricul ^[4] verii, întârziiau și cerul era aprins de lumină, ca un cuptor încins, cât era ziua de lungă, cu săptămânile de capăt. Pământul prăjit și însetat nu-l mai interesa. Din zori și până în noapte în adâncul lui nu se arăta niciun petec de nor, iar noaptea bolta era bătută de stelele ce clipeau din ochii lor aprinși și strălucitori, dar cruzi.

Wang Lung se zbătea cu deznădejde, lucrând în țarina lui, dar cu toate acestea pământul începu să se usuce și să plesnească, iar firicelele de grâu care încolțiseră la începutul primăverii și ieșiseră cu toată încrederea din pământ, pentru a lega rodul apropiat, după ce văzură că nu le poate veni ajutor nici din pământ nici din cer, se piperniciră și se sfrijiră sub razele de soare, ca pe urmă să se răsucescă și să îngălbenească înainte de vreme. Partalele de orez tânăr pe care Wang Lung le udase și le lucrase cu pricepere, erau acuma tocmai ca niște covoare de jad, întinse pe pământul negru. În fiecare zi ducea apă cu gălețile grele, atârinate pe cobilița de bambus și le uda, căci acuma renunțase la semănăturile de grâu pe care nu le mai putea scăpa de secetă. Dar cu toate că umerii i se bătuciră de povara găleților, ploaia nu vru să se arate.

Într-un târziu secă și apa din iaz și lutul se uscă și se scoroji pe marginea ei și numaidecât după aceea scăzu și apa din fântâna atât de mult, încât Olan crezu de cuviință să-i spună:

— Dacă vrei ca de aci înainte copiii să aibă ce bea și să mai ducem bătrânului în fiecare dimineață castronul lui cu apă caldă, va trebui să lași semănăturile să se prăpădească.

Wang Lung îi răspunse răstit, dar vorbele lui se stinseră într-un hohot de deznădejde:

— Dacă se vor prăpădi semănăturile, atunci sunt osândiți să moară cu toții de foame.

Adevărat era că viața lor era legată de rodul ce li-l dădea pământul pe care-l lucrau.

Nu rodi decât holda pe care o cumpărase de la familia Hwang. Dar și asta numai din pricină că după ce vara ajunse pe sfârșite, fără să aducă ploaie,

Wang Lung părăsi toate celelalte semănături și sta din zori și până în seară, numai lângă ea, cărând apă din șanțul de la picioarele iazului, ca să ude pământul însetat. Anul acesta, i se întâmpla întâia dată să-și vândă recolta, imediat după terminarea secerișului, iar când simți argintul în palmă, îi strânse bine și cu frică. Cu toată vrăjmășia zeilor și a secetei, va face așa cum și-a pus de gând, își zicea el. Își zolise trupul și asudase din greu pentru pumnul acesta de argint, prin urmare va face cu el ceea ce va vrea. Se grăbi deci să se ducă la Casa Hwang unde dădu față cu ispravnicul și-i spuse direct.

— Am adunat banii cu care să cumpăr partialul de pământ din vecinătatea holdei mele care este în apropierea șanțului de la picioarele zidului.

Wang Lung aflase, mai de la unul mai de la altul, că pentru Casa Hwang anul acesta fusese un an de sărăcie grea. Zile de-a rândul bătrâna doamnă nu-și mai primise porția ei de opiu, așa că era furioasă ca o tigroaică flămândă, și în fiecare zi chema ispravnicul și-l ocăra și-l bătea cu evantaiul peste obraz, zbierând la el:

— Nu sunt destul holde din pământul pe care l-am putea vinde?... Așa că bietul om nu mai știa ce să facă, își pierduse cu desăvârșire cumpătul și scosese până și banii pe care avea obiceiul să-i rețină pentru el, din afacerile ce le făcea în numele stăpânilor săi. Dar după toate acestea, bătrânul stăpân își mai luase o ibovnică, o roabă care era fiica altei roabe, cumpărate de el în tinerețe, dar care acum era măritată cu un argat de la curte, deoarece dorința bătrânului stăpân față de ea se stinsese înainte de a o primi în apartamentele lui ca ibovnică. Pe fata aceasta a roabei, care nu împlinise mai mult de cincisprezece ani, o privea cu lăcomie pătimășă, căci pe măsură ce îmbătrânea și devenea tot mai neputincios, îngrășându-se peste măsură, se simțea tot mai ispitit de femei zvelte și tinere, uneori chiar fete tinere de tot, care să-i țină mereu treze pornirile desfrânate. Întocmai cum nu puteai împăca pe bătrâna stăpână, fără să-i dai opiu, tot așa nu era în stare nici el să înțeleagă, că nu sunt bani pentru cercei de jad și nici aur pentru palmele frumoase ale ibovnicelor lui. Ar fi fost peste putință ca un astfel de om să înțeleagă vorba „nu sunt bani”, când el fusese obișnuit toată viața, să întindă mâna de câte ori pofteste și să și-o umple cu bănet.

Văzându-și părinții în starea aceasta, tinerii stăpâni dădeau din umeri și răspundeau că trebuie să mai fi rămas ceva, pentru a le ajunge și pentru plăcerile lor proprii. Toți aceștia nu puteau cădea la înțelegere, decât într-o

singură privință, când era vorba să ocărăscă ispravnicul, învinuindu-l că nu se pricepe să îngrijească de averea familiei, așa că bietul om care odinioară fusese un bărbat solemn și bine hrănit, care trăise bine și fără griji, începuse acum să slăbească, văzându-se mereu hărțuit din toate părțile și pierise carnea de pe el, așa că pielea îi atârna fleșcăită, întocmai ca o îmbrăcăminte veche, devenită prea largă.

Cerul nu revărsase ploaie nici asupra țărinelor Casei Hwang, așa că nici ei nu avuseseră recoltă, prin urmare când apăru Wang Lung și-i spuse „Am argint”, i se păru că vorbele lui sunt tot atât de fermecătoare, ca și când ar fi venit cineva să-i spună „am hrană pentru toți”.

Pentru ispravnic prilejul fu cât se poate de binevenit, așa că înainte de a-și putea sorbi ceaiul pe deplin sau de a-și termina târguiala ce se desfășură între ei în șoaptă și chiar mult mai repede decât ar fi fost ei amândoi în stare să vorbească, deoarece nu pridideau să sfârșească decât pe jumătate vorbele începute, banii se mutară dintr-o mână într-alta, hârtiile fură semnate și pecetluite și pământul trecu în stăpânirea lui Wang Lung.

Prin urmare se întâmplă încă o dată ca Wang Lung să nu țină seamă de felul în care cheltuiește banul care era trupul și sângele lui de care se despărțea atât de greu. Cu argintul acesta cumpăra acum ceea ce-i dorea sufletul. Stăpânea astăzi o holdă mare și rodnică, a cărei întindere era de două ori cât fusese cea cumpărată la început. Dar pentru el nu atât holda, cât mai mult amănuntul că pământul acesta fusese odinioară în stăpânirea unei familii princiare, era partea cea mai de seamă. Dar de astă dată nu pomeni nimănui, nici chiar lui O-lan, despre ceea ce a făcut.

Lunile se înșirau una după alta, dar ploaia nu mai venea. Pe măsură ce se apropia toamna, în adâncul cerului se îngrămădeau nori mărunți și luminoși, iar pe ulița satului se puteau vedea oamenii cum stau grămadă, pierzându-și vremea fără nicio treabă și înspăimântați, ridicând obrajii spre cer și cântărind cutare sau cutare nor și întrebându-se dacă vreunul dintre aceștia o fi aducând și ploaia. Dar înainte ca norii să se poată îngrămădi destul de groși, pentru a le putea împlini așteptările, se ridicau vânturi năprasnice, pornite din partea de miazănoapte-apus, vânturi aspre din depărtate deșerturi, care alungau norii de pe cer, împrăștiindu-i, cum ai împrăști praful de pe uliță, când dai cu târnul. Așa că cerul rămânea fără pată și limpede, iar soarele nemilos răsărea în fiecare dimineață și-și urma drumul cu toată măreția spre celălalt capăt al zării, unde apunea în fiecare seară. În

fundul drumului de unde apăruse, răsărea luna ca un soare mai palid, să lumineze pământul în locul lui.

Din țarina sa Wang Lung se alese cu o slabă recoltă de fasole cu boabele scorjite, iar din holdele cu grâne pe care le semănase cu multă trudă, după ce răsadurile de orez îngălbeniseră și se uscaseră înainte de a fi plantate în straturile inundate, adună câțiva snopi cu spicele pipernicite care numai aici-colo se întâmpla să mai aibă și bob. În timpul cât bătut fasolea, avu grijă să nu piardă niciun bob. După ce el și soția lui bătură vrejurile de fasole în arie, puse cei doi copilași să răscolească aria cu degetele lor delicate, ca

vospele ^[5] să fie luate de vânt și bobul să nu poată scăpa, iar grâul îl vânturată în tindă și se uita lacom după fiecare fir de pleavă luată de vânt. Când vru să adune pleava grămadă ca să aibă ce pune pe foc, femeia îl opri, și-i spuse:

— Nu — nu se poate să risipești pleava pentru foc. Îmi aduc aminte că pe vremea când eram copil în provincia Shantung și se întâmpla să bântuie an de secetă a acesta, până și pleava era trecută prin râșniță și o mâncam. E mult mai bună decât ar putea să fie iarba uscată.

În timpul cât ea vorbi, toți ai casei tăcură, până și copiii rămaseră muți. În zilele acestea de arșiță, când pământul se împotriva să le dea hrana trebuincioasă, parcă îi pândesc pe toți o nenorocire. Singură fetița nu știa ce este frica. Ea avea sâni îmbelșugați ai mamei care erau întotdeauna plini, pentru a putea mulțumi lăcomia ei. Dar când îi da să sugă, O-lan murmură:

— Mănâncă săraca de tine, mănâncă... până când se mai găsește ceva ce poate fi mâncat.

Apoi cu totul pe neașteptate, ca și când năpasta ce dase peste ei, nu ar fi fost destul de grea, O-lan se pomeni din nou însărcinată și izvorul laptelui îi secă, iar casa lor înspăimântată răsună acum de țipetele neîntrerupte ale fetiței care cerea de mâncare.

Dacă s-ar fi întâmplat să vină cineva și să întrebe pe Wang Lung: „Cum crezi că vă veți putea hrăni în timpul toamnei viitoare?”, i-ar fi răspuns: „Nici eu nu știu... vom mânca câte puțin, din când în când”.

Dar nu venea nimeni să-i pună o astfel de întrebare. În partea aceasta de lume nimeni nu întreba pe celălalt: „Ce-ai mâncat?” Totuși fiecare se întreba pe sine însuși: „Ce mănânc astăzi?” Iar părinții se întrebau înspăimântați: „Cum vom putea trăi, ce să mâncăm, noi și copiii noștri?”

Wang Lung își hrăni boul atâta vreme cât fu în stare. În loc de nutreț, îi da câte o mână de paie și câte o mână de vrejuri, cât mai ținură, pe urmă ieșea să adune frunze de pe copaci, căci pe măsură ce se apropia iarna și le pișca gerul, se isprăvea și cu frunzele. Dar acuma, când nu mai ieșeau la plug, deoarece grâul de sămânță, dacă l-ar fi îngropat sub brazdă, ar fi încremenit în pământ, ori sămânța o mâncaseră ei înșiși demult, se gândi să scoată boul în țarină, ca să-și găsească singur hrana, iar băiatul său cel mai mare umbla încălecat în spatele lui, cât era ziua de lungă, ținând în mână frânghia trecută prin nările boului, ca nu cumva să li-l fure cineva. Dar după ce mai trecu o vreme nu îndrăzni să-l mai trimită în țarină, de teamă ca nu cumva oamenii din sat și chiar vecinii lui, să atace băiatul și să-i fure boul, ca să-l omoare și să-l mănânce. Așa că-l ținu în bățatură, până când se uscă pe picioare și se făcu ca un schelet.

Dar veni și ziua când în casă nu se mai găsea orez, nici grâu și nici fasole, ci numai câțiva pumni de orz, iar boul mugea de foame în bățatură, așa că bătrânul le spuse:

— Vom mânca în curând și boul.

Dar Wang Lung scoase un strigat de revoltă, căci pentru el cuvintele acestea erau, ca și când ar fi venit cineva să-i spună: „Vom mânca în curând și carne de om”. Pentru el boul acesta era tovarășul cu care ieșea la muncă în țarină, pe urma căruia făcea drumul în sus și în jos în lungul brazdelor, pe care-l mângâia și-l ocăra, după cum se întâmpla să fie supărat sau în voie bună, și din cea mai fragedă copilărie îl cunoștea, căci îl cumpăraseră și-l crescuseră de mânzat în curtea lor. Așa că răspunse părintelui său:

— Cum se poate să mâncăm boul? Cu ce vom ara pământul de aci înainte?

Dar bătrânul adăugă liniștit:

— Oare aici este vorba de primejdia vieții tale sau a boului, de viața fiului tău sau de a boului din jug, de mai poți sta în cumpănă, când omul își poate cumpăra un bou cu mai multă ușurință, decât și-ar putea răscumpăra viața lui însuși?

Dar nu se învoi să omoare boul în ziua aceea. Veni a doua zi, dar trecu, și mai trecură alte câteva zile, și copiii începură să țipe după mâncare. Așa că nu mai puteau fi îmbunați și O-lan, începu să se uite la Wang Lung cu ochii rugători, parcă ar fi vrut să-i spună să-i fie milă de copii, astfel că la urmă

își dădu seama că va trebui să se întâmple și asta. Prin urmare îi spuse cu glasul răstit:

— Bine, omorâți-l, dar eu nu sunt în stare să fac o astfel de faptă.

Intră în odaia în care dormea și trântindu-se pe pat, își înfășură pătura în jurul capului, ca să nu audă gemetele bouului, când va muri.

Astfel O-lan se strecură în șopron, cu un cuțit mare de bucătărie și tăie o creștătură largă în gâtul bouului, despărțindu-i capul de trup. Sângele îl adună într-o strachină, ca pe acesta să-l pregătească la masă, împreună cu cirul de fiecare zi, pe urmă îl jupui de piele și tăie carnea în bucăți, dar Wang Lung nu ieși din odaia lui, până când termină de lucru și carnea fiartă fu așezată pe masă. Dar când încercă să mănânce, nu fu în stare să înghită dumaticatul de carne, așa că se mulțumi să soarbă câteva linguri de ciorbă. O-lan se întoarse spre el și-i spuse:

— Boul tot bou rămâne, iar acesta al nostru începuse să îmbătrânească. Mănâncă, deoarece va veni și vremea când ne vom putea cumpăra un altul care va fi mult mai bun decât acesta pe care l-am avut acuma.

Wang Lung mai prinse puțină inimă, așa că mănă și el bucățica de carne și se îndemnară cu toții la mănă. După ce mănăcară boul și-i sfărâmară oasele, ca să scoată măduva, nu mai rămase dintr-însul decât pielea uscată și tare pe care o întinseră pe niște scleme de bambus, făcute de O-lan.

La început oamenii din sat parcă dușmăneau pe Wang Lung, deoarece își închipuiau despre el că are bani ascunși și provizii de hrană. Primul între cei nemulțumiți era chiar unchiul său care veni să bată la ușa lui, deoarece el cu nevasta și cei șapte copii nu mai aveau ce mânca. Wang Lung îi turnă în poala halatului o bănicioară de fasole și un pumn de grâu care pe o vreme ca asta era ceva neprețuit, apoi îi spuse categoric:

— Atât e tot ce-ți pot da și să nu uiți că înainte de orice, trebuie să mă îngrijesc de bătrânul meu părinte, chiar dacă n-aș avea copiii pe care să-i hrănesc.

Iar când unchiul său se arată din nou, Wang Lung se răsti la el:

— Dragostea față de cei de un neam cu mine nu poate să-mi hrănească gurile din casă, și lăsa pe unchiul său să plece cu mâna goală.

Din ziua aceea unchiul său începu să mârâie la el, întocmai ca un câine pe care l-ai ciomăgit, și umbla din casă în casă, purtând vorbe de ocară împotriva lui și spunând:

— Nepotul meu are argint și mâncare destulă, dar nu va împărți cu niciunul dintre noi, nici chiar cu mine care sunt unchiul său, sau cu copiii mei care sunt din același trup și sânge ca și el. Nu ne mai rămâne altceva, decât să murim de foame.

După ce familiile celor din sat își terminară una după alta proviziile ce le aveau și ultimul ban fu cheltuit cu cumpărăturile rare ce se găseau în târgul de la oraș, și crivățul iernii se repezi asupra lor din fundurile deșerturilor de la miazănoapte, când foamea începu să-i chinuiască și inima li se strângea de durere auzind țițetele soțiilor și ale copiilor înfometați, iar pe unchiul lui Wang Lung îl vedeau trecând pe ulița satului, hămesit ca un câine de pripas și spunând mai unuia, mai altuia: „Este cineva în sat care nu duce lipsă de hrană și copiii lui sunt și acuma grași”, oamenii puseră mâna pe câte un par și în cap de noapte se duseră la casa lui Wang Lung și bătură la intrare. Auzind strigătele vecinilor săi, când Wang Lung deschise ușa, oamenii se năpustiră asupra lui și-l dădură afară din tindă, pe urmă scoaseră copiii din casă și începură, să răscolească prin toate colțurile, zgâriind pământul cu unghiile, ca să poată găsi ascunzătoarea în care erau proviziile. Cu mare greutate găsiră un pumn de fasole și o strachină de grăunțe, așa că din mijlocul lor se ridică un urllet de dezamăgire și deznădejde, și se repeziră la lucrurile din casă, luând masa și lavițele, pe urmă mindirul bătrânului care sta speriat și plângea, uitându-se la ei.

O-lan ieși în calea lor, ca să le vorbească și glasul ei domolit și simplu se ridică tremurând pe deasupra capetelor celor care-i năvăliseră în casă:

— Nu se poate să luați lucrurile acestea – încă nu ni le puteți lua, strigă ea. N-a sosit până acuma vremea să ne luați masa și lavițele și așternutul din casă. Ne-ați luat toate proviziile ce le-am avut. Dar din casele voastre n-ați scos încă mesele și lavițele. Lăsați pe ale noastre. Acum suntem cu toții pe o formă. Nu avem niciun bob de fasole și niciun grăunte de hrană mai mult decât aveți voi – aveți chiar mai mult decât ce ne-a rămas nouă, căci ne-ați luat tot ce am avut. Și Dumnezeu v-ar bate, dacă ați încerca să ne mai luați ceva. Acum vom ieși împreună în țarină, să căutăm iarbă pentru mâncare și scoarță de copaci, voi pentru copiii voștri și noi pentru cei trei pe care-i avem, și pentru al patrulea care a fost sortit să se nască pe o astfel de vreme.

În timp ce vorbea, femeia își duse mâna la pânțece și și-l apăsă cu palma. Oamenii se rușinară în fața ei și începură să iasă unul câte unul din casă,

căci în sufletul lor nu erau oameni răi, decât atunci când foamea le răscolea măruntaiele.

Unul singur întârzie, cel pe care-l chema Ching, un om mic de statură și tăcut, care chiar în vremuri bune avea fața galbenă ca de maimuță, dar acuma chipul lui era scofâlcit și cu ochii înspăimântați. Se simțea rușinat în sufletul său și ar fi vrut să le spună câteva vorbe de mângâiere, căci era om cinstit și numai țipetele copilului său care plângea de foame, îl făcuseră să se însoțească cu ceilalți săteni. Dar în sân avea un pumn de fasole pe care-l ascunsese, când dăduseră de urma proviziilor vecinului său, așa că se temea că, dacă va vorbi, va trebui, să dea fasolea înapoi, prin urmare se uită la Wang Lung cu ochii tulburi și rătăciți, apoi se întoarse și ieși din casă.

Wang Lung se opri în mijlocul curții lui, unde atâția ani la rând își treierase recolta din anii de belșug și care acuma de luni de zile nu-i mai era de niciun folos. În casă nu mai rămăsese nimica pentru hrana părintelui și a copiilor săi – nimic cu ce și-ar fi putut hrăni femeia aceasta a lui, care în afară de hrana ce-i trebuia pentru ea însăși, mai trebuia să hrănească și ființa aceea pe care o purta în pânțece și care, ca să poată crește, va trebui să se hrănească din vlaga și sângele propriului trup al mamei sale. Câteva clipe se simți cutremurat de o spaimă îngrozitoare. Pe urmă tot trupul i se destinse ca de o băutură binefăcătoare și își zise în inima lui:

— Pământul nu vor putea să mi-l ia. Truda și sudoarea trupului meu, rodul țarinelor mele l-am îngropat în ceva ce nu poate lua nimeni. Dacă aș fi avut în casă argint, mi l-ar fi luat. Dacă aș fi cumpărat provizii de grăunțe și hrană și le-aș fi păstrat în jignițe, le-ar fi luat pe toate. Dar așa, mi-a rămas pământul și acesta este al meu.

Capitolul IX

Stând în pragul casei sale, Wang își zise că ar fi peste putință să mai întârzie cu hotărârea ce trebuia luată! Ar fi fost peste putință să mai rămână în casa aceasta pustie și să moară cu toții. În trupul lui chinuit de lipsuri, în jurul căruia își strângea brâul tot mai mult cu fiecare zi ce trecea, simțea o voință neînfrântă de a trăi: Nu putea să se lase doborât în felul acesta de soarta potrivnică, tocmai atunci când viața lui începuse să se desfășoare în deplinătatea vigoriei bărbătești. Câteodată se simțea cutremurat de o furie oarbă pe care nu și-o mai putea stăpâni. Uneori furia aceasta îl făcea să

alerge prin curte și se oprea în mijlocul ariei, ridicând pumnii amenințători deasupra capului, spre cerul nemilos care strălucea departe, veșnic albastru și limpede, rece și fără pic de nori.

„O, tu Om Bătrân din somnul tău ceresc, cât ești de crud!” cârtea el fără sfială. Dar numaidecât se simțea cuprins de teamă și în clipa următoare murmură, întunecat: „Ce rău mai mare mi s-ar putea întâmpla de aici înainte, ca să fiu mai greu lovit decât până acum!”

Într-un rând, slăbit de foame, își târî picioarele grele, până în fața templului unde tronau zeitățile câmpului și scuipă întărâtat în obrazul micului zeu care sta indiferent alături de zeița lui. La picioarele lor nu se mai vedeau acumă bețișoarele de tămâie, căci de luni de zile nu mai venise nimeni să fi se închine și hainele de pe ei erau sfâșiate și prin sfâșieturile lor li se vedeau trupurile de humă neagră. Totuși zeitățile stăteau nepăsătoare sub acoperișul templului lor și Wang Lung scrâșni din dinți, uitându-se la ele, apoi se întoarse acasă gemând furios și se trânti pe așternutul său.

Acuma aproape niciunul dintre ei nu se mai ridica din așternut. Nu era nici nevoie să se mai ridice, iar somnul putea pentru o vreme, să țină locul mâncării ce le lipsea. Pleava rămasă de la treier o uscaseră și o mâncaseră demult și smulgeau acumă scoarța de pe copaci, ca să se poată hrăni, iar în largul câmpului în toate părțile se vedeau oameni care mâncau iarba ce o puteau găsi, pe costișele dealurilor încinse de furia vânturilor. Nicăieri nu se mai găsea picior de dobitoc. Puteai alerga zile de-a rândul, fără să întâlnești în drum nici bou de jug, nici măgăruș și niciun fel de zburătoare.

Pântecele copiilor erau umflate de vânturile foamei și ar fi fost peste putință ca în aceste zile de cumpănă, să întâlnești vreun copil jucându-se pe ulița satului. Cei doi băieți ai lui Wang Lung ieșeau cel mult până în pragul casei și se prăjeau în bătaia razelor de soare care dogorau fără milă. Trupurile lor care odinioară fuseseră rotunde, acumă erau colțuroase și prin piele li se vedeau oasele, oase subțiri și firave, ca oasele păsărilor, numai pântecele le era umflat și rotund. Fetița cea mică nu putea sta încă în capul oaselor, deși trecuse demult vremea pentru așa ceva, dar sta ceasuri de-a rândul, întinsă și înfășurată într-o pătură veche, fără să scrâșnească. La început toată casa răsuna de țipetele ei neîntreprute, dar se liniștise curând și de atunci morfolea încet, orice i-ai fi pus în gură și niciodată nu i se auzea glasul. Obrăjorul ei mic, cu buzele vinete și supte, ca ale unei babe care și-a

pierdut demult dinții, se întorcea spre fiecare dintre ei și-i urmărea cu ochii negri, căzuți în fundul capului.

Viața care stăruia în trupul ei firav, întocmai ca o luminiță gata să se stingă, făcu pe tatăl ei să se gândească la ea cu dragoste neobișnuită, deși dacă s-ar fi întâmplat să fie rotunjoară și veselă, cum fuseseră ceilalți frați ai ei când erau de aceeași vârstă, s-ar fi gândit la ea cu nepăsare, ca la orice fată pe care o ai în casă. Uneori uitându-se la ea, se pomenea îngânând în șoaptă:

— Săraca de tine... săracuța de tine!

Într-un rând când o văzu că se uită la el și începe să zâmbească, arătându-și gingiile fără dinți, îl podidiră lacrimile, și luă în palma slăbită și bătucită, mânuța ei mică ca o gheară și-i simți degetele subțirele, încleștate pe arătătorul lui. Din ziua aceea o ridica din când în când de sub pătură, și-i ascundea trupușorul gol sub pieptul hainei lui, ca să-i împrumute din căldura trupului său, pe urmă se așeza cu ea pe pragul casei la soare și privirile îi rățăceau în largul câmpului uscat și pustiit.

Cât despre bătrânul său părinte lui îi mergea mai bine decât oricăruia dintre ei, căci dacă se întâmpla să se găsească ceva de mâncare, lui îi dădea întotdeauna, chiar atunci când copiii rămâneau nemâncați. Wang Lung se gândea cu mândrie, că în ziua când se va întâmpla să-i sosească ceasul morții, nimeni nu va putea spune despre el, că și-a uitat de părintele său. Chiar dacă ar fi fost vorba ca el să piară, pentru tatăl său trebuia să găsească ceva de mâncare. Bătrânul dormea zi și noapte, și mânca, tot ce-i dădeau, așa că îi mai rămăsese destulă putere, ca în ceasul amiezii să poată ieși în fața casei și să se încălzească la soare. Era mai vesel decât toți ceilalți ai casei și într-un rând le spuse cu glasul tremurat și slăbit, întocmai ca susurul trestiiilor de bambus înfiorate de vânt:

— Eu am trecut prin vremuri mult mai grele decât acestea... au fost și zile de cumpănă mult mai cumplită. Mi-a fost dat să văd bărbați și femei care pe vreme de foamete își mâncau copiii.

— În casa mea nu se va întâmpla niciodată o astfel de faptă, răspunse Wang Lung cutremurat de groază.

Sosi și ziua când vecinul său Ching, sfârșit de puteri și numai umbra celui care fusese altădată, se arată în fața casei lui Wang Lung și de pe buzele

uscate și negre ca și pământul ce-l călca în picioare, începură să-i picure vorbele stinse:

— Oamenii din oraș au mâncat toți câinii și toți caii și toate dobitoacele ce le-au găsit. Aici, în satul nostru, noi ne-am mâncat dobitoacele din jug, iarba de pe câmp și scoarța de pe copaci. Ce ne-a mai rămas, ca să ne putem hrăni?

Wang Lung clătină deznădăjduit din cap. În sân avea trupul sfrijit ca un schelet al fetei lui și plecă fruntea ca să se uite la obrăjorul ei delicat și scofâlcit, la ochii ei lucitori și triști care-l urmăreau fără încetare de sub pieptarul hainei cu care era îmbrăcat. De câte ori privirile fetei întâlneau ochii lui, pe obrăjorul ei slăbit tremura o umbră de zâmbet care-l făcea să-și simtă inima cum îi sângerează în piept.

Ching își apropie capul de al lui.

— Aici în sat au început să mănânce carne de om, suflă el în șoaptă. Se spune că unchiul tău și soția lui au fost cei dintâi care au început. Altfel nici nu s-ar putea să mai fie în viață și destul de tari ca să umble de colo până colo fără nicio treabă – tocmai ei, despre care se știe că n-au avut niciodată nimic.

Wang Lung se feri din calea capului de hârcă al lui Ching care se plecase spre el, în timp ce vorbea. Cu ochii pe jumătate închiși, omul acesta avea o înfățișare îngrozitoare. Se simți cuprins de o spaimă neînțeleasă. Sări în picioare, ca și când ar fi vrut să se ferească din calea unei primejdii.

— Vom pleca din satul acesta, răspunse el cu glasul ridicat. Ne vom coborî spre miazăzi. În țara aceasta lumea pierde pretutindeni de foame. Oricât ar fi cerul de potrivit, nu se poate să șteargă dintr-odată de pe fața pământului pe toți fiii Hanului.

Vecinul său se uită la el cu ochii împăienjeniți:

— Eu sunt mai în vârstă decât tine, soția mea este bătrână și n-avem nimic, afară de fata noastră. Așa că vom putea muri liniștiți.

— Ești mai norocos decât mine, răspunse Wang Lung. Eu am pe bătrânul meu părinte și cele trei guri plâpânde de hrănit, iar a patra este pe drum. Va trebui să ne urnim la drum. Căci altfel s-ar putea să uităm că suntem oameni și vom începe să ne sfâșiem unii pe alții, cum se sfâșie câinii turbați.

În clipa aceasta începu să i se limpezească în minte încredințarea că vorbele spuse de el, trebuiau duse fără întârziere la îndeplinire și chemă pe O-lan, care zile de-a rândul sta nemișcată în așternut, fără să zică nimic,

deoarece acum nu mai avea ce găti la plită și nu mai aveau nici cu ce să atâțe focul în sobă.

— Haide, femeie, să plecăm spre miazăzi!

În glasul lui tremura o veselie cum nu se mai întâmplase de multe luni cu lumină plină, așa că cei doi copii se uitară la el, iar bătrânul se ridică și ieși din odaia lui legănându-se pe picioare; O-lan coborî din pat și sprijinindu-se de ușă, îi răspunse cu glasul slăbit:

— Cred că va fi mai bine așa. Cel puțin vom putea muri pe drum.

Copilul pe care-l purta în pânțece, îi atârna în măruntaie întocmai ca un fruct pârguit, iar obrazul supt nu mai avea nici o urmă de carne și de sub pielea întinsă se vedeau oasele, întocmai ca niște colțuri de piatră ascuțită.

— Cred că va trebui să mai întârziem până mâine, adăugă femeia. Cred că până atunci copilul se va naște, căci simt că mi-a sosit ceasul, după mișcările din trupul meu.

— Bine, să mai stăm până mâine, încuviință Wang Lung, apoi uitându-se la chipul soției lui, se simți cuprins de o milă mult mai năvalnică decât ar fi fost în stare să simtă pentru nevolnicia lui. Nenorocita aceasta purta în pânțece și viața copilului lor.

— Cum vei putea merge, săraca de tine, îngână el și fără să vrea, se adresa vecinului său Ching care sta proptit de peretele casei, în apropierea ușii: Fie-ți milă și dacă ți-a mai rămas ceva, dă-mi un pumn de mâncare, ca să pot mântui viața mamei copiilor mei, căci dacă îmi vei da, nu-mi voi mai aduce niciodată aminte că ai intrat în casa mea cu gând de tâlhărie.

Ching se uită la el rușinat și-i răspunse cu sfială:

— Din ziua aceea n-am mai avut pace, gândindu-mă la tine. Câinele de unchiul tău m-a îndemnat să mă ridic împotriva ta, spunându-mi că tu ai avea ascunsă în casă toată recolta țarinei tale. Mă jur înaintea ta, sub cerul care dogorește fără milă deasupra capetelor noastre, că nu mi-a mai rămas nimic decât un pumn de fasole pe care l-am îngropat sub pragul de piatră al casei mele. Am ascuns-o acolo eu împreună cu soția, ca în clipa când ne va sosi ceasul morții, noi și fiica noastră, să nu murim cu pânțelele leșinat. Dar îți voi da și ție o parte dintr-însa. Mâine, dacă vei fi în stare, urnește-te spre miazăzi. Eu și toată casa mea voi rămâne în sat. Sunt mai în vârstă decât tine și nu am fecior la casă, așa că viața sau moartea mea nu înseamnă nimic.

Ieși din curte, dar nu mult după aceea se întoarse, aducând într-un colț de năframă, cam doi pumni de fasole mărunță și roșie, amestecată cu pământ. La vederea boabelor cei doi copii ieșiră numai decât în calea lui, și până și ochii bătrânului începură să sclipească, dar de astă dată Wang Lung îi feri din calea lui și intră în odaie ca să ducă mâncarea aceasta soției lui care sta întinsă pe pat. Femeia întinse mâna și înghiți câteva boabe una după alta, căci știa că dacă acuma nu va mânca nimica, va fi osândită să moară în timpul chinurilor facerii.

Păstră și pentru el câteva boabe în podul palmei și după ce le mestecă între dinți și simți că i s-au făcut pe limbă un fel de cocă, Wang Lung își apropie gura de gura lacomă a fiicei lui și-i împinse bruşul mestecat între buzele subțiri, iar când o văzu că începe să miște gura mică, se simți și el sătul.

Noaptea ce urmă după întâmplarea asta, și-o petrecu în tindă. Cei doi fii ai săi erau în camera bătrânului, iar în a treia odaie O-lan năștea al patrulea copil al lor. Sta singur prin întuneric, cum stătuse și în noaptea când se născuse primul său fiu, căci nici acum nu se învoise să stea lângă ea, când îi va veni ceasul. Voia să nască fiind numai ea singură, lângă vechiul ei ciubăr pe care și-l pusese la îndemână, pe urmă o auzi umblând de colo până colo prin odaie, ștergând urmele celor ce se întâmplaseră sub scutul întunericului, întocmai ca un animal care șterge urmele lăsate de nașterea puiului său.

Trăgea cu urechea, ca să prindă zvonul țipătului pe care-l cunoștea atât de bine, și se simțea chinuit de deznădejde. Acum nu-l mai interesa dacă este băiat sau fată – căci nu se putea gândi la altceva, decât că va avea o nouă gură de hrănit.

— Mare minune ar fi, dacă se va naște mort! murmură el, dar numaidecât după aceea auzi un țipăt slab – atât de slab – care înfioră o clipă întunerecul dinăuntrul odăii. „Ar fi peste putință ca în astfel de vremuri să se mai întâmple și minuni”, oftă el cu amărăciune și rămase nemișcat, ca să audă ce se petrece dincolo.

Nu se mai auzi niciun țipăt și liniștea din casă părea ca de piatră. Dar de zile întregi liniștea se statornicise în toate părțile – liniștea caracteristică lipsei de activitate a oamenilor care se retrăseseră în casele lor, așteptând să moară. Pe neașteptate Wang Lung se simți înspăimântat de această liniște pe

care nu o mai putea suporta. Începu să-i fie frică. Se ridică de pe laviță și se apropie de ușa odăii în care era O-lan, apoi strigă printre despărțiturile dintre scânduri și i se păru că ecoul glasului său îl face să mai prindă inimă.

— Te simți bine? întrebă el.

Așteptă să primească răspuns. Poate o fi murit și el stă liniștit aci în tindă! Dar simți o ușoară mișcare. Pesemne femeia umbla prin casă și într-un târziu o auzi că-i răspunde, dar glasul ei semăna mai mult a suspin:

— Intră!

Intră în odaie și o văzu întinsă în așternut, dar trupul ei aproape nu se vedea sub pătură, atât era de subțire. Lângă ea nu se vedea nimica.

— Unde este copilul? întrebă Wang Lung.

Făcu o ușoară mișcare cu mâna, pe deasupra păturii, și întorcându-se, Wang Lung văzu trupul nemișcat al copilului întins pe podmolul odăii.

— E mort! se miră el.

— Mort, răspunse femeia cu glasul stins.

Se plecă și se uită la trupul firav care era numai osul și pielea și văzu că este o fetiță. Era gata să spună „Am auzit-o țipând, prin urmare trebuie să se fi născut vie”, dar se uită la chipul soției lui. Ochii îi erau căzuți în fundul capului, iar obrazul cenușiu cu pielea întinsă și galbenă peste oasele repezite în afară, era obrazul chinuit al unei biete femei care trecuse prin chinuri ce întreceau cu mult puterile ei, așa că nu mai putea zice nimic.

La urma urmelor în timpul acestor luni de foamete, el nu avusese de purtat decât propriul său trup. Prin ce chinuri nemăsurate trecuse femeia aceasta, când trebuise să poarte și sarcina de la picioarele lui, care mușca din trupul ei pe dinăuntru, în luptă cu foametea ce o amenința cu moartea.

Nu mai zise nimic, ci luă trupul rece al fetei și-l trecu în tindă unde-l așeză pe podmol și după ce găsi un petec de rogojină sfâșiată, îl înfășură într-însa. Capul mic și rotund se legăna la fiecare mișcare și pe gâtul subțire văzu două dungi vinete și însângerate. Dar cu toate acestea nu se opri, până când nu termină ce-și pusese de gând. Ridică legătura de rogojină în brațe și se depărta de casă, atât cât îi îngăduiau puterile, apoi lăsă povara din brațe, proptind-o de marginea unui mormânt prăbușit. Mormântul acesta împreună cu multe altele care rămăseseră părăsite și uitate, era în poala unui deal care făcea miezuina din partea de apus a țării lui. Dar abia lăsă din brațe sarcina pe care o adusese, când văzu că apare furiș un câine hămesit și lacom ca un lup; era atât de hămesit încât după ce ridică o piatră și aruncă

după el, piatra se auzi răbufnind în pânțele lui cu coastele ieșite, dar de mișcat nu se mișcă mai mult de câțiva pași. Într-un târziu Wang Lung simți că picioarele nu mai sunt în stare să-i poarte greutatea trupului și acoperindu-și fața cu mâinile, porni spre casă.

— E mai bine așa cum este! murmură el și pentru întâia oară își simți sufletul întunecat de deznădejde.

A doua zi dimineața, când soarele răsări din nou în fundul cerului albastru și fără pată, i se păru că a fost numai un vis nebunesc, dar de gândit nu s-a gândit niciodată să plece de acasă, cu copiii lui prăpădiți, cu soția sfârșită de dureri și cu bătrânul său părinte pe care abia-l mai puteau duce picioarele. Cum ar fi fost cu puțință ca ei să fie în stare să-și poarte trupurile, la depărtări de sute de kilometri, chiar dacă ar fi știut că acolo unde se duc, îi așteaptă belșugul? Dar cine ar fi putut să le spună, dacă în partea aceea din miazăzi se găsește sau nu se găsește hrană? Părea că ar fi peste puțință ca cerul de pară întins deasupra lor, să poată fi mai milos în alte părți. Poate truda lor de acum nu le va sluji la altceva, decât să întâlnească în drumul lor alți oameni care mor de foame și care pe deasupra sunt și străini. E mult mai bine să nu se miște de acasă ci să aștepte moartea întinși în așternuturile lor. Se așeză îngândurat pe pragul casei și privirile îi rătăciră în largul câmpului sterp și plesnit de pojarul de sus. Pământul lor din care storseseră tot ce putea fi mâncat sau ars.

Bani nu avea. Cheltuiseră demult până și ultima lescaie ce se găsea în casă. Dar până și banii nu i-ar mai fi fost acum de niciun folos, căci nicăieri nu puteai găsi mâncare de cumpărat. Auzise mai demult că în oraș sunt oameni bogați care au îngrămădit bucate în jignițele lor, pentru ei și pentru cei care aveau cu ce să le cumpere la nevoie, dar acum nici de așa ceva nu-i mai păsa. Astăzi nu se simțea în stare să se ducă până în oraș, chiar dacă ar fi fost să-i dea mâncare de pomană. De fapt începuse să nici nu mai simtă chinurile foamei.

Durerile tăioase pe care le simțise la început în pânțele, îi trecuseră, așa că acum era în stare să răscolească puțin pământul dintr-un anumit partial al țarinei lui, și-l aducea copiilor, dar nu se simțea îndemnat să guste și el cel puțin o gură. Pământul acesta îl mâncau de zile întregi, subțiat cu apă și-l numeau *mana* pământului, din pricină că avea oarecare putere de hrănire, dar ar fi fost peste puțință ca mâncând acest pământ, să poți scăpa până la

urmă cu viață. Dar făcându-l cir, îl puteau da copiilor ca să le astâmpere foamea chinuitoare pentru câteva ceasuri și să le umple pânțele deșert care bălângănea ca o traistă golită. Se încăpățâna să nu se atingă nici acuma de cele câteva boabe de fasole pe care O-lan le mai ținea încă în palmă, și simțea o neînțeleasă mulțumire când o auzea, la rare răstimpuri, fărâmând câte un bob între dinți.

Stând așa în pragul casei sale, după ce renunțase la orice nădejde și gândindu-se cu o tulbureală de mulțumire la clipa când va dormi în așternutul său, ca să nu se mai trezească, văzu ceva apărând în fundul țarinei și un grup de oameni se apropie de el. Dar nu se mișcă de pe prag, nici după ce venirea mai aproape, deși băgă de seamă că era unchiul său împreună cu alți trei oameni pe care nu-i cunoștea.

— Nu te-am mai văzut de multă vreme, strigă unchiul său cu prefăcută veselie. Apoi după ce se mai apropie, strigă tot atât de tare: Ia te uită, ce bine arăți! Dar părintele tău, fratele meu mai mare, ce mai face?

Wang Lung se uită la unchiul său. Vedea, că este slab. Dar nu părea mort de foame, așa cum s-ar fi așteptat să-l vadă. Simți că ultimele puteri ale trupului său lipsit de vlagă, încep să se involbureze într-un noian de ură fără hotar, împotriva omului acestuia care era unchiul său.

— Se vede c-ai mâncat... ești sătul, ești sătul! murmură el cu glasul sugrumat. Nu se mai gândi la străinii din fața lui și nici nu-și aduse aminte să le spună vorbe curtenitoare, căci nu era în stare să vadă decât pe unchiul său care și astăzi avea trupul destul de bine învelit cu carne. Unchiul său făcu ochii mari și ridică mâinile spre cer.

— Sătul! strigă el întărit. Dacă ai veni la mine acasă, ai putea vedea că în casa mea nu se găsește nici atâta cât să ia o vrabie în cioc. Soția mea – îți aduci aminte cât era de grasă? Cât de alb și de catifelat era trupul ei? Acuma parcă este o zdreanță pe care ai spânzurat-o într-o prăjină – n-a mai rămas nimic dintr-însa decât oasele care-i cântă sub piele. Dintre copii mei n-au mai rămas decât patru – cei trei mai mici s-au dus... s-au prăpădit – iar pe mine, mă vezi aci în fața ta, sfârși el și ridicându-și mâneca hainei, își șterse cu grijă coada fiecărui ochi.

— Ai mâncat... și ești sătul! repetă Wang Lung în neștire.

— Nu m-am gândit decât la tine și la părintele tău care-mi este frate, se grăbi unchiul său să-i răspundă,. Și acuma îți voi dovedi. Când m-am simțit în stare să mă duc până în oraș, am împrumutat de la oamenii aceștia

cumsecade ceva de ale gurii și le-am făgăduit, ca drept răsplată pentru puterea ce mi-au dat-o, să-i ajut să cumpere ceva pământ aci în satul nostru. Înainte de oricine, m-am gândit la țarina ta, la tine, fiu al fratelui meu. Oamenii aceștia au venit acuma să-ți cumpere pământul și să-ți dea bani... hrană... viață!

După ce termină ce avea de spus, unchiul său se retrase un pas înapoi, învâlmurându-și, cu o mișcare fățarnică hainele murdare și zdrențuite în jurul trupului.

Wang Lung nu se mișcă. Nu se ridică de pe prag și nici nu vru să ia cunoștință de prezența oamenilor străini din fața lui. Dar ridicând fruntea, văzu că sunt oameni de la oraș, îmbrăcați în halate lungi de mătase. Măinile lor erau îngrijite și cu unghii lungi. Păreau că sunt bine hrăniți și sângele zvâcnește slobod în vinele lor. Apoi își simți pe neașteptate sufletul cuprins de revoltă împotriva lor. Oamenii aceștia de la oraș care mâncaseră și băuseră din belșug, veniseră acuma la el, aci unde copiii lui mureau de foame și nu mâncaseră altceva decât mana țarinei lor; veniseră la el ca în vremea aceasta de grea cumpănă să-i smulgă pământul din stăpânire. Se uită la ei și ochii tulburi i se întunecară în orbitele adânci și negre ca de hârcă.

— Nu vând pământul, răspunse el.

Unchiul său făcu un pas înainte. În clipa aceasta cel mai mic dintre fiii lui Wang Lung se apropie de-a bușilea de ușa casei, căci în timpul ultimelor zile copilul nu mai avea putere de ajuns, ca să se ridice în picioare și începuse din nou să umble în patru labe, ca pe vremea când era mic.

— Acesta e băiatul tău? se miră unchiul său. Băiețașul acela gras căruia asta vară i-am dat un ban de aramă?

Toți se uitară la copil și Wang Lung care niciodată nu plânsese în timpul acestor zile chinuite, simți că lacrimile prind să-l înece și încep să-i curgă șiroaie grele în lungul obrazului.

— Ce preț îmi dați, îngână el într-un târziu, căci avea de hrănit aceste trei guri ale copiilor și pe deasupra și pe părintele său. El și soția lui își vor putea săpa mormântul în țarina lor, pe urmă se vor întinde și vor adormi, ca să nu se mai trezească. Dar pe urma lor rămâneau ceilalți.

Unul dintre cei trei oameni de la oraș, un bărbat chior de un ochi și cu obrazul scofâlcit, îi răspunse solemn:

— Dragul meu, pentru băiatul acesta care văd că moare de foame, noi îți vom da un preț mai bun, decât ai putea găsi pe o astfel de vreme. Îți vom da — făcu o pauză, apoi adăugă repede — îți vom da o sfoară de o sută de parale de pogon.

Wang Lung începu să râdă în silă.

— Nu mai spune, zise el în bătaie de joc. Asta ar însemna să-mi luați pământul de pomană. Eu când cumpăr pământ plătesc de douăzeci de ori mai mult decât voi!

— Da, dar nu plătești de douăzeci de ori mai mult, când îl cumperi de la oameni care mor de foame, răspunse al doilea orășean. Acesta era un bărbat mic și sfrijit, cu un nas mare și încârligat, dar glasul lui răsună neobișnuit de profund și de răstit, pentru un om de statura lui.

Wang Lung se uită la cei trei oameni din fața lui. Oamenii aceștia veniseră ca la masă întinsă, încredințați că vor face afacerea. Ce n-ar fi omul în stare să dea pentru cei trei copii care-i mor de foame și pentru bătrânul său părinte! Sfârșeala ce o simțise în trupul său când era gata să cedeze ispitei, se prefăcu dintr-odată într-o furie atât de violentă, cum nu cunoscuse niciodată în viața lui. Sări în picioare și se repezi la cei trei oameni cum s-ar repezi un câine la un vrăjmaș.

— Nu voi vinde pământul, niciodată! zbieră el întărâtat. Voi săpa fiecare palmă de pământ din țarina mea și voi scoate *mana* ca să se hrănească copiii mei cu ea. Iar după ce vor muri, îi voi îngropa în mijlocul holdelor, iar eu și soția mea, împreună cu bătrânul meu părinte, vom muri pe pământul din care au fost zămisliți!

Începu să plângă, de da sufletul din el și revolta lui se destrămă tot atât de repede, ca și când ar fi luat-o vântul. Iar acum sta în fața lor și tremura din tot trupul, de hohotul plânsului pe care nu și-l mai putea stăpâni. Orășenii rămaseră neînduplecați și parcă le venea să zâmbească, iar unchiul său sta între ei nepăsător. Vorbele acestea erau vorbe de om nebun, prin urmare trebuiau să aștepte, până când lui Wang Lung îi va trece mânia.

Dar O-lan se arătă pe neașteptate în ușa casei și vorbi oamenilor, cu glasul domolit și fără supărare, ca și când în fiecare zi ar fi avut prilejul să vorbească despre cea ce vorbea acum.

— Fiți încredințați că pământul nu-l vom vinde pentru nimic în lume, căci altfel nu vom avea cu ce ne hrăni, după ce ne vom întoarce din drumul pe care-l vom face acum spre miazăzi. Dar vom vinde masa și cele două

paturi, cu așternuturile lor, cele patru lavițe și chiar căldarea de pe plită. Dar nu vom vinde nici greblele, nici sapele, nici plugul și nici pământul pe care-l avem.

În glasul ei era o liniște mult mai impresionantă, decât furia lui Wang Lung, așa că unchiul lui Wang Lung îndrăzni să întrebe?

— Vreți cu adevărat, să plecați spre miazăzi?

Într-un târziu bărbatul cel chior spuse ceva tovarășilor săi și după ce se îngrămădiră unul într-altul și vorbiră câțeva vreme în șoaptă, chiorul se întoarse spre O-lan și-i răspunse:

— Lucrurile acestea nu ne sunt de niciun folos, căci nu pot fi întrebuințate decât pentru foc. Îți dăm pentru ele doi bani de argint, dar nicio lescaie mai mult; dacă vrei, ia banii, dacă nu, lasă-i!

Omul întoarse capul cu dispreț, dar O-lan îi răspunse liniștită:

— Prețul pe care mi-i dai, este mai puțin decât ar face un singur pat, dar dacă ai argintul, dă-l repede înapoi și ia lucrurile cu dumneata.

Chiorul se scotoci în chimir și-i puse banii în palma întinsă, pe urmă intrară toți în casă și scoaseră împreună masa și lavițele, patul din odaia lui Wang Lung, împreună cu așternutul, iar din vatra de pământ smulseră căldarea de cioaie. Dar când intrară în odaia bătrânului, unchiul lui Wang Lung rămase afară. Nu voia ca fratele său mai mare să-l vadă că este și el de față și n-ar fi vrut nici să vadă pe fratele său că-l întind pe podmolul gol, după ce vor smulge așternutul de sub el. După ce scoaseră toate lucrurile, afară de cele două greble, cele două sape și plugul care era în colțul tindei O-lan se întoarse spre soțul ei.

— Hai să plecăm, până mai avem acești doi bani de argint și înainte de a vinde și grinzile casei, ca să ne mai rămână și nouă o vizuină în care să ne putem adăposti, după ce ne vom întoarce din drumul în care plecăm.

Wang Lung îi răspunse cu mare greutate:

— Bine, să plecăm.

Dar se uită în largul câmpului, după grupul celor patru oameni care dispăreau în zare și murmură de câteva ori la rând:

— Cel puțin pământul mi-a rămas în stăpânire... pământul e al meu...

Capitolul X

Nu le mai rămânea altceva de făcut, decât să închidă bine ușa în țâțânile ei de lemn și să tragă zăvorul de fier. Toată averea lor erau hainele de pe ei. O-lan întinse fiecareia dintre copii câte un castron pentru orez și două bețișoare de bambus, iar cei doi băiețași se grăbiră să întindă mâna după ele și le țineau strâns, ca pe o făgăduință a hranei ce trebuia să vină foarte curând. Astfel porniră în lungul holdelor, ceată mică și tristă care înainta atât de încet, încât părea că nu va putea ajunge niciodată până la picioarele zidului din marginea orașului.

Wang Lung duse fetița sub pieptarul hainei lui, până când văzu că părintele său e gata să cadă grămadă, așa că o dădu în brațele lui O-lan și aplecându-se în fața părintelui său, îl luă în cârcă, apoi își continuă drumul, legănându-se pe picioare, deși bătrânul era uscat și ușor ca un fulg. Mergeau în tăcere, trecură prin fața templului înlăuntrul căruia erau cele două zeități care nu băgau niciodată de seamă ce se întâmpla în lume, ci stăteau încremenite în nemișcarea lor. Wang Lung începu să asude din cauza slăbiciunii, cu toate că bătea un vânt aspru și tăios. Vântul acesta îi bătu fără încetare, din față și din spate, așa că cei doi băieți începură să plângă din cauza frigului. Dar Wang Lung încercă să-i împace spunându-le:

— Voi sunteți doi bărbați voinici care acum călătoresc spre miazăzi. Acolo e cald și în fiecare zi se găsește de mâncare pentru toți, așa că veți putea mânca până vă saturați, din tot ce poftiți.

Într-un târziu, după popasuri nenumărate, ajunseră și la poarta ce se deschidea în zidul dimprejurul orașului, și acolo, unde odinioară pentru Wang Lung fusese adevărată plăcere să poată sta la răcoare, acum trebuia să strângă din dinți, biciuit de vântul iernii care trecea vâjâind pe sub poartă, cum ar trece un șuvoi de apă înghețată printr-o prăpastie dintre stânci. Pământul pe care-l frământau sub picioare, era o clisă din care frigul îi săgeta ca niște ace și cei doi băieți nu mai puteau înainta, iar O-lan ducea în brațe fetița și se lupta din răspuțeri ca să-și poată purta pe picioare greutatea trupului chinuit. Wang Lung își făcu drum cu mare greutate pe sub poartă, ducând pe părintele său în cârcă, pe urmă îl lăsă jos și se întoarse de aduse copiii, iar în cele din urmă, după ce termină cu treaba aceasta, sudoarea începu să curgă șiroaie de pe ei, și cu ea odată simți că se scurge toată puterea dintr-însul, așa că trebui să se sprijine vreme îndelungată de zidul rece, gâfâind din greu și repezit, în timp ce toți ai lui se așezaseră împrejur și dârdâiau de frig.

Erau în apropierea casei celei mari, dar în fața lor se ridicau porțile de fier care erau încuiate și pe fiecare parte a porții se vedeau lei cenușii de piatră, biciuiți de vânturi. Pe treptele porții stăteau ghemuite trupurile acoperite de zdrențe ale unui grup de bărbați și femei care se uitau cu ochii aprinși de chinurile foamei la aripile înalte și închise ale porții zăvorâte, iar când Wang Lung trecu împreună cu familia lui pe lângă ei, auzi pe unul spunând cu glasul răgușit

— Inima oamenilor bogați e împietrită, ca și inima zeilor. În jignițele lor mai au și acum orez destul, dar nu-l mănâncă ci fac vin dintr-însul, iar noi murim de foame.

Un altul din apropierea lor se auzi scâncind:

— Dacă mi-ar fi rămas cât de puțină vlagă în brațele acestea ale mele, aş pune foc porții și caselor din interiorul curților, chiar dacă ar fi să mă prăpădesc și eu în mijlocul pojarului. Afurișiți să fie în veac de veac părinții care au zămislit copiii familiei Hwang!

Dar Wang Lung nu răspunse la vorbele lor, ci-și continuă drumul în tăcere, spre miazăzi.

După ce trecură prin oraș și ieșiră pe poarta din cealaltă parte, mergând atât de încet încât începu să se însereze și să se lase noaptea până ieșiră din oraș, întâlniră în drumul lor o mulțime de lume care cobora ca și ei în josul țării. Wang Lung tocmai se gândea în ce parte a zidului ar putea să se aciuzeze cu toții ai săi, ca să poată dormi strânși unul lângă altul, când se pomeni pe neașteptate luat de valul mulțimii ce se îngrămădea împrejurul său și întrebă pe unul care era mai aproape de el:

— Încotro se duce mulțimea aceasta de oameni?

Omul îi răspunse:

— Suntem oameni loviți de foamete și ne ducem să luăm carul de foc cu care să coborâm spre miazăzi. Pleacă de colo, din dosul casei aceleia care se vede în fața noastră și are căruțe anume pentru oameni de seama noastră, care ne duc pentru mai puțin decât un ban de argint.

Carul de foc! Se mai auzise vorbindu-se despre așa ceva. Mai anii trecuți când intrase într-o ceainărie, Wang Lung auzise și el oamenii, vorbind despre căruțe care erau legate unele de altele, dar nu le trăgeau nici oameni, nici dobitoace, ci o mașină care vărsa fără încetare apă și scânteii pe nări, întocmai ca un balaur. Își zisese pe vremea aceea, că într-o bună zi va trebui să se ducă și el să le vadă, dar se luase cu treburile în țarina lui și nu mai

ajunsesse să se ducă niciodată, mai ales că el sta foarte departe în partea de miazănoapte. Pe urmă în astfel de cazuri omul nu are niciodată încredere în ceea ce el nu știe și nu poate înțelege, mai ales că nu e bine niciodată ca omul să știe, mai mult decât ceea ce are nevoie pentru traiul său de toate zilele.

De astă dată însă se întoarse spre soția lui și-i spuse cu oarecare îndoială:

— Vrei să ne ducem și noi cu carul acesta de foc?

Feriră pe moșneag și copii din calea șuvoiului de oameni ce se scurgea pe lângă ei și începură să se uite unul la altul înspăimântați. Cât ai clipi moșneagul se lăsă pe vine și căzu grămadă în mijlocul drumului, iar copiii se întinseră alături de el în colb, fără să mai țină seamă de lipăitul picioarelor ce treceau grăbite pe lângă ei. O-lan purta și acuma în brațe fetița, dar capul îi atârna pe brațul ei ca un lujer fără putere și pe pleoapele ochilor închiși părea că moartea și-a pus pecetea, așa că Wang Lung își uită de toate celelalte griji ale lui și strigă înspăimântat:

— Nu cumva mica noastră roabă a murit?

O-lan clătină din cap.

— Încă n-a murit, căci îi aud respirația cum tremură intrând și ieșindu-i din piept. Dar fără îndoială noaptea aceasta va muri și vom muri și noi cu ea, dacă nu...

Apoi ca și când nu s-ar mai fi simțit în stare să vorbească, ridică spre el obrazul colțuros și lovit de paloarea morții. Wang Lung nu răspunse dar își zise că dacă vor mai umbla încă o zi ca aceasta pe jos, vor muri fără îndoială în timpul nopții următoare, tocmai de aceea strigă cu toată veselie ce mai era în stare să o pună în glasul tău:

— Sus, băieții tatei, și ajutați moșului să se ridice și el în picioare. Ne vom urca în carul cel de foc și ne vom odihni, în timp ce vom coborî spre miazăzi.

Fie că ar fi putut să se ridice în picioare, fie că nu căci nimeni n-ar fi putut spune, dar exact în clipa aceasta se auzi un vuiet ca de tunet și din fundul întunericului se repezi ceva ca mugetul uriaș al unui balaur și, doi ochi mari și aprinși începură să verse flăcări, așa că săriră cu toții în picioare și începură să fugă speriați. Se simțiră împinși înainte de mulțimea îngrămadită împrejurul lor, dar se țineau cu nădejde de mâini, ca să nu se răzlețească, până când fără să-și poată da seama de ceea ce se întâmplă cu ei, văzură că trec petrecuți de urletele mulțimii printr-o ușă deschisă, și de

aci într-o încăpere, ca o ladă uriașă și numaidecât după aceea auziră mugetul monstrului repezindu-se din nou prin noapte, ducându-i și pe ei în pânțele lui.

Capitolul XI

Cu cei doi bani de argint ai săi, Wang Lung plăti drumul până la o depărtare de o sută cincizeci de kilometri, iar conductorul care-i luă arginții, îi dădu înapoi un pumn de bani mărunți de aramă; cu câteva parale dintre cele primite de la el, cumpără patru pâinișoare și un castron de orez fiert pentru fetița lui, de la un vânzător care apărură cu tăblia în ușa vagonului, într-un rând când se opriră pentru câteva clipe. Proviziile acestea reprezentau mai mult decât tot ceea ce mâncaseră ei zile întregi, dar deși erau cu toții lihniți de foame, după ce băgară duminica în gură, nu mai simțiră nicio plăcere de mâncare, așa că trebuiră să îndemne pe cei doi copii ca să înghită pâinea. Bătrânul însă morfolea cu nădejde bucățița lui de pâine între gingiile știrbe.

— Trebuie să mai și mănânci câte ceva, îngâna el mulțumit, uitându-se la cei care treceau pe lângă el, în timp ce vagonul țacănea legănându-se pe osii. Puțin îmi pasă că după atâtea zile de trândăveală prostul meu de pânțe nu vrea să mistuiască. De hrănit trebuie să-l hrănesc. Nu vreau să mor din pricină că el are poftă să trândăvească.

Oamenii se uitau la bătrânul acesta cu barba rară care zâmbea, morfolindu-și coaja de pâine, și începură să râdă.

Dar Wang Lung nu cheltui pentru mâncare toți banii de aramă pe care-i avea, ci păstră tot ce se putea păstra, pentru a cumpăra rogojini din care să-și facă un adăpost, după ce vor sosi la capătul drumului. În carul de foc cu care se duceau, erau băieți și femei care mai fuseseră și înainte de asta în partea de miazăzi; erau și unii care se duceau în fiecare an în aceste bogate orașe din miazăzi, la lucru sau la cerșit, ca astfel să-și poată câștiga traiul de toate zilele. Wang Lung, după ce se mai obișnuiră cu minunea pe care încălecase și încetă să se mai mire de pământul care flutura ca o nălucă prin fața deschizăturilor din peretele vagonului, începu să asculte la ce vorbeau oamenii aceștia. Vorbeau cu glasul ridicat, ca omul care știe ce vrea să spună, când stă de vorba cu unul care nu cunoaște lumea.

— Înainte de toate, trebuie să-ți cumperi șase rogojini, spunea un om cu buzele aspre și răsfrânte, întocmai ca râțul unei cămile. Acestea se plătesc cu două parale rogojina. Dacă se întâmplă să fii destul de deștept și nu te porți ca o găgăuță de la țară, deoarece în cazul acesta îți vor lua trei parale de rogojină, ceea ce după cât știu eu, ar fi mai mult decât face să dai pe ele. Pe mine nimeni nu mă poate prosti în orașele acelea din miazăzi, chiar dacă se întâmplă să am de-a face cu oameni bogați.

Omul începu să dea din cap și se uită împrejurul său, ca să vadă dacă este admirat de tovarășii lui de drum. Wang Lung îi asculta cu sfială.

— Și pe urmă? stăruie el nerăbdător.

Se așezase pe vine în fundul vagonului, care de fapt, nu era altceva decât o odaie goală de lemn, unde nu era nicio laviță să te poți așeza, iar printre dușumele vântul și praful răscolit intrau în voie.

— Pe urmă, continuă omul încercând să stăpânească cu glasul lui mugetul roților vagonului care vâjâiau pe dedesubtul lor, rogojinile acestea le împreună între ele, ca să-ți faci o colibă, și pleci la cerșit, dar înainte de a pleca îți ungi obrazul, cu lut și cauți să arăți cât mai netrebnic, pentru a stârni mila trecătorilor.

Wang Lung nu cerșise în viața lui de la nimeni și-i era silă de gândul că va trebui să plece la cerșit printre oamenii aceștia din miazăzi.

— Trebuie numaidecât să te apuci de cerșit? întrebă el...

— Firește că trebuie, repetă omul cel cu gura de cămilă, dar nu trebuie să pleci niciodată nemâncat. Oamenii din partea aceea de miazăzi au atâta orez, încât în fiecare dimineață te poți duce la bucătăriile publice unde cu o para, mănânci orez fiert cât te rabdă pântecul. Pe urmă poți pleca în treaba ta foarte liniștit și din ce câștigi, îți cumperi sosuri de fasole, varză și usturoi.

Wang Lung se feri ceva mai la o parte și întorcându-se cu fața spre peretele vagonului, băgă pe furiș mâna în brâu și începu să numere banii de aramă pe care-i mai avea. Îi rămăsese tocmai de ajuns, ca să-și poată cumpăra cele șase rogojini, câte o para pentru orezul fiecăruia dintre oamenii casei lui și-i mai rămâneau și trei parale pe deasupra. Se simți mai liniștit, când se gândi că în felul acesta își vor putea începe viața nouă. Dar gândul că va trebui să întindă talgerul și să cerșească fiecărui trecător întâlnit în drumul lui, îl nemulțumea. Așa ceva putea foarte bine să facă

bătrânul, cei doi copii ai lui sau chiar femeia, dar nu putea face un om ca el care avea două brațe voinice.

— De lucru nu se găsește, pentru un bărbat care vrea să muncească? întrebă el pe neașteptate și se întoarse spre omul care vorbise.

— De lucru, ia taci omule! răspunse sfătosul cu dispreț și scuipă pe dușumelele vagonului. Poți duce oamenii bogați cu ricșa, dacă-ți face plăcere, ca să asuzi sudori de sânge în timp ce alergi gâfâind, sau să înghețe cămașa pe tine, așteptând la colțul străzii, ca să vină cineva, să te cheme. Eu prefer cerșitul, sfârși omul și trânti o înjurătură, așa că Wang Lung se feri să-l mai întrebe ceva.

Cu toate acestea era bine că ascultase la ce-i spusese omul acesta, căci după ce carul de foc îi duse până la capătul drumului și pe urmă se opri, ca oamenii să coboare, el își avea planul gata făcut, așa că după ce așeză pe părintele său și copiii sub zidul cenușiu al unei case mari din apropiere, spuse femeii să aibă grijă de ei și plecă să cumpere rogojinile, întrebând când pe unul când pe altul, în ce parte e ulița târgului. La început înțelegea numai cu mare greutate vorbele spuse de oameni, căci limba oamenilor acestora din miazăzi era repezită și aspră, iar în câteva rânduri, când încercă să-i întrebe câte ceva și oamenii nu-l înțeleseră ce spune, îi văzu că se supără; prin urmare trebuie să cerceteze felul oamenilor pe care-i oprește în drum și să întrebe numai pe cei cu înfățișarea mai blândă, căci oamenii aceștia din miazăzi erau iuți din fire și se supărau repede.

Dar în cele din urmă găsi șatra negustorului de rogojini tocmai în marginea orașului și după ce-i puse banii de aramă în palmă, ca omul care știe prețul ce trebuie să-l plătească pentru marfă, își ridică pe umăr sulul de rogojini și plecă. După ce se întoarse la locul unde-și lăsase familia, văzu că sunt tot acolo și-l așteptau, dar la vederea lui copiii începură să țipe, căci locul acesta străin îi înspăimântase. Numai bătrânul se uita cu băgare de seamă și cu plăcere la tot ce vedea împrejurul său și spuse lui Wang Lung în șoaptă:

— Ia vezi, cât sunt de grași oamenii aceștia din miazăzi și cât de palidă și de soioasă este pielea de pe ei! Fără îndoială oamenii aceștia mănâncă în fiecare zi carne de porc.

Dar niciunul dintre cei care treceau, nu se uitau la Wang Lung și familia lui. Oamenii veneau și treceau în lungul drumului pietruit care ducea în oraș, părând foarte ocupați și fără să se uite la cerșetorii care le ieșeau în

cale. La scurte răstimpuri trecea câte o caravană mai mică de măgăruși, cu saci de cereale sau coșuri de cărămizi, și-și potriveau cu băgare de seamă copitele pe pietrele drumului, legănându-se în mers. La sfârșitul fiecărei caravane venea conducătorul, încălecat pe un măgăruș și în mână cu un bici lung, din care pocnea din când în când cu zgomot și încingea în pleasna pe cei care nu se îndemnau la drum. De fiecare dată, când treceau pe lângă Wang Lung, conducătorii aceștia, deși erau îmbrăcați în haine grosolane de lucru, se uitau la el mândri și disprețuitori, de parcă niciun prinț n-ar fi fost în stare să se uite cu mai mult dispreț la oamenii îngrămădiți în marginea drumului. Părea că toți acești conducători simt o plăcere deosebită, ca de câte ori trec prin apropierea familiei lui Wang Lung, să pocnească din bici, iar când îi vedeau că tresar speriați, începeau să râdă. După ce fapta asta se repetă de câteva ori la rând, Wang Lung se supără și porni să-și caute un loc mai liniștit, unde ar putea să-și facă adăpostul.

În lungul zidului la picioarele căruia se aciuiseră, se vedeau ridicate câteva colibe ale altor oameni nevoiași, dar niciunul dintre ei nu știa ce este dincolo de zid și nici nu se putea să afle cineva. Zidul cenușiu se întindea până departe și era foarte înalt, iar la picioarele lui, rogojinile înclinate în formă de streășină păreau ca un roi de muște prinse pe spinarea unui câine. Wang Lung începu să-și facă și el coliba lui pe forma celor dimprejurul său, dar rogojinile erau țepene, căci le făcuseră din trestie spintecată și nu le putea îndoi, așa că începuse să-și piardă răbdarea, când auzi pe O-lan spunându-i:

— Lasă-mă pe mine, căci eu voi reuși, îmi aduc aminte de anii copilăriei.

Întinse fetița pe pământ și începu să mânuiască rogojinile, făcând un acoperiș rotund ale cărui capete ajungeau până în pământ și sub care un bărbat se putea așeza în capul oaselor, fără să se lovească de partea de sus, iar pe partea de rogojină care ajungea în pământ, așeză cărămizi din care se vedeau răspândite în toate părțile, iar pe cei doi băieți îi trimise să-i mai adune câteva de prin apropiere. După ce termină, intrară cu toții înăuntru, iar una dintre rogojini avusese grijă să nu o întrebuințeze pentru învelitoare, așa că o întinse pe jos și se așezară în noul lor adăpost.

Stând așa și uitându-se unul la altul, li se părea mai mult decât peste putință, că abia ieri și-au părăsit pământul lor care acum era la depărtare de sute de kilometri de orașul acesta. Era o depărtate destul de mare pentru a le

lua câteva săptămâni de umblet pe jos și cu siguranță înainte de a ajunge în orașul acesta, o parte dintre ei ar fi murit.

Pe urmă se simțiră cuprinși de sentimentul că în această regiune bogată nimeni nu rabdă de foame, și când Wang Lung le spuse: „Haideți să vedem unde este bucătăria publică”, se ridicară cu toții, aproape înveseliți și ieșiră de sub rogojini, iar cei doi băieți începură să țacănească din bețișoarele ce le aveau în castroane, căci prevedeau că în curând vor avea ceva într-însele. Foarte curând își dădură seama de pricina pentru care, colibecele celorlalți fuseseră așezate în lungul zidului, căci la o mică depărtare dincolo de acesta, la capătul de miazănoapte, era un drum pe care întâlneau foarte mulți oameni, ducând în mână găleți, castroane și vase de tinichea goale și toți aceștia se îndreptau spre bucătăria publică de la capătul drumului, nu tocmai departe. Astfel Wang Lung și familia lui se amestecară între oamenii aceștia și în curând ajunse împreună cu ei în fața șatrei uriașe de rogojini, la intrarea căreia se îngrămădiră cu toții.

În fundul fiecărei șatre era câte o plită, dar mult mai mare decât văzuse Wang Lung până acum și pe plite erau căldări uriașe, aproape tot atât de mari ca dulbina cea mică din țarina lui. Când ridicau capacul de scânduri al căldărilor, în ele se vedea clocotind orezul alb din care se ridicau nouri de aburi binemiroșitori. Când oamenii simțiră în nări mirosul acesta de orez li se păru că este tot ce poate fi mai plăcut, așa că începură să se înghesuie, dând buzna spre căldări; femeile țipau întărate, de frică să nu le calce copiii în picioare, cei mici plâneau, iar când cei de la bucătărie văzură iureșul din jurul lor strigară supărați:

— Stați liniștiți, căci orez este de ajuns pentru toată lumea, așteptați să vă vină rândul.

Dar nimic nu mai putea opri bărbații și femeile înfometate, așa că se zvârcoleau întocmai ca fiarele, ca să poată ajunge cât mai curând la mâncare. Prins în mijlocul acestei mulțimi care se frământa, Wang Lung își dădu toată silința să nu se depărteze de tatăl său și de copii, iar când se pomeni în fața căldării uriașe, întinse castronul și după ce i-l umplură, dădu banul de aramă, dar nu mai putu face altceva, decât cel mult să se înțepenească în picioare, pentru a nu fi târat mai departe, înainte ca ai lui să-și fi primit porția lor.

După ce ajunseră din nou în stradă și începură să-și mănânce orezul, mănă și el până se sătură, dar pe fundul castronului îi mai rămase puțin

orez, așa că declară:

— Pe acesta îl voi duce acasă, ca să am ce mânca deseară.

Dar un om care sta în apropiere și care pesemne era paznic, deoarece era îmbrăcat într-un costum albastru, vărgat cu roșu, îl auzi și se răsti la el:

— Nu, dragul meu, nu se poate să duci nimic, decât ceea ce ai băgat în pânțece.

Auzind aceste cuvinte, Wang Lung rămase mirat și-i răspunse:

— Bine, dar odată ce am plătit banul de aramă, ce te mai interesează, dacă duc orezul în pânțece sau dacă-l port în castronul din mână?

Omul îl lămuri numaidecât:

— Trebuie să avem o lege, căci sunt și oameni fără inimă care ar veni și ar cumpăra orezul acesta care este menit pentru săraci – căci știut este că nimeni nu ar putea să se sature de orez, plătind un ban de aramă – și l-ar duce acasă, ca să îngrașe porcii cu el. Ori orezul acesta este pentru oameni, nu pentru porci.

Wang Lung ascultă înmărmurit la ce spunea paznicul și întrebă:

— Cum se poate să fie și oameni atât de fără inimă? Pe urmă adăugă: Dar pentru ce se împarte săracilor orez în felul acesta și cine-l împarte?

— De împărțit, îl împart bogații și boierimea din oraș. Unii dintre ei pentru a face fapte bune, căci mântuind viața altuia de la moarte, înseamnă să-ți câștigi răsplata în viața viitoare, dar sunt și de cei care fac astfel de fapte, pentru ca lumea să vorbească numai bine despre ei.

— În orice caz, ceea ce fac ei este o faptă bună, fără să mai ții seamă de scopul ce-l urmăresc, zise Wang Lung, și cred că mulți dintre ei o fac cu inima curată. Dar văzând că omul nu-i mai răspunde nimic, adăugă mai mult pentru el însuși: Cred că trebuie să fie și de aceștia!

Omului i se urâse să mai stea de vorbă cu el, așa că-i întoarse spatele și începu să cânte încetișor. Copiii începură să întindă de poala hainei lui Wang Lung, așa că se întoarseră cu toții acolo unde-și ridicaseră coliba și după ce intrară înăuntru, se întinseră pe rogojină și dormiră până a doua zi dimineața, căci de vara trecută li se întâmpla pentru întâia dată să se culce și ei cu pânțelele îngreunat de mâncare, așa că fură cuprinși numaidecât de somnul binefăcător.

A doua zi dimineață trebuiră să se gândească de unde să câștige ceva bani, deoarece cheltuiseră și ultimul ban de aramă pe orezul primit în dimineața aceea de la bucătăria săracilor. Wang Lung se uită cu îndoială la

O-lan, parcă ar fi vrut să o întrebe ce au de făcut. Dar în privirile lui nu mai era aceeași deznădejde cu care se uitase în largul holdelor sale pustiite. Aici, unde oamenii bine hrăniți alergau în toate părțile, unde în piețe era carne și legume, iar în piața peștelui se găsea pește viu înotând în ciuberele pline de apă, ar fi peste putință ca un om vrednic să moară de foame împreună cu familia lui. Aici nu mai era ca la ei acasă, unde nu puteai cumpăra de mâncare nici cu argintul din chimir, pentru că nu se găsea nimic de mâncare. O-lan însă îi răspunse cu glasul liniștit, ca și când acest fel de viață i-ar fi dus de când e lumea:

— Eu și copiii vom putea pleca la cerșit și tot așa bătrânul. Părul lui alb poate va mișca inimile celor care nu vor vrea să-mi dea mie de pomană.

Chemă copiii, care ca orice copil își uitaseră de toate și nu se mai gândeau decât că au iarăși ce mânca și că sunt într-un oraș străin, așa că ieșiseră în marginea drumului și se uitau la cei care treceau, apoi le spuse:

— Fiecare dintre voi să-și ia castronul și să-l întindă în calea trecătorilor, uite așa, și să se tânguiască în felul următor...

Și luând în mână castronul gol, îl întinse în fața ei și începu să se tânguiască:

— Faceți-vă milă și pomană, stăpâne... fie-vă milă, bună doamnă! Ascultați tânguirea nevoiașului, căci fapta bună se răsplătește în viața de apoi! Un ban cât de mic... un ban de aramă pe care mi-l aruncați, poate scăpa viața unui copil care moare de foame!

Cei doi băieți se uitară la ea și tot așa făcu și Wang Lung. Unde învățase ea să se tânguiască în felul acesta? Ce colțuri întunecate se ascundeau în sufletul acestei femei, fără ca el să fi putut până acuma să le cunoască? Dar la privirile lui întrebătoare, femeia îi dădu numaidecât răspuns:

— Așa m-am tânguit pe vremea când eram fetiță mică și în felul acesta mi-am câștigat traiul vieții. Tot în timpul unui an ca acesta am fost și eu vândută ca roabă.

Se trezi și bătrânul care până acuma dormise și după ce-i dădură și lui un castron, plecară toți patru pe uliță la cerșit. Femeia începu să se tânguiască și să întindă castronul în calea fiecărui trecător. Fetița și-o așezase sub pieptarul tunicii, la sânul gol unde dormea și capul i se legăna, în toate părțile, după cum femeia alerga din loc în loc, cu castronul întins în fața ei. În timpul cerșitului, făcea semne spre fetița din sân și striga cu deznădejde:

— Dați-mi ceva de pomană, stăpâne... dați-mi ceva, bună doamnă – căci altfel copilul acesta va muri de foame... vom muri cu toții de foame...

De fapt, când te uitali la ea și-i vedeai capul legănându-se fără putere, fetița părea moartă, așa că se găsiră câțiva inși, care de voie de nevoie îi întinseră câte un ban de aramă.

Dar nu mult după aceea băieții începură să ia cerșitul mai mult în glumă, iar cel mai mare se simțea rușinat, așa că se uita la oameni râzând, când apărea în fața lor și le cerea de pomană. Mama lor băgă de seamă și-i chemă în bordei, unde începu să-i lovească peste obraz cu palmele și să-i certe supărată:

— Cum adică, vă tânguți că muriți de foame și totuși începeți să râdeți în fața celor cărora le cereți de pomană?! Proștilor, cu astfel de purtări nu vă mai rămâne decât să muriți de foame.

Și continuă să-i plesnească, până când începură să o usture palmele și pe obrazul băieților lacrimile curgeau șiroaie, pe urmă îi dădu afară din bordei și le spuse:

— Acum sunteți cum e mai bine pentru a pleca la cerșit. Dar să țineți minte, că asta n-a fost nimica, pe lângă ce vă așteaptă, dacă mai râdeți.

Wang Lung începu să colinde străzile orașului, întrebând mai de unul mai de altul, în ce parte este cel care dă ricșele cu chirie, până când îl găsi și închirie una pe timp de o zi, cu jumătate ban de argint care trebuia plătit seara, la întoarcere. De aci porni din nou în lungul străzilor, târând trăsurica după el.

Mergând așa pe străzi, cu ricșa după el, i se părea că toată lumea care trece, trebuie să-și închipuie că este un netot. Se simțea tot atât de stângaci între hulube, ca și boul pe care l-ai înjugat, pentru întâia dată în fața plugului și aproape nu mai putea umbla; cu toate acestea pentru a-și câștiga traiul vieții, trebuia să alerge, căci pe străzile orașului acestuia puteai întâlni în toate părțile oameni alergând cu ricșele și ducând pe alții. Intră într-o stradă lăaturalnică și îngustă, unde nu erau prăvălii ci numai case particulare, cu ușile închise; aci făcu de câteva ori drumul în sus și în jos, trăgând trăsurica după el, pentru a se obișnui, dar tocmai când se simțea cuprins de deznădejde și se gândi că va fi mult mai bine să se apuce de cerșit, ușa unei case se deschise și ieși un domn bătrân, cu ochelari, îmbrăcat ca un cărturar, și-i făcu semn să se apropie.

Wang Lung încercă să-i spună numaidecât că el încă nu este obișnuit să alerge între hulubele trăsurii, dar bătrânul era surd și nu putea să-l audă ce

spune, așa că-i făcu semn să lase hulubele mai în jos, ca să se poată urca; Wang Lung se supuse, căci i-ar fi fost peste putință să se împotrivească unui om în vârstă, atât de bine îmbrăcat și cu înfățișare de cărturar. Bătrânul se așeză în ricșă și-i porunci:

— Du-mă la Templul lui Confucius!

În atitudinea și glasul lui era atâta demnitate, încât nu mai îndrăzni să-l întrebe nimic, așa că Wang plecă numaidecât la drum, cum văzuse că fac și ceilalți care erau pe aproape, deși n-avea habar în ce parte ar putea să fie Templul lui Confucius.

Dar strada era plină de lume și mai ales de vânzătorii care treceau în sus și în jos cu coșurile pline, de femei care se duceau în piață și trăsurile cu cai și tot felul de vehicule asemănătoare cu cel la care se înhămasse el însuși, așa că, nefiind nevoie să alerge, putu întreba trecătorii și grăbi pasul, fără să-și poată da seamă de altceva decât de povara pe care-o trăgea și o simțea legănându-se pe urma lui. Până acuma fusese obișnuit să poarte poveri în spinare, dar nu să le tragă după el, așa că înainte de a ajunge la intrarea templului, brațele începură să-l doară din încheieturi și palmele i se bășicară, deoarece hulubele ricșei îl băteau tocmai acolo unde palmele lui nu erau bătucite de coada sapei.

Când se opri în fața templului și lăsă în jos hulubele, bătrânul cărturar coborî din ricșă și scotocindu-se într-un buzunar de la pieptul tunicii, scoase un ban mic de argint pe care-l întinse lui Wang Lung, spunându-i:

— Ține, eu nu plătesc niciodată mai mult de atâta, așa că nu-ți folosește la nimic, dacă începi să te tânguiești. Pe urmă îi întoarse spatele și intră în templu.

Lui Wang Lung nici prin minte nu-i trecuse să se tânguiască, deoarece el nu văzuse până acuma un astfel de ban și nu știa câți bani de aramă va primi pentru el, dacă se va duce să-l schimbe. Intră într-o prăvălie din apropiere, unde se vindea orez, și aici îi dădură douăzeci și șase de bani de aramă în schimbul argintului, așa că Wang Lung se minună de ușurința cu care se câștigă banii aci în miazăzi. Dar un alt om care trăgea la ricșă, ca și el se plecă peste umărul lui în timp ce-și număra banii și-i spuse:

— Numai douăzeci și șase? De unde ai adus pe catârul acela bătrân? Iar când auzi ce spune Wang Lung, începu să protesteze: Ce suflet mișelesc trebuie să aibă omul acesta! Nu ți-a plătit decât jumătate din taxa cuvenită. Ai încercat să te tocmești cu el înainte de a porni la drum?

— Nu m-am tocmit, răspunse Wang Lung, Mi-a făcut semn să mă apropii și m-am apropiat.

Omul se uită la el cu milă:

— Ia uitați-vă la neghiobul acesta de la țară, cu coadă de porc în ceafă! strigă el celor dimprejurul lor. Auzi vine cineva și-i face semn să se apropie, iar el ascultă și pleacă la drum, fără să se mai tocmească; auzi ce tâmpit, să nu întrebe clientul: „Cât îmi dai, dacă te voi duce până unde ai treabă?” Ascultă-mă pe mine, tâmpitul, numai străinii cei albi pot fi luați în ricșă, fără să te mai tocmești asupra prețului ce ți se cuvine. Sunt oameni iuți de fire, dar când îți vor spune haide poți pleca fără nicio grijă, căci sunt atât de tâmpiți, încât nu cunosc prețurile ce trebuie să le dea și argintul li se scurge din buzunare, întocmai ca apa.

Cei care se găseau în apropierea lor, începură să râdă.

Wang Lung nu zise nimic. Era adevărat că între oamenii aceștia de la oraș el se simțea sfios și neîndemânatic, așa că-și luă trăsura și-și văzu de drum, fără să mai răspundă.

Totuși cu ceea ce-am câștigat acum, voi putea să-mi hrănesc mâine copiii, își zise el cu mândrie, dar pe urmă își aduse aminte că în aceeași seară trebuia să plătească chiria pentru trăsura și deocamdată nu câștigase nici jumătate din banii de care avea nevoie.

Înainte de amiază mai găsi un client, dar cu acesta se tocmi dinainte și se învoiră din preț, iar în timpul după amiezii fu oprit de două ori de alți doi clienți. Dar seara când începu să-și numere în palmă toți banii pe care-i câștigase, văzu că după ce va plăti chiria, nu-i va mai rămâne decât o singură para, așa că în timp ce se întorcea spre bordeiul său, cu sufletul înecat de amărăciune, își zise că pentru o zi întreagă de trudă, mult mai grea decât o zi de muncă în timpul secerișului, nu câștigase decât un ban de aramă. Apoi dintr-odată se simți copleșit de amintirea țarinei lui, întocmai ca de un val care s-ar fi repezit să-l înece. Cât fusese ziua de lungă, nu-și adusese aminte niciodată de pământul lui, dar acum când se gândi la el, deși era foarte departe în miazănoapte, își dădu seama că pământul acesta este al lui și că-l așteaptă să se întoarcă, așa că se putu opri în pragul bordeiului, pe deplin împăcat în sufletul său.

După ce intră, O-lan îi spuse că a câștigat cu cerșitul din ziua aceea cam patruzeci de bănuți de aramă ceea ce făcea mai puțin de cinci parale, iar cel mai mare dintre băieții lui câștigase opt și cel mai mic treisprezece bănuți,

ceea ce, pus laolaltă, era tocmai de ajuns pentru a-și plăti castroanele de orez de a doua zi dimineața. Dar când luară banii celui mai mic pentru a-i pune împreună cu ceilalți, băiatul începu să țipe, căci nu se putea despărți de banii pe care-i adunase și adormi cu ei în palmă, așa că nu i-i putură lua până a doua zi dimineața, când plăti el însuși pentru castronul său de orez de la bucătăria săracilor.

Bătrânul însă nu câștigase nimica. Stătuse toată ziua în marginea drumului, fără să se miște, dar de cerșit nu cerșise. Din când în când ațipise, apoi se trezea din nou și se uita cu ochii mari la ce se întâmplă împrejurul său iar când ostenea de stat treaz, ațipea din nou. Dar fiind om înaintat în vârstă, ar fi fost peste putință să-l mustre cineva. Văzând că trebuie să se întoarcă acasă cu mâna goală, bătrânul se mulțumi să spună:

— Eu am arat țarina și am semănat-o, am adunat recolta și așa mi-am putut umple castronul de orez, ca să mă pot hrăni. Afară de asta am zămislit un fecior și feciori din coapsele feciorului meu.

Spunând aceste cuvinte, rămase împăcat întocmai ca un copil care știe că trebuie să i se dea de mâncare, mai ales că știa și el că are un fecior și nepoți care să îngrijească de el.

Capitolul XII

După ce Wang Lung văzu că primele chinuri ale foamei i se potoliseră și copiii lui aveau ce să mănânce în fiecare zi, când își dădu seama că datorită muncii lui din timpul zilei și cerșitului soției sale, au de ajuns pentru a-și plăti dimineața orezul, neliniștea stranie și neobișnuită a vieții ce o ducea acum, se destrămă și începu să înțeleagă pricinile pentru care el se aciuiseră în marginea acestui oraș. Cutreierând străzile orașului în fiecare zi și cât era ziua de lungă, începu să-l cunoască dintr-un anumit punct de vedere și să descopere anumite părți ascunse ale lui. Înțelegea acum că oamenii pe care îi ducea dimineața cu ricșa lui – dacă se întâmpla să fie femei – se duceau în piață, iar dacă se întâmpla să fie bărbați, aceștia se duceau la școlile din oraș sau la casele de negoț. Dar nu știa nimic în legătură cu școlile acestea, decât cel mult că unora le spunea „Școala cea Mare a învățătorilor din Apus” sau „Școala cea Mare a Chinei”, deoarece el nu trecea niciodată pragul porților acestor clădiri, știind limpede că dacă ar fi îndrăznit să intre, ar fi venit imediat cineva să-l întrebe ce caută acolo unde un om ca el nu are

nimic de căutat. Tot așa nu știa nici ce fel de case de negoț erau acelea în fața cărora se oprea cu oamenii pe care-i aducea, deoarece după ce-i plăteau dreptul său, el pornea din nou la drum.

Seara știa că duce clienții la marile ceainării și la localurile de petreceri care erau deschise și veselia dinăuntru se revărsa până în stradă, petrecută de accentele muzicii și țâcănitul jocurilor de noroc pe mesele de lemn, cu plăci de fildeș și trestie de bambus, și în localurile de plăceri tainice care se desfășurau liniștite, în dosul ușilor închise. Dar Wang Lung nu cunoștea niciuna din aceste plăceri, deoarece el nu trecea niciodată pragul unei case decât cel mult pragul propriei sale colibe și drumul lui se sfârșea întotdeauna în fața unei porți. În mijlocul acestui oraș bogat, el era străin, întocmai ca guzganul în casa unui om bogat, guzganul care se hrănește cu resturile aruncate la gunoi, care se ascunde din calea oamenilor și nu face parte niciodată cu adevărat din viața pe care o duc oamenii casei.

Așa se explică faptul, că deși o sută de kilometri sunt mai puțin decât o mie și că un drum bătut nu poate fi niciodată atât de lung ca un drum în largul apelor, totuși Wang Lung, soția lui și copiii săi rămaseră străini în mijlocul vieții acestui oraș din miazăzi. Adevărat este că oamenii pe care-i întâlnea pe stradă, aveau părul și ochii negri ca și el și toată familia lui, și ca și ceilalți oameni din provincia unde se născuse el; tot așa era adevărat că dacă ascultai felul în care vorbeau acești oameni din miazăzi, puteai înțelege limba lor, fie chiar cu oarecare greutate.

Dar în orice caz Anhwei nu este Kiangsu. În provincia Anhwei, de unde era originar Wang Lung, vorba oamenilor era înceată, clocotea adânc și avea accente guturale. În orașul Kiangsu, unde trăiau ei acuma, oamenii vorbeau în silabe ce păreau că le scapă de pe buze, repezite de vârful limbii. Și câtă vreme țarina lui Wang Lung rodea cu multa greutate de două ori pe an, dând recoltă de grâu și orez, puțină secară, fasole și usturoi, agricultorii care-și aveau pământul în împrejurimile orașului, secătuiau holdele fără încetare, îngrășându-le cu excremente omenești care otrăveau aerul cu miasme grele, și silindu-le să producă tot felul de legume, în afară de orez.

Oamenii din partea de unde era Wang Lung, dacă aveau o lipie zdravănă de făină de grâu și într-însa o legăturică de usturoi copt la cuptor, spuneau că mănâncă bine și nu mai aveau nevoie de nimic altceva. Dar oamenii de aici se îndopau cu carne de porc și cu mlădițe tinere de bambus, cu friptură de găină umplută cu castane și cu tot felul de legume, iar dacă se întâmpla

să se apropie un om cumsecade care mai mirosea a usturoiul pe care l-a mâncat în ajun, îi vedea că ridică nasul în vânt și încep să protesteze: „Iară a venit un puturos din partea de miazănoapte, cu coada de porc în ceafă!” Mirosul de usturoi făcea până și pe negustorii de pânzărie să ridice prețul mărfii, când vedeau că au de-a face cu un om străin.

Mica așezare a bordeielor îngrămădite la poalele zidului, rămase astfel străină de orașul și de regiunea ce se așternea dincolo de el, și într-un rând, când Wang Lung auzi un tânăr vorbind mulțimii adunate în apropierea Templului lui Confucius unde se putea opri și putea vorbi orice om, dacă se întâmpla să aibă îndrăzneala pentru așa ceva, și tânărul acesta spunea că în China trebuie să se facă revoluție și oamenii să se ridice împotriva străinilor. Wang Lung se înspăimântă și se strecură tiptil, închipuindu-și că și el face parte dintre străinii împotriva cărora tânărul acela părea atât de pornit. Iar câteva zile mai târziu, când auzi un alt tânăr vorbind – căci orașul acesta era plin de tineri care vorbeau neconținut mulțimii adunate împrejurul lor – și spunând oamenilor că a sosit ziua ca China să se unească și să lucreze din toate puterile pentru ridicarea poporului, lui Wang Lung nici prin minte nu i-ar fi trecut că vorbele acestea i se adresează și lui.

Abia într-un rând când tocmai se oprise în ulița unde erau prăvăliile negustorilor de mătăsuri, în așteptarea unui client, înțelese mai bine decât până acum, că în orașul acesta sunt și oameni mult mai străini decât el. Se oprise tocmai în fața unei prăvălii de unde uneori se întâmpla să iasă câte o doamnă, după ce cumpăra mătăsuri. Așa că putea găsi o clientă care să-i plătească mai bine decât clienții obișnuiți. În ziua aceasta din prăvălie ieși pe neașteptate și se apropie de el o ființă cum el nu văzuse încă niciodată. Nu putea să-și dea seama nici dacă este bărbat sau dacă este femeie, dar era înaltă și îmbrăcată în niște haine strânse pe trup și dintr-o stofă aspră și întunecată, iar în jurul gâtului avea înfășurată o piele de mortăciune. Când trecu, ființa aceasta îi făcu repede semn să lase în jos hulubele trăsuricii, pentru a se putea urca; după ce-și îndreptă mijlocul și începu să se gândească la ce se va întâmpla cu el, ființa din trăsurică lui îi spuse cu glasul răstit, s-o ducă în Ulița Podurilor. Începu să alerge, fără să-și poată da limpede seama de ceea ce face, apoi întâlnind în drum un alt om cu ricșa, pe care-l cunoștea din întâmplare, strigă:

— La uită-te... ce este ceea ce duc în ricșa mea?

Omul îi răspunse din fugă:

— A dat norocul peste tine... este o femeie din America... azi ești om bogat...

Wang Lung însă alerga din toate puterile, de frica celei pe care o avea în rîcșă și când ajunse în Ulița Podurilor, începu să gâfâie și nădușeala curgea șiroaie de pe el. Femeia coborî și-i spuse pe același ton cu accente neînțelese:

— Nu trebuia să alergi, până iese sufletul din tine și plecă în drumul ei, lăsându-i în palmă doi bani de argint, ceea ce era de două ori atît cît i s-ar fi cuvenit.

Wang Lung înțelese acum că femeia aceasta este străină, poate mult mai străină decît el în orașul acesta, și că oamenii cu părul și ochi negri sunt de același neam, iar cei cu păr bălai și ochi albaștri, de alt neam și din ziua aceea nu se mai simți atît de străin în orașul acesta.

În seara aceea, cînd se întoarse în bordeiul său, ducînd cei doi bani de argint fără să se fi atins de ei și-i spuse lui O-lan ce i s-a întîmplat, femeia îi răspunse:

— Am văzut și eu astfel de oameni. Le cer întotdeauna de pomană, căci sunt singurii care sunt mai bucuroși să-ți dea un ban de argint decît unul de aramă.

Dar nici Wang Lung și nici soția lui nu erau în stare să-și închipuie să oamenii aceștia străini le aruncă bani de argint numai din bunătate, ci credeau mai curînd că aruncă banii în felul acesta din prostie și pentru că nu știu cît se cade ca unui cerșetor să-i arunci mai curînd un ban de aramă decît unul de argint.

Totuși, din întîmplarea aceasta, Wang Lung învătă ceea ce nu putuse învăța de la tînărul pe care-l auzise vorbind. Anume că el făcea parte din neamul acesta al său care avea părul și ochii negri.

Trăind în felul acesta pe marginea orașului acestuia mare și bogat, i se părea că ar fi peste putință ca acesta să știe ce înseamnă lipsa de hrană. Wang Lung și familia lui veniseră dintr-o provincie unde dacă se întîmpla ca oamenii să moară din pricina foametei, mureau pentru că nu se găsea hrană, și nu se găsea pentru că pămîntul ar fi fost peste putință să rodească atunci cînd cerul dogorăște ca un cuptor încins. Arginții pe care îi aveai, nu puteau să-ți fie de folos, căci nu găseai să cumperi nimic într-o regiune unde nu se găsea nimic.

Aici, în oraș, se găsea hrană în toate părțile. Pe pavajul pieței peștelui erau șiruri nenumărate de coșuri cu pește mare și solzi ca argintul, pe care-i prindeau în timpul nopții din apele bogate ale fluviului; găleți pline cu pești mici și lucitori pe care îi prindeau la baltă cu plasa; grămezi uriașe de raci galbeni care se mișcau neconținut, încălecându-se unii peste alții, ca un mușuroi de furnici; mormane încolăcite de țișari, destinate meselor celor bogați. În târgul de bucate erau coșuri de grâu atât de mari, încât un bărbat ar fi putut să intre în coș și să se cuibărească înăuntru, adunând boabele deasupra capului, și ar fi fost peste putință să-ți închipui că s-ar putea așa ceva, dacă nu l-ai fi văzut când a intrat; găseai orez alb și orez cafeniu; grâu galben și grâu roșcat ca aurul; boabe galbene de soia, boabe roșii de fasole și boabe de fasole verde oloagă; mei galben ca pepenele de canar și sămânță cenușie de anis. În piața măcelarilor erau atârnați porci întregi în cârligele prăvăliei, spintecați în două, ca să se vadă carnea trandafirie cu așternutul de osânză și șoriciul alb și moale; în prăvăliile negustorilor de păsări se vedeau rânduri întregi de rațe atârând din tavan, iar în fața intrării erau rațe pe care le învârtiseră în frigare pe deasupra cărbunilor aprinși. Rațe sărate și tolbe întregi de rațe sălbatică; tot așa era și în prăvăliile unde se vindeau găște și fazani și tot felul de vânat.

În piața de legume se găsea tot ce mâna omenească poate scoate din pământ: ridichi lucitoare, roșii și albe; rădăcini de lotus și napi, goale pe dinăuntru, varză verde și țelină, fasole verde, castane cafenii și legături plăcut mirositoare de cardamă. Ar fi fost peste putință ca în piețe și străzile orașului să nu găsești tot ce ți-ar fi trecut prin minte. În drum ar fi fost peste putință să nu întâlnești vânzătorii ambulanți care îmbiau oamenii cu acadele, fructe, nuci și tot felul de bunătăți, cartofi prăjiți în uleiuri îndulcite; găluști împănate cu carne de porc și fierte în abur, plăcinte făcute din gluten de orez; copiii orașenilor veneau la vânzătorii aceștia cu mâinile pline de parale, ca să cumpere tot ce le poftea inima și mâncau până când le curgea zahărul și grăsimile pe bărbie.

Cu adevărat s-ar fi putut spune că în orașul acesta nu se poate să fie și oameni care să moară de foame.

Totuși, în fiecare zori de zi, Wang Lung și familia lui ieșeau din colibă lor, cu castroanele și bețișoarele în mână, un grup de câțiva inși care se înșira în rândul lung al celorlalți oameni care apăreau din fundul colibelor lor, dărdâind în hainele subțiri cu care erau îmbrăcați, din pricina ceții ce se

ridica de pe fluviu, și umblând cu mijlocul frânt, ca să-și poată croi drumul împotriva vântului tăios al dimineții, până la bucătăriile săracilor, unde fiecare dintre ei, cu o para, putea să-și cumpere un castron de orez fiert. Dar cu toată truda lui din timpul zilei, între hulubele ricșei și cu tot cerșitul lui O-lan nu era niciodată în stare să adune de ajuns, ca să-și poată pregăti ei singuri orezul în coliba lor. Dacă se întâmpla să le mai rămână câte un ban de prisos, după ce plăteau orezul la bucătăria săracilor, cu banul acesta își cumpărau puțină varză. Dar oricât de ieftină ar fi fost varza, pentru ei era totuși destul de scumpă, și băieții trebuiau să adune singuri combustibilul ce-l ardeau în vatra făcută de O-lan între două cărămizi. Copiii smulgeau combustibilul pentru foc din căruțele țăranilor care veneau în oraș cu încărcături de trestie, care-i chelfăneau zdravăn, iar într-o seară băiatul cel mai mare care era mai timid și-i era rușine de ceea ce făceau, se întoarse acasă cu un ochi închis și umflat din cauza loviturii primite de la un țăran. Cel mai mic însă devenea din ce în ce mai îndemânatic, atunci când era vorba să se țină de furt în loc să-și vadă de cerșit.

Lui O-lan puțin îi păsa. Dacă băieții nu erau în stare să-și stăpânească râsul și să cerșească, n-aveau decât să fure, dacă voiau să-și umple pânțele. Totuși Wang Lung, deși nu zicea nimic, simțea că-l îneacă ceva în gât. Când vedea micile tâlhării ale feciorilor lui, tocmai din pricina asta nu era nemulțumit de cel mai mare, când îl vedea că este neîndemânatic la astfel de treburi. Dar viața pe care o ducea Wang Lung cu ai săi în umbra zidului ce înconjură orașul, nu era felul de viață care să-i fie pe plac. Pe el îl aștepta țarina lui.

Într-o seară se întoarse acasă târziu și văzu că în varza ce fierbea la foc era o bucată mare de carne de porc. Li se întâmplă pentru întâia dată, să aibă și ei carne la masă, din ziua când tăiaseră boul lor de jug, așa că Wang Lung făcu ochii mari.

— Se vede că v-a dat-o vreun străin căruia i-ați cerut de pomană, zise el întorcându-se spre O-lan. Dar femeia, ca de obicei, nu zise nimica. Băiatul cel mai mic, fiind prea tânăr pentru a ști ce este prevederea și simțindu-se mândru de el însuși, se grăbi să răspundă:

— Eu am adus-o... este carnea mea. Când măcelarul a tăiat bucata aceasta pe butuc, pentru a o da unui client, până s-a uitat în altă parte, eu m-am strecurat pe sub brațul unei bătrâne care intrase în prăvălie, și punând

mâna pe ea, am rupt-o la fugă și m-am ascuns într-o urnă goală de la poarta din dos, până când a venit fratele mai mare.

— Atunci eu nu mănânc din carnea aceasta strigă Wang Lung supărat. Noi vom mânca numai carnea pe care o cumpărăm, sau pe care o primim de pomană, dar nu carne de furat. Înțeleg să fim cerșetori, dar nu se poate să fim hoți. Pe urmă scoase din strachină bucata de carne și o aruncă jos, fără să țină seamă de urletele băiatului său cel mai mic.

Dar O-lan făcu un pas, fără să zică nimica și ridicând carnea de jos, o spălă și o băgă din nou în oală.

— Carnea tot carne rămâne, declară ea cu blândețe.

Wang Lung nu zise nimica, dar era supărat și înspăimântat în inima lui, căci vedea că în orașul acesta feciorii lui se apucă de tâlhărit. Dar cu toate că nu zise nimic, văzând pe O-lan că desprinde carnea fiartă de pe oase cu bețișoarele și nu zise nici când o văzu că scoate bucăți mari în strachina părintelui său și a celor doi copii, ba umplu și gura fetei și mănă și ea, el nu vru s-o guste, ci se mulțumi să mănânce varza goală pe care o cumpăraseră din osteneala lui. După ce terminară de mâncat, luă pe fiul său cel mai mic și-l scoase în uliță, ducându-se destul de departe, ca să nu-i poată auzi femeia, și trecând în dosul unei case, luă capul băiatului subțioară, apoi începu să-i care la spate cu nădejde și nu se opri, până când îl auzi zbierând ca din gură de șarpe:

— Na... ca să ții minte... mai na! strigă el întărâtat. Ca să știi ce se cuvine unui hoț!

Dar în timp ce băiatul se îndrepta spre casă suspinând, Wang Lung își zise:

— Va trebui să ne întoarcem acasă, la pământul nostru!

Capitolul XIII

Zi de zi sub așternutul de bunăstare a acestui oraș, Wang Lung își ducea viața în adâncul temeliilor de sărăcie pe care era clădit. În orașul acesta unde piețele erau pline de alimente, unde străzi întregi erau pline de prăvălii de mătăsuri în fața cărora fluturau steaguri de mătase neagră, roșie și portocalie, cu reclamele negustorilor care-și îmbiau marfa, unde oamenii bogați umblau în haine de satin și de catifea, unde cei care trăiau fără griji își acopereau trupurile cu mătase, iar mâinile catifelate le miroseau a

parfumuri și a miresme de flori, unde cu toată bunătățile acestea menite celor care își duceau viața în trândăvie, mai era o altă lume în mijlocul căreia trăia Wang Lung, dar aici nu se găsea niciodată mâncare de ajuns pentru a molcomi foamea ce răscolea măruntaiele și nici haine de ajuns pentru a acoperi goliciunea trupurilor.

Oamenii se zoreau cât era ziua de lungă, lucrând în brutăriile unde se cocea pâinea și plăcintele pentru ospetele bogaților, iar copiii munceau din zori și până în noapte, ca apoi să se întindă cu obrazii tăciuniți și nespălați, și a doua zi să plece din nou la cuptoarele de copt. Și cu toate acestea nu câștigau nici atât încât să-și poată cumpăra o bucățică din pâinea pe care o coceau pentru alții. Tot așa, bărbați și femei lucrau la croitul și cusutul blănurilor călduroase pentru iarnă și al blănurilor ușoare și mătăsoase pentru primăvară, la brocardele grele de mătase din care făceau haine frumoase pentru cei care se ghiftuiau din tot belșugul piețelor, iar ei înșiși nu-și puteau îngădui, altceva, decât o bucată aspră și grosolană de pânză albastră pe care o coseau în grabă, ca să-și facă hainele cu care-și acopereau goliciunea trupului.

Trăind în mijlocul acestor oameni care munceau din greu, ca să poată huzuri alții, auzea vorbindu-se multe lucruri stranii cărora însă nu le dădea atenție. Adevărat este că bărbații și femeile mai în vârstă nu se plâneau niciodată. Bărbații cu bărbi albe trăgeau la ricșe, duceau cărucioarele încărcate cu vârf de lemne și cărbuni destinați cuptoarelor de la brutării și caselor mari, se opinteau la muncile grele, până când mușchii de pe spinarea lor se încordau ca niște frânghii, trăgând și împingând carele grele în lungul străzilor pietruite, dar de mâncat mâncau pe sponci, dormeau pe apucate și nu crâcneau niciodată. Chipurile lor erau ca și al lui O-lan, împietrite și fără nici o urmă în care să se oglindească sufletul. Nimeni n-ar fi putut să-ți spună ce gânduri îi bat. Dacă se întâmpla să mai și vorbească uneori, atunci vorbeau numai despre mâncare sau despre banii de aramă. Numai rareori se întâmpla să aducă vorba și despre argint, căci argintul nu trecea decât la răstimpuri foarte mari prin mâinile lor.

Obrazii lor, în timp de odihnă, tresăreau chinuiți, ca și când ar fi fost supărați, dar adevărul era că nu erau deloc supărați. Tresăririle acestea se datorau anilor nenumărați în care se opintiseră sub poveri peste puterile lor, care făcuseră ca buza de sus să le rămână încremenită, descoperindu-le dinții, ca la un geamăt de durere, săpându-le brazde adânci sub pleoape și în

colțul gurii. Dar ei nu-și dădeau seama cum arată. Unul dintre ei văzându-și într-un rând chipul în oglinda unei mobile încărcate într-un car ce trecea pe stradă, exclamase mirat: „Ia te uită, ce pocitanie!” Oamenii dimprejurul lui începură să râdă cu hohote, iar el zâmbi cu sfială, fără să știe de ce râd. Și se uită împrejurul său, ca să vadă, nu cumva a jignit pe cineva.

Acasă, în colibeale sărace în care trăiau, toate asemănătoare cu cea a lui Wang Lung, erau îngrămădiți de-a valma; femeile coseau petecele unul de altul, ca să facă îmbrăcăminte pentru copiii care se înmulțeau ca muștele, iar aceștia furau câte o căpățână de varză din arăturile plugarilor, o mână de orez din piețe, sau smulgeau iarba de pe coastele dealurilor din apropiere; în timpul secerișului se țineau după împlători, ca stolurile păsărilor de pradă, urmărind cu ochii lacomi flecare bob și fiecare spic ce ar fi putut să cadă în drum. În colibeale acestea copiii erau ceva cât se poate de obișnuit: se nașteau și mureau, ca să se nască din nou, până când nici părinții nu mai știau de capătul celor născuți și morți, dar numai rareori li se întâmpla să țină seama chiar de cei care erau în viață, căci niciodată nu se gândeau la ei, decât ca la niște guri ce trebuie hrănite.

Bărbații, femeile și copiii aceștia intrau și ieșeau din piețe și prăvăliile negustorilor de pânzărie, sau rătăceau în largul câmpului din apropierea orașului, bărbații lucrând, ca să câștige câțiva bani de aramă, iar femeile furând și cerșind; între aceștia era și Wang Lung, cu soția și copiii lui.

Cei mai în vârstă se împăcau cu felul acesta de viață, pe care-l duceau. Dar veni și vremea când băieții crescuseră și ajunseră la vârsta când nu mai erau copii și nici oameni bătrâni, iar în sufletul lor începu să încolțească nemulțumirea. Tineretul acesta începea să murmure, întărit și dușmănos. Iar după ce mai trecea vremea și se căsătoreau și nemulțumirile începeau să clocotească și mai adânc în sufletele lor, furia stăpânită din tinerețea lor, începea să devină deznădejde și revoltă ce nu se putea descărca în cuvinte simple, căci toată viața lor oamenii aceștia robotiseră, trăgând la jug, mai greu decât dobitoacele, și tot robotul acesta pentru nimica, decât cel mult pentru un pumn de rămășițe de la masa altora, cu care să-și poată umple și ei pânțele. Stând într-o seară și ascultând la nemulțumirile acestea ale lor, Wang Lung află pentru întâia oară despre ceea ce se petrece dincolo de zidul la picioarele căruia erau și ei adăpostiți.

Asta se întâmplă tocmai pe la sfârșitul unei ierni care întârziase și păreau, că încep să se arate cele dintâi semne prevestitoare ale primăverii. Pământul era încă umed de zăpezile topite și apa intra din toate părțile în colibeale oamenilor, așa că fiecare își adunase câteva cărămizi pe care să-și întindă așternutul. Dar umezeala ce se ridica din pământ, nu lăsa pe Wang Lung să doarmă iar afară aerul era parfumat de adieri ușoare care-l făceau că se simtă neliniștit, așa că după ce mănca și văzu că nu poate adormi îndată, cum avea obiceiul, ieși din colibă și se așeză în marginea drumului, fără să se mai miște.

Aici avea tatăl său obiceiul să stea, așezat pe vine și cu spatele proptit de zid, tot aici îl găsi și acuma, căci de când coliba lor era plină de copiii care parcă ar fi vrut s-o ridice în aer cu țițele lor, el își lua strachina cu mâncare, ca să poată sta liniștit. Bătrânul ținea într-o mână capătul unei feși pe care o făcuse O-lan din brâul ei și de care legau fetița, ca să poată alerga slobodă și fără să fie în primejdie să cadă. Astfel își petrecea bătrânul zilele, îngrijind de fetița care acuma, după ce crescuse, nu se mai învoia să stea nemișcată în sânul maică-sii, în timpul cât umbla la cerșit. Dar afară de asta O-lan, era din nou însărcinată și greutatea fetiței care-i apăsa trupul pe din afară, i se părea prea dureroasă, pentru a o putea purta.

Wang Lung urmărea fetița cu ochii cum cade și se adică pe piciorușe, ca să cadă din nou, și pe bătrânul care ținea de capătul feșii și cum sta așa, simți în obraz adierea ușoară a vântului de seară și în sufletul său se trezi un dor nestăpânit după țarina lui de acasă.

— Pe o vreme ca asta, zise el întorcându-se spre părintele său, holdele ar trebui ogorâte și semănate.

— De, răspunse bătrânul cu glasul liniștit, eu știu ce te paște pe tine. În tinerețile mele mi s-a întâmplat în două rânduri să fac ceea ce anul acesta am făcut împreună, și a trebuit să-mi părăsesc pământul, știind că n-am îngropat sămânța nouă în brazda, ca să am ce secera la întoarcere.

— Da, tată, dar de fiecare dată te-ai întors din nou la țarina ta.

— Acolo pe mine mă aștepta pământul meu, pentru a-l desteleni, fiule, răspunse bătrânul liniștit.

În cazul acesta se vor întoarce și ei, dacă nu anul acesta, atunci anul viitor, își zise Wang Lung. Cât timp pământul îi așteaptă! Și gândul la țarina lui care-l aștepta – acolo în miazănoapte, îmbibată de ploile primăverii, îi umplu sufletul de dorințe. Se întoarse în colibă și spuse soției sale întunecat:

— Dacă aş avea ceva ce s-ar putea vinde, n-aş mai sta la îndoială, ci m-aş întoarce acasă. Dacă nu m-aş gândi la bătrânul meu părinte, ne-am putea întoarce pe jos, deşi poate am muri de foame, înainte de a ajunge. Dar cum ar putea el şi copiii să facă un drum de o sută de kilometri şi mai bine pe jos.

O-lan tocmai începuse să clătească străchinile cu o lingură de apă şi după ce le aşeză într-un colţ îl colibeii, se întoarse spre el.

— N-avem nimic de vânzare, decât fetiţa, răspunse ea cu glasul domol.

Wang Lung simţi că i se taie respiraţia.

— Ascultă, copiii, nu vreau să mi-i vând, răspunse el răstit.

— Pe mine m-au vândut, adăugă femeia cu glasul stins. M-au vândut unei case mari şi aşa părinţii mei s-au putut întoarce la casa lor.

— Care vasăzică, tu ai fi în stare să-ţi vinzi copilul?

— Dacă ar fi vorba numai de mine, mai bine aş omorî-o, înainte de a o vinde... căci eu am fost roabă roabelor din curtea aceea! Dar o fată moartă nu poate fi nimănui de folos. Aş vinde fata pentru tine ca să te poţi întoarce din nou la ţarina ta...

— Pentru nimic în lume, răspunse Wang Lung cu încăpăţănare. Nici dacă aş şti că voi fi osândit să-mi petrec toată viaţa în deşertul acesta.

Dar după ce ieşi din nou, din colibă, gândul acesta îl ispiti iarăşi, deşi ar fi fost peste putinţă ca lui însuşi să-i treacă aşa ceva prin minte. Se uită la fetiţa care întindea de făşia pe care părintele său o ţinea în mână. Crescuse destul de bine, din ziua când aveau ce-i da de mâncare, dar cu toate că până acuma nu scotea nicio vorbă, era totuşi destul de zdravănă şi plinuţă, pentru un copil îngrijit atât de puţin cât o îngrijeau pe ea. Buzele ei, care semănau cu buzele unei babe, acuma zâmbeau şi erau rumene, şi dacă se întâmpla să se uite la ea, vedea că se înveseleşte numaidecât şi începe să-i zâmbească, aşa cum făcea altădată.

— Poate aş vinde-o, îşi zicea el, dacă nu s-ar fi întâmplat s-o port sub pieptarul hainei mele şi să o văd că zâmbeşte ca acuma.

Pe urmă îşi aduse din nou aminte, de ţarina lui şi oftă din fundul deznădejdi:

— Poate nu-mi va fi dat să o mai văd niciodată! Cu toată truda mea şi cu tot cerşitul, nu adunăm niciodată mai mult decât am avea nevoie pentru hrana de fiecare zi.

Din fundul întunericului îi răspunse un glas adânc și cutremurat de mâhnire:

— Nu ești numai tu singur în starea asta. În oraș sunt sute și sute de oameni ca tine.

Străinul care vorbise, se apropie de el, trăgând din luleaua de bambus. Era capul unei familii dintr-o colibă vecină cu a lui Wang Lung. Pe omul acesta nu-l puteai vedea decât rareori în timpul zilei, căci ziua dormea și lucra numai noaptea, împingând carele grele încărcate cu mărfuri, care erau prea mari ca să poată trece pe străzi în timpul zilei, când tot felul de vehicule alergau în toate părțile, în sus pe străzi și în jos. Dar uneori, Wang Lung îl vedea întorcându-se acasă în zorii zilei, cu umerii blejdiți, sfârșit de puteri și gemând de osteneală. Îl întâlnea atunci când el ieșea în oraș cu ricșa, sau altădată pe înserat, când omul ieșea în fața colibeii lui, înainte de a pleca după treburi, și sta de vorbă cu alți vecini care se întorceau acasă, ca să se odihnească.

— Prin urmare vom fi osândiți să ne petrecem aici tot restul zilelor ce ne-au mai rămas de trăit? întrebă Wang Lung cu amărăciune.

Omul trase de trei ori la rând din lulea, pe urmă scuipă într-o parte, apoi răspunse:

— Nu, de asta nu va fi nevoie. Când bogatul este prea bogat, bogăția asta trebuie să-și cate drum de ieșire și când săracul e prea sărac, trebuie să răsuflă și el. Iarna trecută am vândut două fetițe și ne-am zbuciumat, iar iarna ce vine, dacă și copilul pe care-l poartă acum nevastă-mea va fi tot fată, o vom vinde iarăși. Am păstrat o roabă... cea care s-a născut mai întâi. Pe celelalte e mult mai bine să le vinzi, decât să le omori, deși sunt chiar unii care mai bine le omoară, înainte de a vedea lumina zilei. Acesta este unul dintre felurile în care răsuflă săracul, când ajunge să fie prea sărac. Când se întâmplă ca bogatul să fie prea bogat, bogăția lui trebuie să-și facă drum de ieșire, și de cumva se întâmplă să nu mă înșel eu, atunci să știi că ceasul când trebuie să-și facă drum, e foarte aproape. Omul dădu din cap și făcu semn cu cămășul lulelei spre zidul din dosul lor: Ai văzut ce este dincolo de zidul acesta?

Wang Lung clătină din cap și se uită la el. Omul continua tot atât de liniștit.

— M-am dus cu una dintre roabele mele ca s-o vând în curtea aceasta și am văzut ce este. Poate nu mă vei crede, dacă-ți voi spune că în casa aceasta

banii intră și ies ca apa gârlelor. Dar să știi de la mine că acolo până și slugile mănâncă cu bețișoare de fildeș încrustate cu argint, și până și roabele poartă cercei de jad în urechi și-și împletesc mărgăritare în păr și-și cos mărgăritare pe încălțăminte, iar dacă încălțăminte se pătează cât de puțin cu noroi sau face o găurică de care un om de seama noastră nici n-ar ține socoteală, le aruncă cu mărgăritare cu tot.

Omul trase o dată cu nădejde din lulea, iar Wang Lung rămase cu gura căscată și se uită la el. Vasăzică dincolo de zidul acesta se întâmplă astfel de lucruri!

— Când bogații sunt prea bogați, bogăția trebuie să-și facă drum, zise omul și tăcu o vreme, pe urmă ca și când n-ar fi spus nimic, adăugă nepăsător: A sosit vremea lujerului, și urnindu-se de lângă el, dispăru în întunericul nopții.

Dar Wang Lung nu fu în stare să închidă ochii în noaptea aceea ci se gândi neconținut la argintul, la aurul și mărgăritarele de dincolo de zidul sub care se adăpostea el, cu trupul acoperit de zdrențele ce le purta și în timpul zilei, căci n-avea învelitoare ca să se învelească, iar sub el era o simplă rogojină întinsă peste cărămizi. Pe urmă se simți din nou ispitit de gândul de a vinde fetița și își zise:

— Poate va fi mult mai bine să o vindem unei case de oameni bogați, unde va mânca tot felul de mâncări alese și va purta podoabe prețioase, așa că dacă se va întâmpla să fie frumoasă, o va îndrăgi unul dintre stăpânii ei. Dar împotriva voinței, își răspunse tot el: Chiar dacă aş vinde-o, ea nu vrednicește să fie cântărită în aur și rubine; prin urmare dacă vom lua pe ea tocmai de ajuns ca să ne putem întoarce acasă, de unde vom putea lua banii ca să ne cumpărăm un bou de jug și masă și așternut și lavițe? Să-mi vând un copil numai pentru ca să putem muri de foame la noi acasă, în loc să murim aici? Nu avem nici sămânță, ca să putem semăna țarina.

Așa că-i fu peste puțină să înțeleagă ce spusese vecinul său în seara aceea: „Când bogații sunt prea bogați, bogăția trebuie să-și facă drum de ieșire...”

Capitolul XIV

Se desprimăvăară și soarele blând începu să dogorască asupra colibelor celor adunați sub zidul orașului. Cei care până acuma se ocupaseră cu

cerșitul, puteau să iasă, pe costișele dealurilor și prin cimitire unde dezgropau rădăcini de ierburi fragede, lăptucă și traista ciobanului, ale căror frunze crude ieșiseră din pământ, așa că nu mai aveau nevoie să fure legume de pe unde apucau. În fiecare zi din colibele de lângă zid apărea câte un cârd de femei și copii îmbrăcați în zdrențe, care înarmați cu câte o piatră ascuțită sau o custură de cuțit, plecau cu coșurile împletite din ramuri de bambus sau nuiiele de trestie și scotoceau împrejurimea și toate drumurile, în căutarea hranei pe care și-o puteau procura fără bani și fără să o cerșească. O-lan ieșea și ea în fiecare zi cu cârdul acesta de flămânzi și lua și pe cei doi copii ai ei cu ea.

Bărbații însă trebuiau să muncească și Wang Lung își vedea de treburile ca și până acuma, deși zilele calde începeau să se lungească și ploile rece și calde umpleau sufletele tuturor de neliniște și nemulțumire. În timpul iernii oameni lucraseră, fără să crâcnească, încălțați în papuci subțiri de paie împletite, iar seara se întorceau la colibele lor și începeau să înghită fără niciun fel de protest, mâncarea câștigată cu munca din timpul zilei sau din cerșit, adormeau buștean, bărbați, femei și copii de-a valma, pentru că în timpul somnului trupurile lor să-și poată recâștiga vigoarea pe care hrana săracă nu le-o putea da. Acesta era felul de viață pe care-l duceau cei din coliba lui Wang Lung, dar știa bine, că tot așa trebuie să fie și în colibele celorlalți.

Odată cu sosirea primăverii însă gândurile începuseră să ia formă în inima oamenilor și le năpădeau pe buze. Seara până când lumina mai stăruia, oamenii ieșeau din colibe și stăteau la sfat, așa că Wang Lung vedea mai pe unul mai pe altul care își avea coliba foarte aproape de a lui, dar pe care iarna trecută nu-l văzuse niciodată. Dacă s-ar fi întâmplat ca O-lan să-i povestească tot ce auzea în timpul zilei, când el era plecat la lucru, poate, ar fi aflat că cutare vecin își bate femeia, că un altul are lepră și aceasta i-a mâncat obrazul, sau despre un altul că ar fi căpetenia unei bande de tâlhari; dar afară de rarele întrebări și răspunsuri pe care i le dădea, O-lan era fire închisă care nu prea vorbea. Astfel Wang Lung sta mai la o parte și asculta cu neîncredere la ce vorbeau oamenii adunați grămadă în apropierea lui.

Cei mai mulți dintre oamenii aceștia nu aveau nimic în afară de ceea ce câștigau din munca lor de fiecare zi, sau ceea ce le putea aduce cerșitul, așa că el își dăduse seama din prima zi că nu face parte din teapa lor. El avea țarina și țarina aceasta îl aștepta să se întoarcă la ea. Toți ceilalți nu se

gândeau la altceva, decât la felul cum și-ar putea procura o bucată de pește pentru a doua zi, cum ar putea să mai trândăvească puțin sau chiar să joace cât de cât, un ban sau doi, mai ales că toată viața lor nu era altceva decât o roboteală neîncetată și plină de dorințe neîmplinite, așa că din când în când, omul oricât de deznădăjduit ai fi, trebuie să-și mai încerce și norocul.

Wang Lung însă se gândea la țarina lui și-și făcea socoteala fel și chip, cum ar putea să se întoarcă acasă și-și simțea inima întristată din pricină că trebuia să amâne mereu îndeplinirea planului pe care-l avea. El nu făcea parte din scursoarea aceasta care se lipise aci de zidurile acestea ale casei unui om bogat; nu făcea parte nici dintre oamenii care trăiau în curtea de dincolo de zid. El făcea parte dintre cei care asudă în largul țărinelor și nu pot trăi în voie, până când nu simt pământul sub picioare și nu se văd primăvara umblând în lungul brazdelor pe urma plugului, sau cu secera în mână în timpul secerișului.

Prin urmare sta retras și asculta la ce vorbesc ceilalți, dar în fundul sufletului său trăia neadormit gândul țarinei lui rodnice, al holdelor de grâne pe care plugăriseră părinți de părinții lui, și al sforii de pământ pentru orez pe care o cumpărase el însuși de la Casa cea Mare.

Oamenii aceștia vorbeau mereu și întotdeauna despre bani; câte parale au plătit pentru un cot de pânză, cât au dat pentru un pește care nu era mai mare decât degetul, sau cât pot câștiga în fiecare zi, și sfârșeau întotdeauna plănuiind ce ar face ei, dacă ar avea banii pe care-i ține bogatul de dincolo de zid în lăzile lui ferecate. Sfatul, lor sfârșea în fiecare zi cam în felul următor:

— Dacă aș avea eu ici în palmă aurul și argintul, pe care îl poartă în fiecare zi în chimir și dacă aș avea mărgăritarele pe care le poartă ibovnicele lui și rubinele soției lui...

Și ascultându-i ce spuneau că vor face, dacă ar avea podoabele acestea, Wang Lung înțelegea că ei nu se gândesc la altceva, decât la ce ar mânca și cât ar dormi, la trufandalele pe care nu le-au gustat niciodată în viața lor și la jocul de zaruri pe care l-ar face în cutare sau cutare ceainărie, ce ibovnice și-ar cumpăra cu banii aceștia, dar mai presus de orice se gândeau că nu vor mai trebui să lucreze niciodată, așa cum nici bogatul de dincolo de zid nu a lucrat în viața lui.

Dar într-un rând Wang Lung nu se mai putu stăpâni și se amestecă în vorba lor:

— Dacă eu aş avea aurul şi argintul lui şi toate podoabele, aş cumpăra cu ele pământ, pământ bun de lucru din care aş scoate rod îmbelşugat!

La vorbele acestea se întoarseră cu toţii spre el şi începură să-l ia în bătaie de joc:

— Ia ascultaţi la găgăuţă asta care poartă o coadă de porc în ceafă; se vede cât de colo că habar n-are ce este viaţa de la oraş şi cum se pot cheltui banii. El înţelege numai să robotească pe urma unui bou sau unui măgar în lungul ţarinei.

Şi fiecare dintre ei se credea mai vrednic decât Wang Lung să pună mâna pe bogăţiile acelea, deoarece el se pricepe mult mai bine cum trebuie cheltuit banul.

Dar supărarea lor nu putu schimba pe Wang Lung ci-l făcu cel mult să-şi zică, fără să se mai adreseze şi oamenilor dinprejurul său: „Totuşi eu aş întrebuinţa aurul şi argintul, şi toate podoabele, cumpărând pământ bun şi gras, care să-mi rodească”.

Gândindu-se în felul acesta, cu fiecare zi ce trecea, se simţea tot mai mult stăpânit de dorinţa de a se întoarce la ţarina lui.

Stăpânit mereu de această dorinţă a întoarcerii acasă, Wang Lung nu mai era în stare să vadă decât cel mult ca prin vis ceea ce se întâmplă în fiecare zi în oraş, de faţă cu el. Primea cutare sau cutare ciudăţenie, fără să întrebe nimic şi fără să înţeleagă altceva, decât că astăzi s-a întâmplat cutare şi ieri cutare. De pildă se întâmplă într-un rând că văzu pe cineva care împărţea oamenilor afişe pe stradă şi uneori i se întâmplă să-i dea şi lui unul.

Dar nici în tinereţea lui şi nici după aceea Wang Lung nu deprinsese niciodată meşteşugul semnelor scrise pe hârtie, aşa că nu ştia ce să facă cu o bucată de hârtie pe care erau semne negre trase cu tuş şi pe care le lipeau pe porţile oraşului şi pe ziduri, sau pe care le vindeau trecătorilor cu braţul sau le dădeau pe gratis. În două rânduri i se întâmplă să-i dea şi lui câte o hârtie de asta.

Prima dată i-o dădu un străin care semăna cu cel pe care într-o zi îl dusesese atât de înspăimântat cu ricşa lui. Doar că de astă dată străinul era un bărbat înalt şi slab, întocmai ca un copac pe care l-au bătut vânturi năprasnice. Bărbatul acesta avea nişte ochi albaştri ca gheaţa. Şi un obraz păros, iar când îi întinse bucata de hârtie, Wang Lung băgă de seamă că şi mâinile lui cu pielea roşie erau acoperite de păr. Afară de asta mai avea un nas lung şi ascuţit care i se repezea din mijlocul obrazului; întocmai ca o

vâslă pe marginea unei bărci și Wang Lung cu toate că-i era frică să primească ceva din mâna lui, se simțea mult mai înspăimântat să refuze, mai ales după ce-i văzu ochii aceia ciudați și nasul amenințător. Prin urmare luă hârtia pe care i-o întinse și văzând că străinul trece înaintea îndrăzni să se uite la ea și văzu un om cu pielea albă, pironit pe o cruce: Omul n-avea decât un petec de pânză în jurul coapselor, dar încolo era gol și pesemne murise, căci capul îi atârna pe un umăr. Și în mijlocul obrazului acoperit de barbă, pleoapele ochilor lui erau închise. Wang Lung se uită îngrozit la chipul acestui om, dar în același timp cu mult interes. În josul crucii erau niște semne, dar pe acestea el nu le putea, înțelege.

Seara, când se întoarse acasă, duse chipul cu el și-l arătă bătrânului. Dar nici el nu știa să citească, așa că începură să vorbească între ei, cu bătrânul și copiii, care ar putea să fie tâlcul acestui afiș. Cei doi copii strigară încântați, dar cutremurați de groază:

— Ia te uită, cum gâlgâie sângele din coasta lui!

Jar bătrânul adăugă:

— Fără îndoială, trebuie că a fost un om foarte rău, de l-au răstignit așa.

Dar Wang Lung se temea de chipul acesta și se întrebă de ce i l-o fi dat străinul acela; nu cumva un frate al acestui străin, a fost chinuit în felul acesta și acuma ceilalți frați ai lui umblau să-l răzbune? Prin urmare se feri să mai treacă pe strada unde întâlnise pe străinul care-i dăduse afișul, și după ce mai trecură câteva zile și-și uită de el, O-lan îl luă și-l cusu în tălpile papucilor, împreună cu alte hârtii pe care le adună de pe unde le găsea; pentru a face talpa încălțăminteii mai durabilă.

Data următoare cel care-i dădu un afiș, era un orășean, un tânăr bine îmbrăcat care vorbea în gura mare, în timp ce împărțea hârtiile în mijlocul adunării de gură cască, îngrămădiți în mijlocul străzii, să vadă ce se întâmplă. Și hârtia aceasta arăta un mort și sângele răspândit în jurul, lui, dar de astă dată mortul nu era un om cu pielea albi, ci unul ca Wang Lung, un om de toate zilele, mic de statură, sfrijit și cu părul și ochii negri, îmbrăcat în niște haine zdrențuite. Pe pieptul mortului era încălecat un om gras și bine îmbrăcat, care sta cu pumnalul deasupra capului, după ce-l înjunghiasse de mai multe ori. Era un spectacol îngrozitor și Wang Lung se uita la el și ar fi vrut să înțeleagă ce scrie dedesubt. Se întoarse deci spre omul de lângă el și întrebă:

— Nu cumva cunoști câteva litere din ce scrie aici, ca să-mi poți spune ce înseamnă grozăvia aceasta?

Omul îi răspunse:

— Stai binișor și ascultă, căci tânărul cărturar ne va spune totul ce însemnează asta.

Prin urmare Wang Lung ascultă și ceea ce auzi era ce nu mai pomenise până acum niciodată în viața lui.

— Mortul sunteți voi, strigă tânărul cărturar, iar asasinul care vă înjunghie, chiar după ce ați murit și prin urmare nu mai simțiți nimic, sunt bogații și capitaliștii, care ar fi în stare să vă înjunghie chiar atunci când suntem morți. Voi sunteți săraci și oropsiți, din pricină că bogații vă iau tot ce aveți.

Dar Wang Lung știa destul de limpede că dacă el este sărac, vina o poartă cerul care nu voia să dea ploaia la vreme sau dacă ploua, ploaia nu voia să mai contenească, ca și când s-ar fi obișnuit să se reverse fără încetare, pentru a face rău oamenilor. Când se întâmpla ca ploaia și căldura soarelui să fie bine cumpănite, așa că încolțea sămânța și spicele semănațurilor dădeau rod, ar fi fost peste putință să-și închipuie despre sine însuși că ar fi om sărac. Prin urmare ascultă nerăbdător, să vadă ce legătură are bogatul cu vina că cerul nu vrea să dea ploaie la vreme. Dar după ce tânărul vorbi vreme îndelungată, fără să fi pomenit nimic despre ceea ce-l interesa pe el Wang Lung îndrăzni să-l întrebe:

— Spune-mi, învățătorule, bogatul care ne împilează, are el puterea să dea ploaie, ca eu să-mi pot lucra țarina?

La aceste cuvinte tânărul se întoarse supărat și se răsti la el:

— Cât ești de prost, tu cel care mai porți și astăzi părul împletit pe spate. Nimeni nu poate să dea ploaie, când nu vrea să plouă; dar ce legătură poate avea acest amănunt cu ceea ce ne interesează pe noi? Dacă bogații s-ar învoi să împartă cu noi averile lor pe nimeni n-ar mai interesa dacă plouă sau nu, căci am avea bani și de mâncare.

Din mijlocul mulțimii adunate împrejur se ridică un strigăt uriaș de aprobare, dar Wang Lung își văzu de drum, fără să se simtă împăcat în sufletul său. Banii și hrana se mănâncă și se termină, iar dacă se întâmpla ca ploaia și soarele să nu se arate la vreme cumpănită, foametea izbucnește din nou. Totuși primi bucuroși hârtiile pe care i le dăduse tânărul acesta,

deoarece își aduse aminte că O-lan nu are niciodată hârtie de ajuns pentru talpa încălțărilor, și când ajunsese acasă, i le dădu spunându-i:

— Iată, ți-am adus hârtie cu care să repari tălpile încălțăminte; dar după aceea el își văzu de treburile lui, ca și până acum.

Totuși între oamenii din colibe, cu care el sta de vorbă în fiecare seară, erau foarte mulți care ascultaseră cu lăcomie la ce le spusese tânărul acesta, și-l ascultaseră cu atât mai multă lăcomie, cu cât știau că dincolo de zidul sub care trăiau ei, sălășluia un om bogat și li se părea lucru de nimic despărțitura dintre ei și bogățiile lui, căci zidul nu era decât un așternut din câteva cărămizi, pe care le-ar fi putut dărâma din câteva lovituri date cu un stâlp gros, cum erau cei cu care ei în fiecare zi își duceau poverile grele pe umeri.

La nemulțumirea pricinuită de apropierea primăverii se mai adăuga acum și nemulțumirea pricinuită de vorbele tânărului acestuia și a altora cu el de o seamă, pe care o sădeau în sufletul celor care trăiau în colibele acestea, căci îi făceau să-și dea seamă de împărțirea nedreaptă a bunurilor de care ei aveau nevoie și pe care le stăpâneau alții. Și gândindu-se în fiecare zi la ceea ce le spusese și sfătuindu-se în fiecare seară între ei, dar mai ales după ce văzură că zilele ce veniră după aceea, nu aduseră nicio îmbunătățire a câștigului lor, în sufletul celor tineri și voinici începu să se umfle valul de nemulțumire, cum se umflă zăporul apelor sporite de zăpezile topite, – zăporul poftelor sălbatice și neîmplinite.

Dar deși Wang Lung vedea ce se pregătește și-i auzea ce vorbesc și revolta lor o primea cu o stranie neliniște, el nu dorea nimic altceva decât să simtă din nou sub tălpile picioarelor pământul țarinei lui.

Pe urmă, în mijlocul acestui oraș unde în fiecare zi întâlnea ceva nou și neobișnuit, Wang Lung avu prilejul să vadă din nou ceva ce nu era în stare să înțeleagă. Coborând cu ricșa goală în josul unei străzi, în căutarea unui client, văzu un om pe care-l prindea un grup de soldați înarmați, iar când omul începu să strige, soldații întinseră baionetele amenințătoare spre el. În timpul cât el stătu și se uită mirat la ceea ce vedea, soldații mai prinseră un om și-și dădu seama că cei doi erau oameni simpli care lucrau pe unde apucau; dar până să se poată dezmetici, văzu că soldații se reped la al treilea om și de astă dată cel prins era tocmai unul care trăia în coliba vecină cu a lui, sub peretele zidului.

Dar Wang Lung își dădu seama numaidecât că oamenii aceștia pe care-i prinseseră, nu știau, cum nu știa nici el însuși, pricina pentru care-i prindeau soldații pe stradă și-i duceau cu sila. Se repezi cu ricșa într-o stradă lăturalnică și lăsând-o în părăsire, dădu fuga și intră într-o prăvălie unde se vindea apă fiartă, căci altfel l-ar fi prins și pe el; după ce intră în prăvălie, se ascunse în dosul căldărilor uriașe, unde așteptă, până să treacă soldații. Pe urmă întrebă pe stăpânul prăvăliei ce înseamnă ceea ce văzuse el adineauri, iar bătrânul care era un om slăbit și cu obrazul plin de zbârciturile pricinuite de aburul ce se ridica neîncetat din uriașele lui căldări de aramă cu care-și făcea negoțul, îi răspunse nepăsător:

— Iară o fi război pe undeva. Cine ar putea să-ți spună care este pricina acestor războaie ce se poartă în toate părțile pământului? Dar așa a fost de pe vremea când eram copil și bine știu, că tot așa va fi și după ce eu voi fi demult mort.

— Bine, dar atunci de ce au prins pe vecinul meu care este tot atât de nevinovat ca și mine de izbucnirea acestui război, despre care n-am auzit nimic până acum? întrebă Wang Lung înspăimântat.

Bătrânul începu să zdrăngănească cu capacele căldărilor și adăugă:

— Soldații aceștia se duc undeva spre un câmp de bătălie și au nevoie de oameni care să le ducă așternuturile, armele și muniția, așa că silesc oameni de seama ta să facă slujba asta. Dar tu din ce parte de lume ești, căci ceea ce ai văzut acuma, nu este ceva neobișnuit în acest oraș?

— Și ce... continuă Wang Lung cu respirația întretăiată. Ce simbrie... ce răspplată se dă oamenilor...

Bătrânul era un om înaintat în vârstă, așa că nu mai avea nici nădejdi și nici interes pentru nimic, decât cel mult pentru căldările lui, prin urmare îi răspunse nepăsător:

— Nu se dă niciun fel de simbrie, decât două bucățele de pâine uscată pe zi și o ciorbă de la cazan, iar după ce ai ajuns la destinație, te poți întoarce acasă, dacă se întâmplă să te mai poată purta picioarele.

— Bine, dar dacă omul are familie... adăugă Wang Lung năucit.

— Dar de unde știu, și ce-i interesează pe ei așa ceva? răspunse bătrânul supărat și ridicând capacul de lemn al unei căldări, se uită să vadă dacă apa a început să dea în undă.

Un nor de abur se ridică împrejurul lui, atât de des încât nu i se mai putea vedea obrazul plin de crețuri. Totuși era un om cumsecade, căci după ce ieși

din norul de aburi, bagă de seamă că din locul unde se ascunde Wang Lung nu putea vedea că soldații s-au întors din nou și cercetează înc-odată strada din care toți oamenii teferi dispăruseră.

— Stai acolo, chitic și nu te mișca, zise el lui Wang Lung. Soldații s-au întors din nou.

Wang Lung se întinse numaidecât pe pânțele, în dosul căldărilor și auzi pavajul răsunând sub pașii soldaților care se îndreptau spre apus, iar când răbufnitul bocancilor grei se stinse, se repezi afară și punând mâna pe ricșă, alergă într-un suflet până la coliba lui, fără să mai caute clienți.

După ce intră sub rogojină, spuse lui O-lan, care tocmai atunci se întorsese ca să gătească ceva de mâncare cu ceea ce adunase, ce i s-a întâmplat în oraș și cum era gata să pună mâna pe el. Dar în timp ce-i povestea, se simți cutremurat de o spaimă neobișnuită, gândindu-se că l-ar putea duce undeva pe un câmp de bătaie, unde să fie omorât, așa că nu numai bătrânul său părinte și familia lui vor muri de foame, dar nu va mai avea parte niciodată să-și vadă țarina lui de acasă. Se uită la O-lan cu ochii rătăciți și adăugă:

— Mă ispitește gândul cu adevărat, să vindem mica roabă și să ne întoarcem spre miazănoapte, în pământul nostru.

Dar după ce-l ascultă, femeia rămase câteva clipe cufundată în gânduri, apoi îi răspunse cu glasul domolit și fără mlădieri:

— Mai așteaptă câteva zile. Umblă vorbe foarte ciudate.

Cu toate acestea nu mai îndrăzni să iasă din colibă, în timpul zilei, ci trimise pe fiul său cel mai mare să predea ricșa celui de la care o închiriasse, iar după ce se lăsa noaptea, se ducea la casele marilor negustori, unde pentru jumătate din câștigul de până acum, trăgea noaptea la camioanele grele, încărcate cu lăzi de mărfuri. La fiecare camion de acesta trăgeau și împingeau, opintindu-se din greu și gemând, cel puțin doisprezece oameni. Lăzile erau pline de mătăsuri și pânzărie, de tutun aromat al cărui miros plăcut răzbea prin scânduri și le gâdila nările, în camioane duceau și ulcioare uriașe, pline de uleiuri și vinuri scumpe.

Toată noaptea se opintea trăgând la frânghiile groase cu trupul gol, înecat de sudoare și lunecând cu picioarele desculțe pe pietrele pavajului, încleiat și ud de umezeala nopții. În fața lor alerga un băiat cu o torță aprinsă, ca să le arate drumul, și la lumina tremurată a torței, trupurile și chipurile asudate ale oamenilor luceau ca și pietrele umede ale drumului pe care-l călcau în

picioare. Wang Lung se întorcea acasă gemând, când începea să se reverse de ziuă, dar era prea frânt ca să mai poată mânca, înainte de a se odihni. În timpul zilei, când soldații cutierau străzile, el dormea la scut, în colțul cel mai depărtat al colibeii lui, sub un maldăr de paie pe care le adunase O-lan, ca să-l poată ocroti.

Wang Lung nu știa ce război se poartă și nici cine sunt cei care se bat între ei. Dar pe măsură ce intrau în primăvară, orașul părea tot mai mult stăpânit de neliniște și spaimă. Cât era ziua de lungă, trăsurile cu cai duceau oamenii bogați și avutul lor, hainele și așternuturile de mătase, femeile frumoase și podoabele ce le aveau, spre țărmul fluviului, unde așteptau corăbii ca să-i ducă în alte localități; unii dintre ei se îndreptau spre cealaltă parte a orașului, unde era casa pe unde veneau și plecau carele de foc. În timpul zilei, Wang Lung nu ieșea niciodată pe stradă, dar băieții lui veneau cu ochii strălucind de emoție și-i spuneau:

— Am văzut pe unul, așa și așa, era un bărbat atât de gras și de urât ca și un zeu din templu, iar trupul lui era acoperit cu nenumărați coți de mătase galbenă, iar în degetul mare avea un inel de aur uriaș, cu o piatra verde, mare cât o oglindă și tot trupul îi lucea de sudoare uleioasă, din cauza mâncării prea îmbelșugate.

Câteodată cel mai mare spunea:

— Am văzut lăzi peste lăzi și când am întrebat ce o fi în ele, unul mi-a răspuns: Sunt pline de aur și de argint, dar bogații nu pot lua cu ei tot ce au, așa că va veni și ziua când vom pune mâna pe bogățiile lor... Spune tată, ce voia omul acesta să înțeleagă? și băiatul, se uita cu ochii mari la el.

Dar când tatăl său îi răspundea:

— De unde să știu eu ce vrea să înțeleagă un trândav de la oraș? băiatul adăuga cu ochii aprinși de pizmă:

— O, aș vrea să ne putem duce chiar acuma, să-i luăm dacă sunt ai noștri. Aș vrea să mănânc și eu o plăcintă. N-am gustat până acum niciodată o plăcintă cu zahăr și presărată cu anis.

La vorbele acestea bătrânul ridică privirea, trezindu-se din visurile lui și spuse cu glasul stins, ca și când ar fi vorbit pentru sine însuși:

— Când se întâmpla să avem recoltă bună, făceam și noi astfel de plăcinte, pentru Serbarea Secerișului, căci după ce treieram anisul și-l duceam la târg, mai păstram și acasă un săculeț, ca să avem pentru plăcinte.

Wang Lung își aduse aminte de plăcintele făcute de O-lan pe vremea Anului Nou, plăcinte din osânză, făină de orez și zahăr și simți că-i lasă gura apă și un junghi îl îneacă în piept, când își aducea aminte de tot ce a fost altădată.

— Numai de ne-am putea întoarce odată acasă, murmură el.

Apoi dintr-odată i se păru că nu mai este în stare să întârzie nici o singură zi în coliba aceasta ticăloasă, care nu era nici atât de mare, ca să se poată întinde sub grămada lui de paie; tot așa simți că nu mai este în stare să iasă și noaptea aceasta în oraș, să se opintească sub poverile grele, trăgând la frânghia care-i intra în umăr și lunecând pe pietrele umede ale pavajului. Învățase să cunoască fiecare piatră de aceasta, cum ar cunoaște un dușman când stă la pândă, și cunoștea fiecare palmă de pământ cu ajutorul căreia putea să înconjoare pietrele acestea lucioase și astfel să-și cruțe puterile. Erau și nopți întunecate și groaznice, mai ales când ploua și străzile erau ude, mai ude decât de obicei, așa că toată ura adunată picătură cu picătură împotriva acestor pietre care păreau că se cațără și se lipesc de roțile camioanelor încărcate, începea să clocotească într-însul.

— O, tu, țarina mea binecuvântată! gemu el pe neașteptate și începu să plângă, așa că cei doi băieți se speriară, iar bătrânul se uită la el mirat și obrazul său îmbătrânit începu să tresară sub barba rară, cum ar tresări obrazul unui copil când vede pe maică-sa că plânge.

Și iarăși se auzi glasul domolit și fără mlădieri al lui O-lan care le spuse:

— Mai așteptați puțin, și vom vedea cu toții ceva. Acuma vorbele umblă în toate părțile.

Ceasuri la rând Wang Lung auzea din fundul colibei unde sta ascuns, răsunetul pașilor, pași de soldați care plecau la război. Ferind puțin un colț de rogojină, ca să se uite ce se întâmplă afară, vedea picioarele cum trec, picioare nenumărate, încălțate în bocanci și cu pulpare, mergând perechi-perechi, zeci și sute și mii de mii. În timpul nopții, când ieșea la lucru, le vedea chipurile de umbră trecând pe lângă el, luminate de flacăra tremurată a torței ce alerga în fața camionului. Nu îndrăznea să întrebe nimic ce ar fi fost în legătură cu ei, ci întindea la frânghie, mânca repede strachina de orez și dormea buștean, cât era ziua de lungă, în dosul grămezii de paie din colibă. Câteva zile la rând nimeni nu mai stătu de vorbă cu cei dimprejurul său. Orașul era cutremurat de spaime și fiecare se grăbea să termine ce avea de făcut și să se întoarcă acasă, unde zăvora ușile.

Cei din colibele de la picioarele zidului, nu mai stăteau nici ei de sfat, după ce se lăsa înserarea. Prăvăliile de alimente din piață, unde se vindeau tot felul de provizii, erau acum goale. Negustorii de mătăsuri coborâseră flamurile de reclamă și închiseseră prăvăliile, punând la intrări scânduri groase care se îmbucau una într-alta. Așa că dacă se întâmpla să treci prin oraș în timpul amiezii, ți se părea că oamenii dorm.

În toate părțile lumea spunea în șoaptă, că dușmanul se apropie și toți cei care aveau, cât de cât ceva, erau înspăimântați. Wang Lung nu se temea de nimic și tot așa nu se temeau nici cei care sălășluiau în colibele din apropierea lui. Deocamdată niciunul dintre ei nu știa cine este dușmanul care se apropie, și niciunul dintre ei nu avea nimic de pierdut, mai ales că pentru ei viața nu avea niciun fel de preț. Dacă o fi să se apropie dușmanul acesta, n-are decât să se apropie, căci mai rău decât era acum, nu se putea să fie nici după ce va veni el. Dar fiecare își vedea de treaba lui și nu se oprea cu nimeni de vorbă.

Pe urmă veni și ziua când stăpânii marilor case de negoț spuseră hamalilor care aduceau lăzile grele din marginea fluviului, că nu mai e nevoie să vină la lucru, deoarece acum nu mai intra nimeni în prăvăliile lor, nici să cumpere, nici să vândă, așa că Wang Lung își petrecea ziua-noaptea în coliba lui, trândăvind. La început se simți mulțumit, căci i se părea că trupul său nu se va mai sătura niciodată de odihnă, și dormea buștean, ca un om lovit de moarte. Dar cum nu ieșea la lucru și nici nu câștiga nimica, puținii bani de aramă pe care-i avea, se duseră foarte curând, așa că începu să se zbată din nou, gândindu-se cam ce ar putea face de aci înainte. Dar tocmai acum ca și când nenorocirea n-ar fi fost destul de mare, chiar așa cum era, bucătăriile săracilor se închiseră, iar cei ce împărțiseră până acuma hrană altora, se întoarseră pe la casele lor și zăvorâră ușile, așa că nu se mai găsea nici de lucru, nici de mâncare și nici trecători de la care să poți cerși. Wang Lung își luă fetița în brațe și așezându-se în mijlocul colibei, se uită la ea și murmură înduioșat:

— Ia spune, prostuța tatii, nu ți-ar plăcea să trăiești într-o casă mare, unde să ai de mâncat și de băut și o haină cumsecade, ca să-ți învelești trupul?

Fetița se uită la el și începu să zâmbească, fără să înțeleagă ce-i spune, apoi ridică mânuța și și-o trecu peste ochii strălucitori ai tatălui ei care se uita la ea; dar Wang Lung nu fu în stare să suporte indiferent mângâierea fetiței și strigă întorcându-se spre soția lui:

— Spune-mi dacă pe tine te-au bătut în casa aceea mare?

Femeia îi răspunse cu glasul domolit și chipul întunecat:

— Mă băteau în fiecare zi.

Bărbatul întrebă din nou:

— Cum te-au bătut, cu un brâu de pânză, cu o nuia de bambus sau cu frânghia?

Femeia îi răspunse pe același ton, ca și adineauri:

— Mă băteau cu o curea de piele, care înainte de aceea fusese hamul unui catâr, și era întotdeauna atârnată pe peretele bucătăriei.

Wang Lung știa limpede că femeia bănuiește, la ce se gândește el acum, dar făcu și cea din urmă încercare, pentru a nu-i rămâne nicio nădejde:

— Roaba aceasta a noastră, este o fetiță drăguță, chiar de pe acuma. Ia spune, băteau și roabele frumoase?

Femeia îi răspunse nepăsătoare, ca și când pentru ea n-ar fi avut nici o însemnătate, dacă va hotărî într-un fel sau altul:

— Ehe, le băteau sau le târau în odăile bărbaților care se întâmpla să le dorească, dar nu în odaia unui singur bărbat ci a tuturor bărbaților, căroră le cășuna în aceeași noapte, iar tinerii stăpâni se târguiau și cădeau la învoială, când se întâmpla să dorească aceeași roabă, spunându-și: „Bine, dacă o iei tu astăzi, eu o voi lua mâine”, și după ce se saturau cu toții de ea, începeau să se certe argații între ei, pentru ceea ce lepădau stăpânii, și toate acestea se întâmplau înainte ca roaba să fi trecut de vârstă copilăriei — dacă era frumoasă.

Wang Lung gemu îndurerat și strânse fetița la piept, repetând de câteva ori la rând: „O, prostuța de tine... o, săracuța de tine”. Dar în adâncul sufletului său se ridica nestăpânit strigătul de deznădejde al omului prins în vârtejul care-l îneacă și nu se poate să nu se gândească: „Nu este nicio scăpare... nicio scăpare...”

Apoi cu totul pe neașteptate, cum sta cu fetița în brațe, se auzi un vuiet uriaș, ca și când tot cerul s-ar fi prăbușit aspra pământului, și toți căzură cu fața la pământ, fără să se mai gândească ce fac, deoarece li se părea că mugetul acesta gigantic se va prăbuși asupra lor și-i va zdrobi pe toți. Wang Lung acoperi obrazul fetei cu palma, căci nu știa ce grozăvie ar putea să apară în fața lor, din mijlocul acestei gigantice prăbușiri, iar bătrânul se apropie de fiul său și-i strigă la ureche: „Așa ceva n-am mai auzit în toată viața mea”, iar cei doi băieți începură să țipe îngroziți.

Dar după ce liniștea se așternu tot atât de neașteptată, pe cât de neașteptat se auzise vuietul acela uriaș, O-lan ridică fruntea și le spuse:

— Ceea ce am auzit eu că se va întâmpla, s-a întâmplat. Dușmanul a dărâmat porțile orașului.

Dar înainte de a-i putea răspunde ceva, pe deasupra orașului clocoti un chiot, un chiot sălbatic de glasuri omenеști, care la început se auzi sfios, cum se aude mugetul depărtat al furtunii când se apropie, pe urmă tot mai puternic și tot mai aproape, până când cutremură străzile.

Wang Lung se ridică în picioare sub rogojina colibei lui și un fior necunoscut îi răscoli trupul, cutremurându-l până în rădăcina părului, și toți ai lui se ridicară și începură să se uite unul la altul, parcă ar fi așteptat să se întâmple ceva, fără să știe nici ei ce anume se va putea întâmpla acum. Dar nu se auzea altceva decât urletul nestăpânit al oamenilor și țipetele celor care se prăvăleau în lungul străzilor, ca un tăvălug uriaș.

Pe urmă de dincolo de zid, nu prea departe de ei, auziră pârâitul unei porți care-și deschidea aripele și sărea din țâțâni, împinsă de furie sălbatică, și numaidecât după aceea omul cu care Wang Lung vorbise într-o seară și-l văzuse fumând dintr-o lulea de bambus, își băgă capul pe sub rogojina colibei și strigă:

— Nici acum nu vă mișcați? A sosit ceasul... porțile de la curtea bogatului ne așteaptă deschise.

Dar în aceeași clipă, ca prin cine știe ce minune. O-lan dispăru din colibă, strecurându-se pe sub brațul întins al omului care ridicase rogojina.

Wang Lung începu să se miște încet; se simțea ca năucit și după ce lăsă fetița din brațe, ieși din colibă și văzu că în fața porților de fier de la casa bogatului se adunase o mulțime imensă de lume; erau oameni de jos care se înghesuiau unii într-alții, strigând întărâtați și glasurile lor care tremurau adânc, se ridicau întocmai ca un urlat de fiară flămândă, strigătul pe care-l auzise el adineauri hăulind în lungul străzilor, pornit din miile de piepturi ale bărbaților și femeilor moarte de foame al oamenilor care fuseseră închiși, dar care acum erau slobozi să facă tot ce poftesc. Porțile uriașe erau larg deschise și valul de oameni înghesuiți unul într-altul se mișca înainte, atât de des încât părea că tot tăvălugul acesta de ființe omenеști este mânat înainte de o singură voință a unui singur trup. Alt val de oameni care venea din urmă, prinse și pe Wang Lung în iureșul lui și-l sili, împotriva

voinței lui să meargă înainte, deși nici el nu știa limpede ce ar fi vrut să facă acum, deoarece se simțea năucit de ceea ce vedea în fața lui.

Astfel fu târât dincolo de pragul porților de la intrare, aproape fără să mai simtă pământul sub picioare, iar în jurul lui clocotea, fără întrerupere urletul ca de fiare al oamenilor.

Fu târât din curte în curte, până în fundul curților interioare, dar de văzut nu văzu pe nimeni dintre cei care locuiau în casa aceasta. Tot palatul părea de mult pustiu și părăsit și nu se vedea nimic altceva, afară de câteva lujere de crini timpurii care înfloriseră între stâncile din grădină și de florile aurii de primăvară ce apăruseră. Pe ramurile copacilor care nu înfrunziseră încă, în odăile casei însă se vedeau mese întinse și la bucătării focul era aprins. Oamenii, pesemne cunoșteau destul de bine casa aceasta, căci nu se opriră la curțile exterioare, unde trăiau slugile și roabele și unde erau bucătăriile, ei se repeziră la cele din fund, unde erau stăpânii și unde femeile își aveau odăile lor, pline de cutii de lac, negre, roșii și aurite, lăzile cu îmbrăcămintea de mătase, mesele și jețurile cu sculpturi grele și pe pereți sulurile pictate. Mulțimea se repezi la comorile acestea, întinzând și smulgându-și-le unul altuia din mână, pe măsură ce le scoteau din lăzi și din dulapuri așa că hainele, draperiile și așternuturile treceau din mână în mână, împreună cu farfuriile, fiecare smulgând ce vedea la altul, fără să mai țină seama de ceea ce ia.

În mijlocul acestei zăpăceli nebunești numai Wang Lung nu puse mâna pe nimica. În viața lui el nu luase niciodată ceea ce aparținea altuia, așa că nu se putea hotărî nici de astă dată să facă o astfel de faptă. La început se opri în mijlocul mulțimii, care îl împingea de colo până colo, dar după ce-și mai veni în fire, începu să-și facă loc printre oameni, ca să iasă mai la o parte, până când văzu că mulțimea a început să se scurgă pe lângă el, lăsându-l întocmai ca pe o undă ce bate malurile, după ce a scăpat de furia vârtejului, dar cu toate acestea acum era în stare să-și dea seama unde se găsește.

Era într-una dintre curțile cele mai depărtate, unde sălășluiesc femeile oamenilor bogați, iar poarta laterală era larg deschisă, poarta pe care de veacuri întregi generațiile trecute ale familiei acesteia bogate și-o pregătiseră pentru a putea scăpa, pe o vreme de răzmeriță ca cea de acum și tocmai din pricina asta o numeau Poarta împăcării. Fără îndoială oamenii casei scăpaseră astăzi prin poarta aceasta și erau ascunși undeva prin

apropiere, în fundul străzilor de unde ascultau urletele mulțimii ce năvălise în curțile lor. Dar unul dintre bărbații din casă, fie că era un om prea greoi, fie că adormise prea adânc, din pricină că fusese amețit de băutură, nu reușise să scape la vreme din casă. Wang Lung dădu peste el cu totul pe neașteptate intrând într-o odaie pe unde mulțimea de oameni trecuse înaintea lui, dar nu reușise să găsească pe bărbatul acesta care stătuse pitit într-o ascunzătoare, iar acuma închipuindu-și că nu va mai da nimeni peste el, ieșise cu gând să plece. Așa se întâmplă că Wang Lung care rămăsese în urma celorlalți, se pomeni față în față cu el, tocmai în clipa când se pregătea să fugă.

Era un bărbat înalt și gras, nici bătrân nici tânăr și stătuse întins în așternutul său, complet despuiat, probabil împreună cu o roabă drăguță, căci i se vedea trupul moleșit, împrejurul căruia își adunase în fugă o haină roșie de mătase. Așternuturile grele și galbene de grăsime i se vedeau cum îi tremură pe piept și pe pânțe, iar falcile lui ca niște mingi uriașe, ascundeau în adâncul lor doi ochi negri și mici ca de purcel. Când văzu pe Wang Lung, începu să tremure din tot trupul și dădu un țipăt atât de îngrozit, de parcă l-ai fi scotocit cu cuțitul în pânțe; așa că Wang Lung care n-avea asupra lui niciun fel de armă, rămase încremenit la vederea lui și era gata să râdă. Dar uriașul acesta care abia se putea purta din pricina grăsimii, căzu în genunchi și se bătu cu fruntea de dușumea, gemând înspăimântat:

— Fie-ți milă... cruță-mi viața... nu mă omorî! Am bani pe care ți-i voi da... bani mulți.

Când auzi de „bani”, în mintea lui Wang Lung începu să se facă lumină. Bani! De, aceasta era tocmai amănuntul care-l putea interesa pe el! Și din nou i se păru că aude un glas pornit, din adâncul ființei lui: „Banii”... asta înseamnă că fetița lui va fi scăpată... *țarina lui de acasă!*

Se răsti atât de sălbatic, încât el însuși se miră cum de este în stare să scoată un astfel de strigat:

— Dă banii încoace!

Omul se ridică în genunchi și începu să dărdăie de spaimă, îngânând ceva neînțeles, apoi cu mâinile tremurând începu să scotocească în buzunarele dinăuntru ale hainei de mătase cu care era înfășurat; iar când scoase mâinile galbene din buzunare căușul palmelor îi era plin de aur. Wang Lung își

ridică halatul și-l primi în poală. Apoi din nou se auzi pe sine însuși strigând, cu același glas care i se părea străin:

— Mai dă-mi!

Omul băgă din nou mâinile în buzunare și le scoase pline cu aur, apoi începu să scâncească:

— Nu mi-a mai rămas niciun ban, decât viața aceasta ticăloasă, și încep să plângă de-i curgeau lacrimile ca niște picături grele de ulei în josul fălcilor bucălate.

Uitându-se la el și văzându-l cum tremură și plânge, Wang se simți cuprins de o silă pe care n-o simțise până acum față de nimic în viața lui și valul acesta i se ridică din adâncul ființei cu atâta putere, încât strigă cutremurat de revoltă:

— Acuma piei din fața mea, căci altfel sunt în stare să le ucid ca pe un vierme netrebnic!

Acestea fură vorbele pe care i le spuse Wang Lung în această clipă, deși era un om atât de bun la inimă, încât nu fusese în stare să-și ucidă nici boul din jug. Dar numaidecât omul zbughi pe lângă el, întocmai ca un câine de pripas.

Wang Lung rămase singur cu aurul adunat în poala halatului. Nu mai întârzie, ca să-l numere ci-l băgă în sân, și ieși repede, apoi trecând pragul Porții Împăcării, apucă în lungul ulițelor înguste și se întoarse în coliba lui. Pe drum își duse mâna la piept și pipăi aurul care mai păstra încă ceva din căldura trupului celuia care i-l dăduse, și-și repeta mereu în șoaptă:

— Ne vom întoarce acasă, la țarina noastră – mâine ne întoarcem la țarina noastră!

Capitolul XV

Abia trecură câteva zile și lui Wang Lung i se părea că niciodată n-a fost plecat din mijlocul țarinei lui, cum de fapt în sufletul său el nici nu plecase niciodată. Cu trei bani de aur cumpără sămânță bună din miazăzi, bob greu de grâu și orez și secară, iar ca să se încredințeze pe sine însuși că acum este om cu stare, cumpără și ce el nu semănase până acum niciodată în țarina lui: sămânță de țelină și de lotus pentru iazul său, sămânță de ridichi roșii cu care se împănează friptura de porc la ospete, și sămânță bine mirositoare de fasole roșie.

Cu cinci galbeni cumpără un bou de la un țăran care tocmai ieșise cu plugul în țărină, dar pe acesta îl cumpără chiar înainte de a ajunge acasă. Văzu omul mergând pe urma plugului și se opri în drum, iar ceata lor se opri și ea, cum făcea întotdeauna, bătrânul și copiii, alături de femeie, fără să mai țină seamă că abia așteptau să ajungă acasă, și începură să se uite cu toții la boul înjugat. Wang Lung băgase numaidecât de seamă ce gât puternic are boul și cu câtă putere se opintește în jugul de lemn, așa că strigă:

— Boul tău nu-i bun de nimic! Dar cum eu n-am vite de jug și aș avea mare nevoie de un bou, sunt gata să-l cumpăr și pe acesta, așa că spune-mi cât vrei pe el, în aur sau argint, ca să mi-l dai mie?

Țăranul îi răspunse fără să se întoarcă spre el:

— Mai curând mi-aș vinde nevasta, decât boul acesta care n-are mai mult de trei ani și e în plină putere, zise omul călcând pe urma plugului, fără să se oprească în loc.

În clipa aceasta lui Wang Lung i se păru că dintre toți boii ce sunt în lume, nu dorește decât pe acesta, așa că se întoarse spre O-lan și spre tatăl său:

— Ce ziceți de boul acesta? întrebă el.

Bătrânul se uită la bou și răspunse:

— Pare că a fost bine jugănit.

Iar O-lan adăugă:

— Are cu un an mai mult decât spune el.

Dar Wang Lung nu zise nimic, deoarece el își pusese ochii pe el, văzându-l cu câtă nădejde merge pe brazdă și avea părul lucios și ochii mari și limpezi. Cu boul acesta el va putea să-și are și să-și semene țărina și înjugându-l la tânjală în fața râșniței lui, va putea să-și macine grâul de care va avea nevoie pentru casa lui. Se apropie deci de țăran și-i spuse:

— Vreau să cumpăr boul acesta și-ți dau pe el mai mult decât ți-ar trebui, ca să-ți poți cumpăra altul.

După multă târguială și vorbe spuse cu vicleșug, țăranul se învoi să-i vândă boul pe un preț care făcea odată și jumătate cât ar fi trebuit să dea el pentru un bou din partea locului. Dar după ce se uită la boul acesta, lui Wang Lung i se păru că pentru el aurul nu mai are niciun preț, așa că-i puse galbenii în palmă și se uită la țăran, cum îl dejugă, iar după aceea îl luă de frânghie și plecă împreună cu el, simțindu-și inima zburdând de mulțumire.

Când ajunseră acasă, găsiră ușa smulsă din țâțâni și acoperișul de stuf furat, din casă lipseau sapele și greblele lăsate la plecare, așa că din toată casa lui nu mai rămăseseră decât grinzile și pereții goi, dar și aceștia erau stricați de ploile de primăvară și ninsoarea care-i bătuse în timpul iernii trecute. După ce stătu câteva clipe și se uită încremenit, lui Wang Lung i se păru că toate aceste pagube nu înseamnă nimic, față de mulțumirea de a se vedea din nou acasă. Plecă la oraș, și-și cumpără un plug nou și tare din lemn de corn, două greble, și două sape, apoi mai cumpără rogojini cu care să poată acoperi casa, până în toamnă când va putea tăia din nou papură de pe baltă și va secera paiele de pe holdă.

După ce se înseră, se așeză în pragul casei și se uită în largul țarinei, țarina lui afănată și revenită de zăpezile din iarnă, așa că aștepta să fie lucrată. Era primăvară plină și pe marginea iazului se auzeau broaștele orăcâind vesele. Trestile de bambus din marginea curții lui susurau încet, înfiorate de vântul serii, iar prin tulbureala nopții apropiate mai putea vedea vârfurile copacilor din miezuina țarinei lui. Erau piersici, cu bobocii ușor rumeniți și sălcii cu frunze crude și verzi. Iar din pământul odihnit care parcă aștepta, se ridica o ceață subțire și argintie ca lumina lunii, plutind ușoară și sfâșiindu-se în crengile copacilor din țarină.

La început și chiar vreme destul de îndelungată lui Wang Lung i se păru că nu dorește să vadă pe nimeni în apropierea lui, ca să poată rămâne numai singur și să se poată bucura în tihnă de vederea țarinei sale. Nu se duse la niciunul dintre oamenii din sat. Iar când vecinii, lui – cei care mai putuseră scăpa cu viață după foametea din iarnă – veniră la el, se uită la ei întunecat.

— Care dintre voi mi-a smuls ușa de la casă și care mi-a furat sapele și greblele, și care dintre voi mi-a ars acoperișul de pe casă? zbiră el.

Dar oamenii începură să clatine din cap, ca și când n-ar fi știut de nimic. Unul spunea: „Unchiul tău este cel care te-a prădat”, dar altul se amestecă în vorbă: „Cu hoții și tâlharii care cutreieră lumea în timp de foamete și război, cine ar putea să-ți spună anume, că cutare sau cutare este făptașul? Foamea face tâlhari și din oamenii cei mai cumsecade”.

Pe urmă apăru și Ching. Din areatul curții lui și se apropie să vadă pe Wang Lung, căruia îi spuse:

— Cât a fost iarna de lungă, în casa ta a sălășluit o bandă de tâlhari care a prădat satul și orașul din apropiere jecmănind tot ce a putut. Se spune despre unchiul tău că ar cunoaște mai mult bandiți, decât s-ar cădea să

cunoască un om de omenie. Dar pe o astfel de vreme, cine ar fi în stare să-ți spună ce poate fi adevărat din tot ce se vorbește? Eu n-aș îndrăzni să învinuiesc pe nimeni.

Din ce fusese odinioară omul acesta, nu mai rămăsese acum decât o umbră, căci deși nu avea mai mult de patruzeci și cinci de ani, pielea era întinsă și scorojită pe oasele lui scheletice și părul din cap îi încărunțise și se rărise. Wang Lung se uită o vreme la el, apoi îl întreabă, cutremurat de milă:

— Văd că ți-a mers mult mai rău decât nouă; spune-mi cu ce te-ai hrănit?

Omul oftă îndurerat și-i răspunse ca prin vis:

— Cu ce nu m-am hrănit? Cu stârvuri căzute în marginea drumurilor – cum se hrănesc câinii – când se întâmpla să ies în oraș la cerșit; am mâncat și stârv de câine, iar într-un rând – înainte de a muri – soția mea a fiert o ciorbă de carne, dar n-am îndrăznit să întreb ce fel de carne este, doar că știam că ea nu este în stare să ucidă pe nimeni, iar dacă a adus-o în casă, însemna că a găsit-o și ea undeva în drum. Pe urmă a murit, căci ea nu mai avea puterea pe care am avut-o eu, ca să îndure lipsurile, și după moartea ei, pe fată am dat-o unui soldat, căci mi-ar fi fost peste putință să o văd și pe ea murind. Se opri câteva clipe, apoi adăugă: Dacă aș avea sămânță, acum mi-aș semăna țarina, dar nu mai am nimic.

— Vino încoace, strigă Wang Lung răstit, și luându-l de mână, îl duse în casă și-i spuse să-și ridice poala halatului zdrențuit și într-însa îi vărsă din sămânța pe care o adusese din miazăzi. Îi dădu sămânță de grâu, de orez și de varză, și-i spuse: Măine voi veni la tine, cu plugul, ca să-ți ar holda.

Ching începu să plângă, iar Wang Lung își șterse și el ochii și strigă, de parcă ar fi fost supărat:

— Doar nu ți-ai închipuit despre mine, că eu voi uita că mi-ai dat o mână de fasole? Dar Ching nu fu în stare să-i mai răspundă, nimic, ci plecă din casa lui plângând, fără să se mai poată stăpâni.

Wang Lung se simți mulțumit, când află că unchiul său nu mai este în sat și că nimeni nu mai știe de urma lui. Unii spuneau că s-ar fi așezat la oraș, alții spuneau că a plecat undeva departe, împreună cu nevasta și fiul său. Dar în casa lui din sat nu mai rămăsese nimeni. Se revoltă când auzi că fetele lui fuseseră vândute una după alta, pentru ce putuseră lua pe ele, la început cea mai frumoasă, dar la urmă și cea mai urâtă care era ciupită de

vărsat și pentru care găsiseră un soldat care trecuse prin sat, îndreptându-se spre câmpurile de război.

Numaidecât după aceea Wang Lung se așternu cu temei pe lucru și-i părea rău, chiar de ceasurile puține ce trebuia să le petreacă acasă, în timpul odihnei și la mâncare. Prefera să-și ia lipia de secară și legătura de usturoi cu el în țarină, unde sta în picioare, mușcând din merinde și făcând planuri: „Aici voi pune cuiburile de fasole oloagă și dincolo voi face straturile de orez”. Dacă se întâmpla ca în timpul zilei să se simtă toropit de oboseală, se întindea într-un răzor și aci, încălzit de căldura binefăcătoare a pământului afânat din țarina lui, adormea.

Dar nici O-lan nu trândăvea acasă. Legă zdravăn rogojinile de grinzile casei, pe urmă aduse argilă din țarină și după ce o frământă, începu să muruiască pereții casei și să astupe găurile, pe urmă clădi din nou plita și astupă găurile săpate în podmol de picăturile de ploaie care trecuseră prin acoperiș.

Într-o zi plecă la oraș împreună cu Wang Lung, unde cumpărară împreună paturi, o masă, șase lăvicioare, o căldare de cioaie și pentru plăcerea lor mai cumpărară un ceainic de lut roșu, pe pânțelele căruia era zugrăvită o floare neagră, iar la ceainic mai cumpărară și șase cești potrivite. La urmă de tot intrară la un lumânărar și cumpărară imaginea Zeului Belșugului, pe care trebuiau să o atârne deasupra mesei pe peretele din tindă; mai cumpărară două sfeșnice de tinichea și un vas de alamă pentru ars tămâia și două lumânări roșii, ca să le aprindă în fața zeului, și două lumânări groase din seu de vacă, dar în loc de feștilă lumânările aveau un fir subțire de trestie.

După ce termină cu toate acestea, Wang Lung își aduse aminte de zeitățile templului de lut din marginea țarinei și în drumul spre casă se opri și se uită la ele. Văzu că sunt într-o stare vrednică de plâns; chipul lor era spălat de ploi și hainele de hârtie sfâșiate. În timpul acestei foamete nimeni nu se mai gândise la ele, așa că acum Wang Lung se întunecă la față și apoi le spuse, cum ar fi spus unui copil răsfățat:

— Vezi, așa pățesc zeii care se poartă rău cu oamenii!

Dar totuși, după ce casa lor fu pusă în rânduială și cele două sfeșnice de tinichea așezate la locul lor, cu lumânările roșii aprinse, ceainicul și ceștile pe masă, așternuturile paturilor întinse, iar pe strungăreața tăiată în perete în loc de fereastră, lipiră o hârtie proaspătă de orez și la intrare așezară în tâțâni ușa cea nouă, Wang Lung începu să se simtă înspăimântat din pricina

mulțumirii. lui. O-lan era din nou însărcinată, cei doi copii ai lui se zbenguiau întocmai ca niște cățeluși sătui în fața pragului casei, iar proptit cu spatele în peretele din partea de miazăzi, bătrânul său părinte sta toată ziua și moțăia, zâmbind și dormind; în largul țarinei lui orezul răsărise mai verde și mai frumos decât un așternut de jad, iar cuiburile de fasole începură să scoată capul din mușuroaiele de pământ afânat. Cu toate acestea din aurul pe care-l avusese, mai avea tocmai de ajuns ca să aibă cu ce se hrăni, până în vremea secerii, dacă vor mânca cu chibzuială. Uitându-se la cerul albastru, boltit deasupra lui și la norii albi ce se pierdeau în zări, simțind pulberea de ploaie și căldura soarelui pe deasupra țarinei lui, ca și când i-ar fi alintat însuși trupul său, Wang Lung murmură, chiar fără să vrea: „Va trebui să mă duc să ard puțină tămâie la picioarele celor doi din micul templu de lut. La urma urmelor, pământul este în puterea lor!”

Capitolul XVI

Într-o seara, stând întins în așternut alături de nevastă-sa, Wang Lung simți că ea are între sâni un gheomotoc vârtos, ca de mărimea unui pumn și o întreabă:

— Ce este ghemul acesta pe care-l porți la piept?

Întinse mâna și văzu că este o legăturică de cârpă care părea destui de tare, dar cu toate acestea simți că ceva se mișcă înăuntru când o strânse între degete. La început femeia se feri din calea lui, dar când îl văzu că a pus mâna pe ea și vrea să o ia, nu se mai împotrivi.

— Bine, uită-te și vezi ce este, dacă ții numaidecât, zise femeia, apoi întinse de sfoara cu care o legase împrejurul gâtului și după ce o rupse, îi dădu ghemul de cârpă ce-l purtase în sân.

După ce desfăcu legătura de cârpă, Wang Lung văzu că ține în palmă un pumn de odoare sclipitoare, așa că rămase cu gura căscată. Erau atât de multe, încât nici prin vis nu și-ar fi putut cineva închipui că ar putea vedea atâtea dintr-odată; erau pietre roșii ca miezul de harbuz, aurii ca bobul de mei, verzi ca frunzele crude primăvara, altele albe și transparente, ca apa ce gâlgăie dintr-un izvor. Cum se numeau aceste pietre, Wang n-avea habar, deoarece el nici nu auzise, nici nu văzuse, în viața lui atâtea odoare dintr-odată. Dar cum le ținea așa în căușul palmei lui bătucite și arse de soare, își dădu numaidecât seama, după sclipirea lor prin întunericul din odaie, că ține

în palma lui o avere. Rămase nemișcat, îmbătat de culoarea și forma lor, uitându-se la ele împreună cu soția lui, fără să se simtă în stare să spună ceva. Într-un târziu o întreabă cu sfială:

— De unde... de unde le-ai...

Femeia îi răspunse pe același ton:

— Din casa bogatului. Fără îndoială aceasta a fost comoara uneia dintre ibovnicele lui. Am văzut că sub un perete era o cărămidă care fusese mișcată de la locul ei și m-am apropiat nepăsătoare de locul acela, așa ca să nu bage nimeni de seamă și să ceară să împart cu el. Am scos cărămida și văzând că strălucește ceva, am scos odoarele și le-am ascuns în mâneca hainei.

— Dar de unde știai ce este? întreabă el cu sfială și cutremurat de mirare.

Când îi răspunse, pe buzele femeii jucă zâmbetul care niciodată nu i se reflecta în luminile ochilor:

— Poate ai uitat că eu mi-am trăit toată viața într-o casă de oameni bogați? Oamenii bogați trăiesc mereu chinuiți de spaimă. Am avut parte să văd într-un rând, când începuse foametea și bandele de tâlhari atacaseră porțile casei, cum alergau ibovnicele și chiar bătrâna stăpână, ducând fiecare dintre ele câte-o mică comoară pe care o ascundeau în locuri dinainte alese. Prin urmare a fost ușor să-mi dau seama ce înseamnă o cărămidă desprinsă din peretele zidului.

Și din nou tăcură amândoi, cu privirile îndreptate spre bogăția din fața lor. După ce mai trecu un timp, Wang Lung respiră și declară categoric:

— Uite ce, femeie, ar fi peste putință ca să ținem în casă o astfel de comoară. Trebuie vândută și banii băgați în ceva sigur – în pământ, căci nimic afară de pământ nu poate fi sigur. Dacă ar afla cineva că noi ținem comoara aceasta în casă, n-am mai ajunge cu viață până a doua zi, iar odoarele le-ar lua tâlharii. Va trebui și cumpărăm cu ele pământ, fără să mai întârziem. Căci altfel eu nu voi mai avea nicio clipă de odihnă, câtă vreme le voi ști în casa mea.

În timp ce vorbea cu soția lui, strânse odoarele în cârpă și le legă zdravăn, dar tocmai când era gata să le bage în buzunarul dinăuntru al hainei, se uită la soția lui. O văzu că stă îngrămadită la picioarele lui și pe chipul ei împietrit, care nu oglindea niciodată pornirile sufletului, i se păru că de astă dată tremură o dorință pe care nu și-o mai poate stăpâni și întinsese gâtul spre el.

— Da, ce este? întrebă el și se uită la ea mirat.

— Ai de gând să le vinzi pe toate? întrebă ea cu sfială.

— Dar de ce să nu le vând? întrebă el și mai mirat. Cum să păstrăm noi odoare într-o casă de lut, cum este casa noastră?

— Aș vrea să păstrez pentru mine două dintre ele, suflă ea cu atâta sfială și atâta resemnare, încât Wang Lung se simți, tot atât de mișcat, ca și când ar fi auzit pe copiii lui că-i cer să le dea o jucărie sau o bucată de plăcintă.

— Bine, femeie!

— Dacă aș putea păstra două, continuă ea cu sfială, numai două pietricele – mărgăritarele cele două mai mici...

— Mărgăritare! repetă el și rămase cu gura căscată.

— Aș vrea să le păstrez – nu să le port, zise femeia, numai să le păstrez, și plecând ochii începu să răsucescă între degete un fir deșirat din cearșaful așternutului, așteptând cu răbdare hotărârea ce o va lua soțul ei, dar cu indiferența caracteristică celui care știe că nu are dreptul la nimic.

Fără să-și dea seama cum de se poate întâmpla așa ceva, lui Wang Lung i se păru că în clipa aceasta în sufletul femeii lui se deschide o poartă și el poate vedea limpede în adâncul acestui suflet de soție credincioasă, care muncise toată viața alături de el, fără să se gândească niciodată la răsplată, femeia aceasta, care în timpul vieții ei văzuse în casa aceea mare tot felul de odoare pe care ea n-avusese parte nici cel puțin să le pipăie.

— Aș putea ca din când în când să le iau în mână și să mă uit la ele, adăugă ea, ca și când ar fi vorbit singură.

Se simți mișcat de ceva neînțeles și scoțând odoarele din sân, le desfăcu și i le întinse, fără să zică nimic. Femeia începu să caute printre pietrele strălucitoare, întorcându-le cu băgare de seamă, până când mâna ei arsă de soare găsi mărgăritarele albe și lucitoare. Pe acestea le luă, iar pe celelalte le legă în cârpă și i le dădu înapoi. Mărgăritarele le înfășură într-o bucățică de pânză pe care o rupse din halatul ei, apoi așezându-și-le între sâni, se simți ușurată.

Wang Lung se uita la ea mirat, fără s-o poată înțelege pe deplin, așa că în timpul zilei următoare și câteva zile la rând după întâmplarea asta, când se uita la ea, îi era peste puțință să nu se gândească: „Acuma femeia aceasta a mea cred că poartă mereu mărgăritarele între sâni”. Cu toate acestea nu o văzu niciodată scoțându-le și uitându-se la ele, dar nici de vorbit nu mai vorbiră despre asta niciodată împreună.

În privința celorlalte odoare, stătu și se gândi în toate chipurile, iar la urmă de tot, hotărî să se ducă la Casa cea Mare, să vadă dacă mai au ceva pământ de vânzare.

Prin urmare așa făcu, dar de astă dată în fața porților nu găsi niciun paznic răsucindu-și firele de păr ale negului și care să se uite de sus la oamenii care nu puteau pătrunde în Casa Hwang, fără învoirea lui. În loc de paznic găsi porțile cele mari închise și bătu zadarnic cu pumnii, căci nu se arătă nimeni. Oamenii care treceau pe drum, întoarseră capul și uitându-se la el, strigară:

— Ehe, poți bate, până ostenești. Dacă Bătrânul Stăpân ar fi treaz, poate va veni să vadă cine bate și dacă se va găsi prin apropiere vreo cățea de roabă, s-ar putea să-ți deschidă, dacă se va întâmpla să aibă poftă de așa ceva.

Dar totuși, în cele din urmă, auzi niște pași înceți apropiindu-se de poartă, pași ușori care se apropiau cu sfială, – pe urmă zăvorul de fier care închidea porțile, se mișcă într-o parte și poarta se auzi scârțâind în țâțâni, apoi un glas slăbit întrebă în șoaptă:

— Cine este?

Wang Lung răspunse cu glas tare, deși rămase foarte mirat:

— Eu sunt, Wang Lung.

Glasul de adineauri întrebă cu viclenie:

— Dar cine este afurisitul acela de Wang Lung?

După felul în care vorbea, Wang Lung înțelese că trebuie să fie însuși Bătrânul Stăpân al casei, deoarece numai el ar fi putut vorbi cum era obișnuit să vorbească cu slugile și cu roabele. Prin urmare îi răspunse mult mai umil decât la început:

— Doamne stăpâne, am venit cu o mică afacere, nu ca să vă supăr cu vorbele mele, ci ca să fac o mică afacere cu ispravnicul care slujește casa dumitale.

Bătrânul răspunse, fără să deschidă poarta nici cu un deget mai mult, decât o deschisese până acuma:

— Câinele acela afurisit nu mai este în casa mea, căci m-a părăsit de luni de zile, fără să se mai întoarcă.

După ce auzi vorbele acestea, Wang Lung nu știa ce să mai adauge. Ar fi fost peste putință să vorbească de-a dreptul cu stăpânul casei, despre cumpărarea pământului, fără un mijlocitor, cu toate că legătura cu odoarele

îi dogora în sân, întocmai ca un bulgăre de jar, de care ar fi dorit să scape cât mai curând, dar înainte de orice ar fi dorit să pună stăpânire pe pământ. Cu sămânța pe care o avea, putea semăna toată țarina pe care o stăpânea acum. Dar mai mult decât orice, el ar fi vrut să aibă pământul cel bun și rodnic al Casei Hwang.

— Am venit pentru niște bani, zise el cu sfială.

Bătrânul închise numaidecât aripile porții.

— În casă asta nu se găsesc niciun fel de bani, răspunse el cu glasul mult mai ridicat decât vorbise adineauri. Hoțul și tâlharul de paznic – fire-ar afurisit neam de neamul mamei lui – mi-a luat toți banii pe care-i aveam. Niciun fel de datorie nu poate fi plătită, nimănui.

— Nu... nu e vorba de așa ceva, se grăbi Wang Lung să-l lămurească. Eu am venit să plătesc, nu să încasez datorii.

La aceste cuvinte se auzi un glas ascuțit, pe care Wang Lung nu-l mai auzise până acuma și între aripile porții apăru chipul unei femei.

— Acestea sunt vorbe de care n-am mai auzit de multă vreme declară ea cu glasul răstit și Wang Lung văzu o femeie elegantă, un fel de cumătră cu obrazul rumen și bucălat, care se uita la el. Poftim înăuntru, zise femeia și deschise poarta destul de larg pentru a putea trece, apoi rămase mirat, când o auzi că trage numaidecât zăvoarele grele de fier.

Bătrânul sta la depărtare de câțiva pași, uitându-se la el și tușind. Era îmbrăcat într-un halat murdar de satin cenușiu din care atârna o bucată de blană sfâșiată. Se vedea cât de colo că odinioară haina aceasta fusese foarte frumoasă, deoarece mătasea din care era făcută, părea lucioasă și grea, deși era murdară și plină de pete; dar acum haina bătrânului era toată boțită, căci pesemne dormea îmbrăcat. Wang Lung se uită la el curios, dar în același timp înspăimântat, deoarece toată viața lui se temuse de oamenii din casa asta; i se părea peste putință ca Bătrânul Stăpân al Casei Hwang, despre care el auzise vorbindu-se atâta, să fie moșneagul acesta care părea tot atât de neputincios ca și bătrânul său părinte, poate chiar mai puțin decât atâta, deoarece părintele lui era un bătrânel curat îmbrăcat care zâmbea fără încetare, pe când bătrânul acesta care odinioară fusese gras, acum era sfrijit și pielea de pe el părea largă pentru trupul lui; era nespălat și neras, iar mâinile lui erau îngălbenite și când și le ridică să se șteargă la gură, văzu că-i tremură.

Femeia însă era destul de îngrijită. Avea un obraz ascutit și cu trăsături aspre, o frumusețe a unei păsări de pradă, cu nasul lung și coroiat, ochii negri și lucitori, iar pielea îngălbenită părea întinsă pe oasele obrazului care era roșu ca și buzele ei. Părul femeii era negru și lucea ca o oglindă, dar după felul în care vorbea, se cunoștea că nu face parte dintr-o familie aleasă, ci că a fost o roabă, cu glasul și limba ascutită. Dar afară de bătrânul și femeia aceasta, nu se mai vedea nimeni în largul curților acestora, unde înainte de asta, bărbații, femeile și copiii alergau după treburi, intrând și ieșind din casa stăpânilor.

— Haide, spune, ce este cu banii, stăruie femeia cu glasul răstit.

Wang Lung stătu la îndoială. I-ar fi fost peste putință să vorbească slobod cu femeia aceasta, de față cu Bătrânul Stăpân; dar femeia înțelegea mult mai repede, decât dacă ai fi încercat să-i spui cu vorbe la ce te gândești, așa că se întoarse spre bătrânul care se uita la ei și țipă cu glasul ascutit:

— Hai, cară-te de aici!

Bătrânul se întoarse fără să zică nimic și plecă tușind și lipăind din papucii vechi de catifea cu care era încălțat. Rămas singur cu femeia aceasta, Wang Lung nu știa ce să facă, nici ce să-i spună. Tăcerea dimprejurul lui îl făcea să se simtă năucit. Aruncă o privire în curtea vecină, dar nici acolo nu văzu pe nimeni, iar în curtea în care se găsea el acuma văzu grămezi de gunoaie și tot felul de murdării, paie și ramuri de bambus, frunze, uscate de brad și lujere de flori aruncate, ca și când de vreme îndelungată în casa aceasta nimeni n-ar mai fi pus mâna pe târn.

— Haide, cap de lemn! țipă femeia la el atât de ascutit, încât Wang Lung tresări când o auzi. Pentru ce-ai venit? adăugă ea. Dacă ai adus bani, arată-mi-i!

— Nu se poate, răspunse Wang Lung prevăzător, eu nu ți-am spus că am adus bani, ci că am venit cu o afacere.

— Afacerile înseamnă bani, declară femeia răstit, fie că e vorba de bani care intră, fie că e vorba de bani care ies, ori în casa asta nu se găsesc bani ca să iasă.

— De, eu ce să zic; mi-ar fi peste putință să stau de vorbă cu o femeie, zise Wang Lung cu sfială.

Îi era peste putință să înțeleagă, ce se petrece în casa aceasta și se uita curios împrejurul său.

— Eh... nu mai spune, strigă femeia supărată. Pe urmă zbieră la el: Bine, prostule, n-ai auzit că în toată casa asta nu mai este nimeni?

Wang Lung ridică ochii sfioși și neîncrezători spre ea, dar femeia strigă din nou:

— Numai eu și Bătrânul Stăpân... încolo nimeni!

— Dar unde sunt ceilalți? întrebă Wang Lung care se simțea prea zăpăcit de ceea ce vedea, ca să poată înțelege ce s-a întâmplat și să știe ce o poate întreba.

— Află că Bătrâna Stăpână a murit, adăugă femeia. N-ai auzit vorbindu-se în oraș de bandiții care ne-au călcat casa și cum au dus cu ei toate roabele care le-au plăcut și tot ce s-a putut fura? Pe Bătrânul Stăpân l-au spânzurat de degetele mâinilor și l-au bătut, iar pe Bătrâna Stăpână au legat-o de un jeț și i-au pus căluș în gură și toți ai casei au fugit. Numai eu am rămas. M-am ascuns într-o dulbină care era numai pe jumătate plină de apă și am lăsat capacul peste mine. Când am ieșit din ascunzătoare banda de tâlhari plecase, iar Bătrâna Stăpână era moartă în jețul ei, nu din pricina loviturilor, căci nu pusese nimeni mâna pe ea, ci din pricina spaimei. Trupul ei ajunsese întocmai ca o nuia de trestie putredă care se usucă de-a-mpicioarele, așa că n-a avut puterea să suporte spaima prin care trecuse.

— Dar slugile și roabele? îngână Wang Lung. Unde este paznicul porții?

— Ooo, aceștia, adăugă femeia nepăsătoare, aceștia erau demult plecați – au plecat toți cei pe care îi mai puteau duce picioarele, căci pe la mijlocul iernii trecute, în casă nu se mai găsea nici de mâncare, nici bani. Adevărul este, continuă ea cu glasul scăzut, că multe dintre slugi s-au întovărășit cu bandiții. Am văzut chiar eu pe câinele de portar care venise să le arate drumul, cu toate că a întors capul când s-a pomenit în fața Bătrânului nostru Stăpân, dar eu l-am recunoscut după perii negului de pe obraz. Au mai fost și alții, căci cum ar fi cu puțință să te duci de-a dreptul la ascunzătoare unde sunt odoarele casei și toate bunurile ascunse care nu trebuiau vândute, fără să-ți arate drumul cineva dintre ai casei? Eu n-aș pune mâna în foc nici pentru bătrânul ispravnic, deși el ar considera ca o faptă nevrednică de el, dacă lumea ar afla că este și el amestecat, mai ales că este un fel de rudă depărtată a familiei.

Femeia tăcu și tăcerea ce se legăna în curțile acestea dimprejurul lor era tot atât de grea, ca și într-o casă unde toată lumea a murit. Pe urmă începu din nou să vorbească.

— Dar toate acestea nu s-au întâmplat așa dintr-odată. Decăderea a început de pe vremea părintelui Bătrânului nostru Stăpân și a mers așa, fără să se gândească nimeni la ceea ce va urma. Stăpânii din ultima generație nu se mai interesau de pământurile lor și se mulțumeau să primească veniturile din mâna ispravnicilor, ca banii să li se scurgă apoi printre degete mai ușor decât apa. În timpul generațiilor din urmă vlaga pământului a început să se irosească, și numaidecât după aceea au început să se irosească și țarinele, una după alta.

— Unde sunt stăpânii cei tineri întreabă Wang Lung care continuă să se uite împrejurul său, căci ceea ce vedea, i se părea de necrezut.

— În largul lumii, răspunse femeia cu nepăsare. A fost mare noroc că cele două fete s-au măritat, înainte de a da nenorocirea aceasta peste casa Hwang. Cel mai mare dintre feciori, după ce a aflat despre nenorocirea pătimită de Bătrânul nostru Stăpân, a trimis un om ca să ia cu el pe părintele său, dar eu l-am sfătuit să nu părăsească această casă. I-am spus: „Cine va păzi curțile acestea, căci nu se cade ca eu care sunt o biată femeie, să rămân singură în toată casa”.

Spunând aceste cuvinte femeia își țuguie buzele și plecă ochii îndrăzneți în pământ, făcând pe mironosița iar după ce tăcu o vreme, adăugă:

— Afară de asta, ani de-a rândul eu am fost stăpânului meu slugă credincioasă și nu am unde mă duce în altă parte.

Wang Lung se uită la ea cu băgare de seamă, pe urmă întoarse repede capul în altă parte. Își dădu seama că femeia aceasta era o scorpie care se ținea de pulpana hainei acestui bătrân, care se găsea pe pragul morții, numai pentru a-i putea lua și ce-i mai rămăsese. De aceea îi răspunse în silă:

— Văd că în casa asta, nu ești decât o roabă, prin urmare cum aș putea eu să fac o afacere cu dumneata?

Dar femeia îi răspunse numaidecât și cu toată îndrăzneala:

— Bătrânul va face tot ce-i spun eu.

Wang Lung se gândi îndelung, înainte de a-i răspunde. La urma urmelor pământul era slobod. Dacă nu-l va cumpăra el, vor veni alții și-l vor cumpăra de la femeia aceasta.

— Cât pământ a mai rămas? întreabă el cu jumătate gură, dar femeia băgă numaidecât de seamă ce urmărește.

— Dacă ai venit să cumperi pământ, se grăbi ea să-i răspundă, atunci află că pământul este de vânzare. Bătrânul are o sută de hectare în partea de

apus, și alte două sute de hectare în partea de miazăzi, pe care vrea să le vândă. Nu sunt într-o singură bucată, dar holdele sunt destul de mari. Tot pământul acesta este de vânzare, până la cea din urmă palmă.

Toate acestea i le spuse dintr-o răsuflare și Wang Lung înțelese că femeia aceasta ținea socoteală până la cea din urmă lăascaie, ce i-a mai rămas bătrânului. Dar cu toate acestea, îi era peste putință să o creadă și nu se putea hotărî să facă afacerea cu ea.

— Nu cred ca Bătrânul Stăpân să poată vinde tot pământul strămoșesc, fără învoirea feciorilor săi, îngână el.

Dar femeia nu pregetă să-i răspundă:

— Cât despre asta, feciorii lui i-au spus să vândă, tot ce se poate vinde. Pământul este într-o regiune unde niciunul dintre fiii săi nu vrea să se statornicească, și în vreme de foamete este cutreierat de bandele de tâlhari, așa că i-au spus: „Ar fi peste putință ca noi să trăim în aceste părți. Mai bine să vindem pământul și să împărțim banii”.

— Dar banii în mâna cui trebuie dați? întrebă Wang Lung căruia nici acum nu-i venea să creadă vorbele ei.

— În mâna Bătrânului Stăpân, sau în ce altă mână crezi că i-ai putea da? răspunse femeia cu înțeles. Dar Wang Lung bănuia că mâna bătrânului se va deschide în palma ei.

Prin urmare se gândi că e mai bine să nu se lungească la vorba cu ea și dădu să plece, spunându-i:

— Voi veni altădată – mai târziu, și se îndreptă spre poartă, dar femeia se ținu după el și când îl văzu că a ieșit în stradă, strigă:

— Vino mâine pe vremea asta – dacă vrei chiar după amiază – oricând vrei. Căci e totuna când vei veni!

Începu să coboare strada, îngândurat și fără să-i mai răspundă, căci simțea nevoia să se gândească bine la tot ce aflase. Intră într-o mică ceainărie și porunci să-i aducă un ceai, iar după ce băiatul îi aduse castronul și-l așeză cu grijă în fața lui, luând banul pe care-l pusese pe masă, Wang Lung începu să se gândească. Dar din ce se gândea mai îndelung, din ce i se părea mai îngrozitor gândul că familia aceasta mare și bogată, care neam de neamul ei fusese puterea de viață și mândria acestui oraș, a ajuns acum să decadă și să se risipească în largul pământului.

— Asta s-a întâmplat numai din pricină că s-au înstrăinat de țarina lor, își zise el cu părere de rău și-și aduse aminte de proprii lui feciori care creșteau

ca două mlădițe tinere de trestii de bambus primăvara, așa că luă pe loc hotărârea, ca chiar de a doua zi să-i oprească să mai zburde în lumina de soare și să-i ia cu el la lucrul câmpului, ca să simtă din vreme în oasele și sângele lor, căldura dragostei față de pământul pe care îl călca în picioare și bătucelea sapei în palmele lor.

Da, dar deocamdată odoarele acestea, pe care le purta în sân și le simțea grele și arzându-l ca un pumn de cărbuni aprinși, îl înspăimântau. I se părea că strălucirea lor trebuie să se vadă prin hainele zdrențuite și se aștepta din clipă în clipă să audă pe cineva strigând după el:

„Iată un om ca vai de capul lui, care poartă în sân o comoară împărătească!”

Ar fi fost peste putință să se simtă liniștit, înainte de a le schimba pe pământul ce-l râvnea. Urmări cu privirea pe stăpânul ceainăriei, până când văzu că are câteva clipe, ca să mai poată răsufla și-l strigă:

— Haide și bea cu mine un castron de ceai; te cinstesc eu, dacă-mi spui ce s-a mai întâmplat prin oraș, iarna aceasta cât am lipsit.

Stăpânul ceainăriei era întotdeauna bucuros să stea de vorbă, mai ales când își putea bea ceaiul plătit de altul, așa că se așeză numaidecât la masa lui Wang Lung. Era un om cu chipul de vulpe și un ochi cruciș. Hainele de pe el erau negre în partea dinainte, din cauza grăsimii, căci în localul său vindea nu numai ceai ci și mâncarea pe care o pregătea el însuși, așa că spunea de multe ori cu plăcere clienților săi: „Știți zicătoarea: bucătarul bun nu poate umbla curat”, prin urmare era de la sine înțeles ca el să umble jegos. Se așeză deci la masă și începu numaidecât:

— De, ce să-ți spun, în afară de știrea despre lumea care murea de foame, ori asta nu mai e noutate, întâmplarea cea mai de seamă din iarna trecută a fost jefuirea Casei Hwang.

Era tocmai ceea ce ar fi dorit și Wang Lung să afle, așa că omul îi povesti despre felul în care puținele roabe ce mai rămăseseră în casă țipaseră îngrozite când au văzut că vin bandiții și le ridică cu sila, și cum ibovnicele pe care le-au găsit, au fost alungate, iar pe unele le-au luat cu ei, așa că astăzi în toată casa nu mai este nimeni.

— Nimeni, sfârși omul, afară de Bătrânul Stăpân care este cu totul în puterea unei roabe cu numele Cucu; de ani îndelungați roaba aceasta, datorită vicleșugurilor ei, a reușit să rămână statornică în apartamentul bătrânului, cu toate că celelalte intrau, ca să plece după un scurt popas.

— Va să zică în casă poruncește acuma femeia aceasta? întrebă Wang Lung curios.

— Deocamdată poate face tot ce pofteste, răspunse omul. În timpul acesta pune mâna pe tot ce poate și înghite tot ce se poate înghiți. Firește, după ce feciorii stăpânului își vor termina treburile pe care le au pe acolo pe unde umblă și se vor întoarce acasă, îi va fi peste puțină să-i mai zăpăcească și pe ei cu gura, spunându-le să o răsplătească pentru vremea cât a fost slugă credincioasă părintelui lor. Așa că va trebui să plece numaidecât din casă. Dar pentru ea nu poate avea nicio însemnătate așa ceva, căci de aici înainte are cu ce trăi, chiar dacă ar fi să trăiască o sută de ani.

— Dar pământul? întrebă Wang Lung în cele din urmă, tremurând de nerăbdare.

— Pământul! răspunse omul cu indiferență, căci pentru un negustor ca el, pământul nu avea mei o însemnătate.

— E de vânzare? stăruie Wang Lung.

— Aaa, pământul! repetă omul, dar văzând că intră un nou client, se ridică în picioare și înainte de a se depărta, îi răspunse: Am auzit și eu că ar fi de vânzare, afară de partalul de pământ în care sunt îngropate cele din urmă șase generații ale familiei Hwang, sfârși el și-și văzu de treburi.

Wang Lung se ridică și el de la masă, căci acuma aflase ceea ce-l interesa, și după ce ieși în stradă, se apropie din nou de porțile cele mari, unde femeia veni să-i deschidă, dar nu intră în curte, ci se mulțumi să o întrebe:

— Ia să-mi spui, înainte de toate, Stăpânul cel Bătrân se învoiește să-și pună pecetea pe actele de vânzare?

Femeia îl privi în luminile ochilor și se grăbi să-i răspundă:

— O va pune... firește că o va pune... pe viața mea

Așa că Wang Lung o întrebă fără niciun înconjur:

— Cum vrei să-mi vinzi pământul? Pentru aur, pentru argint, sau pe odoare?

Ochii îi luciră lacomi, când îi răspunse:

— Ți-l vând pe odoare!

Capitolul XVII

Wang Lung avea acum pământ mai mult decât ar fi fost în stare un singur om să-l are cu un singur bou de jug și să-l semene, și recoltă mai multă decât ar fi putut, un om de seama lui să adune în jignițe, așa că mai adăugă o mică odaie la casa lui cea veche și după ce cumpără un măgaruș, se duse la vecinul său Ching și-i spuse:

— Vinde-mi sfoara de pământ pe care o ai și mută-te în casa mea, ca să-mi dai ajutor la treburile mele și să nu stai singur cuc în casa ta deșartă.

Iar vecinul său Ching îl ascultă și fu mulțumit, că poate face așa cum îi spune.

Cerul dădu ploaie la vreme și orezul crescă îmbelșugat, iar când veni vremea să secere grâul și să-l adune în snopi grei, ei doi semănă orezul cel nou în straturile inundate; anul acesta Wang Lung semăna orez mai mult decât în alți ani, deoarece ploile fură îmbelșugate și pământul care până acumă însetase după umezeală, era tocmai bun de semănat. Când sosi și vremea secerișului, recolta fu atât de bogată, încât Ching nu a putut să o adune numai singur, așa că Wang Lung trebui să mai tocmească doi lucrători din sat care să le dea ajutor.

Lucrând în țarină, își aduse aminte și de stăpânii cei tineri ai casei Hwang, de la care cumpărase el pământul acesta, așa că în fiecare dimineață își lua copiii cu el și-i punea la lucru pe care-l puteau îndeplini, fie că duceau boul sau măgarul de frânghie, fie că făceau altceva, dar în orice caz aveau prilejul să-și simtă trupurile înfierbântate de arșița soarelui și să asude umblând în lungul brazdelor.

Pe O-lan însă nu o mai lăsă ca să iasă cu el la lucru în țarină, deoarece acumă el nu mai era om sărac și la nevoie putea să-și ia lucrători care să-l ajute la muncă; tot așa din pricină că nici țarina lui nu-i dăduse până acumă niciodată o recoltă atât de bogată ca anul acesta, fu nevoit să mai adauge o încăpere la casa lui, pentru adăpostirea bucatelor, căci altfel n-ar fi avut loc să se miște în casa lor de acumă. Cumpărare și trei purcei și un stol de păsări care să se hrănească cu grăunțele căzute de la arie.

O-lan vedea de treburile casei, cosea haine și încălțăminte pentru toți; făcu învelitori noi pentru fiecare pat, din pânză înflorată, pe care o capitona cu scamă proaspătă, iar când termină cu toate acestea, casa lor era atât de bogată în haine și rufe de schimb, cum nu fusese niciodată până acum. Pe

urmă femeia se așternu la pat și născu din nou. Dar nici de astă dată nu se învoi să stea nimeni lângă ea, deși astăzi își putea îngădui să aducă din sat pe cine poftea, ea totuși nu aduse pe nimeni.

De astă dată chinurile nașterii durară timp îndelungat și seara când se întoarse acasă din țarină, Wang Lung băgă de seamă că părintele său îl așteaptă în pragul casei și se uită la el râzând.

— De rândul acesta oul a avut doi plozi, zise el.

Intră în odaie și găsi pe O-lan întinsă în pat, alături cu doi copilași gemeni, unul băiat, celălalt fată, dar amândoi semănau unul cu altul, ca două boabe de orez. Începu să râdă zgomotos, văzând isprava soției sale și se gândi să-i spună o vorbă de îmbărbătare:

— Asta vine numai din pricină că ai purtat două odoare în sân!

Îi veni din nou să râdă, gândindu-se la ce i-a trecut prin minte să-i spună, iar O-lan văzându-l cât este de vesel, se uită la el și-i zâmbi cu zâmbetul ei domolit și îndurerat.

În toată vremea aceasta Wang Lung nu mai avea nicio pricină de supărare, decât cel mult, dacă supărare s-ar putea numi, grija pe care i-o pricinuia fiica lui cea mai mare care nici nu vorbea și nici nu zburda, cum ar zburda copiii de vârsta ei, ci se mulțumea să zâmbească de câte ori întâlnea privirea tatălui său, cu același zâmbet inocent și fără înțelegere, de copil. Fie din pricina chinurilor prin care trecuse în iarna aceea de foamete, fie din alte pricini, lunile treceau una după alta și Wang Lung aștepta zadarnic să-i audă primul gângurit, sau să o audă spunându-i „da-da”, cum îi spusese și ceilalți copii ai lui. Dar fetița nu scotea nicio vorbă, ci se uita la el cu același zâmbet trist și luminos care nu spunea nimic. Când o vedea că-i zâmbește, gema îndurerat:

— Mititica mea... săracuța de tine!

Iar în sufletul său simțea strigătul sugrumat de durere: „Dacă aș fi vândut șoricelul acesta și ar fi descoperit starea în care se găsește, fără îndoială ar fi omorât-o!”

Și îndemnat parcă de gândul de a-i cere iertare pentru cele întâmplate, întârzie de multe ori ca să se joace cu ea, sau o lua cu el în țarină, unde fetița se ținea după el, tăcută și zâmbea din când în când, când îl vedea că se întoarce și se uită la ea.

În regiunea aceasta unde Wang Lung își petrecuse toată viața și neam de neamul lui robotise în largul holdelor foametea îi lovea tot din cinci în cinci

ani, sau dacă zeii erau milostivi, se întâmpla uneori să-i lovească la șapte sau chiar zece ani odată. Plaga aceasta venea din pricină că ploile erau prea grele, sau din pricina secetei, dar venea și din pricina apelor fluviului de la miazănoapte care creșteau și se revărsau, umflate de zăpezile din timpul iernii sau a ploilor de primăvară, înecând țărinile, după ce rupea stăvilarele pe care cu veacuri în urmă le ridicaseră oamenii, pentru a se apăra împotriva lui.

De fiecare dată oamenii năpăstuiți își părăseau gospodăriile și țărina, ca să se întoarcă din nou la ea, dar Wang Lung se gândi de astă dată să pună temelie statornică averii lui, ca în anii grei de foamete să nu mai fie nevoit să-și părăsească țărina lui, și să poată trăi cu ajutorul prisosului păstrat în jignițe, din recolta anilor buni, până când năpasta va trece. Se așternu deci pe muncă și zeii fură de partea lui, căci șapte ani la rând recoltele fură bogate, așa că Wang Lung și oamenii lui scoaseră de la arie mai mult decât ar fi avut nevoie pentru hrana lor. În fiecare an tocmea tot mai multe ajutoare pentru lucrul din țărina lui, iar în ziua când în curtea lui se găseau șase argați, începu să-și clădească o casa nouă, în apropierea celei vechi, o odaie mare împrejmuită de o curte și pe fiecare parte a acestei odăi, câte una mai mică. Casa o acoperi cu șindrilă, dar pereții casei celei noi erau tot din pământ bătut, adus din țărină, doar că erau spoți în alb și curați. El și familia lui se mută în casa aceasta, iar argații și Ching care era căpetenia lor se așezară în casa cea veche din față.

Până să ajungă lucrurile aci, el încercase demult pe Ching și se încredințase că vecinul său este om cinstit și de credință, așa că-l numi căpetenia lucrătorilor și argaților și ispravnic peste toată averea lui, și-l plătea omeneste pentru treaba ce i-o făcea, dându-i doi arginți pe lună, în afară de hrană. Dar oricât ar fi stăruit Wang Lung, ca el să mănânce și să se odihnească, ar fi fost peste putință ca Ching să pună carne pe el, căci rămăsese tot chircit și sfrijit ca și înainte de asta, și tot atât de serios. Cu toate acestea lucra din zori și până în noapte, vorbind cu glasul domolit, când se întâmplă să-l întrebe câte ceva, dar simțindu-se mult mai mulțumit, când nu-l întrebau nimic și putea să tacă. Îl vedea ceasuri nenumărate plecându-se în holdă și lovind cu săpa în pământ, iar în zori sau la apusul soarelui trecea cu cobița pe umăr, ducând apă sau gunoi, ca să-l împrăștie în straturile de legume.

Totuși Wang Lung știa că dacă se va întâmplă ca unul dintre lucrătorii sau argații lui să trândăvească prea îndelung în umbra curmalilor din marginea țarinei, sau să mănânce mai mult decât partea lui din strachina împrejurul căreia se așezau lucrătorii sau își pofta în taina femeia și copiii să fure câte o mână de grâu sau de orez de la arie, în timpul treieratului, la sfârșitul anului când stăpân și slugă se așezau alături la ospățul Sărbătorii Secerișului, Ching se va apropia de el și-i va spune în șoaptă: „Pe cutare sau cutare să nu-l mai pristui în areatul curții tale, în anul ce vine...”

Părea că mâna de fasole și pumnul de sămânță ce-l schimbaseră oamenii aceștia doi între ei, îi apropiase unul de altul și-i înfrățise, doar că Wang Lung care era mai tânăr, ținea loc de frate mai mare, iar Ching nu uita niciodată, că el este argatul cu simbrie în casa care nu era casa lui.

Pe la sfârșitul anului al cincilea, Wang Lung nu mai lucra decât rareori în țarină, căci averea lui sporise atât de mult, încât tot timpul trebuia să și-l petreacă urmărind prețurile pieței și vânzarea recoltelor sau cu poruncile ce trebuia să le împartă oamenilor săi. În treburile lui de acum simțea foarte mult neajunsul izvorât din neștiința lui de carte și lipsa cunoașterii semnelor trase pe hârtie cu penelul de tuș. Dar mai ales se simțea rușinat, când se întâmpla să se găsească în magazinele unde se cumpărau și se vindeau recoltele. Și trebuia să încheie câte un contract pentru cutare sau cutare cantitate de grâu sau orez și el trebuia să spună negustorilor fuduli de la oraș, cu toată sfiala:

— Domnule, ai bunătatea și citește-mi contractul, deoarece eu sunt un nătâng.

Îi era mult mai rușine când trebuia să-și semneze numele în josul contractului și vedea pe câte un netrebnic de ajutor al negustorului că ridică disprețuitor din sprâncene și după ce freacă penelul pe bucățița umedă de tuș, îi semnează numele în locul său; dar starea lui i se părea și mai umilitoare când îl auzea întrebând:

— Ce semn să pun pentru Lung, semnul balaurului sau semnul surzeniei? așa că n-avea încotro și trebuia să-i răspundă umilit:

— Pune-l dumneata pe care-l vrei, căci eu sunt atât de nătâng, încât nu știu să-mi iscălesc nici numele!

Într-un rând, pe vremea secerișului, când tocmai se întorcea acasă – după ce auzise hohotele batjocoritoare ale ajutoarelor unui negustor de cereale care în timpul prânzului n-aveau de lucru și stăteau moleșiți de căldură

ascultând la tot ce se întâmplă împrejurul lor, deși niciunul dintre ei nu era mai în vârstă decât feciorii lui – Wang Lung se simți cuprins de mânie și-și zise: „Fără îndoială niciuna dintre găgăuțele acestea de la oraș nu are nici atâta pământ cât calcă odată în picioare, dar cu toate acestea își închipuie că mă poate lua în bătaie de joc, din pricină că eu nu înțeleg tâlcul semnelor trase cu penelul pe un petec de hârtie”. Dar după ce-i mai trecu supărarea își zise: „Adevărat este, că pentru un om ca mine e rușinos să nu știe nici scrie, nici citi. Voi lua pe feciorul meu cel mai mare de la lucrul țarinei și-l voi da să învețe carte la școala de la oraș, așa că dacă se va întâmpla ca de aci înainte să mă duc la târg și să vând sau să cumpăr ceva, contractul să-l poată citi și semna el în locul meu, ca astfel să se sfârșească odată pentru totdeauna cu batjocura asta la adresa mea care sunt om cu avere”.

Gândul acesta i se păru foarte la locul lui și în aceeași zi chemă pe fiul său cel mare la sine, un băiat înalt și subțirel, în vârstă de doisprezece ani, care semăna cu maică-sa, având umerii obrazului puternici și repeziți înainte și picioarele tot atât de mari ca și ea, dar avea ochii ageri ai tatălui său, și când îl văzu că s-a oprit în fața sa, Wang Lung îi spuse:

— De azi încolo nu vei mai ieși la muncă în țarină, căci în familia mea am nevoie de un cărturar care să citească pentru mine contractele și să-mi iscălească numele, ca să nu mai fiu umilit de cei de la oraș.

Tânărul se aprinse la obraz și ochii îi străluciră.

— Tată, zise băiatul, de doi ani încheiați nu mă gândesc decât la asta, dar n-am îndrăznit să vorbesc în fața ta.

Când auzi de cele întâmplate, băiatul cel mai mic se arătă și el în fața părintelui său și începu să se vaiete și să scâncească, așa cum avea obiceiul, căci de mic fusese gălăgios și nemulțumit, când se întâmpla să i se năzare că ceea ce i se dă lui, e mai puțin decât ceea ce a primit fratele său, așa că și de astă dată veni cu ponos:

— În cazul acesta nici eu nu voi mai ieși la lucru în țarină, căci nu se cade ca fratele meu să se odihnească, stând pe scaun, iar eu să asud în țarină, lucrând ca un rob, căci și eu sunt fiul tău cel mai mic, ca și el.

Wang Lung nu era omul care să asculte în tăcere și nepăsare astfel de scânceli, așa că se învoia întotdeauna la ceea ce-i cerea, dacă se întâmpla ca băiatul să fie destul de stăruitor și de încăpățânat în ceea ce avea de gând; prin urmare se grăbi și de astă dată să-i răspundă:

— Bine, bine fiule; veți pleca amândoi la oraș, și dacă cerul neîndurat va găsi cu cale să ia pe unul dintre voi, va rămâne cel puțin unul care să fie destul de învățat, pentru a încheia afacerile în numele meu.

Altfel trimise pe soția lui la oraș, ca să cumpere un val de pânză și să facă feciorilor săi câte un halat lung, iar el se duse la o prăvălie unde se vindea hârtie și tuș. De aci cumpără două turte de tuș și penelurile de trebuință; deși el nu se pricepea la astfel de lucruri, dar fiindu-i rușine să spună negustorului adevărul, se uita cu neîncredere la marfa pe care o scotea, ca să i-o arate, în cele din urmă sfârșiră cu toate pregătirile ce le aveau de făcut și hotărâră să-și trimită copiii la o mică școală din apropierea porții orașului. Școala aceasta era ținută de un om bătrân care pe vremuri încercase, fără să reușească să-și ia licența la școala Statului. Prin urmare așezase lavițe și mese în tinda casei sale, unde pentru o mică sumă de bani ce o primea în fiecare zi de sărbătoare, învăța copiii oamenilor cărțile clasice, bătându-i cu evantaiul său uriaș, când se întâmpla să fie leneși sau când nu erau în stare să repete paginile din cartea la care buchiseau din zori până la apusul soarelui.

Copiii nu mai aveau răgaz să răsufle, decât în timpul zilelor calde ale primăverii și toamnei, când bătrânul după ce mânca de amiază, începea să moțâie și toată odaia răsuna de sforăitul lui. Copiii începeau să vorbească în șoaptă, desenau tot felul de năzbâtii pe care și le treceau din mână în mână, sau urmăreau muștele care bâzâiau împrejurul învățătorului și făceau rămășaguri, dacă musca îi va intra în gura căscată sau nu. Dar când se întâmpla ca bătrânul să deschidă ochii pe neașteptate – căci niciodată nu puteai ști dinainte când va deschide ochii, repede și pe furiș, ca și când nici n-ar fi dormit – fără ca ei să-și dea seama că i-a văzut, începea să-i pocnească unul după altul în creștetul capului. Când vecinii auzeau pocnetul evantaiului și țipetele copiilor, se uitau unul la altul și spuneau: „La urma urmelor, bătrânul este un învățător priceput”.

Tocmai de aceea alese și Wang Lung școala aceasta, fiind cea mai potrivită pentru feciorii lui, ca să învețe carte.

În prima zi de școală, când îi luă cu el, Wang Lung apucă pe potecă înaintea lor, căci cine a mai pomenit ca părintele să meargă împreună cu feciorii lui alături, ducând în mână o basma de ouă proaspete pe care le dădu învățătorului. Wang Lung rămase sfios în fața ochelarilor lui de aramă,

a hainei negre și lungi cu care era îmbrăcat și a evantaiului uriaș pe care nu-l lăsa din mână nici în timpul iernii, așa că se ploconi în fața lui și-i spuse:

— Iată domnule, ți-am adus acești doi netrebnici feciori ai mei. Cred că ar fi peste putință să le bagi ceva în căpățâna lor de lemn, decât cel mult cu bătaia, așa că dacă vrei să-mi faci pe voie, croiește-i, ca să se deprindă la învățătură.

Cei doi băieți se opriseră și se uitau la copiii de pe lavițele din odaie, iar copiii se uitau la ei.

Întorcându-se singur spre casă, după ce lăsă cei doi feciori ai lui la școală, simți cum pieptul i se umflă de mândrie, căci în toată școala nu văzuse niciun băiat care să se poată asemăna cu feciorii lui, care erau înalți, bine legați și cu obraji arși de soare. Când dădu să iasă pe poarta orașului, se întâlni cu un vecin care tocmai venea de acasă și la întrebarea pusă de omul acesta, îi răspunse:

— Astăzi mă întorc acasă, de la școala unde învață feciorii mei. Apoi văzându-l că se uită la el mirat, adăugă cu prefăcută nepăsare: Nu mai am nevoie de ei la lucrul din țarină, așa că vor putea învăța atâtea semne, câte le încap în piele.

Dar după ce porni din nou la drum, își zise; „Nu m-aș mira deloc, dacă după atâta învățătură cel mai mare dintre feciorii mei va ajunge chiar dregător!”

Din ziua aceea feciorii lui Wang Lung nu se mai numeau „cel mai mare” și „cel mai mic” ci învățătorul le dădu nume de școală, căci bătrânul după ce întrebă de ocupația părinților lor, le alese două nume: pe cel mai mare îl numi Nung En, iar pe cel mai mic Nung Wen și primul cuvânt al acestor nume însemna, că părintele lor și-a câștigat averea din rodul pământului.

Capitolul XVIII

În felul acesta Wang Lung punea temelia trainică averii casei lui, iar când veni și anul al șaptelea, după întoarcerea lor din miazăzi, apele fluviului din miazănoapte se revărsară din albie, din pricina ploilor prea îmbelșugate și a zăpezilor din miazănoapte, unde erau izvoarele, și rupând stăvilarele, se repeziră năprasnice și înecară tot pământul din regiunea aceea. Wang Lung însă nu se sperie. Nu se sperie deși două cincimi din pământul lui era acuma

acoperit de apa care se urcase până la înălțimea umerilor unui om voinic și chiar mai sus decât atâta.

În timpul celor din urmă săptămâni ale primăverii și chiar câteva zile din vară, apa crescuse mereu, până când se așternu ca o mare, frumoasă și nemișcată, pe oglinda căreia, se vedeau tremurând norii călători, luna și sălciile, cu trestii de bambus ale căror mlădițe zvelte erau înecate de apă. Ici-colo se mai vedeau casele de lut, părăsite de stăpânii lor, până când apa le măcina încet din temelii și începeau să se prăbușească, pentru a se întoarce din nou în apa și pământul din care au fost făcute. Așa se prăbușiră toate așezările oamenilor care nu erau durate ca a lui Wang Lung, pe vârful unei coline, iar jur-împrejur colinele acestea se ridicau din apă, întocmai ca niște insule. Oamenii plecau și se întorceau de la oraș cu plutele sau cu bărcile și erau mulți între ei care mureau de foame, cum se întâmpla întotdeauna pe astfel de vremuri.

Wang Lung însă sta liniștit. Negustorii de cereale îi datorau parale și jignițele lui erau pline de recolta celor din urmă doi ani, iar casele lui erau destul de sus, așa că apa era departe și nu le putea ajunge; prin urmare n-avea de ce să se teamă.

Dar de vreme ce partea cea mai mare a pământului său nu se mai putea acuma lucra, începu să trândăvească mai mult decât trândăvisese până acum în toată viața lui și cum pânțelele îi era îngreunat de mâncare bună, după ce dormi până nu mai putu și termină cu tot ce avea de făcut împrejurul casei, începu să se simtă neliniștit. Dar afară de asta mai avea în curte argați, tocmiți cu anul, și ar fi fost prostie din partea lui să lucreze el, iar cei care-i mâncau orezul, să trândăvească, așteptând zi de zi retragerea apelor. Așa că după ce le porunci să înlocuiască stuful acoperișului de la casa cea veche și să cârpească acoperișul de șindrilă al casei noi prin care picura ploaia, după ce reparară sapele și greblele, să scoată plugurile, să dea nutreț vitelor și să vadă de stolurile de rațe care înotau slobode, le porunci să împletească frânghii din fuioarele de cânepă – treburi pe care înainte de asta le făcea el singur, când nu avea ajutoare la lucrul țarinei – văzu că n-are ce face acasă și nu-și mai găsea locul de neastâmpăr.

Bărbatul însă nu este făcut să stea cât e ziua de lungă cu mâinile în brâu și să se uite la apele care i-au înecat țarina, nici să mănânce dintr-odată mai mult decât îi rabdă pânțelele, iar după ce Wang Lung se sătura de somn, ar fi fost zadarnic să mai încerce să doarmă. Casa în care se plimba ca într-o

cușcă, era prea liniștită pentru un bărbat iute de fire, cum era el. Bătrânul slăbise mult, era aproape fără vedere și surzise cu totul, așa că nu mai era nevoie să stea cu el de vorbă, decât cel mult să-l întrebe dacă se simte destul de bine, dacă vrea să mănânce ceva sau să bea un ceai. Wang Lung se simțea nemulțumit, din pricină că părintele său nu mai putea vedea cât este astăzi fiul său de bogat și-l auzea mereu murmurând, când simțea că i-au pus frunzulițe de ceai în castronul cu apă fierbinte; „un castron cu apă caldă ajunge, căci ceaiul este tot atât de prețios ca și argintul”. Ar fi fost peste putință ca bătrânului să-i spună ceva, deoarece uita numaidecât ce-ai vorbit cu el și trăia în lumea lui interioară, iar uneori își închipuia că este din nou tânăr și în plinătatea puterilor, căci nu mai înțelegea decât foarte puțin din tot ce se petrecea în apropierea lui.

Bătrânul și fetița cea mai mare – care nici acum nu scotea nicio vorbă ci sta lângă bunicul ei la soare ceasuri de-a rândul, frământând între degete o fâșie de pânză, împăturind-o și despăturind-o, ca să se uite din nou la ea și să zâmbească – ei doi n-aveau nimic de spus unui bărbat cu stare și în toată puterea, cum era Wang Lung! După ce turna bătrânului său părinte ceaiul în castron și-și trecea mâna peste obrazul fetiței, care se uita la el cu același zâmbet trist ce i se ștergea atât de repede de pe obraz, lăsând-o cu ochi tulburi și fără strălucire, lui nu-i mai rămânea nimic. După ce pleca de lângă ea, rămânea câteva clipe nemișcat, din pricina tristeții cu care o văzuse că se uită la el, apoi se întorcea spre cei doi copii ai lui pe care O-lan î-i născuse în aceeași zi și care acum zburdau veseli prin fața casei.

Dar un bărbat nu se poate mulțumi numai cu nebuniile copiilor mici, deoarece aceștia după câteva clipe de râsete ascuțite și hârjoneli cu părintele lor, începeau din nou să se joace și Wang Lung rămânea iarăși singur, pradă neliniștii care-l chinuia. În astfel de împrejurări i se întâmpla să se uite și la O-lan, soția lui, cum s-ar uita un bărbat la o femeie al cărei trup îl cunoaște în toate amănuntele și s-a săturat de el, alături de care a trăit atât de aproape, încât ar fi peste putință să existe ceva în toată ființa ei ce ar putea să-i fie necunoscut și nici n-ar putea să prezinte sau el să aștepte ceva nou de la ea, după atâția ani de viețuire împreună.

De astă dată i se păru că se uită la O-lan pentru întâia oară în viața lui și începu să-și dea seama că ea era o femeie pe care ar fi fost peste putință să o vezi altfel decât era cu adevărat: o făptură banală și proastă care robotea cât era ziua de lungă, fără să-i pese de felul în care lumea se uită la ea. Văzu

pentru întâia dată că părul soției lui era castaniu și aspru și obrazul ei buclat cu pielea spuzită, era lipsit de expresie, că trupul și membrele ei erau ciolănoase și fără farmec. Sprâncenele ei erau zbârâte și părul i se rărise, buzele ei erau groase, iar mâinile și picioarele mari și neîngrijite. Uitându-se în felul acesta la ea și văzând-o cum n-o văzuse încă niciodată, îi spuse răstit:

— Dacă te-ar vedea cineva acum, și-ar închipui despre tine că ești soția unui om de rând, nu a unui om bogat care trebuie să țină argați, ca să-și poată lucra pământul pe care-l stăpânește.

I se întâmpla pentru întâia dată să-i vorbească despre felul în care o vedea el, așa că femeia se mulțumi să-i răspundă cu același zâmbet domolit și îndurerat de totdeauna. Sta, pe o lăvicioară și cosea cu un ac lung tălpile unui papuc, dar când îl auzi vorbind, rămase cu acul în mână și se uită la el cu gura căscată, așa că i se vedeau dinții înnegriți. Dar numaidecât își dădu seama că el se uitase de astă dată la ea, așa cum se uită bărbatul la o femeie, și pe obrazul ei cu oasele repezite înainte, se văzu o rumeneală ca de flacăra când o auzi că-i răspunde:

— Din ziua când am născut pe aceștia doi din urmă, eu nu mă mai simt bine. Parcă aș avea o copaie de jărat în pânțe.

Băgă de seamă că în simplitatea ei, soția lui își închipuia despre el că vrea să-i facă imputări, din pricină că în cei șapte ani din urmă nu-i mai născuse niciun copil, așa că-i răspunse mult mai aspru decât ar fi dorit:

— Nu s-ar putea să cumperi și tu puțin ulei și să-ți dai pe păr și să-ți faci un halat nou din stofă neagră, cum au celelalte femei de seama ta? Nici papucii cu care ești încălțată nu se potrivesc pentru soția unui om bogat, cum ești tu acum.

Dar femeia nu-i mai răspunse nimic ci se uită la el umilă și, fără să știe ce face, își duse picioarele unul după altul și le ascunse sub lăvicioara pe care era așezată. Dar cu toate că în sufletul său se simțea rușinat de vorbele pe care le spusese acestei femei, care de ani de zile îl urmase în toate părțile, ca un câine credincios, și-și aducea aminte că pe vremea când era sărac, femeia aceasta se ridica chiar a doua zi din patul lăuziei și venea ca să-l ajute la lucrul câmpului, îi era totuși peste putință să-și stăpânească nemulțumirea ce o simțea cum se îngrămădește în sufletul său, și continuă fără cruțare, chiar împotriva dorinței lui:

— M-am trudit din greu și am făcut avere, așa că aş vrea ca soția mea să nu arate ca o bădărană. Pe urmă picioarele acestea ale tale...

Se opri. Începu să-și dea seama că vorbele lui sunt îngrozitoare, dar mai îngrozitoare decât orice, erau picioarele ei încălțate în papucii hăbuciți de pânză și se uită la picioarele ei înfuriat, așa că femeia și le retrase și mai adânc sub laviță. Pe urmă îndrăzni să-i spună în șoaptă:

— Maică-mea m-a vândut de mică, așa că nu a mai putut să mi le lege. Dar eu voi lega picioarele fetei noastre – ale fetei cele mici, le voi lega.

El însă îi întoarse spatele, căci se simțea rușinat din pricina supărării lui neașteptate și era supărat văzând-o că ea nu-i răspunde cu supărare, ci se uită la el speriată. Își îmbracă halatul cel negru nou și strigă încruntat:

— Mă duc la ceainărie, să văd poate mai aflu ceva noutăți. În casa mea ar fi peste puțină să văd altceva decât netoți, un moșneag neputincios și doi copii.

În timp ce se îndrepta spre oraș, supărarea lui începu să clocotească și mai întârâtată, deoarece își aduse aminte că ar fi fost peste puțină ca vreodată să poată cumpăra tot pământul pe care-l avea acum, dacă n-ar fi fost O-lan care luase odoarele acelea din casa bogatului și dacă ea nu i le-ar fi dat lui, când i-a poruncit. Dar când își aduse aminte de toate acestea, se supără și mai rău și-și zise, ca pentru a răspunde revoltei din sufletul său: „Așa o fi, dar vezi că nici ea nu a știut atunci ce face. Le-a luat pentru că le-a văzut strălucind, întocmai cum un copil ar băga mâna într-un borcan cu bomboane roșii și verzi, și le-ar fi purtat toată viața în sân, dacă se întâmpla să nu dau eu de urma lor”.

Se întrebă oare mai poartă și astăzi cele două mărgăritare în sân. Dar de unde înainte de asta se gândea cu plăcere și încerca să-și închipuie cum arată sânii soției lui, de astă dată îi fu silă să se gândească la așa ceva, deoarece din pricina copiilor, sânii ei se fleșcăiseră și-i atârnavă pe piept, fără niciun fel de farmec, așa că mărgăritarele între sânii ei i se părea faptă prostească și lipsită de cumpăt.

Dar toate aceste amănunte ar fi fost lucru de nimic, dacă s-ar fi întâmplat ca Wang Lung să fie și astăzi om sărac, sau dacă țarinile lui n-ar fi fost înecate de ape. Dar acum el avea bani, în pereții casei lui avea argint ascuns și tot așa sub o scândură din dușumelele casei lui cele noi, avea ascuns, un săculeț cu arginți; într-o cârpă din lada așezată în odaia în care dormea împreună cu soția sa, avea legat un maldăr de argint; în saltelele pe

care dormeau și în rogojina din fața patului, cususeră bani de argint și chimirul cu care era încins, plesnea de banii de care nu ducea lipsă niciodată. Prin urmare astăzi în loc să i se mai pară că argintul cheltuit este întocmai ca sângele ce i se scurge dintr-o rană, când punea mâna pe el, i se părea că-i arde degetele și căuta să-l cheltuiască mai pe una mai pe alta, așa că nu mai ținea socoteală de cheltuielile ce le făcea, ci se gândea la tot ce ar putea face, pentru ca să se poată bucura cât mai mult de zilele bărbăției lui.

Astăzi nimic nu i se părea atât de bun, ca înainte de asta. Ceainăria în care până acuma intrase cu sfială, căci știa că el nu este altceva decât un biet om de la țară, acum i se părea murdară și nevrednică de un om ca el. Pe vremuri nimeni nu-l cunoștea în această ceainărie, iar băieții de serviciu se purtau necuviincios cu el; dar astăzi, când intra, vedea că oamenii încep să-și dea cu coatele și-i auzea spunându-și în șoaptă:

— Io-te c-a intrat Wang, cel din satul Wang, țăranul care a cumpărat pământul familiei Hwang, în anul de foamete, când a murit Stăpânul cel Bătrân al acestei case. Acum e om bogat.

Auzindu-i ce vorbesc, Wang Lung se așeza la masă, prefăcându-se nepăsător, dar inima îi sălta de mulțumire când se gândea, cât de departe ajunsese. Dar astăzi când avusese schimbul de vorbe cu soția lui, nu-i mai făcu plăcere nici respectul cu care văzu că-l primește lumea și după ce se așeză la masă începuse să-și bea întunecat ceaiul, zicându-și că în lumea aceasta nimic nu se poate să fie atât de bun, cum și-a închipuit el. Pe urmă cu totul pe neașteptate se gândi la sine însuși: „Dar de ce vin eu să-mi beau ceaiul aici, în prăvălia aceasta al cărei stăpân este un bărbat sașiu care câștigă mult mai puțin decât câștigă un argat de la curtea mea; tocmai eu care sunt om cu stare și am doi feciori cărturari?

Sări în picioare și aruncând banul pe masă, ieși din ceainărie, înainte ca cineva să-i mai poată spune vreo vorbă. Începu să rătăcească în lungul străzilor orașului, fără să știe nici el însuși ce urmărește. Trecând pe lângă șatra unui povestitor, se așeză și el pe capătul unei lavițe pline de oameni și ascultă balada pe care o recita omul acesta, din viața de demult a celor Trei Domnii, când războinicii erau bărbați viteji și plini de vicleșuguri. Dar și aci se simți neliniștit și ar fi fost peste putință să-l prindă vraja baladei pe care o asculta, cum prinsese pe ceilalți ascultători, iar gongul pe care-l bătea povestitorul, începuse să-l plectisească, așa că se ridică de pe laviță și porni din nou.

În oraș se găsea și o ceainărie nouă pe care o deschiseseră de curând niște oameni din miazăzi care se pricepeau la astfel de treburi. Wang Lung trecuse în câteva rânduri prin fața acestui local, dar se cutremurase gândindu-se la bănetul ce se cheltuia aici, la mesele de joc, în desfrâu și cu femei stricate. Dar astăzi, chinuit de neliniștea pricinuită de trândăvie și ca să-și amuțească muștrările ce le simțea în adâncul sufletului său, din pricină că fusese nedrept față de soția lui, porni de-a dreptul spre localul acesta. Din cauza neliniștii ce clocotea într-însul, simțea nevoia să vadă și să audă ceva cu totul nou. Trecu pragul ceainăriei și se pomeni într-o sală strălucitoare, plină de mese și cu obloanele deschise în partea dinspre stradă, dar deși părea îndrăzneț în mișcări, căută să fie și mai îndrăzneț decât era cu adevărat, căci în inima lui se simțea cutremurat de sfială, când își aducea aminte că abia acum câțiva ani el nu era altceva decât un biet plugar, a cărui întreagă avere nu întrecea un ban de argint sau cel mult doi, un om de la țară care ținuse de coarnele plugului și trăsesese chiar la o ricșă pe străzile unui oraș din miazăzi.

La început nu scoase nicio vorbă în ceainăria aceasta mare, ci-și plăti ceaiul fără să zică nimic și începu să-l bea, uitându-se mirat împrejurul său. Ceainăria aceasta avea o sală uriașă, cu tavanul aurit, proptit pe coloane, iar pe pereți atârnavă suluri de mătase albă, zugrăvite cu chipuri de femei. Wang Lung începu să se uite la femeile acestea pe furiș și cu toată băgarea de seamă, dar se părea că toate trebuie să fie făpturi de vis.

În prima zi când intră în localul acesta, se uită la chipurile femeilor și după ce-și bău ceaiul, plecă.

Dar în fiecare zi, câtă vreme țarinile lui fură acoperite de apă, veni în localul acesta unde își cumpăra câte un castron de ceai și în timp ce-l bea, se uita la chipurile acestor femei frumoase, și în fiecare zi întârzia tot mai mult, căci n-avea nimic de făcut nici în țarină și nici acasă. În felul acesta ar fi putut intra multe zile la rând în local, fără să-l bage nimeni în seamă, căci cu tot argintul său ascuns în secrete locuri, el era singurul care intra în localul acesta îmbrăcat în haine de pânză, în loc de mătase și mai purta coada pe spate, așa cum nu se mai obișnuia între oamenii de la oraș. Dar într-o seară, cum sta așa și-și bea ceaiul la o masă din fundul localului, văzu pe cineva coborând scara îngustă care ducea de la poala peretelui din fundul sălii, spre catul de sus al casei.

În tot orașul clădirea aceasta era singura cu două caturi, afară de Pagoda de la Apus care avea cinci caturi și era în fața porții din cealaltă parte a orașului. Dar pagoda aceasta se îngusta cu fiecare cat așezat deasupra, pe când catul de sus al ceainăriei era de formă pătrată și tot atât de mare ca și sala de jos. Seara, prin ferestrele deschise ale catului de sus, se auzeau în stradă cântece domoale de femei și râsete stăpânite, petrecute de melodia alăutelor pe care mâinile delicate ale femeilor le ciupeau de strune. Cântecele se auzeau din stradă, mai ales după ce trecea miezul nopții, cu toate că din locul unde era așezat Wang Lung acum, nu se putea auzi nimic, deoarece totul era amuțit de țâcănitul zarurilor și al pietrelor de domino aruncate pe mese, sau de glasurile oamenilor care discutau, sorbindu-și ceaiul.

Astfel în seara aceasta Wang Lung nu auzi scârțâitul treptelor scării din dosul lui și încredințat că în localul acesta nu se poate să-l cunoască cineva, tresări speriat, când simți că cineva îi pune mâna pe umăr. Când ridică ochii, în fața lui văzu chipul prelung al unei femei frumoase care nu era altcineva decât Cucu, femeia în mâinile căreia lăsase odoarele, în ziua când cumpăraseră pământul, aceeași femeie care apucase pe Bătrânul Stăpân de mâna tremurândă, ca să-l ajute să pună pecetea pe actele de vânzare, acolo unde trebuia. Când îl văzu, femeia începu să râdă, pe urmă râsul ei ascuțit se stinse în șoaptă:

— Ia le uită, Wang Lung, plugarul! zise ea stăruind cu voită răutate asupra cuvântului plugar. Cine ar fi crezut că te voi putea întâlni tocmai aici!

Wang Lung se simți îndemnat să dovedească acestei femei cu orice preț, că el nu este numai decît un simplu om de la țară, de aceea începu să râdă și-i răspunse cu glasul mai ridicat decît ar fi trebuit:

— Cum adică, poate crezi că banii mei nu sunt tot atât de buni pentru a fi cheltuiți, ca ai oricărui? Ori, nu se întâmpla ca mie să-mi lipsească așa ceva, tocmai acum. Am avut mult noroc în viața mea și am strâns avere frumoasă.

La aceste cuvinte Cucu se opri în fața mesei lui și ochii ei prelungi luciră ca ai unui șarpe, iar glasul îi deveni catifelat, ca mirul scurs dintr-un ulcior.

— Îmi închipui că asta o știe toată lumea! Dar unde crezi că și-ar putea cheltui un bărbat argintul ce-i prisosește, decît cel mult într-un local ca acesta, unde vin oameni bogați și tineri, ca să se ospăteze și să se desfete, în

dragă inimă? Nu se mai găsește nicăieri un vin ca cel pe care-l avem noi – ia spune Wang Lung, l-ai gustat vreodată?

— Până acum n-am băut decât ceai, răspunse Wang Lung și se simți puțin rușinat. N-am pus încă gura pe vin și nici mâna pe zaruri.

— Ceai! se miră femeia și începu să râdă ascuțit. Bine, dar avem vin de oase de tigru și vin din roua zorilor, vinuri parfumate de orez – ce te face să bei ceai?

Iar când văzu pe Wang Lung că pleacă bărbia în piept, adăugă cu glasul domol și plin de ispite:

— Cred că nici nu te-ai uitat la nimic împrejurul dumitale, nu-i așa? N-ai strâns nicio mână mică și parfumată și nici n-ai simțit pe obrazul dumitale obrazul catifelat îl unei fete?

Wang Lung plecă fruntea și mai jos și simți că i-a năvălit sângele în obraz, ca și când lumea dimprejurul lor s-ar fi uitat la el în bătaie de joc și ar fi ascultat la ce spune femeia. Dar când îndrăzni să ridice din nou privirea, constată că nimeni nu le dă nicio atenție și țacănitul zarurilor porni din nou, așa că îndrăzni să îngâne:

— Nu... nu m-am gândit până acum la așa ceva... am luat numai ceai...

Femeia începu să râdă din nou, apoi îi făcu semn spre sulurile de mătase zugrăvită și spuse:

— Uite-le colo, acestea sunt portretele lor. Alege-ți pe cea care vrei să o vezi și pune banul de argint aici în palmă, ca să ți-o aduc numaidecât.

— Cele de colo? întrebă Wang Lung mirat. Eu credeam că acestea sunt chipurile unor femei de care nu se găsesc decât în vis; chipuri de zeițe din munții Kwen Lwen, despre care vorbesc cei care cântă balade în piețe.

— Adevărat este că sunt femei de vis, încuviință Cucu înveselită, dar visurile acestea pot deveni aieveja, în schimbul a câțiva bani de argint. Pe urmă făcu semn oamenilor de serviciu care stăteau în apropiere și dădu din cap spre Wang Lung, ca și când ar fi fost unul despre care ar fi spus: „Acesta este un bătăran de la țară!”

Wang Lung însă începu să se uite la chipurile zugrăvite pe sulurile de mătase, cu alți ochi decât până acuma. Vasăzică dincolo de scara aceea îngustă, care ducea la catul de sus, femeile acestea trăiau în carne și oase, și la ele se duceau bărbații – altfel de bărbați decât era el însuși, dar în orice caz tot bărbați erau și aceștia. De, dacă s-ar întâmpla ca el să nu fie cel care era – un om cumsecade și muncitor care avea o nevastă și feciori – care

femeie... să zicem că l-ar întreba cineva ca pe un copil, să-și aleagă o jucărie, pe care ar alege-o dintre chipurile acestea? Se uită la fiecare chip cu toată băgarea de seamă și îndelung, ca și când ar fi fost aievea. Până acuma toate i se păruseră la fel de frumoase, înainte de a se gândi să-și aleagă și el una. Dar acuma vedea limpede că sunt unele mai frumoase decât altele, așa că alese trei care erau mai frumoase și din acestea trei, alese din nou pe cea mai frumoasă, o făptură mică și zveltă, cu un trup ca o nuia de bambus, cu un obrăzor ca de pisicuță și o mână mică, încleștată pe lujerul unei flori de lotus, o mână tot atât de delicată ca și ramura unei frunze de ferigă, înainte de a fi bătută de arșiță.

Se uită la ea îndelung și uitându-se, simți cum îi zvâcnește sângele în vine, parcă ar fi fost aprins de o bătură fermecată.

— Este ca floarea de pe ramurile unui gutui, zise el cu glas tare, dar auzindu-și cuvintele, se sperie și-i fu rușine, așa că se ridică de la masă și punând banul pentru ceai, ieși în strada care acuma era întunecată și plecă spre casă.

Dar în largul câmpului și pe deasupra apei văzu cum tremura lumina de lună, un vâl ușor de ceață ca argintul, iar în trupul lui simți, cum sângele zvâcnește pe ascuns fierbinte și grăbit.

Capitolul XIX

Dacă s-ar fi întâmplat ca acuma apele să se fi retras, de pe pământul lui Wang Lung, lăsând țarina umedă și păclită de negura ridicată de dogoarea razelor de soare, așa, ca după câteva zile să fie tocmai potrivită pentru arat... grăpat și semănat, el nu s-ar mai fi întors niciodată pe la ceainăria cea mare. Tot așa, dacă i s-ar fi îmbolnăvit un copil sau bătrânul său părinte s-ar fi mutat dintre vii, Wang Lung ar fi fost preocupat de alte griji și ar fi uitai de obrazul acela mic pe care-l văzuse zugrăvit pe sulul de mătase și de trupul zvelt ca o trestie de bambus al femeii.

Dar afară de vântul căldicel care începea să adie pe înserat, oglinda apei sta nepăsătoare și nemișcată, bătrânul moțăia la soare, cei doi feciori ai lui plecau de acasă în zori și se întorceau de la școală pe înserat, așa că Wang Lung alerga neliniștit prin casă, ferindu-se de ochii lui O-lan care se uita la el mâhnită, văzându-l că nu-și mai găsește astâmpăr și că se așază pe câte un colț de scaun, ca să se ridice numaidecât și nici nu gustă ceaiul pe care i

l-a pregătit și nu fumează luleaua, pe care i-a aprins-o. La sfârșitul unei zile lungi, din a șaptea lună, o zi care i se păru mai lungă decât toate celelalte, când înserarea coborâse plină de miresme și șopote ridicate din largul apelor moarte, el se opri în pragul casei sale, apoi se întoarse în loc și fără să mai zică nimic, intră în odaie și după ce se îmbracă în halatul cel nou și lucitor pe care i-l făcuse O-lan să-l poarte numai în zile de sărbători, plecă de acasă, apucând pe poteca din marginea apei și o luă de-a lungul țărinei. Gând ajuns la poarta întunecată a orașului, trecu fără să se mai oprească și porni în lungul străzilor care-l duceau spre localul cel nou al ceainăriei.

În sala cea mare aprinseseră toate luminile; din tavan atârnavă lămpi de petrol din acelea care se găsesc numai în orașele străine de pe litoral, și la mese erau adunați bărbați care beau și stăteau de vorbă, cu hainele descinse, pentru a se răcori în adierea vântului de seară, și în toate părțile se auzeau fășâind evantaie și gălgâitul râsetelor ce năpădeau în stradă. Toată mulțumirea pe care o gustase Wang Lung până acum, muncindu-și țarina acasă, era îngămădită între cei patru pereți ai sălii acesteia unde se adunau bărbații ca să stea de vorbă, să râdă, să joace, dar fără să se gândească vreodată și la muncă.

În fața intrării Wang Lung fu cuprins de sfială și se opri în pragul ceainăriei, învelit în lumina ce năpădea pe ușile deschise. Poate oprindu-se aici, ar fi întârziat câteva clipe și ar fi pornit din nou la drum, deoarece se simțea speriat în inima lui și lipsit de îndrăzneală, cu toate că sângele îi vâjâia năvalnic prin trup, dar din umbra peretelui văzu că se desprinde o femeie care se apropie de el și femeia asta era Cucu. Nu știa cine este, dar văzând că în fața localului s-a oprit un bărbat, se apropie de el, căci meseria ei era să momească bărbații pentru femeile din local. Când îl recunoscu, ridică din umeri și exclamă:

— Aa, e plugarul!

Vorbele ei pline de batjocură înțepară pe Wang ca un vârful de cuțit și supărarea neașteptată ce puse imediat stăpânire pe el, îi dădu îndrăzneala, care altfel i-ar fi lipsit, așa că-i răspunse:

— Și dacă sunt plugar, asta înseamnă că eu nu pot intra în localul acesta și nu pot face și eu ceea ce fac și ceilalți bărbați?

Femeia dădu din nou din umeri și-i răspunse râzând:

— Dacă ai și dumneata arginții pe care-i au ceilalți, poți face tot ce fac ei.

Ar fi avut poftă să-i dovedească numaidecât că el e destul de puternic și de bogat, pentru a face tot ce pofteste, tocmai de aceea băgă mâna în brâu și scoase un pumn de arginți, apoi o întreabă:

— Ce zici, ajunge sau n-ajunge?

Femeia holbă ochii la arginții din palma lui și se grăbi să-i răspundă:

— Intră și spune-mi pe care o dorești!

Dar fără să-și dea seama de ce face, Wang, Lung îngână:

— De, nici eu nu prea știu dacă doresc vreuna dintre ele. Dar în aceeași clipă simți cum dorința căreia nu i se mai putea împotrivi, începe să pună stăpânire pe el și adăugă: Pe cea mică – cea cu bărbia ascuțită și obrăjorul mic, un obrăjor alb și rumen, ca floarea de gutui cea care ține în mână un boboc de floare de lotus.

Femeia dădu din cap, fără să mai zică nimic, apoi îi făcu semn și intră în local, făcându-și loc printre mese, iar Wang Lung o urmă la oarecare depărtare. La început i se păru că toți cei din local au ridicat capul și se uită după el, dar după ce mai prinse puțină inimă, și se uită împrejurul său, văzu că nimeni nu-i dă nicio atenție, afară de unul care strigă: „Cum adică, este atât de târziu încât se pot vizita femeile?”, iar un altul îi răspunse: „Iată unul care pesemne este prea grăbit, ca să mai poată aștepta”.

În timpul acesta ei ajunseseră la scara îngustă ce ducea spre catul de sus și Wang Lung începu să urce cu greutate, deoarece i se întâmpla întâia dată în viața lui să urce scara din interiorul unei case. Dar după ce ajunseră sus, văzu că încăperea era ca și o casă de lut, doar că i se păru foarte sus, când trecu prin fața unei ferești și se uită la cer. Femeia mergea înaintea lui, trecând printr-o sală întunecată și strigă pe neașteptate:

— Iată, v-am adus cel dintâi bărbat din seara aceasta!

Cât ai clipi în lungul pereților sălii se deschiseseră ușile camerelor și în lumina ce năpădi dinăuntru apărură capetele fetelor, întocmai ca bobocii de floare în lumina de soare. Dar Cucu nu pregetă să le spună cu răutate:

— Nu, nu pe tine... nici pe tine... pe niciuna nu vă caută nimeni! Bărbatul acesta a venit pentru mititica aceea cu obrazul rumen din Soochow... pentru Lotus!

Sala se înfioră de chicotitul stăpânit al fetelor care începură să râdă batjocoritoare, iar una dintre fete, cu obrazul ca o floare de rodie, strigă în gura mare:

— Pe acesta îl las bucuroasă lui Lotus – căci văd că miroase a pământ și a usturoi!

Wang Lung o auzi, dar nu crezu de cuviință să-i răspundă, cu toate că vorbele ei îl usturau ca o tăietură de cuțit, dar se temea că fata o fi având dreptate și el arăta ceea ce este cu adevărat, un simplu plugar. Totuși își continuă drumul cu mândrie, aducându-și aminte de arginții din chimir, iar după ce mai merse o bucată, femeia se opri în fața unei uși închise unde bătu cu latul palmei și intra, fără să mai aștepte răspuns, apoi se pomeni în fața unei fete zvelte ca o nuia, care sta pe patul acoperit de o învelitoare roșie, înflorată.

Dacă s-ar fi întâmplat să-i spună cineva, că în lume se găsesc și mâini atât de mici ca acestea, nu l-ar fi crezut: mâini atât de mici, cu oase atât de fine și degete atât de ascuțite, cu unghii lungi, vopsite în roșu întunecat, ca mugurii florilor de lotus. Tot așa dacă i-ar fi spus că ar putea să fie picioare atât de mici, încălțate în papuci roșii de mătase care nu erau mai lungi decât degetul mijlociu al unui bărbat, picioare care se leagănă alintate, ca ale unui copilăș pe marginea patului – ar fi fost peste putință să creadă, că se poate și așa ceva.

Se așeză țeapăn pe marginea patului alături de ea, apoi o privi de aproape și băgă de seamă că era întocmai cum o văzuse în portretul din sala de jos, așa că ar fi fost peste putință să nu o recunoască, dacă ar fi văzut-o în altă parte. Dar mai mult decât orice din toată ființa ei, mâinile semănau cu portretul, niște mâini mlădii și fine, albe ca laptele. Fata sta cu mâinile împreunate în poala rochiei de mătase roșie, dar el nici prin vis nu ar fi putut îndrăzni să-și închipuie, că astfel de mâini ar putea fi atinse de o mână străină.

Se uită la ea, cum se uitase și la portretul ei și văzu că trupul ei strâns în rochia de mătase roșie, era tot atât de subțire și de fragil ca și o mlădiță de bambus; îi văzu obrazul frumos și ascuțit, pe deasupra gulerului alb de blană; ochii rotunzi de forma migdalelor, așa că acum reuși să înțeleagă și el, ce spuneau rapsozii când cântau baladele frumuseților de altădată, femei cu ochii de forma migdalelor. În clipa aceasta i se părea că femeia din fața lui nu este o făptură în carne și oase, ci numai chipul zugrăvit al unei femei.

Fata ridică mâna delicată și mică, și i-o puse pe umăr apoi coborî încet în lungul brațului, atât de încet, încât părea o nălucire. Dar deși nu simțise niciodată o apropiere atât de delicată și de ușoară, deși i-ar fi părut peste

putință să fie aievea, dacă nu i-ar fi văzut mâna cum coboară pe brațul său, se uita la mâna ei mică și i se părea că pe urmele lăsate de ea, se aprind limbi de flacără care-i pătrund în carne; urmări cu privirea această mână, până când ajunse la marginea mânecii hainei, apoi o simți că se oprește sfioasă pe încheietura mâinii lui și se cuibărește supusă în palma bătucită și arsă de soare, începu să tremure din tot trupul, fără să știe ce se întâmplă cu el.

Apoi îi auzi râsul, un râs repede, ușor și limpede, întocmai ca sunetul unor clopoței de argint legănați de vânt în turnul unei pagode și un glas sfios, cutremurat de veselia râsului, îi înfioră auzul:

— O, tu bărbat voinic, cât ești de nepriceput! Vrei să stăm toată noaptea așa pe marginea patului și să te uiți la mine?

Îi apucă mâna în palmele amândouă, dar cu multă băgare de seamă, căci mâna ei i se părea ca o frunză delicată și fragilă, o frunză fierbinte și zvântată, apoi o privi rugător și-i spuse:

— Eu nu mă pricep la nimic – învață-mă ce trebuie să fac!

Și fata așa făcu.

Wang Lung începu să bolească, de boală mai grea decât ar fi în stare să bolească un bărbat. Până acuma suferise în timpul muncilor grele, prăjit de arșița soarelui, bătut de vânturile tăioase și înghețate, pornite din adâncul deșerturilor, suferise de foame în timpul cât țarina lui nu vruse să rodească, și suferise chinurile deznădejdi în timpul cât se trudise, fără ca în calea lui să răsară vreo rază de lumină, în orașul acela din miazăzi. Dar până acum nu suferise niciodată atât de cumplit, cât suferea astăzi din pricina mâinii acestei fete cu trupul ca o nuia.

Se ducea în fiecare zi la ceainărie; în fiecare seară aștepta, până când fata îl putea primi și în fiecare noapte intra la ea. În fiecare noapte intra în odaia ei și de fiecare dată devenea același om sfios de la țară, care nu știa cum trebuie să se poarte de față cu o femeie, ci sta tremurând în apropierea ușii, sau se așeza lângă ea pe marginea patului așteptând semnalul râsului ei, ca apoi să se apropie de ea înfrigurat și chinuit de foamea trupului, urmărindu-i fiecare mișcare, până când își desfășura toată ispita farmecelor, întocmai ca o floare care-și desface petalele și așteaptă să o rupi de pe tulpină, ca apoi să-l primească în brațele ei.

Dar cu toate acestea nu se putea sătura niciodată de ea, căci pleca de lângă ea întotdeauna înfrigurat și însetat, chiar atunci când o lăsa supusă dorințelor lui. Când își adusese pe O-lan în casă, apropierea ei fusese desfătare pentru trupul lui și se repezise la ea cu lăcomia caracteristică fiarei care și-a găsit perechea; o primea și o lua mulțumit, ca apoi s-o uite și să-și poată vedea împăcat de treburile lui. Dar în dragostea lui de acum, pentru fata aceasta, nu găsea aceeași mulțumire și nici în trupul lui nu zvâcnea aceeași vigoare bărbătească, după nopțile petrecute în așternutul ei. Noaptea, după ce fata se sătura de el și-i puneă mâinile delicate pe umeri împingându-l șireată și cu putere spre ușă, iar arginții lui din chimir se mutau în sânul ei, Wang Lung pleca tot atât de flămând, pe cât venise. Se simțea întocmai ca cel care moare de sete și bea din apa sărată a mării, dar deși bea apă, aceasta nu-i astâmpără setea, ci i-o stârnește și mai arzătoare în toată ființa, până când moare înnebunit, tocmai din pricină că a băut din această apă. Intra la ea și femeia i se supunea dorințelor trupului, dar acestea nu erau niciodată mulțumite, și în fiecare zori pleca de lângă ea, încins de para dorințelor neogoite.

Cât dură arșița verii ce urmă după aceea, Wang Lung se zvârcoli chinuit de dragostea lui pentru fată aceasta. Nu știa nimic despre ea, nici de unde venise, nici cine este. Când erau împreună, numai rareori se întâmpla să scoată și el câte o vorbă, și nu asculta aproape deloc la vorbele ei care picurau nestăvilite și ușoare, întrerupte din când în când de râsul cristalin, ca al unui copil. Se mulțumea să-i examineze obrazul, mâinile și mișcările trupului, privirile ochilor mari și dragi, pândindu-i poruncile. Nu se putea sătura niciodată de ea și se întorcea acasă în fiecare zori, năucit și neîmpăcat.

Zilele păreau că nu se mai sfârșesc. Nu mai dormea nici în patul lui din odaie, spunând că în casă e prea cald, ci-și lua o rogojină și o întindea sub trestile de bambus, ca să adoarmă zbuciumat, stând mai mult treaz și urmărind tremurul frunzelor subțiri de trestie, cu pieptul cutremurat de un zbucium dureros și neînțeleș.

Dacă se întâmplă ca cineva să se apropie de el, soția lui sau copiii, ori venea Ching, ca să-i spună: „Apele încep să se retragă din largul câmpurilor și în curând va trebui să ne gândim la semănat!” Wang se răstema la el: „De ce nu mă lăsați în pace?”.

În tot timpul acesta își simțea inima gata să-i plesnească, de zbuciumul dorințelor pe care fata aceasta nu i le putea domoli.

Astfel treceau zilele una după alta, iar el și le petrecea în așteptare ca să se facă seară cât mai repede; se ferea să întâlnească în calea lui chipul trist al lui O-lan sau al copiilor care se opreau speriați din jocurile lor, când îl simțeau că se apropie, și nu se uita nici la tatăl său care-l iscodea cu ochii stinși, întrebându-l:

— Ce este boala aceasta care te face să te frământă fără încetare și să arăți pământiu la față?

Dar după ce se făcea noapte, ajungea din nou jucărie în mâna fetei acesteia pe care o chema Lotus. Când o văzu că râde de coada pe care el o purta pe spate, deși toată ziua nu făcea altceva decât și-o pieptăna și și-o împletea, și o auzi spunând: „Bărbații din partea de miazăzi nu poartă astfel de cozi de maimuță!” se duse fără să crâcnească și și-o tăie, deși până acum nu reușise nimeni, nici cu gluma nici cu batjocura, să-l facă să și-o taie. Când îl văzu O-lan ce a făcut, țipă îngrozită:

— Ți-ai tăiat firul vieții!

Dar Wang zbieră la ea:

— Dar ce-ai pofti; să rămân toată viața un caraghios, până la adânci bătrânețe? Astăzi toți oamenii tineri de la oraș, poartă părul tăiat.

Totuși în inima lui se simțea înspăimântat de ceea ce făcuse, dar ar fi fost gata să-și taie chiar firul vieții, dacă i-ar fi poruncit sau așa ar fi dorit Lotus, deoarece fata aceasta avea toate farmecele frumuseții ce ar fi putut să-i treacă lui prin minte, că un bărbat le-ar dori la o femeie.

Trupul lui sănătos și de culoare întunecată, pe care înainte de asta nu-l spăla decât rareori, lăsându-l să fie scăldat de sudoarea curată a trudei lui în largul țarinei, începu, acum să și-l cerceteze în toate amănuntele, parcă ar fi fost trupul unui om străin, și se spăla în fiecare zi, așa că femeia îi spuse speriată:

— Cu atâta spălat să știi că vei muri!

Își cumpără din oraș o bucată trandafirie și bine mirositoare de săpun, din acele ce se întrebuințează în țări străine, și cu acesta își freca trupul, dar pentru nimic în lume nu ar mai fi mâncat acum un cățel de usturoi, deși înainte de asta îi plăcuse, ca nu cumva Lotus să-i simtă mirosul.

Și nimeni din casa lui nu putea pricepe care să fie pricina purtării lui de acum.

Cumpără, de asemenea și material pentru îmbrăcăminte, și cu toate că până acum hainele i le făcuse întotdeauna O-lan, care i le tăia destul de largi și de lungi pentru măsura lui, cosându-le cu îngrijire, ca să nu se desfacă, acum nu-i mai plăceau hainele croite și cusute de ea, ci se duse la un croitor din oraș care să-i facă haine ca pentru orășeni, din mătase cenușie, făcută anume pe mărimea lui și pe deasupra un ilic fără mâneci, din mătase neagră. Își cumpără de asemenea prima pereche de încălțăminte care nu era făcută de soția lui, o pereche de papuci de catifea neagră, așa purta Stăpânul Casei Hwang în ziua aceea când îl văzuse, târșindu-și papucii prin curte.

Dar la început îi fu rușine să se îmbrace în hainele acestea frumoase, de față cu O-lan și copiii săi. Le împături cu grijă în hârtie cafenie cerată și le lăsă în grija unui băiat de la ceainărie, care pentru o sumă neînsemnată de bani, îi da drumul într-o odăiță lateralnică unde le îmbrăca, înainte de a se urca seara, la catul de sus. Afară de asta își mai cumpără și un inel de argint, suflat cu aur, pe care-l purta în deget, iar după ce părul îi mai crescuse în partea unde până acum îl purtase ras, începu să și-l netezească cu un ulei parfumat, dintr-o sticlă pentru care dăduse un ban întreg de argint.

O-lan se uita la el mirată și îi era peste putință să înțeleagă purtările lui, dar într-o zi după ce se uită îndelung la el, în timpul cât își mâncau orezul de amiază, îi spuse îngândurată:

— Este ceva în purtările tale de acum, care-mi aduce aminte de tinerii stăpâni din Casa cea Mare.

Când o auzi, Wang Lung începu să râdă cu poftă și răspunse:

— Cum adică, trebuie să umblu și acum ca un argat, deși avem de ajuns, ca să putem trăi și ne mai și rămâne?

Dar în inima lui se simți foarte mulțumit de cuvintele ei și în ziua aceea se purtă față de ea atât de blând, cum nu se mai purtase de multe zile.

Acum banii, arginții prețioși, începură să treacă gărlă prin mâna lui. Nu era vorba numai de prețul ce trebuia să-l plătească pentru ceasurile petrecute împreună cu fata, dar mai erau și poftele ei care trebuiau mulțumite. Fata începea să ofteze și să gângurească, de parcă tot sufletul ei s-ar fi zbuciumat de patima dorințelor:

— Vai de mine... vai de mine!

Iar când el îi răspundea în șoaptă, căci acum se obișnuise să vorbească de față cu ea: „Ce s-a întâmplat sufletelule?” fata îi răspundea: „Astăzi n-am avut parte de mulțumire, deoarece Jad Negru, care stă ușă în ușă cu mine,

are un drăguț care i-a adus un ac de aur cu care să-și prindă părul, iar eu nu am decât acest vechi ac pe care-l port mereu de când mă știu”.

Pentru nimic în lume n-ar fi putut să facă altceva, decât cel mult să întindă mâna și să-i ferească șuvița de păr lucios de pe tâmpile, ca să-i poată vedea urechile trandafirii și să murmure mulțumit:

— Voi cumpăra și eu un ac de aur, pentru ca odorașul meu să aibă cu ce-și prinde părul.

Cuvintele acestea de dragoste îl învățase chiar ea să le spună, cum ar fi învățat un copil mic să vorbească.

Îi învățase să i le spună când erau împreună, iar el nu se mai sătura să i le repete, deși toată viața lui de până acum nu vorbise altceva, decât despre semănat și treierat, despre arșiță și despre ploi.

Astfel argintul din ascunzătoarea din perete și cel din sac începu să se irosească, iar O-lan căreia pe vremuri nu i-ar fi fost deloc greu să-l întrebe: „De ce scoți argintul din ascunzătoare?”, acum nu-i mai spunea nimic, ci se uita la el chinuită de deznădejde, căci știa limpede că el trăiește acum o viață cu totul deosebită de a ei și străină chiar de țarina lor, dar nu putea bănuî ce fel de viață este aceasta. Se și temea de el, din ziua când văzuse limpede că părul ei nu este frumos și ea însăși este lipsită de farmec, din ziua când constatasese că picioarele ei sunt mari, începuse să se teamă de supărarea lui și nu îndrăznea să-l întrebe nimic, deoarece de atunci se aprindea foarte ușor, când o vedea în fața lui.

Dar veni și ziua când, întorcându-se acasă, în lungul țarinei lui, se apropie de ea, tocmai atunci când spăla rufe la iaz. Se opri în apropierea ei și o vreme nu zise nimic dar numaidecât se răsti la ea, din pricină că-i era rușine de vorbele ce avea de gând să i le spună, deși în sufletul său nu voia să recunoască această rușine:

— Unde sunt mărgăritarele pe care le aveai la tine ?

Femeia ridică ochii și se uită la el sfioasă, din marginea iazului unde bătea rufe cu maiul pe o lespede de piatră.

— Mărgăritarele? Sunt la mine.

Fără să se uite la ea, ci urmărindu-i mâinile ude și zbârcite, adăugă:

— Ce rost are să porți mărgăritarele în sân, fără să-ți folosească la nimic?

Femeia îi răspunse cu glasul domolit:

— M-am gândit că într-o bună zi, să le dau să le facă cercei. Temându-se că o va lua în bătaie de joc, se grăbi să adauge: Aș fi vrut să le dau fetei cea

mai mică de ziua nunții.

Dar el își împietri inima și se răsti din nou la ea:

— La ce-i trebuie ei mărgăritare, când pielea de pe ea este neagră ca pământul? Mărgăritarele sunt pentru femei cu păr bălai! Apoi după o clipă de tăcere strigă și mai întăritat: Dă-le încoace... am nevoie de ele!

Femeia își băgă încet mâna zbârcită și udă în sân, apoi scoase o punguliță și întinzându-i-o, se uită la el cum o desface; cele două boabe de mărgăritar luceau în palma lui, clipind în lumina de soare și-l auzi râzând.

Pe urmă O-lan se întoarse la rufele ei și începu să le clătească; dar când lacrimile grele începură să i se deșire în lungul obrazului, nu ridică mâna să-și șteargă ochii, ci le lăsă să curgă în voie și începu să bată mai cu nădejde cu maiul rufele întinse pe lespeda de piatră.

Capitolul XX

Viața ar fi putut să se desfășoare în felul acesta, până când ar fi cheltuit tot argintul pe care-l avea, dacă nu s-ar fi întâmplat ca unchiul lui Wang Lung să se întoarcă de pe unde umblase și pe unde numai el știa ce a făcut. Se opri în fața intrării, de parcă atunci ar fi căzut din nori. Hainele neîncheiate atârnav de pe el slobode, strânse numai cu brâul, ca și mai înainte, iar chipul lui era ca întotdeauna, doar că pielea îi era ceva mai zbârcită și tăbăcită de arșița soarelui și biciuiala vântului. Se uită la ei și zâmbi larg, văzându-i așezați împrejurul mesei din timpul prânzului. Wang Lung rămase cu gura căscată, deoarece își uitase cu totul că unchiul său mai este în viață și i se păru, că omul din fața lui este un strigoi. Bătrânul său părinte clipi din ochi, uitându-se la omul oprit în fața ușii, dar nu-l recunoscuse, până când îl auzi strigând:

— Bun găsit, frate mai mare și nepoate, cu nepoți, ai fratelui meu și cumnată!

Wang Lung se ridică de la masă, dezamăgit în sufletul său, dar încercă să pară cât se poate de curtenitor.

— Bine ai venit unchiule; dar ia spune, ai mâncat?

— N-am mâncat, răspunse unchiul său, fără să mai stea la gânduri, dar voi mânca acum cu voi.

Se așeză deci la masă și după ce apropie de el un castron și bețișoare, își scoase orez, luă o bucată de pește sărat, morcovi și fasolea bătută ce mai era

pe masă.

Mânca de parcă ar fi fost hămesit, dar nu scoase nicio vorbă, până când nu dădu gata trei castroane de orez fiert, în timp ce ronțăia zgomotos oasele de pește și boabele de fasole. După ce sfârși de mâncat, ridică fruntea și le spuse fără înconjur, ca și când ar fi fost vorba despre ceva ce i se cuvine:

— Acu eu mă duc să mă odihnesc, deoarece de trei nopți n-am mai dormit deloc.

Wang Lung rămase năucit, dar neștiind ce să facă, îl conduse la patul părintelui său; unchiul ridică pătura și pipăi pânza bună din care era făcută și bumbacul proaspăt și curat cu care era așternută; se uita la patul de lemn și examinează masa frumoasă și scaunul larg pe care Wang Lung le cumpărase pentru odaia părintelui său și zise:

— Am auzit că ești om bogat, dar n-aș fi crezut să fii atât de bogat.

Pe urmă se întinse în așternut și-și trase învelitoarea pe umeri, cu toate că era vară și în odaie destul de cald, dar el totuși se întinse ca și când ar fi fost la el acasă și adormi, fără să mai zică nimic.

Wang Lung ieși din nou în tindă, înspăimântat în sufletul său, deoarece știa limpede că-i va fi peste puțină să mai scoată pe unchiul său din casă, mai ales acum când știa că nepotul său are cu ce să-l hrănească. Wang Lung se gândi la toate acestea și-și aduse aminte îngrozit și de nevasta unchiului său, căci prevedea că amândoi se vor cuibări în casa lui și el nu le va putea sta împotriva.

Așa se și întâmplă. Într-un târziu, după ce trecuse de amiază, auzi pe unchiul său că se întinde în așternut și cască zgomotos de trei ori la rând, pe urmă îl văzu că iese din odaie și adunându-și hainele împrejurul trupului începe să-i spună:

— Acu eu mă duc să-mi aduc nevasta și băiatul. Suntem trei guri cu totul și într-o casă atât de mare ca a ta, ar fi peste puțină să se simtă lipsa hranei pe care o mâncăm și a hainelor sărace cu care ne vom îmbrăca.

Lui Wang Lung nu-i mai rămânea altceva, decât să se învoiască la ceea ce-i spunea unchiul, cu toate că se uită la el întunecat, deoarece ar fi fost mai mare rușinea pentru un om, care are de ajuns și-i mai și prisosește, să alunge din casă pe fratele părintelui său și pe fiul acestuia. Știa că dacă nu s-ar învoi să-i primească, se va face de rușine în fața oamenilor din sat, care acum îl respectau din pricina bogăției lui, așa că nu îndrăzni să zică nimic. Porunci deci argaților să se mute cu toții în casa cea veche, așa ca odăile din

apropierea porții să rămână goale și în odăile acestea chiar în aceeași seară se mută unchiul său cu soția și cu fiul său. Wang Lung se simțea cutremurat de furie și furia aceasta îl rodea cu atât mai greu, cu cât trebuia să și-o ascundă în sufletul său și să răspundă cu zâmbete și vorbe de bun venit rudelor sale. Stăpânirea aceasta a nemulțumirii lui i se păru grea, mai ales după ce văzu obrazul bucălat și gras al soției unchiului său și chipul viclean și lipsit de rușine al fiului acestuia, pe care de câte ori îl vedea, parcă-l mânca ceva în palme să-l plesnească. Trei zile la rând nu se mai duse în oraș, atât de adânc îl răscolise nemulțumirea pe care i-o pricinuisese sosirea lor.

Dar după ce se mai obișnuie cu nenorocirea care da se peste el și O-lan îi spuse: „Încetează de a te mai frământa, căci acesta este un neajuns pe care trebuie să-l duci”, și după ce văzu că unchiul său, soția și vărul său se poarta destul de cumsecade, în schimbul hranei și ocrotirii pe care le-o da, gândurile lui începură să întârzie mult mai stăruitoare la Lotus și-și zise:

„Când se întâmplă ca o casă să fie plină de câini turbați, omul trebuie să-și caute liniștea în altă parte”.

Frigurile și zbuciumul din adâncul ființei lui începură să-l chinuie și mai înverșunat decât până acuma și tot atât de nepotolite. Dar ceea ce O-lan nu fusese în stare să vadă, din pricina sufletului ei simplu, nu văzuse nici bătrânul său părinte din pricină că era înaintat în vârstă și nici Ching care-i era prieten, nevasta unchiului lui Wang Lung văzu numaidecât și se uită la cumnată-sa cu ochii plini de răutate și veselie:

— Ascultă, mi se pare că Wang Lung umblă să rupă o floare de undeva. Dar când O-lan se uită la ea sfioasă, fără să înțeleagă ce vrea să spună, femeia râse din nou și adăugă: Vasăzică harbul trebuie întotdeauna tăiat, ca să-i poți vedea sâmburii, nu-i așa? În cazul acesta să vorbim limpede: bărbatul tău e îndrăgostit nebun de altă femeie!

Cuvintele acestea le auzi și Wang Lung, căci femeile stăteau împreună de vorbă în curte, sub fereastra odăii lui, și tocmai se întinsese ca să se odihnească, după noaptea petrecută în oraș. Mintea i se limpezi numaidecât și ascultă mirat la vorbele acestei femei care vedea și ceea ce n-ar fi trebuit să vadă. Glasul ei răgușit își picura vorbele, întocmai ca picăturile grele de ulei, scăpate pe gâtul larg al unui urcior.

— Uite ce, eu am văzut mulți bărbați, dar când se întâmplă ca un bărbat să înceapă să-și netezească părul cu uleiuri, să-și cumpere haine noi și se

pomenește așa dintr-odată, că nu mai poate umbla decât încălțat în papuci de catifea, atunci nu se poate să fie altceva la mijloc, decât o femeie.

I se păru că aude pe O-lan spunând ceva, dar nu-i putu înțelege vorbele, deoarece glasul soției unchiului său porni, din nou:

— Tot așa, să nu-ți închipui, biata de tine, că o femeie poate fi de ajuns unui bărbat, iar dacă se întâmplă ca femeia să fie slăbită de muncă și de robotul pentru el, atunci este mult mai puțin decât de ajuns bărbatului ei. Gândurile lui aleargă cu atât mai ușor în altă parte, iar tu biata de tine nu pari făcută anume să fii plăcută bărbatului și nu ești cu nimic mai bună decât boul pe care-l înjugă la plug. Cred că ar fi nevrednic de tine să începi să te bocești din pricină că el are bani și-și va cumpăra altă femeie pe care o va aduce în casă, deoarece toți bărbații fac la fel și tot așa ar fi făcut și netrebnicul de bărbatul meu doar că el în viața lui n-a avut niciodată bani de ajuns, chiar pentru a se hrăni pe sine însuși.

Acestea fură vorbele ei, dar mai spuse și altele. Wang Lung însă sta în așternut și-i fu peste putință să mai audă și altceva, atât era de speriat de ceea ce auzise. În mintea lui se făcu pe neașteptate lumină și înțelese, cum își va putea domoli zbuciumul dorințelor pentru această fată.

O va cumpăra și o va aduce în casă, așa că va fi numai a lui și niciun alt bărbat nu va mai putea intra la ea, prin urmare se va putea așeza la masă și de aici înainte va mânca și va bea fără nicio grijă. Se ridică din așternut și ieșind în curte, făcu semn în mare taină soției unchiului său, apoi ieși pe poartă cu femeia după el, și se opri sub curmalul din apropiere, de unde nu-i putea auzi nimeni ce vor vorbi împreună.

— Am ascultat și am auzit vorbele pe care le-ai spus în curte, — și văd că ai dreptate. Am nevoie mai mult decât de o femeie. Dar la urma urmei, ce m-ar putea împiedica să fac ce-mi place, când am pământ de ajuns, pentru ca să ne poată hrăni pe toți?

Femeia se grăbi să-i răspundă, fără niciun înconjur:

— Adică de ce nu? Așa fac toți bărbații care au avere. Numai săracul este osândit să bea dintr-o singură oală.

Acestea fură vorbele pe care i le spuse, căci femeia știa ce va urma după aceea.

— Dar cine va face târgul acesta pentru mine și cine îmi va sluji ca mijlocitor, căci nu se cade ca un bărbat să se ducă la o femeie și să-i spună „mută-te în casa mea”.

Femeia nu se sfii să-i răspundă:

— Treaba asta s-o lași în seama mea. Spune-mi despre ce femeie este vorba și toate le voi pune la cale, ca tu să fii mulțumit.

Wang Lung începu să-și descarce sufletul cu sfială și împotriva voinței lui, deoarece până acum nu pomenise de numele ei în fața nimănui:

— Este o femeie pe care o cheamă Lotus.

I se părea că toată lumea trebuie să știe cine este Lotus, deși nu trecuseră mai mult de două luni de vară de când el însuși nici nu bănuia de existența ei. Prin urmare își pierdu răbdarea, când auzi că soția unchiului său stăruie să întrebe:

— Unde stă femeia aceasta?

— Ce vorbă-i asta? întrebă el răstit. Unde ai vrea să stea, decât în localul ceainăriei cea mare, din ulița mare a orașului?

— Localul acela căruia i se zice Casa Florilor?

— Care altul crezi că ar putea fi?

Femeia rămase pe gânduri, strângându-și între degete buza țuguiață, pe urmă răspunse cu îndoială:

— Nu cunosc pe nimeni în localul acela. Va trebui să găsesc mijlocul de apropiere. Cine este stăpâna acestei fete?

Când îi pomeni de Cucu, femeia care fusese roabă în Casa cea Mare, cumnată-sa începu să râdă și adăugă:

— Ooo, vasăzică ea este! Care va să zică după ce într-o noapte Bătrânul Stăpân a murit în patul ei, s-a apucat de meseria asta. De, nu m-aș mira deloc să continue tot așa, până la sfârșitul vieții.

Începu să râdă, chicotind cu glasul înecat și-i spuse fără înconjur:

— Vasăzică asta este! Nu va fi greu deloc, crede-mă. E cât se poate de simplu. Femeia asta, crede-mă, ar fi în stare să facă orice, chiar să mute munții din loc, numai să vadă că-i pui arginți în palmă.

Auzind vorbele ei, Wang Lung își simți gura uscată și limba ca o iască, și cu mare greutate reuși să îngâne:

— Prin urmare dă-i argint! Argint și aur! Orice preț, chiar cel al pământurilor mele!

Pentru Wang Lung începu acum o frământare stranie și cu totul nouă a dragostei ce-l chinuia, dar nu vru să mai treacă pe la localul din oraș, până când afacerea pusă la cale va fi terminată, căci își zicea: „Dacă se va

întâmpla să nu vină în casa mea și nu se va învoi să fie numai a mea, nu mai trec pe acolo nici dacă m-ar tăia bucățele”.

Dar când pronunță cuvintele „dacă nu va vrea să vină”, simți că de spaimă inima a încetat să-i mai bată și alerga mereu la nevasta unchiului său, ca să-i spună:

— Ascultă, nimeni nu-și zăvorăște poarta, când nu are parale. Și-i repeta mereu: „I-ai spus lui Cucu că eu am argint și aur cât îmi pofteste inima?” sau „Spune fetei că la mine în casă nu va trebui să lucreze nimica, ci va umbla îmbrăcată numai în haine de mătase și dacă va vrea, va putea mânca în fiecare zi aripi de rechin”, în cele din urmă mătușa lui cea grasă își pierdu răbdarea și se zborși la el, măsurându-l cu ochii negri și întunecați:

— Ajunge, nu-mi mai împuia capul! Ce crezi că eu sunt proastă sau mi se întâmplă pentru întâia oară să încurc pe un bărbat cu o femeie? Lasă-mă în pace și toate vor ieși așa cum am plănuț. Ceea ce-mi spui tu i-am spus și eu de nenumărate ori.

Prin urmare nu-i mai rămânea altceva de făcut decât să-și frământe mâinile și să se gândească cam ce fel ar vrea Lotus să fie casa lui, așa că se ținea de capul lui O-lan, punând-o să scuture, să măture și să spele, să schimbe locul meselor și scaunelor, încât biata femeie părea pe zi ce trecea tot mai speriată, deoarece acum presimțea, deși nu zicea niciodată nimic, ce o așteaptă.

Lui Wang Lung îi era peste putință să-și închipuie că de aci înainte va mai dormi în aceeași odaie cu soția lui, de aceea se gândi că având două femei în casă, va trebui să aibă mai multe odăi decât până acum și o curte deosebită, unde să-și ascundă dragostea și să poată trăi despărțit de oamenii casei. Prin urmare în timpul cât nevasta unchiului său punea lucrurile la cale, el își chemă argații și le porunci să facă o curte nouă, iar în curtea aceasta o casă cu o odaie mare și alte două mai mici pe fiecare parte. Oamenii se uitară la el mirați, dar nu îndrăzniră să-l întrebe nimic și nici el nu le spuse ce are de gând, și reuși să se stăpânească atât de bine, încât nu pomeni nimic nici chiar lui Ching despre gândurile care-l munciau. Argații aduseră lutul din țarină și după ce-l frământară, bătură pereții casei cele noi, iar Wang Lung plecă în oraș, să cumpere șindrila pentru acoperiș.

După ce casa fu terminată și podmolul odăilor bătut, cumpără cărămizi și cu acestea oamenii pardosiră cele trei odăi pentru Lotus. Pe urmă cumpără pânză roșie, ca să facă draperii în fața ușilor și perdele, o masă nouă și doua

scaune sculptate pe care le așeză pe fiecare parte a mesei, două suluri de mătase pe care erau zugrăvite peisaje cu dealuri și pâraie, iar aceste suluri le spânzură pe peretele din dosul mesei.

Mai cumpără o cutioară de lac cu capac și în aceasta îi puse prăjituri cu anis și plăcinte cu osânză, apoi o așeză în mijlocul mesei. Mai cumpără un pat, mare sculptat care părea destul de mare pentru a umple o odaie mai mică, și perdele înflorite pe care le atâră în jurul patului. Dar la toate aceste pregătiri îi fu rușine să ceară ajutorul lui O-lan, așa că pe înserate venea soția unchiului său, ca să așeze perdelele și să îndeplinească treburile pentru care un bărbat era prea neîndemânatic.

Pregătirile se terminaseră și nu mai avea ce face, dar trecuse o lună încheiată și afacerea lăsată în seama soției unchiului său, încă nu fusese dusă la sfârșit. Astfel Wang Lung rățacea numai singur prin curtea cea nouă făcută pentru Lotus și se gândi ca în mijlocul ei să facă și-o dulbină. Prin urmare chemă un argat și acesta săpă dulbina și o zidi cu lespezi pe dinăuntru, iar el se duse în oraș și cumpără cinci peștișori de aur pe care-i băgă în apa dulbinei. După ce termină și cu asta, nu-i mai rămase nimic de făcut, așa că începu din nou așteptarea zbuciumată de frigurile nerăbdării.

În timpul acesta nu vorbea cu nimeni, decât cel mult se răstia la copii, când îi vedea, că sunt cu nasul murdar, sau zbiera la O-lan, că umblă de trei zile și mai bine nepieptănată, așa că femeia începu să plângă cum n-o văzuse încă plângând nici pe vremea când mureau de foame și nici înainte de aceea. Prin urmare se răsti din nou la ea:

— Ce este femeie? Nu se poate ca bărbatul tău să-ți spună să-ți piepteni coama aceea de cal, fără să te bocești în felul acesta?

Dar ea nu-i răspunse ci se mulțumi să geamă și să repete de câteva ori la rând:

„Eu ți-am născut feciori... eu ți-am născut feciori...”

Wang tăcu și se simți rușinat în sufletul său pentru vorbele ce i le spusese, așa că plecă, murmurând ceva neînțeles. Adevărul era că în fața legii nu avea niciun temei de ponos împotriva soției lui, deoarece ea îi născuse trei feciori voinici care erau toți în viață, prin urmare purtarea lui de acum se datora numai pornirilor lui nestăpânite.

Astfel trecu vremea, până când într-o zi veni soția unchiului său și-i spuse:

— Afacerea s-a făcut. Femeia aceea care ține locul celui care este stăpânul ceainăriei, s-a învoit să încheie târgul, dacă-i vei număra o sută de arginți în palmă, iar fata va veni în casa ta, dacă-i vei da cercei de jad și un inel de jad și unul de aur, două rânduri de haine de satin și două rânduri de haine de mătase, o duzină de papuci și două învelitori de mătase pentru pat.

Din tot ce-i spunea femeia, Wang Lung nu auzi decât că „afacerea s-a făcut...” și strigă mulțumit:

— Așa să faci... așa sa faci... și intrând în casă, aduse argintul și-l vărsă în palma mătușii sale, dar pe ascuns, căci n-ar fi vrut ca ceilalți să afle cum se duce recolta atâtor ani de zile, iar soției unchiului său îi spuse: Ia și pentru tine zece bani de argint.

Femeia își repezi capul pe spate, prefăcându-se că nu primește, și-i răspunse în șoaptă, ca și când nici n-ar fi vrut să audă de așa ceva:

— Nu, nu se poate așa ceva. Noi suntem o singură familie, iar tu ești fiul meu și eu sunt mama ta, ori fapta pe care am făcut-o, e numai pentru tine, nu pentru bani.

Dar Wang Lung băgă de seamă că în timpul acestei codeli femeia repezise mâna spre el cu palma întinsă, așa că-i numără arginții și se gândi că și banii aceștia sunt bine și cu folos cheltuiți.

Pe urmă se duse și cumpără carne de porc și carne de vacă, pești mandarini și mlădițe tinere de bambus, castane și o fărâmă de cuib de pasăre din miazăzi, pentru supă, aripi uscate de rechin și tot felul de bunătați pe care le știa el, pe urmă așteptă – dacă așteptare se putea numi frământarea pe care o simțea acum în toată ființa lui și-l făcea să se perpelească cum s-ar perpele pe jărat.

În timpul unei zile luminoase și pline de zăpușeală din a opta lună care cade la sfârșitul verii, femeia sosi la casa lui. Wang Lung o văzu de departe cum se apropie. Venea cu o litieră de bambus pe care o duceau câțiva bărbați pe umeri și o văzu cum se leagănă în lungul potecii înguste ce șerpuia printre holde, dar pe urma litierei văzu că vine și Cucu. Își simți sufletul încremenit de spaimă și se gândi: „Pe cine-mi aduc eu în casă!”

Fără să-și poată da limpede seama de ceea ce face, întră repede în odaia unde ani de-a rândul dormise împreună cu soția lui și închizând ușa, rămase în mijlocul întunericului, chinuit de îndoieli, până când auzi glasul

unchiului său care-l striga, să iasă afară din casă, deoarece s-au oprit oameni străini în fața porții.

Ieși din casă mirat, ca și când n-ar fi văzut niciodată pe fata aceasta, și se apropie cu capul în piept, umblând încet și uitându-se în dreapta și în stânga, fără să îndrăznească să se uite la ele. Dar Cucu strigă veselă:

— Crede-mă, n-aș fi crezut niciodată că vom face astfel de afaceri împreună!

Pe urmă o văzu că se apropie de litiera pe care oamenii o lăsaseră de pe umeri și ferind perdeaua la o parte, plesni din limbă și strigă:

— Coboară Floarea mea de Lotus, căci aceasta este casa ta și acesta va fi stăpânul tău, de astăzi înainte.

Wang Lung își simți inima strângându-i-se în piept de rușine, căci văzu obrazyile oamenilor care aduseseră litiera, încrețite de spasmele râsului stăpânit și își zise: „Aceștia sunt niște netrebnici din oraș, cu care nu face să stea de vorbă un om ca mine”, dar era supărat, din pricină că-și simțea obrazul aprins de năvala sângelui, așa că nu scoase nicio vorbă.

Pe urmă perdeaua se ridică în fața lui și înainte de a-și putea da seama de ceea ce se întâmpla, o văzu așezată în umbra scaunului din litieră, cu obrazul vopsit și rece ca un crin: aceasta era Lotus. Își uită de toate, până și de supărarea împotriva netrebnicilor acestora de la oraș care se uitau la el rânjind și nu-și mai aduse aminte decât de femeia aceasta pe care o cumpăraseră și care era acum a lui, care venise la el în casă pentru totdeauna, așa că rămase încremenit și tremurând, văzând-o că se ridică de pe scaun, plină de grație, întocmai că o floare înfiorată de vânt. Uitându-se așa, fără să-și poată desprinde ochii de pe ea, o văzu că apucă pe Cucu de mână și coboară din litieră, cu capul plecat și pleoapele coborâte, legănându-se pe piciorușele fine și sprijinindu-se de ea. Când trecu pe lângă el, nu-i spuse nimic, ci întrebă pe Cucu în șoaptă:

— Unde este apartamentul meu?

În clipa aceasta apărură și soția unchiului său care se apropie de ea și sprijinită pe umerii lor, intrară toate trei în curte și de aci în casa cea nouă pe care Wang Lung o clădise pentru ea. Dintre toți oamenii casei lui Wang Lung, nu o văzu nimeni trecând, deoarece pe argați îi trimisese la lucru, împreună cu Ching, într-un partial foarte depărtat al țarinei lui; O-lan plecase de acasă, fără să-i spună unde se duce și luase și cei doi copii mai mici cu ea; cei doi feciori ai lui erau la școală, iar bătrânul dormea la soare, cu

spatele sprijinit de peretele casei; cât despre fata lui cea mai mare, ea nu vedea niciodată pe cei care intrau sau plecau și nu cunoștea pe nimeni, decât pe tatăl și pe mama ei. Dar după ce Lotus intră în casă, Cucu trase perdelele de la intrare.

Puțin după aceea, din casă ieși soția unchiului său și se apropie de el, zâmbind șireată, apoi își scutură mâinile, ca și când ar fi vrut să scape de ceva ce se lipise de ele și-i spuse:

— E îmbâcsită de mirosul parfumului și a sulimanurilor. Miroase ca o adevărată desfrânată. Pe urmă adăugă cu și mai multă răutate: Ascultă nepoate, fata asta nu este atât de tânără cum arată. Cred că aş putea spune fără păcat, că dacă n-ar fi fost la vârsta când foarte curând bărbatul încetează să se mai uite la o femeie, nici cerceii de jad, nici inelele de aur și nici mătăsurile și satinurile nu ar fi putut-o ispiti să intre în casa unui plugar fie el oricât de bogat. Apoi văzând că Wang Lung se întunecă la față, auzind-o că vorbește în felul acesta, se grăbi să adauge: Dar frumoasă este, în viața mea n-am mai văzut o femeie atât de frumoasă, așa că pentru tine va fi întocmai ca cele opt feluri de orez îndulcit de la ospete, după atâția ani pe care i-ai petrecut cu roaba ciolănoasă din Casa Familiei Hwang.

Wang Lung însă nu-i răspunse nimic ci alerga de colo până colo prin casă și asculta, fără să-și poată găsi astâmpăr. Într-un târziu îndrăzni să ridice draperia roșie de la intrarea casei pe care o clădise pentru Lotus, și de aci intră în odaia plină de umbră, unde stătu lângă ea toată ziua, până pe înserat.

În timpul acesta O-lan nu se apropie de casă. Când se crăpase de ziuă, se ridicase din așternut și desprinzând o sapă de sub streășina casei, își luă copiii și după ce înveli ceva de mâncare într-o foaie de varză, ieși în țarină și nu se mai întoarse. Dar după ce se lăsă înserarea, se întoarse și ea, tăcută și cu hainele pline de urme de pământ, frântă de trudă și arsă de soare, iar copiii veneau tăcuți după ea; dar nu vorbi cu nimeni ci intră în bucătărie, unde pregăti de mâncare și-o aduse la masă, cum făcea întotdeauna, apoi strigă moșneagul și-i puse bețișoarele în mână; după ce dădu de mâncare și bieteii care sta toată ziua la soare în curte, mănă și ea ceva, împreună cu cei doi copii. Când toți ai casei adormiseră demult, Wang Lung mai întârzie la masă, legănat de visurile lui și în timpul acesta ea se spală, cum făcea întotdeauna înainte de culcare, apoi intră în odaia, ei și se culcă singură.

Acesta era timpul când Wang Lung își hrănea trupul și sufletul cu dragostea lui cea nouă. Intra în fiecare zi în odaia unde Lotus sta lungită în

pat și se așeza alături de ea și-i asculta gânguritul. În timpul zilelor acestora calde de început de toamnă, ea nu ieșea niciodată din casă, ci sta întinsă și Cucu venea de-i spăla trupul cu apă caldă, îi freca membrele cu uleiuri și parfumuri și o pieptăna. Lotus stăruise ca femeia aceasta să rămână cu ea și să o slujească; pentru treaba asta o plătea destul de bine, așa că Cucu era mai mulțumită să slujească pe una singură, în loc să slujească zece femei deodată, dar afară de asta, ea și stăpâna ei, Lotus, trăiau despărțite de ceilalți oameni ai curții, în casa cea nouă pe care le-o făcuse Wang Lung.

Fata își petrecea toată ziua în răcoarea odăii ei pline de umbră și ciugulea tot felul de dulciuri și fructe, fără să se îmbrace în altceva, decât în haine ușoare de mătase verde, o tunică strânsă pe trup și niște pantaloni largi. Așa o găsea Wang Lung întotdeauna când venea la ea, să-și astâmpere foamea și setea de dragoste.

Când soarele începea să coboare spre asfințit, îl scotea încetișor din odaie și venea Cucu să o îmbăieze din nou și să o frece cu parfumuri, apoi îi schimba hainele, îmbrăcând-o pe dedesubt cu mătase albă, iar pe deasupra cu haine de mătase în culoarea florilor de piersic, cele pe care i le cumpărase Wang Lung, apoi o încălța în papuci brodați și fata ieșea să se plimbe prin curte, oprindu-se în fața dulbinei, unde urmărea cum zburdă cei cinci peștișori de aur, iar Wang Lung sta și se uita la minunea aceasta care acum era a lui. Fata umbla nesigură pe picioarele mici ca de păpușă, iar lui i se părea că în toată lumea aceasta nu se poate să fie o frumusețe mai desăvârșită, decât piciorușele ei și mâinile mlădioase care se zbăteau fără încetare.

Tocmai de aceea foamea și setea lui de dragoste se ospăta îndelung, și acum se simțea împăcat cu el însuși.

Capitolul XXI

Ar fi fost peste putință ca sosirea lui Lotus și a slujitoarei ei Cucu, în casa lui Wang Lung să poată trece nebagată în seamă și fără să pricinuiască anumite nemulțumiri, deoarece nu se poate să fie liniște în casa sub acoperișul căreia se găsesc mai multe femei dintr-odată. Wang Lung însă nu se gândise la această posibilitate. Dar cu toate că vedea privirile întunecate ale lui O-lan și auzea vorbele cu două înțelesuri ale lui Cucu, prin urmare înțelegea că ceva nu este așa cum ar trebui să fie, nu vru să ia nimic în

seamă și toate gândurile lui erau îndreptate numai spre mulțumirea dorințelor lui.

Dar pe măsură ce zilele se făceau nopți și nopțile se luminau de geana zorilor, Wang Lung începu să-și dea seama că soarele răsare și acum în fiecare dimineață, cu toate că femeia aceasta cu numele Lotus era lângă ei, și că luna apărea și ea pe cer la vremea ei, iar femeia această era mereu lângă el și putea întinde mâna după ea, când poftea, dar setea lui de dragoste începuse să se mai potolească, așa că vedea și lucruri pe care înainte de asta nu le văzuse.

Înainte de toate băgă de seamă că între O-lan și Cucu s-au iscat oarecare neînțelegeri. Lucrul acesta i se păru foarte de mirare, deoarece el își închipuise că O-lan va urî în mod firesc pe Lotus, mai ales că el auzise adeseori despre astfel de întâmplări și unele femei chiar se spânzurau cu frânghia de câte o grindă, când bărbatul își aducea femeie străină în casă, iar altele deveneau cicălitoare și nesuferite, așa că viața ajungea adevărat chin; tocmai din pricina asta fu foarte mulțumit că O-lan este o femeie liniștită, căci în felul acesta era peste puțină să se certe cu el și să-l ocărăască. Dar cu toate acestea nu îndrăznea să-și închipuie că ea va suporta cu răbdare prezența lui Lotus și nici că-și va descărca toată supărarea împotriva lui Cucu.

Wang Lung nu se gândise până acuma decât la Lotus și când o auzise că-l roagă:

— Lasă-mă să iau femeia aceasta cu mine, ca să mă slujească, căci nu am pe nimeni în lume; părintele și mama mea au murit pe vremea când eu încă nu puteam umbla în picioare și unchiul meu m-a vândut, îndată ce a crezut că sunt destul de drăguță pentru viața aceasta ce mi-a fost hărăzită, așa că acum n-am pe nimeni.

Vorbele acestea i le spusese cu ochii plini de lacrimile grele care erau întotdeauna gata să-i izvorască dintre pleoape și să-i lucească în gene, așa că Wang Lung n-ar fi putut să i se împotrivescă, dacă i se întâmpla să ridice ochii înlăcrimați spre el. Afară de asta era adevărat că ea n-ar fi avut pe nimeni să o slujească și ar fi stat singură în casă, și tot atât de adevărat era că ar fi fost peste puțină să ceri lui O-lan să slujească ea pe această femeie, dar nici să vorbească nici să țină socoteală de prezența ei în casă. Prin urmare nu avea pe nimeni, decât pe unchiul lui Lotus, dar simțea o slăbiciune de la stomac, gândindu-se că omul acesta va putea să stea toată

ziua lângă ea, să-și bage nasul în toate și să vorbească despre el, așa că prezența lui Cucu era tot atât de binevenită ca și a oricărei alte femei, deși el nu cunoștea pe niciuna, ca să o poată chema în casă.

Dar când văzu pe Cucu, O-lan fu cuprinsă de o furie atât de năprasnică și fără hotar, cum Wang Lung nu-și închipuise niciodată că ar putea să existe și nici să se ascundă în sufletul soției lui. Cucu ar fi fost gata să se împrietenească numaidecât cu O-lan, mai ales că simbria și-o primea din mâna lui Wang Lung, cu toate că în Casa cea Mare ea fusese roabă, dar în camera stăpânului, pe când O-lan nu fusese decât roabă la bucătărie, împreună cu multe altele de seama ei. Totuși când întâlni pe O-lan în curte, ieși în calea ei și încercă să-i spună cu vorbă dulce:

— Ia te uită, vechea mea prietenă, ne-am întâlnit din nou în aceeași casă, dar acum ești stăpână și prima soție – cum se schimbă lucrurile în viața asta!

O-lan însă se uită la ea fără să răspundă nimic și nici după ce-și dădu seama cine este, nu-i răspunse, ci lăsă cana de apă ce o ducea pe umăr și intră în tindă, unde Wang Lung sta întotdeauna, după ce ieșea din odaia lui Lotus, și-i spuse fără înconjur:

— Ce caută roaba aceasta în casa noastră?

Wang Lung se simți foarte rușinat de vorbele ei. Ar fi vrut să-i poată răspunde întunecat, cum s-ar fi căzut să răspundă stăpânul într-o astfel de împrejurare:

„Ascultă, cred că aici sunt în casa mea și când poruncesc ca cineva să intre în casă, atunci poate intra și tu cu ce drept ai venit la mine să mă întrebi?”

Îi era însă peste putință să-i răspundă în felul acesta deoarece se simțea rușinat când o vedea în fața lui, dar simțul acesta al rușinii îl revolta, căci se gândea că n-avea pricină să se rușineze în fața ei, deoarece nu făcuse nimic ce n-ar fi făcut orice bărbat care are destul argint și-i mai și prisosește.

Totuși nu fu în stare să-i răspundă nimic, ci începu să se frământa pe scaun, prefăcându-se că-și caută luleaua, și începu să se scotocească prin buzunarele hainelor și în chimir. Dar O-lan se înfipse zdravăn în fața lui cu picioarele ei uriașe, iar când văzu că bărbatul ei nu-i răspunde nimic, mai repetă o dată întrebarea, cu aceeași îndrăzneală ca și la început:

— Ce caută roaba aceasta în casa noastră?

Wang Lung băgă de seamă că va trebui să-i răspundă ceva, și îngână cu sfială:

— Ce te privește pe tine așa ceva?

Dar O-lan adăugă:

— Ascultă, toată tinerețea mea în Casa aceea Mare, i-am îndurat fumurile, când o vedeam că intră cel puțin de zece ori pe zi în bucătărie și strigă: „ceaiul pentru stăpânul” — „hrana pentru stăpânul” dar pentru ea întotdeauna una era prea fierbinte, cealaltă prea caldă, mâncarea prost pregătită, eu prea urâtă și prea înceată, sau prea cutare și prea cutare...

Wang Lung însă nu-i răspunse nici de astă dată, căci nu știa ce să-i răspundă.

O-lan mai așteptă o vreme, dar când văzu că el tot nu-i răspunde, lacrimile fierbinți începură să-i izvorască nestăpânite de sub pleoape, deși se străduia din toate puterile să și le stăpânească, pe urmă își ridică colțul șortului albastru cu care era încinsă și-și șterse ochii, apoi oftă:

— Pentru mine este o mare amărăciune, să văd că astfel de lucruri se întâmplă chiar în casa mea, mai ales că eu nu am mamă și nici pe nimeni la care m-aș putea duce.

Dar după ce văzu că Wang Lung nu-i răspunde nici de astă dată, ci stă liniștit pe scaun și-și aprinde luleaua, fără să zică nimic, se uită la el cu ochii aceia îndurerați și triști, ca de animal care nu e în stare să vorbească, apoi se întoarce încetitor și-și pipăi drumul spre ușă, întinzând mâinile ca să găsească zăvorul, căci lacrimile îi tăiaseră vederea.

Wang Lung se uită după ea cum se duce și se simți mulțumit că poate sta singur, dar cu toate acestea se simțea rușinat, și era revoltat din pricina acestui sentiment de rușine din sufletul său, așa că strigă cu glas tare, ca și când s-ar fi certat cu cineva:

— La urma urmelor ceilalți bărbați fac la fel ca mine și eu am fost destul de bun față de ea, deși alți bărbați sunt mult mai răi decât mine. Iar la urmă de tot își zise, că O-lan va trebui să se împace cu situația aceasta.

Dar O-lan nu era femeia care să se împace atât de ușor, așa că își continuă lupta începută, în felul ei fără vorbe. Dimineața încălzea apă și ducea un castron bătrânului, iar lui Wang Lung, dacă se întâmplă să nu fie în cealaltă curte, îi ducea un castron de ceai, iar când venea Cucu să ia apa caldă pentru stăpână ei, găsea căldarea goală și oricât ar fi strigat de tare, ar fi fost peste putință să primească vreun răspuns de la O-lan. Prin urmare nu-i mai

rămânea altceva de făcut decât să încâlzească singură apa de care avea nevoie stăpâna ei, dacă voia să-i ducă. Dacă trebuia pregătit cirul pentru prânz și ceaunul era ocupat de O-lan care-și vedea de treburile ei, fără să răspundă nimic la scâncelile lui Cucu care striga cât o lua gura:

— Cum se poate să las pe delicata mea stăpână să aștepte însetată în pat în fiecare dimineață?

O-lan însă nici nu voia să audă; sucea iarba șomoioag și o băga în sobă sub oalele puse la foc, căutând ca fiecare frunză să dea cât mai multă flacăra, cum făcea și odinioară, căci o frunză, avea mare preț în timpul cât pregătea de mâncare. Cucu se duse la Wang Lung cu ponos, iar el se supăra din pricină că ibovnica lui suferă astfel de neajunsuri, de aceea intra la O-lan și începu să strige la ea:

— Nu s-ar putea ca dimineața să pui mai multă apă la încălzit?

Dar femeia îi răspunse cu chipul mai întunecat decât până acum:

— Cred că am cel puțin atâta drept în casa aceasta, ca să nu fiu roaba roabelor!

Wang Lung se înfurie din cale afară, când auzi vorbele ei și punându-i mâna pe umăr o scutură și strigă:

— Nu te face mai proastă decât ești cu adevărat. Nu e vorba de slujnică ci de stăpâna ei.

Dar O-lan nu se sinchisi de violența gestului său, ci se uită în ochii lui și-i răspunse:

— Vasăzică ei i-ai dat cele două mărgăritare ale mele!

Mâna îi scăpă de pe umărul soției sale și simți că i-a pierit glasul și supărarea i s-a destrămat ca un fum, așa că plecă de lângă ea rușinat și se duse la Cucu de-i spuse:

— Vom face o plită nouă și vom mai clădi o bucătărie. Prima soție nu se pricepe la pregătirea bucatelor delicate pe care trupul de floare al celeilalte le dorește și care îți fac și ție plăcere. Prin urmare de aici înainte la bucătăria aceasta vei putea găti tot ce poțezi.

Astfel porunci argaților să clădească o mică încăpere pentru bucătărie, cu o vatră de lut și cumpără o căldare nouă. Cucu se simțea foarte mulțumită, din pricină că-i spusese: „...vei putea găti tot-ce poțezi”.

Wang Lung își zise că în felul acesta situația s-a limpezit și între femeile din casă s-a statornicit liniștea și se va putea bucura de dragostea lui. I se păru din nou că niciodată nu se va mai putea sătura de Lotus și de felul în

care sta în fața lui, cu pleoapele coborâte sau de râsul șăgalnic ce-i clipea în luminile ochilor negri, când se uita la el.

Dar la urmă de tot afacerea asta cu bucătăria cea nouă deveni pentru el un ghimpe care-i intra tot mai adânc în trup, deoarece Cucu se ducea în fiecare zi la oraș și cumpăra tot felul de trufandale scumpe, aduse din orașele din miazăzi. Erau lucruri de care el nu auzise pomenindu-se în viața lui: alune aromate, și miere de curmale, plăcinte stranii, din făină de orez, nuci și zahăr de candelă, calcan de mare și tot felul de ciudățenii. Toate acestea costau mai multe parale decât ar fi fost el dispus să cheltuiască, dar în orice caz nu puteau să coste atât cât spunea Cucu, și cu toate acestea nu îndrăznea să-i spună: „Ai început să rupi carnea de pe mine”, căci se temea de supărarea ei și se gândea că Lotus se va simți jignită, așa că nu-i mai rămânea altceva de făcut, decât să bage mâna în chimir și să scoată banii. Toate acestea erau ghimpi în trupul lui și din pricină că nu avea pe nimeni căruia s-ar fi putut plânge, ghimpele începu să-i intre tot mai adânc în carne și astfel reuși să-i mai răcorească puțin pojarul dragostei față de Lotus.

Dar afară de acestea mai era și alt ghimpe mai mic, care răsări din cel dintâi, și ghimpele acesta i se înfipse în carne din pricina soției unchiului său căreia îi plăcea mâncarea bună și apărea de multe ori în curtea interioară, tocmai în vremea prânzului, ca apoi să înceapă să intre și să iasă ca la ea acasă, așa că Wang Lung nu se putea simți mulțumit, când văzu că din toți ai casei Lotus își alesese tocmai pe femeia aceasta ca să-i fie prietenă. Cele trei femei mâncau și se veseleau în curtea interioară, cleveteau și şușoteau fără încetare, râzând mulțumit, căci Lotus găsisese ceva la soția unchiului său care să-i placă, așa că se simțeau foarte bine toate trei împreună, dar lui Wang Lung nu se putea ca lucrurile acestea să-i fie pe plac.

Cu toate acestea n-avea ce face, căci într-un rând când încercă să o necăjească, spunându-i cu glasul blând:

— Ascultă Lotus, floarea mea, nu-ți risipi drăgălășeniile cu o scoabă bătrână și grasă, ca femeia aceasta. De acestea am eu nevoie, pentru potolirea dorului din sufletul meu, mai ales că ea este o femeie vicleană și fățarnică, și nu-mi face plăcere să o văd că stă nemișcata lângă tine, de dimineața până seara.

Lotus însă îi răspunse nemulțumită, țuguindu-și buzele și întorcându-și capul în altă parte.

— Uite ce, eu nu am pe nimeni afară de tine; n-am nici prieteni și sunt obișnuită să trăiesc în mijlocul unei case care răsună de veselie, ori în casa aceasta a ta nu este nimeni, afară de prima ta soție care nu mă poate suferi și, de copiii tăi care pentru mine sunt adevărată pacoste, așa că sunt osândită să stau toată ziua singură.

După ce-i spuse aceste cuvinte, fata începu să întrebuințeze împotriva lui toate armele vicleșugului și în noaptea aceea nu-l îngădui să intre în camera ei, ci prinse să se tânguiască în gura mare:

— Tu, nu mă iubești, căci văd că nu ții câtuși de puțin ca eu să fiu fericită.

Wang Lung se simți cuprins de sfială și spaimă, așa că se supuse dorințelor ei și-i păru rău de cuvintele pe care i le spusese:

— Bine, va fi așa cum vei vrea tu, și întotdeauna!

Astfel fata se învoi să-l ierte, iar el nu mai îndrăzni să i se împotrivească la nimic ce ar fi vrut să facă, așa că după aceea, când se întâmpla să vină la ea și o găsea bând ceai sau mâncând dulciuri împreună cu soția unchiului său, Lotus îl făcea să aștepte și nu-i da nicio atenție; Wang Lung pleca supărat, căci vedea că ei nu-i face plăcere să vină la ea, când era împreună cu femeia aceasta, astfel că dragostea lui începu să se mai domolească, deși la început nici el nu-și da seama de amănuntul acesta.

Se simțea și mai nemulțumit când vedea că soția unchiului său mânca din bucatele scumpe, cumpărate pentru Lotus și se îngrășa pe zi ce trecea tot mai mult dar nu putea spune nimic, deoarece soția unchiului său era femeie deșteaptă și foarte curtenitoare față de el și de câte ori îl vedea, îi ieșea în cale cu vorbe de lingușire, iar când intra în casă și ea era de față, se ridica numaidecât în picioare.

Prin urmare dragostea lui pentru Lotus nu mai era atât de deplină și desăvârșită ca la început și nu-i mai stăpânea în întregime pornirile sufletului și ale trupului. Această dragoste fusese sfâșiată de micile nemulțumiri care i se păreau cu atât mai greu de suportat, cu cât nu avea nicio putere să le înlăture și nu se mai putea duce nici la O-lan să-și descarce sufletul în fața ei, deoarece acum viața pe care o duceau ei doi era cu desăvârșire despărțită.

Așa că întocmai ca un câmp năpădit de spini și pălămidă, unde este de ajuns o singură rădăcină pentru ca toată țarina să fie înecată de mărăcini, tot așa și Wang Lung avea de suportat o mulțime de nemulțumiri care veniră

după cea dintâi. Într-o bună zi tatăl său despre care ai fi crezut că nu mai este în stare să vadă nimic, din pricina vârstei lui înaintate, se trezi pe neașteptate din picoteala somnului ce-l cuprinsese și începu să se miște, sprijinit în toiagul ce i-l cumpărase Wang Lung în ziua când împlinise șaptezeci de ani, și apropiindu-se de poarta acoperită de draperia ce despărțea casa lor de curtea în care se plimba Lotus, o feri la o parte. Bătrânul nu băgase de seamă până acuma că aci ar fi o poartă, nu știa nici că au făcut o curte nouă și nici că în casă ar mai fi venit cineva, deoarece Wang Lung nu-i spusese niciodată „mi-am luat o nouă femeie în casă”, iar bătrânul era surd și ar fi fost peste putință să poată auzi vorbele lui și nici să înțeleagă ceva nou, la ce el nu s-a gândit până acuma.

Astăzi însă fără nicio pricină anume, se întâmpla să vadă ușa aceasta și apropiindu-se de ea, feri draperia la o parte; dar se întâmpla ca să fie tocmai ceasul de seară când Wang Lung se plimba cu Lotus prin curte și se opriseră alături în fața dulbinei, ca să se uite la peștișorii de aur, dar Wang Lung se uita la Lotus. Când bătrânul văzu pe fiul său alături de femeia aceasta tânără și boită, începu să strige cu glasul ascuțit și slăbit de bătrânețe:

— A intrat în casă o desfrânată! și striga, fără să se mai oprească, deși Wang Lung se repezi spre el, ca să-l liniștească, deoarece se temea să nu se supere Lotus – căci deși era mică și fragedă, începea să strige și să zbiere și să-și frângă mâinile, când se întâmpla să se înfurie – și după ce-l scoase în curtea din afară, încercă să-l domolească, spunându-i:

— Liniștește-te tată, căci nu este o desfrânată, ci a doua soție din casă.

Dar bătrânul nu voia să se liniștească deloc, fie că înțelegea, fie că nu înțelegea ce-i spune fiul său, ci continuă să strige cât îl lua gura: „În casa noastră este o desfrânată!” și după ce băgă de seamă că Wang Lung s-ar oprit alături de el, adăugă: „Eu am avut o singură femeie și tatăl meu tot o femeie a avut și am plugărit amândoi pământul pe care l-am avut”. Apoi după ce mai trecu o bucată de vreme, începu din nou să strige: „Așa este, cum îți spun eu, în casa noastră a intrat o desfrânată!”

Astfel bătrânul se trezi din adâncul somnolenței pricinuite de vârstă, cu o pornire de ură neîmpăcată împotriva lui Lotus. Din când în când se ridica din locul său unde sta cuibărit la soare și apropiindu-se de poarta curții interioare, ferea draperia la o parte și striga:

— Desfrânato!

Altădată ferea draperia din fața porții și scuipa cu scârbă în curtea ei. Pe urmă aduna pietricele de prin curte și le arunca în dulbina din curtea ei, ca să sperie peștișorii de aur și făcea tot felul de năzbâtii, ca un copil rău năvălit, pentru a-și potoli supărarea.

Întâmplarea aceasta pricinui o nouă nemulțumire în casa lui Wang Lung, căci i-ar fi venit greu să ocărăscă pe părintele său, din pricina purtării lui, dar în același timp se temea și de Lotus, căci era femeie iute de fire și își pierdea foarte ușor cumpătul. Grija aceasta de a împiedica pe părintele său să-i facă supărări, îi era destul de neplăcută și contribui și ea la încredințarea lui de acum, că dragostea aceasta era o povară grea pentru un om ca el.

Într-una din zile auzi niște țipete întăritate din curtea interioară și se duse să vadă ce este, căci i se păru că ar fi glasul lui Lotus; se repezi deci numaidecât să vadă ce este și găsi pe cei doi copii mai mici ai săi, fetița și băiatul care erau gemeni, ținând de mână pe sora lor cea mută pe care o aduseseră cu ei în curtea aceasta. Cei patru copii ai lui Wang erau nerăbdători să vadă și ei pe doamna aceasta care trăia în curtea interioară, dar cei doi mai în vârstă erau destul de cuminți și erau în aceeași vreme sfioși, și nu căutau să o urmărească, deoarece ei știau limpede care este rostul acestei femei în casă și ce legături pot fi între ea și tatăl lor, deși nu vorbeau niciodată despre așa ceva, decât cel mult în taină și când erau numai ei singuri. Dar cei doi gemeni ar fi fost peste putință să-și poată molcomi curiozitatea numai cu șoaptele și vorbele stăpânite ale fraților lor mai mari, ci încercau în toate felurile să adulmece parfumurile ce se desprindeau din hainele ei și-și băgau degetele în cartoanele cu mâncarea pe care Cucu le scotea din odaia ei, după ce sfârșea cu masa.

Lotus se plânsese în mai multe rânduri lui Wang Lung, spunându-i că pentru ea copiii aceștia sunt o adevărată pacoste și-i ceruse să-i oprească de a se mai apropia de ea, ca să nu o mai plictisească mereu cu prezența lor. El însă nu putea face așa ceva, și-i răspunse mai mult în glumă:

— Draga mea, și lor le place să vadă un obraz frumos, întocmai cum îi place și tatălui lor.

Prin urmare nu le spuse altceva, decât îi opri să mai intre în curtea interioară, iar copiii se fereau să intre când el era de față, dar îndată ce pleca de acasă, începeau să se zbenguie toată ziua, intrând și ieșind din curtea oprită. Fata cea mai mare nu știa nimic despre ceea ce se întâmplă în curtea

de dincolo, deoarece ea sta toată ziua singură, la picioarele zidului din curtea exterioară și se încălzea la soare, jucându-se cu fâșia ei de pânză colorată și boțită.

În ziua cu pricina, cei doi copii mai mari fiind plecați la școală, celor doi gemeni li se năzări că sora lor cea slabă de minte, ar trebui să vadă și ea pe doamna din curtea interioară a casei și luând-o de mână, o duseră cu ei, așa că se opriră toți trei în fața lui Lotus care nu văzuse până acuma pe fata aceasta care sta și se uita cu gura căscată la ea. Când nenorocita aceasta văzu mătasea strălucitoare din care era făcută tunică lui Lotus și cerceii verzi de jad pe care-i purta în urechi, simți că în sufletul ei tresare o bucurie neînțeleasă și întinzând mâinile după culorile acestea strălucitoare, începu să râdă, dar râsul acesta al ei nu era altceva decât un sunet dogit și lipsit de înțelegere. Lotus se sperie și începu să țipe, pe urmă se înfurie și începu să alerge de colo până colo pe picioarele mici și nesigure, amenințând fata și strigând:

— Nu mai stai un ceas în casa aceasta, dacă fata asta se mai apropie de mine; nu mi-au spus că voi fi obligată să am de a face cu tâmpiți, căci dacă mi-ar fi spus, n-aș fi venit să-ți văd copii tăi nespălați, și îmbrânci băiețașul care era aproape de ea și ținea pe soră-sa de mână.

Wang Lung care alergase în grabă, să vadă ce s-a întâmplat, simți cum se trezește revolta în sufletul său, căci își iubea copiii, și răspunse supărat:

— Nu vreau să te aud batjocorindu-mi copiii, nici pe tine nici pe altcineva, mai ales pe fetița aceasta nenorocită, căci tu ești femeia care n-a fost în stare să poarte în pânțele ei pe fiul niciunui bărbat.

Apoi luându-și copiii de mână, le porunci:

— Haide-ți fiule și fetița mea, și de aici înainte să nu mai intrați în curtea acestei femei, căci ea nu vă iubește, ori dacă pe voi nu vă iubește, atunci nu se poate să iubească nici pe tatăl vostru. Iar fetei celei mai mari îi spuse cu multă blândețe în glas: Iar tu săracuța de tine, haide să te duc la locul tău în lumina de soare, și uitându-se la ea, îi zâmbi și luând-o de mână, o scoase în curtea de afară.

Era foarte supărat din pricină că Lotus îndrăznise să spună acestei fete a lui, că este tâmpită, așa, că din nou simți povara durerii pentru acest copil al lui cum îi sângerează inima, și timp de câteva zile nu se mai apropie de curtea lui Lotus ci stătu și se jucă împreună cu copiii săi și se duse la oraș unde cumpără acadele pentru fata aceasta slabă de minte și simți o adâncă

mulțumire, văzând-o cu câtă plăcere morfoleşte dulciurile acestea lipicioase pe care le ținea în mână, întocmai ca un copil mic.

Când se întoarse iarăși la Lotus, niciunul dintre ei nu aduse vorba despre cele două zile cât nu trecuse pe la ea, dar femeia își dădu toată silința să-l împace, iar când îl văzu că intră în odaie, soția unchiului său tocmai își bea ceaiul împreună cu ea, Lotus se ridică în picioare și declară:

— Iată a venit stăpânul meu la mine și va trebui să-i fiu supusă și să-i intru în voie, căci aceasta este singura mea plăcere, și rămase în picioare, până când femeia plecă din casă.

Pe urmă se apropie de Wang Lung și luându-l de mână, i-o duse la obraz și începu să-l mângâie. Dar el, cu toate că se simțea înfiorat de plăcerea apropierei ei, nu o mai iubea cum o iubise până acuma și simțea că-i va fi peste puțină să o mai iubească așa cum a iubit-o la început.

Într-o zi, pe la sfârșitul verii, când cerul dimineții era limpede, rece și albastru, ca apa mărilor și un vânt plăcut începu să adie în largul câmpurilor, Wang Lung se trezi ca din somn adânc. Ieși în ușa casei și se uită în largul holdelor lui. Văzu că apele s-au retras și țarinile lucesc, zburdate de vântul uscat și razele de soare.

Simți în adâncul ființei lui cum se ridică un glas, mai puternic decât cel trezit de patima dragostei, glasul dorinței care-l înfrățea cu țarina lui. Glasul acesta i se părea mai puternic decât orice chemare pe care o auzise până acuma în viața lui, și scoțându-și halatul cu care era îmbrăcat, își descălță papucii de catifea, își scoase ciorapii albi și-i sumese pantalonii până sub genunchi, apoi ieși în fața casei, voinic și tremurând de nerăbdare și strigă:

— Unde sunt sapele și unde este plugul? Unde ați pus sămânța grâului ce-l vom îngropa în brazde? Haide, prietene Ching – haide, cheamă argații – căci vreau să ies și eu cu voi în țarină!

Capitolul XXII

Întocmai cum fusese vindecat de scârba din sufletul său, în ziua când se întorsese din orașul acela depărtat din miazăzi, și uitase de toate amărăciunile prin care trecuse acolo, tot așa Wang Lung fu vindecat și de astă dată de slăbiciunea și moleșeala dragostei ce-i stăpânise trupul, când văzu lutul negru a holdelor lui și simți sub tălpile picioarelor huma umedă și în aer mirosul reavăn al brazdelor întoarse de plug. Striga la argați,

îndemnându-i mai la una mai la alta, așa că, în prima zi de lucru arară o bună bucată de pământ, în mai multe partale, iar el mergea pe urma plugului, pocnind din bici și se uita mulțumit la brazda ce se răsturna peste cormană. Pe urmă strigă pe Ching și după ce-i dădu coarnea plugului în primire, puse mâna pe sapă și începu să fărâmițeze brazdele, măcinându-le mărunț, în mușuroaie negre și umede încă de bogăția apelor trecute. Treaba aceasta o făcea numai pentru plăcerea ce i-o pricinuia, nu de nevoie; iar când ostenea, se întindea într-un răzor și dormea liniștit, simțind cum căldura pământului se ridică în trupul său și-l vindecă de toată durerea și amărăciunea prin care trecuse în timpul din urmă.

Când se apropie seara și soarele începu să coboare spre poala încinsă de pară a cerului fără urmă de nori, se întoarse acasă și în tot trupul simțea osteneala muncii binefăcătoare, iar după ce feri draperia de la intrarea curții interioare, văzu pe Lotus plimbându-se, îmbrăcată în hainele ei de mătase. Când îl văzu că e plin de humă pe haine, țipă înspăimântată și începu să tremure, după ce se apropie de ea.

Dar el râdea mulțumit și apucându-i mâna delicată ca un vrej de floare, în palmele mâinilor lui bătucite de coamele plugului și pline de pământ, râse din nou și-i spuse:

— Acum te poți încredința că stăpânul tău nu este altceva decât un plugar și tu ești femeia unui plugar!

Dar Lotus strigă indignată:

— Eu nu sunt femeia unui plugar, dar tu n-ai decât să fii tot ce poțestești!

Wang Lung râdea mereu, apoi se întoarse și plecă de lângă ea cu sufletul împăcat.

În seara aceasta își mănă strachina de orez, așa plin de pământ, cum se întorsese din țarină și chiar înainte de a se duce la culcare, se duse fără plăcere la spălat. În timpul cât se spală, începu să râdă, căci își aduse aminte că acum nu se spăla pentru a se duce la o femeie și era mulțumit că toate simțurile lui sunt slobode.

Lui Wang Lung i se părea acum că a lipsit multă vreme de acasă și că la curtea lui așteptau multe treburi ce trebuiau îndeplinite. Holdele așteptau nerăbdătoare să fie arate și semănate, așa că lucră zile de-a rândul în țarină și paloarea pusă pe obrazul lui de trândăvia dragostei din trecut, începu să se întunece și să devină cafenie, sub dogoarea razelor de soare, iar palmele

lui care în timpul acesta se cojiseră de bătăturile muncii, începură să se bătucescă din nou, de coada sapei și coarnele plugului.

În timpul prânzului sau seara când se întorcea acasă, mânca lacom din mâncărurile preparate de O-lan și gusta cu poftă din strachina de orez gustos, varza fiartă și sosurile de soia, sau usturoiul copt și înfășurat într-o bucată de lipie. Când vedea pe Lotus că-și duce mâna la nasul mic și începe să țipe când se apropia de ea, el râdea din toată inima și respira în voie mirosul iute de usturoi, fără să-i pese de ea, așa că femeia trebuia să se împace și cu asta, căci el mânca numai ceea ce vrea el și nu ce i-ar fi plăcut ei. Astfel, acum își simțea trupul plin de sănătate și slobod din cătușele dragostei lui nebunești, se putea duce la ea și putea pleca, fără părere de rău, ca să-și vadă de treburile lui.

În felul acesta cele două femei își găsiră rostul în casa lui: Lotus era jucăria care-i făcea plăcere și-i liniștea pornirea dorințelor cu frumusețea și fragilitatea trupului ei de femeie, făcută anume pentru plăceri; iar O-lan ca femeie care muncește, care era mama feciorilor lui, care vedea de casă și-l hrănea pe el, pe părintele său și pe copii. Wang Lung era mândru când auzea că ceilalți bărbați din sat vorbesc cu pizmă despre femeia din curtea lui interioară; părea că ar vorbi despre o piatră de preț sau o jucărie rară care nu poate fi la nimic de folos, decât cel mult este un simbol că cel care o ține, a trecut demult dincolo de grija când trebuie să se gândească numai la hrană și îmbrăcăminte, căci a ajuns să-și poată cheltui banii și pentru plăcerile care nu sunt date fiecăruia.

Dar cel care vorbea mai cu osebite oamenilor din sat despre bogăția lui, era chiar unchiul lui Wang Lung, căci în vremea aceasta unchiul său alerga în toate părțile după el, întocmai ca un câine care se gudură și încearcă să lingă picioarele stăpânului său.

— Uite, nepotul acesta el meu își ține pentru plăcerea lui o femeie în casă, cum noi oamenii de rând n-am avut încă parte să vedem. Sau altădată: Se duce la femeia aceasta care umblă îmbrăcată în haine de mătase și satin, întocmai ca doamnele din familiile mari. E adevărat că eu n-am văzut-o, dar mi-a povestit soția mea. Uneori spunea: Nepotul acesta al meu, fiu al fratelui meu, a pus temelia unei case mari și feciorii lui vor fi feciorii unui om bogat, așa că toată viața lor nu vor mai avea nevoie să se ostenească lucrând.

Tocmai de aceea oamenii din sat se uitau la Wang Lung cu respect mereu crescând și nu mai vorbeau cu el, cum ar fi vorbit cu unul de seama lor, ci cum se cădea să vorbească de față cu un om care stăpânește o casă mare, și veneau la el să-i ceară bani împrumut, cu dobândă, sau sfatul privitor la căsătoria feciorilor și fetelor lor; iar dacă se întâmplă ca doi să se certe între ei pentru pricini de hotărnicie între țarinesele lor, veneau la Wang Lung și-i cereau să hotărască el pricina neînțelegerii dintre ei și-i primeau sfatul întotdeauna, fără să i se mai împotrivescă, oricare ar fi fost hotărârea dată de el.

Înainte de asta Wang Lung era preocupat numai de dragostea lui, dar astăzi era sătul de dragoste și se putea gândi și la altceva. Ploile veniră la vreme și semănăturile răsăriră și le mergea bine, iar după ce se apropie iarna, Wang Lung duse recolta la târg, căci el nu vindea până ce nu se urcau prețurile, iar de astă dată luă cu sine și pe fiul său cel mai mare.

E mare mândria unui bărbat când vede pe fiul său că citește cu glas tare semnele scrise pe o foaie de hârtie și pe urmă ia penelul și tușul ca să scrie și el ceva ce va trebui să citească alții, și de astă dată avu și Wang Lung parte de o astfel de mândrie. Se uită mândru la fiul său, când îl văzu că începe să scrie și nici nu zâmbi, când funcționarii care înainte de asta îl luau în bătaie de joc, începură să se mire:

— Frumos scrie băiatul acesta, se vede că e deștept!

Pentru nimic în lume Wang Lung nu ar fi vrut să le dea să înțeleagă că e ceva neobișnuit ca un om ca el să aibă un astfel de fiu, deși când auzi pe fiul său spunând, în timpul cât citi actul: „Aici este un semn care derivă de la noțiunea de lemn, când de fapt ar trebui să fie unul care derivă de la noțiunea de apă, își simți inima săltând în piept de mândrie, așa că trebui să întoarcă privirea și, după ce tuși, scuipă pe dușumele, ca să nu se bage de seamă emoția prin care trece. Iar când auzi murmurul de mirare al funcționarilor care nu se așteptau ca feciorul său să fie atât de deștept, se mulțumi să răspundă liniștit:

— Schimbă semnul, căci nu se poate ca noi să semnăm un act care nu e bine scris.

Tăcu apoi și se uită mândru la fiul său, cum pune mâna pe penelul muiat în tuș și schimbă greșeala din actul de vânzare.

După ce terminară și fiul său scrise numele părintelui său în josul actului și semnă chitanța de primire a banilor, porniră amândoi acasă, tatăl

împreună cu fiul său și Wang Lung se gândi în inima lui că fiul acesta al lui care este cel mai mare, a ajuns la vârsta bărbăției, prin urmare va trebui să facă ceea ce se cade să fie făcut unui fecior de seama lui; va trebui să-i aleagă o fată cu care să-l logodească, pentru ca să nu se ducă într-o casă mare și să ia de soție femeia care n-a trebuit nimănui, cum făcuse el, deoarece feciorul său era fiul unui om bogat care avea pământ în stăpânirea sa.

Prin urmare, Wang Lung începu să caute o fată potrivită cu care să poată însura pe feciorul său, dar treaba aceasta nu era tocmai ușoară, căci n-ar fi vrut să-și ia de noră orice femeie de rând. Despre asta vorbi într-o seară și cu prietenul său Ching, după ce se așezară împreună în tindă și începură să vorbească despre ceea ce ar trebui cumpărat pentru însămânțările din primăvara viitoare și despre sămânța pe care o aveau ei în hambare. Dar vorbi, nu cum ar fi vorbit atunci când s-ar fi așteptat la un ajutor din partea lui, căci știa că Ching este un om simplu; cu toate acestea știa despre el că-i este tot atât de credincios ca și câinele față de stăpânul său, așa că simțea adevărată ușurare să poată sta de vorbă cu un astfel de om.

În timpul cât Wang Lung stătu la masă și vorbi, Ching rămase în fața lui cu fruntea plecată în pământ, căci cu toate stăruințele lui Wang Lung, el nu vruse să se așeze pe scaun, deoarece Wang Lung ajunsese acum om bogat și nu se cădea să stea pe scaun de față cu el, ca și cum ar fi fost de o seamă; prin urmare îl ascultă cu toată băgarea de seamă, când începu să vorbească despre fiul său, iar după ce termină, Ching oftă îndurerat și îndrăzni să-i spună, cu glasul sfios care părea ca o șoptă:

— Dacă fata mea ar mai fi lângă mine, sănătoasă și teafără, ți-aș fi dat-o și ți-aș fi mulțumit, fără să-mi dai nimic în schimbul ei, dar nu știu pe unde o fi acum și nu știu nici dacă n-o fi murit.

Wang Lung îi mulțumi pentru gândul acesta bun, dar se feri să-i spună ce este în inima lui, anume că pentru fiul său se gândește la o fată care să fie dintr-o familie mult mai bună decât a lui Ching, care era un om cumsecade, dar încolo nimic altceva, decât un plugar de rând care lucrează pământul altuia.

Prin urmare nu-i rămase altceva de făcut, decât să ia singur hotărârea ce trebuia luată, așa că începu să asculte vorbele oamenilor, mai ici, mai colo, prin ceainării când se întâmpla să vorbească despre fetele de familie, sau despre oamenii cu stare din oraș care ar fi avut fete de măritat. Totuși nu

pomeni nimic despre gândurile acestea în fața soției unchiului său, ci se feri de ea ca să nu afle ce plănuiește. Pentru a-i căuta o fată într-un local de noapte, când se întâmpla să aibă nevoie de așa ceva, și a pune la cale o astfel de afacere, mătușa lui era femeie destul de pricepută. Pentru fiul său însă ar fi fost peste putință să ceară ajutorul unei femei ca soția unchiului său, deoarece ea nu cunoștea nicio fată pe care ar fi crezut-o potrivită ca noră în casă.

Anul era pe sfârșite și venirea ninsorilor cu gerul greu al iernii, pe urmă Serbarea de Anul Nou și la casa lui Wang Lung sosiră nu numai oameni din partea locului, ci venirea și dintre cei de la oraș, ca să-i ureze noroc, așa că-i spuseră:

— Cred că ar fi peste putință să-ți dorim noroc mai mare decât cel pe care-l ai: feciori în casă și femei, bani din belșug și holde mănoase.

Wang Lung care sta la masă îmbrăcat în hainele lui de mătase și cu feciorii unul în stânga, altul în dreapta, amândoi îmbrăcați în haine de sărbătoare, și în fața lui cu tângiri de plăcinte, semințe prăjite de harbuz și mormane de nuci, iar pe pereți și pe uși, în toate părțile, vedea lipite fâșii de hârtie roșie, cum se obișnuiește la Anul Nou, pentru belșugul ce trebuia să vină – înțelese că soarta lui fusese binevoitoare față de el.

Dar trecu și iarna și sălciile dădură frunză crudă și piersicii îmbobociră, și Wang Lung tot nu găsisese încă pe cea care o căuta ca soție pentru feciorul său.

Pe urmă primăvara începu cu temei și zilele lungi erau pline de mireasma florilor de prun și cireș, frunzele sălciilor crescuseră și se dezvoltară, ramurile copacilor erau încărcate de podoabe, pământul era reavăn și în largul țarinei se destrăma pâclă de ceață din pământul care dospea semănăturile și fiul său ajunsese la vârstă când nu mai era copil. Începuse să aibă toane și se întâmpla de multe ori că nu voia să guste din cutare sau cutare mâncare, iar de cărțile de școală se săturase, așa că Wang Lung se gândi să se sfătuiască cu un doctor.

Ar fi fost peste putință să se poată înțelege cu el, căci dacă se întâmpla ca tatăl său să-i spună mai mult în glumă: „Haide mănâncă bucățica aceasta frumoasă de carne și orezul”, băiatul se întuneca numaidecât și devenea melancolic, iar dacă se răstrea cât de puțin la el, când se supăra fiul său începea să plângă și ieșea din odaie.

Wang Lung nu era în stare să-l mai înțeleagă și nici nu știa ce să facă, așa că într-un rând ieși după el în curte și-i spuse, cu glasul cât se poate de blând:

— Ascultă băiete, eu sunt tatăl tău, prin urmare mie-mi poți spune ce ai pe inimă.

Dar băiatul nu-i răspunse, ci începu să plângă și mai nestăpânit și să dea din cap.

Dar afară de asta ajunsese să nu mai poată suferi pe bătrânul său învățător, așa că dimineța nu se mai ridica din așternut, ca să se ducă la școală, până ce Wang Lung nu începea să răcnească la el sau pune mâna pe bici; pleca de acasă întunecat și nemulțumit, iar uneori își petrecea toată ziua alergând de pomană pe străzile orașului, dar Wang Lung nu putea afla despre asta decât seara, când se întorcea acasă și cel mai mic îi spunea cu răutate:

— Frate-meu iară n-a dat astăzi pe la școală.

Wang Lung se supăra, când auzea astfel de vorbe și începea să zbiere la fiul său mai mare:

— Cum adică, mă faci să cheltuiesc arginții mei cei buni pe nimic.

Apoi se repezea la el cu o nuia de bambus și-l croia, până când apărea O-lan din bucătărie și se băga între ei, așa că mai primea și ea câte o lovitură, deși Wang Lung potrivea nuiaua din toate părțile, ca să-și poată atinge numai feciorul. Dar partea cea mai stranie în toate scenele acestea era faptul că deși băiatul începea să plângă la cea mai ușoară dojană, loviturile le primea fără să zică nimic și se uita la tatăl său cu chipul palid și împietrit. Lui Wang Lung îi era peste putință să înțeleagă ce se petrece, deși se gândea neîntrerupt zi și noapte la afacerea asta.

Într-o seară, tocmai după ce terminase cu cina, începu să se gândească din nou la feciorul său cel mai mare pe care în ziua aceea îl bătuse, din pricină că nu se dusesse la școală, O-lan intră în odaie. O văzu că se oprește în fața lui, fără să zică nimic și înțelese că femeia vrea să-i vorbească despre ceea ce se gândise ea însăși. Prin urmare o îndemnă:

— Haide, vorbește! Ce s-a întâmplat, mamă a feciorului meu?

— Cred că nu-ți folosește la nimic, să bați feciorul în felul acesta, zise ea. Eu am mai văzut astfel de lucruri întâmplându-se în curțile casei aceleia mari, cu tinerii stăpâni, când erau copleșiți de tristețe; dar când se întâmpla

așa ceva, Bătrânul Stăpân le găsea câte o roabă, dacă se întâmpla să nu-și fi găsit ei înșiși una, și afacerea asta trecea fără prea multă bătaie de cap.

— Nu trebuie să fie numaidecât asta, răspunse Wang Lung pornit. Pe vremea când eu eram flăcău, n-am știut ce este tristețea aceasta și nu mă boceam, nici n-aveam toane, dar n-am avut nici roabe la îndemână.

O-lan îl lăsa să sfârșească ce avea de spus, pe urmă adăuga cu glasul domolit:

— Adevărat este că așa ceva n-am văzut întâmplându-se decât tinerilor stăpâni. Tu ai lucrat în țarină. Dar feciorul nostru este ca și feciorii din casa aceea mare și în casă nu se găsește nimic ce ar putea să facă pe un tânăr ca el să-și mai domolească pornirile.

Wang Lung stătu câteva clipe îngândurat și se miră de vorbele soției lui, căci văzu că ea are dreptate. Își aducea aminte că pe vremea când el era flăcău, nu prea avea vreme de trândăvit și nici de tristeți fără folos, căci trebuia să se scoale în zori, să dea bouului nutreț și să iasă cu plugul și sapa la câmp, iar pe vremea secerișului muncea până nu-și mai putea îndrepta mijlocul, și dacă se întâmpla să plângă, putea plânge în tihnă, căci nu venea nimeni să-l întrebe de ce plânge, și nici nu putea umbla hoinar cum umbla feciorul său care fugea de la școală, deoarece când se întorcea acasă, nu-l aștepta masa întinsă, prin urmare nu-i mai rămânea altceva de făcut decât să muncească până cade în brânci. Își aduse aminte de toate acestea și-și zise:

„Da, dar feciorul meu nu este așa cum am fost eu în vremea mea. E mult mai delicat decât eram eu, și tatăl lui e om bogat, pe când tatăl meu a fost om sărac; afară de asta nu e nevoie nici să lucreze, căci eu am destui argați care să lucreze în locul lui, și nici nu s-ar cădea să iei de la învățătură un cărturar, cum este feciorul meu, ca să-l pui la coarnele plugului în țarină”.

Prin urmare se bucura în taină că el poate avea un astfel de fecior. De aceea se întoarse spre O-lan și răspunse:

— Dacă feciorul nostru este ca cei din casa mare atunci e altă socoteală. Dar eu nu pot să-i cumpăr o roabă. Îl voi logodi cu o fată și-l vom căsători, cât mai de grabă: căci altceva nu ne rămâne de făcut.

Pe urmă, se ridică de la masă și trecu în curtea interioară.

Capitolul XXIII

Când Lotus băgă de seamă că Wang Lung, când vine la ea, stă copleșit de alte gânduri, nu numai de frumusețea ei, se simți nemulțumită și protestă:

— Dacă știam că nu-ți va trebui mai mult de un an ca să începi să te uiți la mine, fără să mă vezi, aș fi rămas la ceainărie.

Spunându-i aceste cuvinte, întoarse capul și se uită la el cu coada ochiului, așa că Wang Lung începu să râdă, și apucând-o de mână, își lipi obrazul de palma ei parfumată și-i răspunse:

— De, un bărbat nu se poate gândi mereu la piatra prețioasă pe care și-a cusut-o pe haină, dar dacă se întâmplă să o piardă, îi pare rău de ea. Am început să mă gândesc acum la feciorul meu cel mai mare și la felul în care sângele lui a început să clocotească din pricina patimii, așa că ar trebui să-l însor, dar nu știu unde să-i găsesc o soție. N-aș vrea să se căsătorească nici cu o fată a vreunui țăran din satul acesta, și nici nu s-ar cădea să fac așa ceva, deoarece noi purtăm cu toții același nume de „Wang”. Tot așa nu cunosc pe nimeni din oraș atât de bine, încât să mă pot duce la el și să-i spun „Iată eu am un fecior și tu ai o fată”; nu-mi vine nici să mă duc la agentul matrimonial, căci mă tem nu cumva să fie ceva dinainte pus la cale între el și părintele unei fete care să fie oloagă sau tâmpită din naștere.

De când văzuse că feciorul lui cel mai mare crescuse voinic și mlădios, Lotus se uita la el cu plăcere, așa că făcu mult haz de vorbele lui Wang Lung și-i răspunse distrată:

— Mi s-a întâmplat ca la ceainăria aceea mare să cunosc un bărbat care venea pe la mine și-mi vorbea de multe ori, despre fiica lui, căci spunea că seamănă cu mine, că e tot atât de mică și delicată, dar că este foarte tânără, „așa că de câte ori vin la tine, mă cuprinde o sfială neînțeleasă – spunea el – ca și când tu ai fi fiica mea; prea semeni cu ea și asta mă face să-mi închipui că fapta mea este fărădelege;” ori tocmai din pricina asta, deși pe mine mă iubea mai mult decât pe oricare alta, se ducea totuși la o fată voinică și rumenă la față, căreia îi ziceau Floare de Rodie.

— Ce fel de om era bărbatul acesta? întrebă Wang. Lung.

— Era un om cumsecade și împărțea din larg arginții, iar când spunea ceva, se ținea întotdeauna de vorbă. Toate fetele îi doream numai binele, căci nu era un cusurgiu și dacă se întâmpla ca o fată să fie obosită, nu zbiera la ea că l-a înșelat, cum făceau alții, ci-i spunea întotdeauna foarte curtenitor, de parcă ar fi fost un prinț, sau un cărturar sau unul dintr-o casă

nobilă: „Ia banii aceștia fetițo și odihnește-te, până când dragostea va înflori din nou în sufletul tău”. Vorbea foarte frumos cu noi.

După ce-i spuse aceste cuvinte, Lotus rămase îngândurată, dar Wang Lung o trezi repede din visare, căci nu-i plăcea s-o vadă gândindu-se la felul de viața pe care-l dusesese până acum:

— Dacă avea atâta argint, ce afaceri făcea omul acesta?

Femeia îi răspunse:

— Eu nu pot să știu, dar cred că avea o afacere de cereale; mai bine să întrebăm pe Cucu, deoarece ea știe tot ce este în legătură cu bărbații și banii lor.

Bătu din palme și Cucu apăru numaidecât din bucătărie, cu obrazul și nasul roșu din pricina căldurii de la plită, așa că Lotus o întrebă:

— Cine era bărbatul acela înalt și voinic, omul acela cumsecade care la început venea la mine și pe urmă a început să se ducă la Floarea de Rodie, din pricină că eu semănam cu fiica lui cea mai mică, deși pe mine mă iubea mai mult decât pe ea?

Cucu îi răspunse pe nerăsuflăte:

— Aaa, acela era Liu, negustorul de grâne. Era un bărbat foarte cumsecade. De fiecare dată când mă întâlnea, îmi punea arginți în palmă.

— Unde avea prăvălia? întrebă Wang Lung nepăsător, căci se gândea că toate acestea sunt vorbe de femei și ar putea să nu iasă nimic dintr-însele.

— În ulița Podului de Piatră, răspunse Cucu.

Dar înainte de a termina bine ce avea de spus, Wang Lung își frecă mâinile mulțumit și răspunse:

— Ia te uită, aceasta este prăvălia unde eu îmi vând recolta; ce noroc neașteptat; cred că s-ar putea face ceva, și începu să se gândească mai de aproape la această posibilitate, căci i se părea că ar fi bine să-și poată căsători feciorul cu fata celui care îi cumpără recolta.

Dar Cucu mirosi numaidecât că aci era afacere de făcut și când era vorba de bani, ea era femeia care-i simțea de departe, întocmai cum simte guzganul seul prăjit, așa că începu să-și șteargă mâinile de șorțul cu care era încinsă și adăugă:

— Sunt gata să primesc poruncile stăpânului.

Wang Lung însă stătu la îndoială și se uită îngândurat la chipul ei de femeie vicleană, dar Lotus se amestecă în vorbă:

— Să știi că ea are dreptate. Cucu se va duce să stea de vorbă cu Liu, căci el o cunoaște bine și afacerea asta s-ar putea face, căci Cucu este o femeie deșteaptă. Și dacă va reuși, atunci îi vei da ei banii ce ar trebui să-i plătești agentului matrimonial.

— Așa voi face! se grăbi Cucu să răspundă, căci se gândea la arginții ce i se vor număra în palmă, apoi împăturindu-și șorțul, adăugă: Plec chiar acum, deoarece mâncarea este aproape gata, doar să mai fiarbă puțin carnea, și legumele sunt spălate și puse la foc.

Wang Lung însă își zise că nu a cumpănit de ajuns pentru a putea începe o astfel de afacere, prin urmare nu putea lua o hotărâre pripită. Tocmai de aceea răspunse fără înconjur:

— Nu te duce încă, deoarece n-am hotărât nimic. Va trebui să mă mai gândesc câteva zile, și după aceea îți voi spune ce-am hotărât.

Cele două femei erau nerăbdătoare, Cucu din pricina arginților, iar Lotus pentru noutatea acestei întâmplări în casa lui Wang Lung, care-i va da prilejul să mai afle câte ceva neașteptat. El însă ieși din odaie, spunând:

— Nu se poate; e vorba de fiul meu, prin urmare voi mai aștepta.

În felul acesta poate ar fi așteptat mult și bine, dacă nu se întâmpla ca într-o seară feciorul său cel mai mare să se întoarcă acasă, legănându-se pe picioare, cu obrazul aprins și respirația otrăvită de băutură. Wang Lung îl auzi hurducând prin curte și ieși din casă, să vadă ce s-a întâmplat. Flăcăului i se făcuse rău, căci nu era obișnuit decât cu vinul slab pe care-l făceau la ei acasă, din orezul fermentat, și începuse să verse, pe urmă căzu și se tăvăli, întocmai ca un câine, în propria lui murdărie.

Wang Lung se sperie și strigă după O-lan care ieși numaidecât din casă, așa că-l ridică din curte și-l duseră în casă, unde O-lan îl spală și-l întinse pe patul din odaia ei; dar înainte de a-l dezbrăca, flăcăul adormi ca un mort și nu fu în stare să mai răspundă la întrebările puse de tatăl său.

Wang Lung intră în odaia unde cei doi feciori ai săi dormeau împreună și aci găsi pe cel mai mic întinzându-se și căscând, în timp ce-și lega într-o bucată de pânză cărțile și se pregătea să plece la școală.

— Noaptea trecută fratele tău n-a dormit cu tine? întrebă Wang Lung.

Băiatul răspunse cu jumătate gură:

— Nu!

Wang Lung băgă de seamă spaima ce tremura în privirile lui și strigă supărat:

— Unde a fost? și când văzu că băiatul nu vrea să-i răspundă, îl apucă zdravăn de ceafă și zbieră la el: Spune adevărul, mă, câine ticălos!

Băiatul se înspăimântă, văzând pe tatăl său cât este de supărat și începu să se vaiete și să plângă, apoi îi răspunse printre sughituri:

— Fratele mai mare mi-a poruncit să nu-ți spun nimic și m-a amenințat că mă va ciupi și mă va arde cu un ac înroșit, dar dacă nu-ți voi spune nimic, mi-a făgăduit să-mi dea un ban de aramă.

Wang Lung simți că a început să-și piardă firea și strigă la fiul său:

— Spune ce ai de spus, căci altfel de ucid!

Băiatul se uită deznădăjduit împrejurul său și înțelese că dacă nu va răspunde la întrebările ce i le pune, părintele său îl va sugruma.

— A fost plecat de acasă trei nopți la rând, dar eu nu știu ce face și pe unde umblă, doar atâta că pleacă de acasă cu feciorul unchiului tău, vărul nostru.

Wang Lung își desprinsese mâna de pe ceafa fiului său și dându-l cu violență la o parte, ieși din odaie și intră în casa unde sta unchiul său. Aci găsi pe fiul acestuia, dar tânărul părea mai sigur pe picioare, deoarece el era mai mare decât feciorul său și mai vechi în astfel de trebui obișnuite între bărbați. Wang Lung zbieră la el:

— Unde ai dus pe fiul meu?

Tânărul se întoarse spre Wang și-i răspunse întunecat:

— Ooo, fiul tău, vere, nu mai are nevoie să fie dus de nimeni, căci știe și singur drumul.

Dar Wang Lung îi mai repetă o dată întrebarea și se gândi că în clipa aceasta ar fi în stare să ucidă pe acest fiu cu chip de diavol al unchiului său, și strigă la el cu glasul tunător:

— Unde a fost feciorul meu noaptea trecută?

Tânărul se sperie, auzindu-i glasul și-i răspunse întunecat, coborând privirile nerușinate în fața unchiului său:

— A fost la desfrânata care trăiește în curțile casei care odinioară erau ale familiei Hwang.

Când Wang Lung auzi aceste cuvinte, gemu îndurerat, deoarece desfrânata aceasta era cunoscută de toată lumea și la ea nu se duceau decât oameni săraci și dintre cei mai de jos, deoarece nu mai era femeie tânără și pentru bani puțini ar fi fost în stare să facă orice. Fără să mai stea să mănânce, ieși pe poartă și apucă în lungul țarinei sale, dar de astă dată nu se

mai uită la semănăturile de pe holde și nici nu mai făcu socoteala recoltei ce o va avea anul acesta, căci supărarea pricinuită de purtarea fiului său îi întunecase vederile. Privirile lui erau acumă întoarse spre rana ce sângera în sufletul său, și trecând poarta zidului ce înconjura orașul se îndreptă spre casa în care odinioară trăise o familie strălucită.

Porțile grele erau acumă larg deschise și nu mai era nimeni care să le deschidă și să le închidă în zăvoarele grele, pe urma celor ce intrau în curte. Intră și văzu că toate curțile sunt pline de oameni care stăteau cu chirie, câte o familie de fiecare odaie. În toate părțile era plin de gunoaie; pinii bătrâni fuseseră tăiați, iar cei care mai stăteau în picioare, începuseră să se usuce; dulbinele curților secaseră și erau pline de murdării.

Dar el nu era în stare să vadă lucrurile acestea. Se opri în mijlocul curții exterioare și strigă:

— Unde este femeia desfrânată pe care o cheamă Yang?

În pragul unei odăi sta o femeie bătrână, așezată pe un trepied de lemn și cosea talpa unui papuc de pâslă; ridicând fruntea, îi făcu semn spre o ușă lateralnică, apoi își văzu de treabă, ca și când ar fi fost obișnuită ca bărbații să-i pună astfel de întrebări.

Wang Lung se apropie de ușă și bătu cu putere, până când auzi un glas întărâtat care-i răspunse:

— Pleacă de aici, căci pentru noaptea aceasta am terminat cu treaba; trebuie să mă odihnesc, ca noaptea viitoare să pot sta din nou de veghe.

Dar el bătu din nou și glasul dinăuntru se auzi strigând:

— Cine bate?

Nu răspunse ci continuă să bată, căci era hotărât să intre, fie că-i deschide, fie că nu și într-un târziu auzi niște pași târșiți apropiindu-se din fundul odăii și o femeie îi deschise ușa; femeia nu mai era tânără, deoarece obrazul îi era ofilit, iar buzele groase și lăbărțate mai purtau urme de suliman alb și pe frunte avea urme de roșu pe care nu și-l ștersese încă și nici pe obraz nu se spălase; după ce se uită la ei, îl întrebă cu glasul, răstit:

— Acumă nu se poate să te primesc, dar dacă vrei, poți veni astă seară cât de devreme; acumă trebuie să mă odihnesc.

Wang Lung o întrerupse supărat, căci vederea acestei femei îl făcea să-i fie silă de ea și-i era peste putință să se gândească la posibilitatea că fiul său și-a petrecut noaptea în așternutul unei astfel de femei.

— Nu e vorba de mine – căci eu nu am nevoie de o femei ca tine. E vorba de feciorul meu.

În aceeași clipă simți că un val de lacrimi începe să-l înece, gândindu-se la fiul său răătăcit. Femeia se uită la el și întreabă:

— Da, și ce este cu feciorul tău?

— Noaptea trecută a fost aici, zise Wang Lung și glasul începu să-i tremure.

— Noaptea trecută au fost la mine feciorii multor bărbați, răspunse femeia, dar de unde vrei să știu care este al tău.

Wang Lung adăugă cu glasul rugător:

— Gândește-te și adu-ți aminte de un băiat cu mijlocul subțire, tânăr și destul de înalt pentru vârsta lui, dar totuși fără să fi ajuns la vârsta bărbăției. Nici n-aș fi visat că ar îndrăzni să se apropie de o femeie.

Femeia se luminează la față și-i răspunse:

— Poate au fost doi care au venit împreună; unul dintre ei era cu nasul repezit în sus și umblă cu pălăria pe o ureche și se uită de parcă n-ar fi nimic în lume ca el să nu știe. Celălalt este așa cum spui, un tânăr înalt și voinic care ar vrea să arate a bărbat.

— Da, da... el este; acesta e, feciorul meu, se grăbi Wang Lung să răspundă.

— Și ce este cu feciorul tău? întreabă femeia.

Wang Lung încercă să-i vorbească foarte serios:

— Uite ce, dacă se va întâmpla să mai vină pe aici, dă-l afară – spune că nu primești în așternutul tău decât bărbați sau spune-i ce vei vrea – dar de fiecare dată când îl vei da afară, să știi că eu îți voi număra în palmă de două ori atâta argint cât ți s-ar cuveni pentru osteneala ta.

Femeia începu să râdă nepăsătoare și-i răspunse mulțumită:

— Cine nu s-ar învoi la o astfel de afacere, dacă e vorba să fie plătit, fără să facă nimic? Prin urmare mă învoiesc și eu. Adevărul este că mie-mi plac bărbații, deoarece băieții tineri nu-mi fac nicio plăcere.

În timp ce vorbea, se uita zâmbind la Wang Lung și dădea din cap, dar lui îi era scârbă de chipul ei desfrânat și se grăbi să adauge:

— Vasăzică ne-am înțeles!

Apoi se întoarse repede și porni spre casă, dar în drum scuipea de câteva ori la rând, ca să poată scăpa de scârba ce i-o lăsase vederea acestei femei.

În aceeași zi se duse la Cucu și-i spuse:.

— Fă așa cum mi-ai spus. Du-te la negustorul de grâne și fă târgul cu el. Vezi că zestrea ce se dă să fie destul de bună, dar nu prea mare, dacă fata va fi pe potriveala dorințelor noastre și dacă se va putea să ajungi la o înțelegere.

După ce-i spuse aceste cuvinte, se întoarse în casă și se opri îngândurat în fața patului în care dormea feciorul său și-l văzu cât este de senin și de tânăr, cum sta liniștit și nemișcat. Dar când își aduse aminte de femeia aceea desfrânată și de buzele ei groase și lăbărțate, se simți din nou cuprins de scârbă și începu să murmure neînțelese.

În timp ce se uita la el, intră O-lan și văzând sudoarea de pe fruntea feciorului lor, aduse un vas de oțet, subțiat cu apă caldă și începu să-i șteargă sudoarea, așa cum făcea odinioară când tinerii din casa aceea mare se întâmplă să bea prea mult. Văzându-l cât stă de liniștit în somnul greu al beției, fără să se trezească nici în timpul cât maică-sa îl spăla, Wang Lung ieși din odaie și se îndreptă spre casa unchiului său, cutremurat de revoltă, căci își uitase cu totul că este fratele părintelui său și nu-și mai aducea aminte, decât că este tatăl tânărului aceuia nerușinat și trândav care obișnuise la rele pe fiul său cel cumsecade, și intrând în odaia unchiului său, începu să strige:

— Am ocrotit în casa mea un cuiar de șerpi veninoși care m-au mușcat!

Unchiul său tocmai sta cu coatele proptite pe masă și începuse să mănânce de amiază, căci el nu se ridica niciodată din așternut până la amiază, deoarece știa că în casa aceasta nu avea nimic de făcut. Auzindu-i vorbele, ridică privirea din strachină și întreabă cu indiferență:

— Ce s-a întâmplat?

Wang Lung îi spuse cu glasul înecat, tot ce s-a petrecut, dar la supărarea lui, unchiul său începu să râdă și-i răspunse:

— Cum se poate să-ți închipui că un tânăr ar putea fi împiedicat să devină bărbat? Crezi că ai putea opri un dulău să se apropie de o cățea?

Auzindu-i râsul batjocoritor, lui Wang Lung îi fu de ajuns o clipită, ca să-și aducă aminte de toate supărările ce i le pricinuise unchiul său în timpul din urmă; cum încercase mai demult să-l facă să-și vândă pământul, cum trăiau toți acești trântori în casa lui și se ghiftuiau, fără să facă nimic, cum soția unchiului său dijmua mâncărurile scumpe aduse de Cucu de la oraș, și cum ticălosul de fiul unchiului său învățase la rele pe cel mai mare dintre feciorii lui. Își mușcă limba și scrâșni din dinți, apoi zbieră:

— Acum să ieși numaidecât din casa mea, tu și toți ai tăi; din ceasul acesta nu se mai găsește nicio strachină de orez pentru niciunul dintre voi, și mai curând voi da foc casei mele, decât să vă mai primesc pe voi sub acoperișul ei, căci n-aveți nici pic de omenie în sufletul vostru, deși stați și trândăviți cât e ziua de lungă.

Unchiul său însă rămase nemișcat la masă și continuă să mănânce, întinzând mâna când spre un castron când spre celălalt, din fața lui. Wang Lung simțea cum îl cutremură supărarea și-i răscolește sângele din trup, dar văzând că unchiul său nici nu se sinchisește, se apropie de el cu brațul ridicat. Unchiul său se uită la el și-i răspunse liniștit:

— Alungă-mă din casă, dacă îndrăznești.

Câteva clipe Wang se uită la el uluit și începu să bâlbâie:

— Adică ce crezi... poate-ți închipui...

Dar unchiul își deschise haina la piept și-i arătă ce avea ascuns în sân. Wang Lung rămase încremenit, căci văzu o barbă falsă roșie și o bucățică de pânză de aceeași culoare. Ori acestea erau semnele distinctive, ale unei Bande de tâlhari care trăiau ascunși undeva în partea de miazănoapte-apus a acestei regiuni și prădaseră o mulțime de case arzându-le până în pământ și luaseră femeile cu ei; pe oamenii cumsecade care îndrăzneau să li se împotrivească, îi legaseră cu frânghii de pragul caselor, ca a doua zi să fie găsiți de vecinii lor, înnebuniți de spaimă, dacă se întâmpla să mai fi rămas în viață, sau prăjiți și făcuți scrum, dacă muriseră. Wang Lung holbă ochii la masca din sânul unchiului său, apoi plecă fruntea în piept și ieși din odaie, fără să mai zică nimic. În timp ce se depărta, auzi râsul înăbușit al unchiului său care se așezase din nou la mâncare.

De astă dată Wang Lung se pomeni într-o încurcătură atât de grea, cum nici prin vis nu s-ar fi gândit. Unchiul său venea și pleca, întocmai ca și până acum, zâmbind pe sub mustățile rare și cărunte, cu hainele tot atât de slobod învălurate împrejurul trupului, iar pe el îl treceau sudori de gheață, când se gândea la răul ce l-ar fi putut pricinui omul acesta. Adevărul era că în toată vremea de când începuse bogăția lui, dar mai ales în anii de secetă sau când recolta țărinelor era atât de săracă încât oamenii mureau de foame, împreună cu copiii lor, tâlharii nu călcaseră niciodată nici casa nici pământurile lui, deși de multe ori se temuse că vor veni împotriva lui și-și trăsese zăvoarele la uși în timp de noapte. Până în anul când începuse vârtejul nebuniei lui de dragoste, umblase îmbrăcat în haine proaste și se

ferise să arate a fi om înstărit, dar după ce începu să alerge vorba prin sat că tâlhari sunt ascunși undeva prin apropiere, se întorcea întotdeauna devreme acasă, iar noaptea dormea iepurește și asculta la toate zvonurile din curte.

Dar tâlharii nu se apropiară niciodată de așezările lui, așa că deveni nepăsător și îndrăzneț și credea că cerul îi poartă de grijă și că este sortit să fie om bogat; prin urmare nu mai ținu seamă de nimic și nu mai aprinse nici tămâie în micul templu al Zeităților Pământului, de vreme ce aceștia erau binevoitori față de el, chiar fără să le măi aprindă tămâie, așa că nu se mai gândea decât la treburile lui și la țarină. De astă dată însă înțelese care a fost pricina că el a putut trăi până acuma nesupărat de nimeni și va putea trăi și de aci înainte, câtă vreme vă hrăni în casa lui pe unchiul său și familia acestuia. Gândindu-se la toate acestea își simți trupul scăldat de o sudoare rece, dar nu îndrăzni să spună nimănui ce a văzut la unchiul său în sân.

Unchiului său însă nu-i mai spuse din ziua aceea să plece din casă, iar nevastei lui încercă să-i spună, cu toată stăruința de care era capabil:

— Du-te în curtea interioară și mănâncă ce te trage inima; iată și câțiva arginți, ca la nevoie să ai de cheltuială.

Pe urmă, cu toate că simțea supărarea cum îl îneacă, se duse la fiul unchiului său și-l îndemnă:

— Ia și tu câțiva arginți, căci tinerilor le place să-și încerce norocul.

Pe fiul său însă îl supraveghea de aproape și nu-l lăsa să iasă din curte, după apusul soarelui, deși tânărul nu-și mai găsea locul și alerga de colo până colo, zborșindu-se la frații lui mai mici și palmuindu-i, fără nicio pricină anume, ca să-și molcomească neastâmpărul.

La început Wang Lung nu fu în stare să se mai apuce de nimic, ci se gândea la nenorocirea căzută pe capul lui și la toate nemulțumirile ce le avea acum, făcându-și fel de fel de planuri. „Aș putea să dau afară din casă pe unchiul meu și să mă mut la oraș, unde porțile sunt încuiate în fiecare seară, pentru ca lumea să fie apărată de atacurile tâlharilor”. Dar numaidecât își aduse aminte că în timpul zilei, va trebui să se întoarcă la muncă în țarină și cine știe ce i s-ar putea întâmpla în timpul cât lucrează, fără nicio apărare, chiar aci pe pământul său! Dar afară de asta cum s-ar putea ca un bărbat să trăiască închis între zidurile ferecate ale unui oraș și în dosul ușilor zăvorâte ale casei sale, căci ar fi murit, dacă s-ar fi despărți de țarina lui. Pe urmă ar fi peste puțină să nu vina din nou un an sterp, când nici orașul nu s-ar mai putea împotrivi prădăciunilor tâlhărești, cum s-a

întâmplat rîndul trecut, când casa cea mare a lui Hwang a fost călcată de tâlhari.

În același timp ar fi putut să se ducă la oraș și să se adreseze judecătorului, spunându-i:

— Unchiul meu este și el unul dintre cei cu Barbă Roșie care pradă regiunea noastră.

Dar dacă ar fi făcut o astfel de faptă, l-ar fi crezut oare, căci nu se poate să crezi astfel de vorbe, când vine cineva și învinuiește chiar pe fratele tatălui său? Mai de grabă din afacerea asta ar fi ieșit el bătut, pentru purtarea lui necuviincioasă, în loc să scape de unchiul său, dar afară de asta viața i-ar fi fost mereu în primejdie, căci dacă tovarășii unchiului său ar fi aflat despre fapta lui, fără îndoială l-ar fi omorât, ca să se răzbune.

Totodată, ca și când cele întâmplătoare până acuma nu ar fi fost de ajuns, mai veni și Cucu să-i spună, că deși afacerea cu logodna a mers fără nicio greutate, negustorul Liu nu s-a învoit să facă deocamdată nimic altceva, decât cel mult să semneze hârtiile de logodnă, deoarece fiica lui era prea tânără și neavînd decât paisprezece ani, trebuia să mai aștepte cel puțin trei. Wang Lung rămase dezamăgit, gîndindu-se că trei ani la rînd va trebui să mai suporte în casă trîndăvia și toanele feciorului său care acuma nu voia să se mai ducă la școală nici cel puțin două zile din zece, și în aceeași seară, în timpul cinei spuse lui O-lan:

— Pe ceilalți copii ai noștri îi vom logodi cât se poate de curînd, căci din ce îi vom logodi mai repede, din ce va fi mai bine, astfel mi-ar fi peste putință să îndur de trei ori la rînd aceleași scînceli în casă pe care le am acuma.

A doua zi dimineața, după o noapte zbuciumată, își scoase haina lungă ce o purtase până acum și papucii de catifea cu care era încălțat, cum făcea întotdeauna când vedea că nu mai prididește cu supărările de acasă și luînd sapa la umăr porni în țarină, dar când să treacă prin curtea din afară, se opri în fața fetei lui cea mare, care sta la soare și zâmbea, înfășurându-și între degete petecul de pânză colorată și netezindu-l:

— Prostuța aceasta este pentru mine mai multă mîngâiere în ceasurile de supărare, decât toți ceilalți copii mei împreună.

Astfel Wang Lung începu să lucreze cu râvnă în țarină, zile de-a rîndul și pămîntul mînos își împlini și de astă dată menirea lui, vindecându-l de toate nemulțumirile și învelindu-l în vînturile calde ale verii care-i aduceau

liniște și împăcare. Apoi, ca și când ar fi vrut să-l scape de toate gândurile negre, din partea de miazăzi începu să se ridice un nor mic și alb care urca încet spre bolta cerului și se apropia. La început părea străveziu și ușor ca un vâl de ceață, doar că nu se răspândea în toate părțile, cum fac norii de obicei, când îi poartă vântul, ci rămase grămadă, până când începu să se răspândească în aer, ca aripile unui evantai.

Oamenii din sat se uitau la norul acesta și căutau să-i găsească fel de fel de tâlcuri, dar se simțeau cuprinși de spaimă, căci își închipuiau că ar putea fi un nor de lăcuste, pornit din miazăzi ca să le prăpădească semănăturile. Wang Lung era și el între oamenii care iscodeau zarea; uitându-se așa la norul ce venea spre ei, vântul le aruncă ceva la picioare, iar unul se aplecă repede și luând în mână ceea ce auziseră susurând, văzu că este o lăcustă moartă care părea să fie mult mai ușoară decât alaiul viu ce venea pe urma ei.

Cât ai clipi Wang Lung își uită de toate supărările lui. Uită de femei, de feciorii lui și de unchiul său și-și uită de toate, ca să se repeadă la oamenii din sat și să strige:

— Va trebui să ne apărăm holdele împotriva acestor dușmani care coboară asupra noastră din cer!

Dar între cei care ascultau la vorbele lui, erau și de cei care clătinau din cap, căci își pierduseră chiar de la început orice nădejde, și aceștia îi răspunseră:

— Nu, dragul meu, căci nu ne poate folosi la nimic. Cerul a hotărât ca anul acesta să ne lovească cu foamete, prin urmare la ce ca să ne mai trudim de pomană, împotrivindu-ne voinței lui, când și-așa nu putem face nimic și la sfârșit va trebui totuși să murim!

Femeile plecară la oraș, plângând, ca să cumpere tămâie și să o aprindă, la picioarele Zeițărilor din micul templu de lut, iar unii se duseră chiar la templul cel mare de la oraș, unde erau zeițele cerului, și astfel lumea începu să se închine, slăvind și zeii cerului și pe ai pământului.

Cu toate acestea norul de lăcuste întuneca cerul și începu să se răspândească în largul câmpului.

Wang Lung însă își adună argații și Ching era nemișcat de lângă el; mai veniră și alți plugari mai tineri și toți aceștia puseră foc chiar cu mâna lor în anumite partale din țarină și arseră holdele de grâne care erau tocmai în pârgă; săpară șanțuri largi pe care le umplură cu apă din fântâni și lucrară

așa zi și noapte, fără întrerupere. O-lan le aducea de mâncare, împreună cu celelalte femei, care veneau cu merinde la bărbații lor, și oamenii mâncau de-a-npicioarele, întocmai ca dobitoacele, fără să se oprească din lucru.

Numaidecât după aceea zarea se întunecă și aerul se auzi vâjâind, de bătaia milioanelor de aripi, și norul de lăcuste se lăsă asupra holdelor, tocind până în pământ semănătura câte unui partal și lăsând nevătămat pe cel de lângă el ca să treacă dincolo și să roadă până în pământ, de rămânea miriște pe urma lor, ca în timp de toamnă. Oamenii oftau neputincioși, uitându-se la prăpădul din fața lor, dar Wang Lung se repezea furios cu un lăstar în mână și le lovea, călcându-le în picioare fără milă, iar oamenii lui se țineau alături de el și învârteau ciomegele, aruncându-le cu miile în pârjolul de flăcări și în apa din șanțuri. Milioane de lăcuste pieriră în lupta aceasta împotriva oamenilor, dar pentru cele rămase, pierderea aceasta nu însemna nimic.

După lupta aceasta deznădăjduită, Wang Lung avu parte și de răsplată: holdele lui cele mai bune rămaseră neatinse; după ce norul de lăcuste începu să se îndrepte spre cealaltă margine de cer, văzu că i-a mai rămas destul grâu, ca să aibă ce secera, iar straturile cu răsadurile tinere de orez erau nevătămate, așa că se simți mulțumit. Mulți oameni din sat începură să ronțăie trupurile prăjite de flăcără ale lăcustelor, dar Wang Lung nu vru să se atingă de ele, căci i se păreau spurcate, din pricina pagubei pricinuite în țarina lui. Totuși nu zise nimica, văzând pe O-lan că le prăjește în ulei și nici când auzi lucrătorii cum le ronțăie între dinți; copiii le desfăceau bucățele și le mâncau cu băgare de seamă, deoarece se temeau de ochii lor bulbucăți. El însă nu vru nici să le guste.

Totuși venirea lăcustelor îi fu de folos. Șapte zile la rând nu se gândise la altceva, decât la țarina lui și astfel reușise să se vindece de toate supărările și temerile lui, deci putu să se gândească liniștit:

„La urma urmelor, tot omul își are necazurile lui, prin urmare va trebui să încerc să le duc și eu pe ale mele; unchiul meu este mai bătrân decât mine, iar cei trei ani ce va trebui să-i mai aștept pentru feciorul meu, vor trece și ei, fără să-mi pun ștreangul de gât”.

Prin urmare adună recolta de grâu ce o avea pe holde și după ce veni vremea ploilor, răsadurile inundate, și după toate acestea, se făcu iarăși vară.

Capitolul XXIV

A doua zi, când Wang Lung își închipuia că în casa lui s-a statornicit din nou liniștea, feciorul cel mai mare veni la el, după ce-l văzu că s-a întors de la câmp, și îi spuse cu multă codeală:

— Tată, dacă vrei ca eu să devin cărturar, atunci află că de la catârul acela bătrân de la oraș eu nu mai am nimic de învățat.

Wang Lung care tocmai scosese o oală de apă fiartă din căldarea de pe plită, muie într-însa un prosop și după ce-l stoarse, și-l puse aburind pe obraz:

— Ei, și ce-ai vrea acum?

Feciorul stătu o clipă la îndoială, apoi adăugă:

— Dacă vrei ca eu să devin cărturar, atunci va trebui să plec spre miazăzi, ca să mă duc la o școală mare, unde să pot învăța ceea ce trebuie învățat.

Wang Lung își șterse pleoapele ochilor și urechile cu prosopul, apoi se uită la feciorul său și-i răspunse răstit, căci își simțea trupul frânt de muncă:

— Dar prostia asta de unde ai mai luat-o? Nu se poate să pleci și nu vreau să mai aud de așa ceva; m-ai înțeles: nu vei pleca de acasă. Pentru lumea în care trăim noi, ai destulă învățătură.

Spunând aceste cuvinte, muie prosopul din nou în oala cu apă fierbinte.

Feciorul însă nu se mișcă din fața lui, ci rămase întunecat și începu să îngâne ceva, așa că Wang Lung se supără din pricină că nu-l înțelegea, și începu să răcnească:

— Spune limpede ce ai de spus!

Tânărul tresări, auzind vorbele răstite ale părintelui său și-i răspunse:

— Bine, atunci îți voi spune limpede că eu sunt hotărât să plec spre miazăzi, căci nu am poftă să mai stau în casa asta țărănească și să fiu supravegheat ca un copil; nici să-mi pierd vremea în orașul acesta mic, unde nu te poți simți mai bine decât la noi în sat. Voi pleca de acasă, ca să învăț și eu câte ceva și să văd lume străină.

Wang Lung se uită la feciorul său care sta cu ochii în pământ, și-l văzu palid, în haina lui lungă de culoarea argintului, făcută din pânză de in subțire și răcoros pentru zilele calde ale verii, și cum se uita așa la el, băgă de seamă că pe buza de sus i-au răsărit primele tulle de mustață; obrazul lui era catifelat și auriu, iar mâinile ascunse în mânecile hainei, erau prelungi și fine, ca ale unei femei. Pe urmă Wang Lung se uită la el însuși și

văzu că este plin de pământ și e îmbrăcat numai într-o pereche de pantaloni de pânză albastră, sumeși până sub genunchi și partea de sus a trupului îi era despuiată, așa că puteai crede că el este robul acestui tânăr, nu părintele lui. Gândul acesta îl făcu să se revolte împotriva tânărului zvelt și frumos din fața lui, așa că-i răspunse răstit:

— Mai bine du-te în țarină și ia o mână de humă, să-ți freci trupul cu ea, căci altfel oamenii vor crede despre tine că ești femeie, și pune mâna pe sapă și lucrează și tu ceva, pentru orezul pe care-l mănânci!

În clipa aceasta Wang Lung își uitase cu totul de mândria pe care i-o pricinuiseră faptul că fiul său era știutor de carte și că se pricepea la dezlegarea tâlcului cărților, așa că dădu să iasă din odaie, bătând din picioare și scuipând pe podmol, căci frumusețea fiului său îl nemulțumea. Tânărul rămase în picioare și se uită după el întunecat, dar părintele său nu se mai întoarse, să-l vadă ce face.

În aceeași seară, când Wang Lung intră în curtea interioară și se așeză alături de Lotus care sta întinsă pe salteaua așternutului ei, și Cucu îi făcea vânt ca s-o răcorească, femeia începu să-i spună nepăsătoare, ca și când ar fi căutat prilej de vorbă:

— Feciorul tău cel mai mare e mahnit și ar vrea să plece de-acasă.

Aducându-și aminte de nemulțumirea ce i-o pricinuiseră fiului său, Wang Lung o întrebă supărat:

— Dar ce te interesează asta pe tine? La vârsta lui nu-i voi îngădui să intre în casa asta.

Lotus se grăbi să-i răspundă:

— Nu – nu... liniștește-te, căci mie mi-a spus Cucu.

Femeia de lângă ea adăugă:

— Lucrul acesta se vede ușor, căci este un fecior prea drăguț și prea mare, ca să-și piardă vremea trândăvind și tânjind la tine acasă.

Vorbele acestea alungară bănuiala tulbure trezită în sufletul lui Wang Lung și nu se mai gândi decât la supărarea ce i-o pricinuiseră feciorului său, deci le răspunse:

— Am spus nu; prin urmare nu va pleca. Nu vreau să-mi cheltuiesc banii prostește.

Altceva nu vru să mai spună și nici să mai vorbească despre întâmplarea asta, așa că Lotus bănuind că trebuie să fie supărat de ceva, porunci lui Cucu să plece, ca să rămână singură cu el.

Câteva zile la rând nu se mai întâmpla nimic neobișnuit și flăcăul părea liniștit, dar cu toate acestea la școală nu se mai ducea, iar părintele său nu încercă să se împotrivescă hotărârii lui, căci acum avea aproape optsprezece ani și era voinic și vânjos, ca și mama lui, iar când el se întorcea acasă, îl găsea citind în odaia lui, așa că Wang Lung se simți mulțumit și se gândi:

„Au fost numai toane tinerești; nici el nu știe ce vrea și cei trei ani vor trece – s-ar putea să fie chiar doi, dacă voi mai adăuga o sumă de arginți, sau chiar unul, dacă suma ce o voi plăti se va întâmpla să fie destul de mare. După ce voi sfârși cu treieratul, vom face ogor și vom semăna grâul de primăvară, iar după ce vom îmblăți fasolea, mă voi gândi și la afacerea asta, mai în tihnă”.

Foarte curând își uită cu totul de fiul său, căci recolta – afară de ceea ce prădaseră lăcustele – ieși destul de bine și Wang Lung putu pune la loc toți banii cheltuiți cu Lotus. Aurul și argintul ajunseseră din nou la preț pentru el, așa că se mira el însuși de multe ori, cum de putuse cheltui înainte de asta cu atâta lipsă de cumpăt pentru o femeie.

Totuși se întâmpla uneori ca apropierea de Lotus să-i trezească dorințele, dar nu cu aceeași putere ca la început și se simțea mândru că o are în casa lui, deși acum vedea limpede că soția unchiului său avusese dreptate, când îi spusese că nu mai este atât de tânără, deși era mică de statură, și nici nu rămăsese până acum niciodată însărcinată. Dar la amănuntul acesta nu se prea gândea, deoarece avea feciori și fete, și avea de gând să o păstreze în casa lui, pentru plăcerea ce o simțea când venea la ea.

Dar pe măsură ce treceau anii, Lotus devenea tot mai drăguță, căci dacă ai fi putut să-i găsești înainte de asta vreun cusur, atunci acesta nu putea să fie decât amănuntul că era slabă ca o pasăre și din pricina asta chipul îi era prea ascuțit și tâmplele prea căzute. Dar acum, cu mâncarea pe care i-o pregătea Cucu și petrecându-și viața în trândăvie, căci nu trebuia să se mai ocupe decât de un singur bărbat, începu să se împlinească și să se rotunjească, tâmplele nu-i mai erau scofâlcite și cu gura mică și ochii mari și strălucitori pe care-i avea, părea mai mult decât oricând o pisicuță leneșă. Mânca și dormea și începea să pună în fiecare zi tot mai multă carne pe ea. Deși astăzi nu mai era boboc de floare de lotus, rămăsese totuși floare adevărată, iar dacă nu mai era tânără, nu se putea totuși să spui despre ea că

este bătrână, căci pentru ea, tinerețea și vârsta păreau că nu pot fi deosebite între ele.

Cu felul acesta de viață liniștită și alături de feciorul său împăcat, Wang Lung ar fi putut trăi mulțumit, dacă nu se întâmpla ca într-o seară – când el tocmai începuse să-și facă socoteala pe degete, ca să vadă ce poate vinde din recolta de grâu și din orezul ce-l avea – să simtă pe O-lan că intră încet în odaie. În timpul anilor ce trecuseră, soția lui se uscaseră pe picioare și devenise pământie, iar oasele obrazului păreau și mai repezite în afară decât până acuma, și ochii îi căzuseră în fundul capului. Dacă se întâmpla s-o întrebe ceva, cum îi mai merge, îi răspundea doar atât:

— Simt că mă arde ceva în pânțele, ca o grămăjue de jărat.

În cei din urmă trei ani pânțelele îi crescuse atât de mult, încât părea că este însărcinată, dar sarcina asta era fără naștere. Cu toate acestea se scula în zori, și vedea de treburile casei, iar Wang Lung se uita la ea, cum s-ar fi uitat la masa din fața lui, sau la scaunul pe care se așeza sau la un pom din curte, dar niciodată cu aceeași curiozitate cu care s-ar fi uitat la boul din jug, când îl vede că pleacă fruntea sau la un porc din poiată care nu vrea să mai mănânce. Femeia își vedea de treaba ei și nu vorbea decât ceea ce ar fi fost peste putință să nu vorbească de soția unchiului lui Wang Lung, dar cu Cucu nu vorbea niciodată. O-lan nu intrase niciodată în curtea interioară a caselor ei, și rareori când se întâmplă ca Lotus să iasă afară, ca să se plimbe, ea intra în odaie și nu mai ieșea din casă, până când nu venea ceva să-i spună „A plecat!” Dar nu zicea niciodată nimic, ci lucra la bucătărie și spăla rufe la iaz, chiar în timp de iarnă, când apa îngheța. Lui Wang Lung însă niciodată nu i-ar fi trecut prin minte să-i spună: „Cu banii pe care-i avem acuma, de ce nu-ți iei o slujnică în casă sau de ce nu-ți cumperi o roabă?”

Nu se gândea că în casă ar fi nevoie de așa ceva, deși el își luase argați care să-l ajute la muncile câmpului, să îngrijească de boii și măgărușii din curte, de porcii din poiată, iar în timpul verii când începeau să crească apele, își lua păstori care să aibă grijă de rațele și găștele pe care le avea și care ieșeau să ciugulească ierburi și gâze.

În seara cu pricina, stând așa în lumina celor două făclii roșii, înfipite în sfeșnicele de tablă, femeia se opri în fața lui și-și plimbă sfioasă ochii prin odaie, apoi îndrăzni:

— Aș avea să-ți spun ceva.

Se uită la ea mirat și o îndemnă:

— Haide, spune!

Rămase cu privirea ridicată spre ea și văzându-i obrazul supt, se gândi iarăși că femeia aceasta este cu totul lipsită de farmec și că au trecut ani de zile de când el nu s-a mai gândit la ea niciodată, cum se gândește bărbatul la femeia lui.

O auzi că începe să-i spună cu glasul sugrumat:

— Feciorul cel mare intră prea des în curtea interioară. Când se întâmplă ca tu să lipsești de acasă, întotdeauna el trece dincolo.

La început lui Wang Lung îi fu peste putință să o înțeleagă ce spune, atât vorbea de încet, așa că se plecă spre ea și stăruie:

— Ce spui tu acolo femeie?

Ea-i făcu semn, fără să zică nimic, spre odaia feciorului și-și țuguie buzele uscate, întorcând obrazul spre curtea de dincolo. Wang Lung însă rămase nemișcat și se uită la ea, fără să creadă vorbele ei.

— Mi se pare ca tu visezi! declară el într-un târziu.

Femeia clătină din cap și adăugă cu mare greutate:

— Dacă vrei, stăpâne, vino odată acasă pe neașteptate. Pe urmă, după o clipă de tăcere, adaugă: Cred că va fi mai bine să-l lași să plece de acasă, chiar spre miazăzi.

După ce spuse aceste cuvinte, se apropie de masă și luându-i cupa de ceai, o pipăi și văzând că ceaiul s-a răcit, îi turnă altul fierbinte, apoi ieși din odaie, tot atât de tăcută, pe cât intrase, lăsându-l năucit de vorbele pe care i le spusese.

„Te pomenești că femeia aceasta o fi geloasă”. Dar la ce să se mai gândească la așa ceva, mai ales acumă când feciorul său era mulțumit și-l găsea în fiecare zi citind în odaia lui, așa că se ridică de la o masă și începu să râdă de gândurile ce le poate născoci o minte de femeie.

Dar în aceeași noapte când se duse și se întinse în așternut alături de Lotus, femeia începu să se ferească din calea lui și dându-l la o parte îi spuse:

— E cald și tu miroși urât, așa că ar fi bine să te speli când vii la mine.

Apoi se ridică numaidecât pe marginea patului și ferindu-și părul care-i căzuse pe obraz, începu să se zbată când întinse mâna după ea. Stătu și se gândi că de câteva zile încoace Lotus se supusese dorințelor lui fără nicio plăcere, dar își închipuise că acestea sunt numai toane de femeie; că poate

se simte moleșită de căldura acestui sfârșit de vară, dar de astă dată își aduse aminte de vorbele lui O-lan și sărind în picioare, se răsti la ea:

— În cazul acesta n-ai decât să dormi singură, și să mă tai, dacă-mi pasă nici cât negru sub unghie.

Ieși repede din odaie și intră în tinda casei lui, unde puse două scaune unul lângă altul și se întinse pe ele. Dar nu putu adormi, așa că ieși din casă și trecând pragul porții, începu să se plimbe prin fața trestiiilor de bambus care erau înșirate în lungul zidului, și aici simți vântul rece al nopții răcorindu-i trupul cu adierile prevestitoare ale toamnei.

Își aduse apoi aminte că Lotus știuse de dorința feciorului său de a pleca de acasă, dar de unde aflase oare? Tot așa feciorul său nu mai pomenise de multă vreme despre această plecare ci părea mulțumit, dar care era pricina acestei mulțumiri? Și Wang Lung își zise furios:

— Voi cerceta și voi afla ce s-a întâmplat!

Nu se mai întoarse în casă, ci urmări zorile tulburi, cum se desprind din întunericul nopții și se răspândesc în largul țarinei sale.

După ce se luminează de ziuă și în marginea zării se arată o spuzeală de aur pe poala cerului, intră în casă și după ce mănă, ieși în țarină ca să supravegheze argații ieșiți la muncă, așa cum avea obiceiul în timpul secerișului și al semănatului; umblă din holdă în holdă, ca pe urmă să strige cu glas destul de tare, ca să-l poală, auzi și cei de acasă:

— Mă duc la holda de sub zidul orașului, așa că nu mă voi întoarce în curând, și porni numaidecât.

Dar după ce făcu jumătate de drum și ajunsese la templu cel mic din mijlocul țarinei, se așeză pe o movilă de pământ din marginea drumului, care se vede era un mormânt părăsit, și smulgând o mână de iarbă, începu și o frământa între degete. În fața lui erau cele două zeități de lut și ca prin vis își dădu seama de felul în care se uită acum la el și de vremea când îi era frică de mânia lor; dar astăzi nu-i mai păsa de ele, căci ajunsese om bogat, care nu mai avea nevoie de zeități, prin urmare nici nu se mai abătea pe la templul acesta. În sufletul său însă gândurile stăruiau mereu asupra întrebării:

„Să mă întorc sau să nu mă întorc acum acasă?”

În aceeași clipă își aduse aminte de purtarea din noaptea trecută a lui Lotus față de el și se înfurie, gândindu-se la tot ce a făcut pentru ea.

„E limpede că n-ar fi putut să stea multă vreme la ceainăria din oraș, dar în casa mea are de mâncare și îmbrăcăminte bogată, ca orice femeie de familie aleasă”.

Îndemnat de mânia aceasta neașteptată, se întoarse acasă pe alt drum și intră pe furiș în curte, apoi feri draperia de la intrarea porții interioare și se uită înăuntru. Trase cu urechea și auzi murmurul unui glas de bărbat, pe care-l recunoscuse numaidecât că este al feciorului său.

Furia pe care Wang o simți acuma clocotind în sufletul său, i se păru că e atât de năvalnică, cum nu i se mai întâmplase niciodată în viața lui, deși din ziua când începuse să se îmbogățească și oamenii din sat se uitau la el cu respect, i se întâmpla de multe ori să simtă în sufletul său porniri nesăbuite și chiar când se dusese în oraș, i se întâmpla uneori să se poarte trufaș cu oamenii din jurul lui. Dar trufia lui de acuma era furia caracteristică a unui bărbat împotriva bărbatului care i-a furat iubita, iar când își aduse aminte că cel care-i furase ibovnica, e însuși fiul său, se simți cutremurat de scârbă, de-i venea să verse.

Scrâșni din dinți și ieși din curte, apoi se apropie de tufele trestiilor din bambus și după ce alege un fir lung și mlădios, îl curăți de ramuri, lăsându-i numai câteva vrejuri în vârf și după ce-l curăți și de frunze, trestia rămase în mâna lui, vânjoasă și subțire ca un capăt de frânghie. Se întoarse pe vârful picioarelor și feri repede draperia din fața porții; feciorul său sta în picioare și se uita la Lotus care se așezase pe un scăunel în marginea dulbinei. Era îmbrăcată în tunica ei de mătase de culoarea florilor de piersic, așa cum n-o văzuse până acuma niciodată îmbrăcată dimineața.

Stăteau amândoi de vorbă și femeia întoarse puțin obrazul într-o parte și se uita la el cu coada ochiului și râdea, așa că nu simțiră apropierea lui. Wang Lung se opri și se uită la ei, apoi dinții îi sclipiră într-un rânjel și încheștă mâna pe lujerul de bambus. Dar nu l-ar fi văzut nici acuma, dacă nu se întâmpla ca tocmai atunci Cucu să iasă din casă și să țipe speriată, așa că se întoarseră amândoi spre el.

În aceeași clipă Wang Lung făcu un salt și se năpusti asupra lor, apoi începu să încingă pe feciorul său cu trestia de bambus, zăpăcindu-l în lovituri. Deși tânărul era mai voinic și mai înalt decât tatăl său, acesta totuși era mai puternic, deoarece trupul lui plin de vigoare bărbătească era ostoit de munca țarinei, așa că îl bătu până când sângele începu să stropască șiroaie împrejurul lui. Când Lotus începu să țipe și-l apucă de braț, o

îmbrânci, iar când încercă din nou să-l oprească, îi trase și ei câteva, până când scăpă cu fuga, apoi se întoarse din nou la feciorul său și-l bătuci, până când îl văzu că se întinde pe pământ și-și acopere cu mâinile obrazul însângerat.

Wang Lung se opri, răsuflând șuierător și arătându-și dinții; sudoarea curgea șiroaie pe el și se simțea sfârșit, ca după boală grea. Aruncă trestia din mână și spuse fiului său gâfâind:

— Acu du-te în odaia ta și să nu îndrăznești să mai ieși de acolo, până în ziua când voi scăpa de tine, căci altfel să știi că teucid!

Tânărul se ridică fără să zică nimic și ieși din curte.

Wang Lung se așeză pe scaunul din marginea dulbinei pe care stătuse Lotus și după ce-și propti capul în palme, închise ochii și începu să respire cu greutate. Nimeni nu îndrăzni să se apropie de el, așa că stătu singur până când se liniști și supărarea se ridică din sufletul său ca o ceață.

Apoi se ridică frânt și intră în odaia unde găsi pe Lotus întinsă pe pat și bocindu-se; se apropie de pat și o întoarse cu fața în sus, iar femeia se uită la el cu ochii plini de lacrimi și pe obraz cu dâra însângerată pe care i-o lăsase trestia de bambus.

Se uită la ea și-i spuse cu adâncă tristețe.

— Vasăzică tu ești sortită ca toată viața ta să fii o desfrânată și ai început acum să te legi și de fiul meu!

Femeia începu să se bocească și mai îndurerată decât până acum și protestă:

— Nu, nu-i adevărat; tânărul se simțea singur și abătut, dar venind în curtea aceasta, niciodată nu s-a apropiat de patul meu mai mult decât l-ai văzut adineauri în curte; poți să întrebi și pe Cucu.

Apoi ridică spre el ochii înspăimântați și apucându-l de mână, i-o trecu peste obrazul șfichiuit de loviturile lui și-i spuse înecată de suspine:

— Vezi și tu ce-ai făcut lui Lotus a ta – nu mă gândesc la niciun bărbat afară de tine în toată lumea aceasta și chiar dacă ar fi fiul tău pricina acestei neînțelegeri, nu este cu nimic mai mult decât tot fiul tău și pentru mine nimic altceva.

Se uita la el cu ochii scăldați în lacrimile limpezi și Wang Lung gemu îndurerat, căci frumusețea acestei femei îl făcea să-și piardă cumpătul și să o iubească, chiar atunci când n-ar fi trebuit. În aceeași clipă se gândi că i-ar fi peste putință să suporte încredințarea că între acești doi s-ar fi întâmplat

ceva, de aceea nu mai cercetă, căci nu dorea să mai afle nimic. Gemu deci încă o dată și ieși din odaie. Trecu prin fața odăii feciorului său și strigă, fără să intre:

— Strânge-ți lucrurile într-o lădiță și mâine dimineață să pleci spre miazăzi, unde-ți place și să nu te mai întorci acasă, până în ziua când voi trimite după tine.

Apoi trecu înainte și găsi pe O-lan care începuse să coasă la o haină a lui, dar când trecu pe lângă ea, femeia nu zise nimic, și chiar dacă auzise răfuielile și țipetele din curtea de alături nu-i dădu niciun semn din care ar fi putut bănuî că ea știe ce s-a întâmplat. Wang Lung își continuă drumul și, trecând prin curte, ieși în largul ariei, în lumina soarelui amiezii, și-și simțea trupul sfârșit, ca după o zi de muncă grea.

Capitolul XXV

După plecarea feciorului său mai mare, Wang Lung parcă simțea că toată casa lui a scăpat de o mare povară care-l făcea să se sugrume și să nu poată răsufla în voie. În gândul său își zicea că pentru fecior e mult mai bine că a plecat, iar acum își putea vedea și de ceilalți copii ai săi, căci ocupat mereu cu lucrul câmpului, cu holdele care trebuiau semănate și secerate, și cu orice s-ar fi întâmplat în altă parte, nu prea avusese vreme să se gândească la ei. Se hotărî ca pe al doilea fecior să-l ia din vreme de la școală și să-l dea să învețe o meserie, înainte de a-l apuca vârtejul nebuniei, ca să nu mai aibă pace cu el în casă, cum nu avusese de cel plecat.

Al doilea fecior al lui Wang Lung însă semăna cu fratele mai mare tot atât de puțin, cât de puțin ar putea să nu semene doi frați între ei. Câtă vreme cel mai mare era înalt și ciolănos, cu obrazul rumen și caracteristic oamenilor din miazănoapte, cum era și mama lui, al doilea fecior era mic de statură, cu piele aurie și ceva care lui Wang Lung îi aducea aminte de tatăl său: o sclipire fulgerătoare și ageră a ochilor vii care uneori te priveau în bătaie de joc, dacă se întâmpla să li se ofere prilejul.

„Din băiatul acesta ar putea ieși un bun negustor, își zise Wang Lung; îl voi lua de la școală și poate, voi reuși să-l bag în contorul unui negustor de cereale. N-ar strica să am un fecior, tocmai acolo unde trebuie să-mi vând și eu recolta, căci va putea supraveghea cântarul și va căuta ca târgul să iasă în folosul meu”.

Prin urmare într-una din zile îi spuse lui Cucu:

— Du-te spune părintelui logodnicei fiului meu mai mare, că aş vrea să-i spun ceva. Spune-i că în orice caz va trebui să golim şi un pahar de vin împreună, mai ales că ne-a fost rânduit ca noi doi să ne amestecăm sângele în acelaşi vas.

Cucu făcu aşa cum îi spuse şi se întoarse acasă cu următorul răspuns:

— Spune că te aşteaptă să vii când pofteşti, iar dacă vrei să te duci astăzi la amiază, să bei un pahar de vin împreună cu el, eşti bine venit, ori dacă aşa ţi-e voia, poate veni el la tine.

Wang Lung însă n-ar fi vrut ca omul acesta de la oraş să vină la el, deoarece se gândea că va trebui să facă fel de fel de pregătiri pentru primirea lui, aşa că se spală şi se îmbracă în hainele lui de mătase şi porni în lungul potecii dintre lanuri. Se duse de-a dreptul în Uliţa Podurilor, aşa cum îi spusese Cucu, şi aci se opri în faţa unei porţi pe care scria numele Liu. Nu pentru că el ar fi înţeles semnele ce se vedeau deasupra porţii, dar Cucu îi spusese că este a doua poartă, dincolo de pod, şi mai întrebă şi un trecător care-i arată casa. Era o poartă mare şi impunătoare, făcută toată numai din lemn şi Wang Lung bătu în poartă cu latul palmei.

Poarta se deschise numaidecât şi în faţa lui apărură o slujitoare care-şi ştergea mâinile cu şorţul, pe urmă îl întrebă cine este şi-l conduse în curtea exterioară unde erau apartamentele bărbaţilor. După ce intrară într-o odaie mare, femeia îl pofti să şadă şi se uită îndelung la el, căci bănuia că este tatăl tânărului cu care era logodită fata stăpânului ei. Pe urmă plecă să cheme pe negustorul Liu.

Wang Lung se uită cu băgare de seamă la tot ce vedea împrejurul său şi ridicându-se de pe scaun, pipăi stofa draperiilor de la ferestre şi masa grea de lemn, şi rămase mulţumit, căci văzu că acestea sunt semne de viaţă îmbelşugată, fără să fie bogăţie prea mare. N-ar fi vrut ca nora lui să fie fata unei familii bogate, deoarece asta ar fi însemnat că este înfumurată şi neascultătoare, una care râvneşte tot felul de mâncări scumpe şi haine scumpe, cu alte cuvinte o femeie care înstrăinează pe bărbatul ei de părinţi. După ce se gândi la toate acestea, se aşeză din nou pe scaun şi aşteptă.

Numaidecât se auziră paşi grei prin apropiere şi se arătă un bărbat mic de statură şi gras, iar Wang Lung se ridică în picioare şi se înclină în faţa lui; amândoi se prosternară de mai multe ori unul în faţa altuia, privindu-se pe ascuns şi rămânând mulţumiţi, căci se respectau unul pe altul, pentru ceea

ce vedeau că sunt în realitate, doi oameni cumsecade și cu avere. După ce isprăviră cu temenelele, se așezară pe scaune și începură să bea vin încălzit pe care-l aduse slujitoarea și li-l turnă în pahare, în timp ce ei vorbeau cu glasuri domoale, mai despre una mai despre alta; despre cereale și prețuri și despre ce se va putea obține pentru orezul din anul acesta, dacă se va întâmpla ca recolta să fie bună. În cele din urmă Wang Lung îndrăzni să-i spună:

— Uite ce, eu am venit cu o treabă anume, dar dacă nu vrei să vorbim despre asta, atunci putem vorbi despre altceva. De cumva se va întâmpla însă să ai nevoie de unul care să te slugărească în prăvălia dumitale cea mare, atunci eu aș avea pe feciorul meu al doilea care este băiat vrednic și priceput, dar dacă n-ai nevoie de ajutorul lui, atunci putem să vorbim despre alte treburi.

Negustorul îi răspunse foarte mulțumit:

— Am mare nevoie de un tânăr priceput care să știe să scrie și să cetească.

Wang Lung îi răspunse cu mândrie:

— Feciorii mei sunt amândoi buni cărturari și fiecare dintre ei este în stare să-ți spună când se întâmplă ca un semn să fie prost scris sau când trebuie pus anume semnul care vine de la apă și când cel care vine de la lemn.

— Bine este așa, încuviință Liu. Trimite-l la mine, când va vrea să vină, dar ca simbrie va primi la început numai hrana, până când se va deprinde cu mersul afacerilor, iar la sfârșitul primului an, dacă se va purta bine, va primi în fiecare lună câte un ban de argint, și după ce va împlini trei ani, câte trei arginți, iar după asta nu va mai fi plătit ca ucenic, ci va putea să se împărtășească din câștigul acestei afaceri, după vrednicia lui. În afară de simbrie, a lui va fi tot ce va putea lua de la cumpărător sau de la vânzător, căci eu nu am de spus nimic împotriva, dacă va fi în stare să scoată ceva mai mult decât prețul ce se obișnuiește. Fiind de asemenea vorba ca familiile noastre să se unească între ele, nu-ți voi mai cere nici garanția ce se obișnuiește în cazurile când un ucenic intră în slujbă.

Wang Lung se ridică de pe scaun mulțumit și începu să râdă, apoi întrebă:

— Acuma când noi doi suntem prieteni, îndrăznesc te întreb, nu cumva ai un fecior pentru fiica mea cea de a doua.

Negustorul începu să râdă de i se cutremura tot trupul, căci era om gras și bine hrănit, apoi răspunse:

— Am și un fecior care abia a împlinit zece ani și pe care nu l-am logodit încă. Ce vârstă are fata?

Wang Lung râse din nou și se grăbi să-l deslușească:

— În curând va împlini și ea zece ani și e frumoasa ca o floare.

Începură amândoi să râdă și negustorul adăugă:

— Va sa zică să ne legăm unul de altul cu frânghie îndoită?

Wang Lung nu mai zise nimic, căci nu s-ar fi căzut ca un legământ ca acesta să fie discutat fățiș, fără mijlocirea cuiva. Dar după ce se prosternă în fața lui Liu și porni acasă, se gândi: „Afacerea asta cred că s-ar putea face”, iar după ce ajunsese acasă și se uită la fata lui cea mai mică, băgă de seamă că e fată frumoasă și maică-sa îi legase picioarele, așa că umbla cu multă grație prin casă.

Dar după ce se uită la ea mai de aproape, văzu că pe obrazul ei se cunoșteau dărele lacrimilor, iar chipul ei părea prea palid și prea trist pentru vârsta ei, așa că o luă de mână și apropiind-o de el, o întrebă:

— Spune-mi, pentru ce ai plâns?

Fata plecă ochii și începu să se joace cu un nasture de pe tunică, apoi murmură cu sfială:

— Din pricină că mama a început să-mi strângă fâșia de pânză în jurul picioarelor mai mult decât până acum, așa că noaptea nu mai pot dormi de durere.

— Eu nu te-am auzit până acuma plângând, zise el mirat.

— Nu m-ai auzit, încuviință fata, căci mama mi-a spus că nu trebuie să plâng, deoarece tu ești bărbat slab de fire și nu-ți place să vezi pe alții cum suferă, așa că s-ar putea să-i poruncești să nu-mi mai lege picioarele, și atunci soțul meu nu mă va iubi cum nu o iubești nici tu pe ea.

Acestea fură vorbele pe care i le spuse fata, cu glasul tot atât de nevinovat, ca și când i-ar fi spus o poveste, dar cuvintele ei îl loviră ca un cuțit în inimă, văzând că O-lan a spus fetei că el n-o iubește, deși este mama ei, și se grăbi să-i răspundă:

— Să știi că astăzi am aflat despre un bărbat frumos care se poate să-ți fie soț, așa că voi vorbi cu Cucu, poate ea va putea pune lucrurile la cale pentru noi.

Fetița zâmbi și plecă ochii în pământ, ca o fată rușinoasă, nu ca un copil. Și în aceeași seară după ce trecu în curtea interioară, Wang Lung stătu de vorbă cu Cucu și-i spuse:

— Du-te de vezi dacă se poate face ceva.

Dar în noaptea aceea dormi neliniștit alături de Lotus, așa că se trezi și începu să se gândească la viața lui și la O-lan care fusese prima femeie pe care a cunoscut-o el în viață și care-l slujise întotdeauna cu credință. Își aduse aminte de cuvintele spuse de fetița lui și se întristă, văzând că deși O-lan era o femeie simplă și cu gândurile încete, văzuse cu toate acestea adevărul ascuns în sufletul lui.

La câteva zile după asta trimise pe al doilea fecior al său în oraș și iscăli hârtiile pentru logodna fiicei lui mai mici; se învoiră din zestrea ce trebuia dată și darurile de haine și odoare pentru ziua când va fi hotărâtă nunta. După ce termină toate acestea Wang Lung se odihni, zicându-și în inima lui:

„Acum mi-am luat grija de la toți copiii mei; amărâta cea mai mare nu este în stare să facă altceva, sărăcuța, decât să stea la soare și să se joace cu bucațica ei de cârpă: pe cel mai mic dintre feciorii mei îl voi ține lângă mine, la lucrul țarinei, așa că nu se va duce la școală, deoarece îmi ajung doi cărturari în familie”.

Se simțea mândru că avea trei feciori, dintre care unul era cărturar, al doilea negustor și al treilea făcea plugărie. Prin urmare era împăcat în sufletul lui și încetă să se mai gândească la copiii săi. Dar fie de voie, fie de nevoie, ar fi fost peste putință să nu se gândească la femeia care-i născuse acești copii.

În timpul anilor îndelungați pe care-i petrecuseră împreună, lui Wang Lung i se întâmpla pentru întâia dată să se gândească la O-lan. Nu se gândise la ea nici chiar la început, când intrase în casa lui, numai pentru ea însăși, ci se gândise la ea cum s-ar fi gândit la orice femeie care a fost cea dintâi în așternutul lui. I se părea că până acum a fost mereu ocupat mai cu una mai cu alta, așa că n-a avut vreme de așa ceva, dar astăzi când toți copiii lui erau așezați și holdele ogorâte și semănate, în așteptarea iernii, când legăturile dintre el și Lotus ajunseseră să se limpezească, iar ea nu i se mai împotriva, din ziua când o bătuse, abia acum i se părea că poate să se gândească la el însuși și își aduse aminte și de O-lan.

Acuma se uita la ea nu ca la o femeie și nu se mai gândea la ea că este urâtă, și cu obrazul galben și supt. Vedea că a slăbit și pielea de pe ea a

îngălbenit și a devenit străvezie, așa că simțea un fel de dureroasă căință. Fusesse întotdeauna o femeie oacheșă, voinică și arsă de soare, căci ieșea la munca țarinei. Dar acum nu mai ieșise de ani de zile la câmp, decât cel mult în vremea secerișului, dar de doi ani înapoi nu mai ieșise deloc, deoarece nu-i plăcea să audă oamenii din sat întrebându-l:

„Cum se poate ca soția ta să mai lucreze în țarină, când tu ești un om atât de bogat?”

Cu toate acestea până acum nu se întrebese niciodată, care poate fi pricina că ea s-a învoit să stea acasă, în timpul lucrului și de ce se mișcă din ce în ce tot mai încet, după treburile casei; dar acum își aduse aminte că uneori diminețile când se ridica din așternut și se ducea să atâțe focul, o auzea gemând din greu și gemetele ei nu încetau decât atunci când îl auzeau că o întreabă: „Ce ai femeie?” Dar acum, când se uita la ea și-i vedea pânțele umflate, se simțea chinat de păreri de rău, fără să știe nici el de ce, și-și zicea:

„La urma urmei nu e vina mea că n-am putut-o iubi cum aș fi iubit o ibovnică, căci asta este firea bărbatului”. Și iarăși se gândea, pentru liniștea lui: „De bătut, n-am bătut-o niciodată și i-am dat întotdeauna argint, când mi-a cerut”.

Dar cu toate acestea nu putea uita ce-i spusese fetița și vorbele ei îl dureau, deși nici el nu știe de ce, căci dacă sta să judece, fusese față de ea ca un soț bun, poate chiar mai bun decât alți bărbați.

Din pricină că nu-și putea molcomi neliniștea ce o simțea când se gândea la ea, începu să se uite mai de aproape la ea, când se întâmpla să-i aducă de mâncare la masă sau când o vedea umblând de colo până colo după treburi, și într-un rând după terminarea mesei, când O-lan se plecă să șteargă podmolul, o văzu că se face cenușie la obraz, din pricina unei dureri lăuntrice și căscând gura, începe să geamă încetișor, ducându-și mâna spre pânțele și fără să-și îndrepte mijlocul, ca și când ar fi continuat să șteargă pe jos. Văzând-o că stă în felul acesta, întrebă speriat:

— Ce este?

Femeia însă întoarse capul în altă parte și răspunse cu glasul domol:

— Nu e decât durerea aceea veche pe care o simt de mult în pânțele.

Se uită la ea cu ochii mari apoi se întoarse spre fata cea mai mică:

— Ia mătura și mătură în casă, căci maică-ta este bolnavă. Iar lui O-lan îi spuse atât de blând, cum nu vorbise cu ea de ani îndelungați: Du-te și

întinde-te în așternut. Voi trimite fata să-ți ducă un vas de apă fierbinte, dar să nu te mai miști din pat.

Femeia îl ascultă supusă și fără să răspundă nimic; după ce intră în odaia ei, o auzi târându-se cu multă greutate, apoi se întinse în așternut și începu să geamă încet. Wang Lung rămase nemișcat și ascultă gemetele ei, până când nu mai fu în stare și trebui să iasă din odaie. După ce ieși în curte, porni numaidecât la oraș, să vadă unde ar putea găsi un doctor.

Un funcționar de la negustorul de cereale, unde intrase fiul său ca ucenic, îl îndreptă la casa unui doctor pe care-l cunoștea, așa că se duse numaidecât la el. Îl găsi în fața unei cești de ceai. Era un bărbat în vârstă, cu barba căruntă și lungă, cu niște ochelari încadrați în alamă mari cât niște ochi de bufniță și era îmbrăcat într-o haină cenușie și murdară, cu mânecile atât de lungi, încât nu i se mai vedeau mâinile dintr-însa. După ce Wang Lung îi spuse boala de care suferă soția lui, doctorul își țuguie buzele și trăgând un sertar, scoase o legăturică de pânză neagră și-i spuse:

— Vin numaidecât cu tine.

Când se opriă amândoi în fața patului în care zăcea O-lan, ea ațipise și pe buza de sus și pe frunte i se vedeau brobonițe mărunte de sudoare. Doctorul se uită la ea și începu să clatine din cap. Întinse o mână uscată, parcă ar fi fost o mână de maimuță, și-i pipăi pulsul, iar după ce-i ținu mâna vreme îndelungată în mâna lui, clătină din nou din cap cu tristețe și zise:

— Are splina umflată și ficatul este atacat. În pânțece are o umflătură împietrită, de mărimea unui cap de om. Inima abia se mai mișcă și cred că este de asemenea atacată.

Auzindu-l ce spune, Wang Lung își simți inima că a încetat să mai bată și se sperie și strigă:

— Bine, dar dă-i o doctorie, sau nu se mai poate?

O-lan deschise ochii și văzându-i lângă patul ei, la început nu înțelese, fiind, buimăcită de somn și de dureri. Pe urmă bătrânul doctor începu iarăși să vorbească:

— Este un caz grav. Dacă nu-mi ceri nici o garanție de vindecare, atunci îmi vei plăti zece arginți și-ți voi prescrie niște leacuri de buruieni, o inimă de tigru arsă și făcută praf și un dinte de câine, pe care le vei fierbe împreună și-i vei da să bea din această fiertură. Dar dacă-mi ceri cheazășie că se va vindeca, atunci îmi vei plăti cinci sute de arginți pentru osteneală.

Când auzi de „cinci sute de arginți”, O-lan se trezi din toropeala ce pusese stăpânire pe ea și declară cu glasul stins:

— Să nu dai, căci viața mea nu vrednicește banii aceștia. Cu atâta ai putea cumpăra o holdă destul de mare.

Auzind-o ce spune, Wang Lung fu cuprins din nou de remușcări și-i răspunse răstit:

— Nu vreau să-mi moară oamenii din casă, și voi plăti arginții, căci am din ce plăti.

Când doctorul îl auzi spunând „voi plăti arginții”, îi sclipiră ochii de lăcomie, dar știa că legea prevede pedeapsă, în cazul când el nu-și va putea ține făgăduiala și femeia va muri, așa că-i răspunse, deși cu părere de rău:

— Stai, căci acumă când am văzut cum îi arată albul ochilor, mi-am dat seama că am făcut o greșeală. Dacă vrei să-ți dau cheazășie că se va vindeca, va trebui să-mi plătești cinci mii de arginți.

Wang Lung se întoarse spre doctor și-l privi cu mută și dureroasă înțelegere. Ar fi fost peste putință ca el să aibă atâția arginți grămadă, dar cel mult dacă și-ar fi vândut tot pământul, dar știa că chiar dacă ar fi vândut pământul, nu putea să-i mai fie de niciun folos, deoarece din vorbele doctorii li se vedea limpede că el ar vrea să-i spună: „Femeia aceasta va muri”.

Prin urmare ieși din odaie, împreună cu el și-i numără cei zece arginți ce i se cuveneau pentru osteneală, iar după ce plecă doctorul, el intră în bucătăria unde O-lan își petrecuse cea mai mare parte din viață și unde astăzi când ea zăcea, n-ar fi putut să-l vadă nimeni ce face. Se opri și sprijinindu-și fruntea de peretele înnegrit de fum, începu să plângă amar.

Capitolul XXVI

Dar viața din trupul lui O-lan nu pieri toată dintr-odată. Abia trecuse de vârsta mijlocie a anilor ce-i fuseseră dați, așa că puterea nu se scurse din trupul ei cu ușurință și trebui să zacă luni de zile în patul ei de suferință. Cât fu iarna de lungă ea trase să moară și pentru prima dată Wang Lung și copiii săi își dădură seama ce fusese ea în casa lor și cum se îngrijise de toți, ca să fie mulțumiți, fără ca vreunul dintre ei să-și fi dat seama.

Astăzi li se părea că niciunul dintre ei nu știe să ațâțe focul și nici să facă somoioagele de iarbă răsucită sub plita din vatră; niciunul dintre ei nu se pricepea cum trebuie întors un pește, ca să nu-l rupi și să nu-l prăjești numai pe o parte și pe cealaltă să rămână crud; tot așa niciunul dintre ei nu știa dacă un fel de legume trebuie prăjit în ulei de anis, sau e mai bine să-l prăjești în ulei de fasole. Gunoiul și resturile de mâncare se îngrămădeau sub masă și începură să se descompună, fără ca cineva să le ridice, până în ziua când Wang Lung se supără și chemă un câine din curte ca să mănânce ce era de mâncat, iar fetei mai mici îi porunci să frece podmolul și gunoiul să-l scoată afară.

Băiatul cel mai tânăr mai făcea și el unele treburi prin casă, pe care înainte de asta le făcea maică-sa, vedea de bunicul său care ajunsese în mintea copiilor și Wang Lung nu era în stare să-l facă să înțeleagă ce s-a întâmplat, de ce O-lan nu mai intră dimineața să-i aducă ceaiul și nici castronul de apă fierbinte, nu-l ajută să se întindă în așternut seara și nici să se ridice dimineața. Bătrânul se supăra de fiecare dată când o chema și vedea că nu mai vine, iar castronul cu ceaiul și-l vărsa, întocmai ca un copil încăpățânat pe care nu-l mai poți împăca. În cele din urmă Wang Lung îl conduse în odaia lui O-lan și se opri în fața patului unde ea zăcea; bătrânul se uită cu ochii lui tulburi și aproape fără lumină, apoi începu să scâncească și să plângă, deoarece înțelegea că ceva s-a întâmplat, fără ca el să fi avut știre.

Numai fata cea mai mare nu știa nimica de ce este în casă, ci sta în colțul ei la soare și se juca cu bucățica ei de pânză și zâmbea. Totuși trebuia să se îngrijească cineva și de ea, să o aducă seara în casă, ca să doarmă, să o hrănească și să o scoată dimineața în curte la soare, sau să o aducă înăuntru, dacă se întâmpla să plouă. De toate acestea trebuia să îngrijească acum unul dintre ei. Dar se întâmpla uneori ca și Wang Lung să-și uite de ea, și

Într-o zi nenorocită rămase în curte toată noaptea și a doua zi în zori o găsiră dârdâind de frig și plângând, așa că Wang Lung începu să-și ocărăască cei doi copii, din cauză că-și uitaseră de nenorocita asta care era sora lor. Dar numaidecât își dădu seama că amândoi copiii lui erau neputincioși și mici și-și dădeau toată silința să facă ei treburile casei, în locul mamei lor, așa că nu se mai supără. După întâmplarea asta în fiecare seară și în fiecare dimineață vedea singur de fata lui. Dacă se întâmpla să plouă sau să ningă sau să bată vânturi aspre, o aducea în casă și o așeza în apropierea cenușii calde care cădea din vatră.

În timpul lunilor triste ale iernii, cât O-lan trase să moară, Wang Lung nu se mai ocupă de țarina lui. Lucrările ce trebuiau îndeplinite și supravegherea argaților din curte le lăsă în seama lui Ching care-l slujea cu credință; în fiecare seară și în fiecare dimineață venea până la ușa odăii în care zăcea O-lan și întreba de două ori pe zi, cum îi mai merge. În cele din urmă Wang Lung nu mai fu în stare să-i repete mereu aceleași răspunsuri care nu se deosebeau cu nimic de ce-i spusese înainte, căci ar fi fost peste putință să-i spună altceva decât că: „Astăzi a mâncat puțin cir subțiat de orez”.

Prin urmare îi spuse să nu mai întrebe, ci să vadă ca toate să se facă în rânduială, de ajuns fiind atâta pentru el.

Când zilele erau friguroase, Wang Lung se așeza de multe ori lângă patul lui O-lan și dacă vedea că-i e frig, aducea o oală de pământ în care aprindea cărbuni, ca să se încălzească, iar femeia murmură cu glasul slăbit:

— Ceea ce faci acum este risipă prea mare.

Într-un rând, când îi spuse aceste cuvinte, nu se mai putu stăpâni și-i răspunse:

— Nu mai pot răbda să te văd suferind în felul acesta. Aș fi în stare să-mi vând toată averea, numai să te pot vindeca.

Auzindu-l femeia zâmbi și-i răspunse cu glasul stins și cu multă greutate:

— Nu se poate... nu te-aș lăsa să faci așa ceva. Căci, eu tot va trebui să plec dintre voi... mai curând sau mai târziu. Dar pământul rămâne și după moartea mea.

El însă nu era în stare să o audă vorbind despre moarte, așa că ieșea numaidecât din odaie, când începea să pomenească despre așa ceva.

Cu toate acestea, știind că nevasta lui va trebui să moară și că el va trebui să-și facă datoria, se duse într-una din zile la oraș și intră în atelierul unui dricar, unde cercetă toate sicriile ce le avea gata și așteptau să fie cumpărate. Alese unul negru, făcut dintr-un fel de lemn tare și greu. Dricarul care aștepta să-l vadă alegând marfa ce-i va plăcea, îi spune încet:

— Dacă vei cumpăra două sicrie dintr-odată, îți socotesc drept preț numai două treimi din ceea ce ar trebui să plătești, dacă ai cumpăra două, dar nu dintr-odată. Prin urmare de ce să nu-ți cumperi unul și pentru dumneata, ca să scapi de grijă?

— Nu cumpăr, căci de treaba asta se pot îngriji feciorii mei, răspunse Wang Lung; dar numaidecât își aduse aminte de tatăl său care n-avea încă sicriu și adăugă: Dar mă gândesc la bătrânul meu părinte care ar putea muri în curând, căci e slăbit de puteri și abia se mai poartă; nu-l mai slujesc nici ochii, prin urmare voi lua pe acestea două.

Dricarul îi făgădui să mai vopsească o dată sicriile și să le lustruiască; apoi să i le trimită acasă. La întoarcere Wang Lung povesti lui O-lan ce a făcut și femeia rămase mulțumită, văzând că el a început să facă ceea ce se cade, pentru înmormântarea ei.

În felul acesta Wang Lung își petrecea multe ceasuri ale zilei lângă patul de suferință al soției lui, dar nu vorbeau prea mult, căci ea era slăbită de boală, și de altfel ei n-avuseseră niciodată obiceiul să stea de vorbă împreună. De multe ori bolnava își uita cu totul unde se găsește, căci el sta învelit de liniște și tăcere, așa că începea să înșire frânturi din amintirile copilăriei ei și Wang Lung putu vedea pentru întâia dată sufletul soției lui, deși numai datorită scurtelor cuvinte pe care le spunea: „Nu voi duce bucatele decât până în fața ușii – știu foarte bine că eu sunt urâtă și nu se cade să mă arăt în fața unui stăpân atât de mare...” Pe urmă o auzea gemând: „Nu mă bate... căci niciodată nu mă voi mai atinge de această mâncare.” Tot așa nu contenea să se vaiete mereu, strigând „Mamă-mamă – tată-tată...”, ca apoi să repete, din nou: „Știu bine că eu sunt urâtă și nimeni nu mă poate iubi...”

Când o auzea scâncind în felul acesta, lui Wang Lung i se strângea inima de durere și o lua de mână, o mână mare și ciolănoasă, înțepenită, ca și când ar fi fost demult moartă. Dar partea cea mai dureroasă era faptul că tot ce spunea O-lan era adevărat și chiar atunci când o lua de mână, încercând să pară înduioșat, îi era rușine de el însuși, căci își dădea seama că în sufletul

lui nu este nici atâta duioșie față de soția lui, cât ar fi reușit să-i trezească Lotus cu un singur zâmbet, când se uita la el. Când îi simțea mâna ciolănoasă, ar fi fost peste putință să se înduioșeze și până și mila ce i-o trezea suferința ei, i se tulbura de sila acestei apropieri dintre ei.

Tocmai din pricina asta, căuta să se poarte cât se poate de blând față de ea și-i cumpăra tot felul de mâncări delicate, îi aducea ciorbe de pește cu carnea albă și inimă de varză. Nu se mai putea bucura nici de plăcerea de a fi împreună cu Lotus, deoarece de câte ori se ducea la ea, ca să-și mai uite deznădejdea ce-l chinuia în timpul lungii agonii a soției lui, îi era peste putință să-și uite de O-lan și chiar atunci când strângea pe Lotus în brațe, mâinile i se desprindeau fără putere de pe trupul ei, la amintirea soției lui.

Erau și răstimpuri scurte când O-lan se trezea din adâncul chinurilor ei și începea să-și dea seama de ce se petrece în casă, iar într-un rând chemă pe Cucu; când Wang Lung mirat de dorința aceasta, neașteptată, chemă femeia, O-lan se ridică în capul oaselor, tremurând și-i spuse cu glasul destul de limpede:

— Iată, că tu care ai trăit în curțile Bătrânului Stăpân și se spunea despre tine că ești femeie frumoasă, ai rămas tot roabă, iar eu am fost soția unui bărbat căruia i-am născut feciori.

Dar când Cucu se supără și vru să-i răspundă, Wang Lung îi făcu semn și o scoase, afară din odaie, ca să-i spună:

— Ea săraca nu mai știe ce vorbește.

După ce se întoarse în odaie, găsi pe O-lan tot așa cum o lăsase și femeia spuse tot atât de limpede, ca și adineauri:

— După ce voi muri nici femeia aceasta și nici stăpâna ei să nu intre în odaie la mine și nici să nu pună mâna pe lucrurile mele, căci dacă nu mă veți asculta, voi trimite duhul meu înapoi, ca să nu mai aveți pace în casa asta.

Apoi fu cuprinsă din nou de somnul neliniștit și capul îi căzu greu pe pernă.

Dar câteva zile înainte de Anul Nou, începu să se simtă mai bine, întocmai ca o lumânare a cărei flacără pâlpâie cu putere înainte de a se stinge, așa că deveni din nou femeia care nu mai fusese de multă vreme și ridicându-se din așternut, se așeză pe marginea patului și începu să-și împletească singură părul în coade, apoi ceru să-i dea un ceai și când intra Wang Lung, îi spuse:

— Se apropie Anul Nou și în casă nu sunt plăcinte și nici bucate gătite, dar iată ce am plănuțit. Nu vreau să văd pe roaba aceea intrând la mine în bucătărie, dar te poftesc să trimiți după noră-mea, care este logodită cu feciorul nostru, cel mai mare. N-am văzut-o până acuma cum arată, dar dacă va veni, îi voi spune ce are de făcut.

Wang Lung fu foarte mulțumit, văzând-o că se simte mai bine, deși anul acesta el nu se putea gândi la ospete, așa că trimise pe Cucu să vorbească negustorului Liu și să-i spună cum stau lucrurile. Acesta se învoi, după ce auzi că O-lan ar fi peste puțină să o mai ducă până la sfârșitul iernii, dar afară de asta fiica lui împlinise acuma șaisprezece ani și era deci mult mai în vârstă decât alte fete care se duceau în casa soților lor.

Dar din pricina bolii lui O-lan în casă nu se făcu niciun fel de ospăț. Fata veni, adusă cu o litieră și însoțită de mama ei și de îngrijitoarea care trebuia să asculte de poruncile fetei.

Copiii, fură scoși din odaia unde dormeau de obicei și odaia o dădură fetei și toate fură puse la cale, așa cum se cuvenea. Wang Lung nu vorbi cu ea, deoarece nu se cădea, dar își plecă fruntea foarte serios, când o văzu că se prosternă în fața lui, și-i plăcu purtarea ei, căci părea fată pricepută și prin casă trecea ușoară ca o umbră și cu ochii plecați în pământ. Afară de asta părea fată bună și destul de frumoasă, dar nu atât de frumoasă, încât să fie înfumurată din pricina frumuseții ei. În tot ce făcea era foarte atentă și cuviincioasă; trecu în odaia lui O-lan și începu să o îngrijească; așa că Wang Lung se simți mai liniștit, când văzu că lângă patul ei de suferință este acuma o femeie, iar O-lan însăși era foarte mulțumită.

Trei zile la rând se simți cât se poate de bine, dar după aceea se mai gândi la ceva și când Wang Lung veni ziua următoare să vadă cum a petrecut noaptea trecută, îi spuse:

— Înainte de a muri, aș mai avea o dorință:

Wang Lung îi răspunse nemulțumit:

— Dacă vrei să-mi faci plăcere, atunci nu vorbi despre moarte.

Femeia încercă să zâmbească, cu același zâmbet domolit care se stingea înainte de a-i putea aprinde luminile ochilor:

— De murit tot va trebui să mor, căci simt moartea în pântecul meu, dar totuși n-aș vrea să mor înainte de întoarcerea acasă a feciorului nostru mai mare și înainte de a se căsători cu fata aceasta cumsecade care mă slujește cu toată priceperea și-mi ține în mâinile ei sănătoase castronul cu apă caldă

și știe cum trebuie să mă spele pe obraz, când încep să mă treacă nădușelile, din pricina durerilor. Aș vrea ca fiul meu să se întoarcă acasă, deoarece mi-a sosit vremea să mor, dar aș vrea ca el să se căsătorească mai întâi cu fata aceasta, că să pot muri împăcată și încredințată că nepotul tău și strănepotul bătrânului tău părinte a fost zămislit.

Auzind că-i înșiră atâtea vorbe dintr-odată, cum nu avusese obiceiul nici pe vremea când era sănătoasă, și văzând-o că-i vorbește atât de sigură de ea însăși, Wang Lung rămase mulțumit și nu îndrăzni să i se împotrivească, deși ar fi dorit răgaz mai mult pentru pregătirea marelui ospăț al nunții fiului său. Prin urmare îi răspunse înveselit:

— Bine, așa vom face; voi trimite astăzi un crainic spre miazăzi, ca să știricească în ce parte este fiul meu și să-l aducă acasă, pentru ca să-l căsătorim. Dar va trebui să-mi făgăduiești că-ți vei da silința să te reculegi și nu vei mai pomeni despre moarte, ci te vei face bine, căci toată casa noastră a ajuns ca un grajd, din ziua când tu nu te mai poți îngriji de ea.

Acestea fură vorbele pe care i le spuse, ca ei să-i facă plăcere, și așa se și întâmplă, cu toate că ea nu-i mai răspunse nimic, ci se întinse pe pernă și închise ochii, zâmbind ușor.

Prin urmare Wang Lung porunci crainicului să pornească la drum, spunându-i:

— Spune tânărului tău stăpân că maică-sa trage să moară și că duhul ei nu se poate muta dintre vii, înainte de a-l vedea și a-l ști căsătorit, așa că dacă ne prețuiește pe mine, pe mama și casa lui părintească, va trebui să se întoarcă pe nerăsuflăte, căci peste trei zile începând de astăzi, ospățul de nuntă va fi gata și am chemat oamenii la nunta ce vrem să-i prăznuim.

Și Wang Lung făcu așa cum spuse. Rugă pe Cucu să pregătească ospățul, cum se va pricepe mai bine și-i spuse să-și aducă bucătari de ajutor, de la ceainăria cea mare din oraș și-i dădu un pumn de arginți, spunând:

— Fă totul așa cum ai fi făcut în casa cea mare la un astfel de prilej, căci la nevoie se mai găsesc și alți arginți de cheltuială.

Pe urmă ieși în stradă și pofti oaspeți la nuntă, bărbați și femei, dintre cei pe care-i cunoștea; apoi se duse și la oraș și pofti pe cei care-i cunoscuse în ceainării și în târgul de bucate. Iar unchiului îi spuse

— Poftește pe cine vrei dintre prietenii tăi sau prietenii fiului tău la nunta feciorului nostru.

Vorbele acestea i le spuse, din pricină că nu uitase cine este unchiul său și căuta să fie curtenitor față de el și se purta față de el ca față de un oaspe ales, căci ar fi fost peste putință să uite masca ce o purta în sân.

În seara din ajunul zilei sorocite pentru nuntă, feciorul cel mai mare sosi acasă și când îl văzu că intră în odaie, Wang Lung își uită de toate supărările pe care i le pricinuisese înainte de plecare. Trecuseră doi ani și mai bine de când nu mai văzuse pe feciorul său, care acum nu mai era băiat, ci bărbat în toată puterea cuvântului, voinic și cu obrazul îmbujorat, cu părul tăiat scurt și pieptănat cu îngrijire. Era îmbrăcat într-un halat lung de satin roșu întunecat, cum se găsesc în prăvăliile din miazăzi, iar pe deasupra cu un ilic negru de catifea, fără mâneci, așa că lui Wang Lung îi tresări inima de mulțumire și-și uită de toate, afară de faptul că este feciorul său, așa că-l însoți în odaia unde zăcea maică-sa.

Tânărul se opri în fața patului, cu ochii plini de lacrimi, văzând-o în starea de acuma, dar nu-i spuse decât vorbe de mulțumire, cum ar fi de pildă:

— Arăți mult mai bine decât mi-au spus și de moarte te despart ani de zile.

Dar O-lan îi răspunse resemnată:

— Vreau să te știu căsătorit și pe urmă voi muri.

Fata care trebuia să se căsătorească cu el nu se putea să se arate în fața tânărului, așa că Lotus o pofti la ea în curtea interioară, unde trebuiau să o pregătească pentru nuntă, și nimeni nu ar fi fost în stare să facă aceste pregătiri mai bine decât ea și Cucu, împreună cu soția unchiului lui Wang Lung. Toate trei împreună luară fata și în dimineața nunții o spălară din creștet până în tălpi, îi legară picioarele cu o fâșie proaspătă de pânză pe sub ciorapii cei noi, iar Lotus îi frecă trupul cu un ulei de migdale pe care îl întrebuința ea însăși. Pe urmă o îmbrăcară în hainele ce și le adusese de acasă pe dedesubt cu rufe albe de mătase înflorită, pe urmă o haină ușoară de lână foarte subțire, iar pe deasupra, rochia de mătase roșie, menită anume pentru nuntă. O unseră pe frunte cu apă de var și după ce-i legară strâns cu o bucată de șnur bucla de pe frunte, care era semnul fecioriei, i-o smulseră și-i pieptănară părul pe creștet, pentru a o pregăti pentru situația ei cea nouă. După ce terminară, începură să o pudreze și să-i dea cu roșu pe obraz, iar cu un penel muiat în tuș îi traseră sprâncenele, îi puseră cununa de mireasă și vâlul cusut cu mărgăritare, o încălțară în papuci brodați, îi vopsiră unghiile

și-i parfumară palmele, pregătind-o astfel pentru ceremonia căsătoriei. Fata se supuse întru totul voinței lor, dar cu teamă și sfială, așa cum se cădea să se poarte o fată de seama ei.

După toate aceste pregătiri Wang Lung, unchiul și părintele său împreună cu oaspeții ieșiră în odaia de la mijloc și fata apăru sprijinită de o parte de către slujitoarea ei, iar de cealaltă parte de soția unchiului lui Wang Lung și umbla modestă și cuviincioasă, cu privirile plecate în pământ, ca și când s-ar fi codit să se căsătorească cu un bărbat și cele două femei care o conduceau, trebuiau să îi dea îndemn. Purtarea aceasta dovedea mare modestie din partea fetei și Wang Lung rămase mulțumit, zicându-și că nora lui trebuie să fie o fată cumsecade.

Numaidecât apăru și feciorul cel mai mare al lui Wang Lung, îmbrăcat în aceeași haină roșie de satin cu care venise și în ilicul negru de catifea, cu părul pieptănat și proaspăt bărbierit. Pe urma lui veneau ceilalți doi frați ai săi și la vederea lor, Wang Lung simți că-i tresaltă inima de bucurie, gândindu-se că feciorii aceștia ai lui vor duce înaintea numelui său, după ce el se va muta dintre ei. Moșneagul care până acum nu pricepuse ce se petrece împrejurul său, căci n-auzea decât fragmente din vorbele ce i le spuneau, se dumeri pe neașteptate și începu să râdă, chicotind cu glasul slăbit și repetând de mai multe ori la rând:

— Se face iarăși nuntă în casă. Iar după nuntă înseamnă că vin copii și nepoți!

Bătrânul râdea atât de mulțumit încât toți oaspeții începură să râdă, văzând veselia lui, iar Wang Lung se gândi la el însuși și-și zise că dacă O-lan ar fi fost și ea sănătoasă, acestei zile nu i-ar fi lipsit nimic pentru a fi cea mai fericită dintre zilele lui.

În timpul acesta Wang Lung nu încetă să urmărească pe fiul său cu ochii, ca să se încredințeze, dacă se uită pe furiș la fată și-l văzu că se întoarce și se uită la ea cu coada ochiului, ori lui atâta îi fu tocmai de ajuns, pentru a se simți mulțumit și-și zise:

— Văd că i-am ales o fată care îi place.

Tânărul și fata se prosternară în fața moșneagului și în fața lui Wang Lung, apoi intrară în odaia unde zăcea O-lan care ceruse să o îmbrace în halatul ei cel negru de sărbătoare; când îi văzu că întră, pe obraz i se aprinseră două pete roșii pe care Wang Lung le crezu că sunt semne de

îmbunătățire, așa că strigă mulțumit: „Asta este semn că în curând se va face bine!”

Cei doi tineri se apropiară de pat și se prosternară în fața ei, iar O-lan bătu cu latul palmei pe marginea patului și le spuse:

— Stați aci, lângă mine, ca să vă pot vedea când veți bea vinul și veți mânca orezul de la nunta voastră, deoarece acesta va fi patul vostru de nuntă, căci eu în curând mă voi sfârși și mă vor scoate din casă.

Niciunul nu îndrăzni să-i răspundă la aceste cuvinte, ci se așezară amândoi unul lângă altul pe marginea patului, sfioși și tăcuți, iar soția unchiului lui Wang Lung, grasă și guralivă, într-o astfel de împrejurare, intră în odaie, aducând două castroane cu vin cald; amândoi băură pe rând fiecare din castronul său, pe urmă își amestecară vinul din cele două castroane și băură din nou, ceea ce însemna că acum ei sunt un singur trup; apoi gustară din castroanele cu orez și-l amestecară, pentru ca să mănânce, ceea ce însemna că viețile lor sunt legate una de alta și astfel sunt căsătoriți. Apoi se ridicară de pe marginea patului și se prosternară în fața lui O-lan și a lui Wang Lung; după ce ieșiră din odaie împreună, se prosternară și în fața oaspeților adunați la nuntă.

După ceremonia aceasta începu ospățul; odăile și curțile casei erau pline de mese și de mirosul bucatelor, și hohotele râsului, căci veniseră oaspeți din toate părțile, cei invitați de Wang Lung și cu ei alții pe care el nu-i văzuse încă niciodată, deoarece îi mersese vestea că e om bogat, prin urmare, ar fi fost peste putință ca într-o astfel de împrejurare să nu se găsească de mâncare, la o casă ca a lui. Cucu chemase bucătari de la oraș, căci erau o mulțime de feluri de mâncări alese, ce n-ar fi putut să fie pregătite în bucătăria unui om de la țară, așa că aceștia sosiră cu coșuri uriașe de bucate gata pregătite și nu mai era nevoie decât să le încălzească. Toți aceștia umblau foarte mândri de colo până colo, fluturând din șorturile pătate de mâncări, iar oaspeții mâncau pe întrecute și beau cât le ducea pântecul, ca apoi să înceapă din nou și toată lumea era veselă.

O-lan ceru să-i deschidă toate ușile casei și să ridice draperiile, ca să poată auzi veselia de afară, și să simtă mirosul bucatelor, iar pe Wang Lung, care venea mereu să o vadă ce face, îl întreba:

— Are lumea vin de ajuns? Dar orezul îndulcit de la mijlocul mesei este destul de fierbinte? Or fi pus într-însul osânză și zahăr de ajuns și cele opt feluri de fructe?

După ce-i răspunse că totul a fost făcut așa cum a dorit ea, femeia rămase mulțumită și continuă să asculte la veselie dimprejurul ei.

După ce ospățul se termină, oaspeții pleacă acasă și se face seară. Dar când liniștea începu să învelească toată casa și veselie se stinse împrejurul ei, O-lan simți că puterile încep să o părăsească și fu cuprinsă de o mare slăbiciune și oboseală, așa că chemă la sine pe cei doi tineri care se căsătoriseră în ziua aceea și le spuse:

— Mă simt mulțumită, așa că durerea ce o simt în mine poate să-și urmeze drumul ce-i este sortit. Fiul meu, ascultă de tatăl tău și de bunicul tău și ai grijă de ei, iar tu, fata mea, ascultă de bărbatul tău și de tatăl bărbatului tău și bunicul bărbatului tău, ai grijă de ei și de nenorocita aceea din curte. Atâta este toată datoria ta, căci față de nimeni altul nu ai nicio obligație.

Vorbele acestea din urmă le spuse gândindu-se la Lotus cu care ea nu vorbise încă niciodată. Imediat după aceea, căzu în somn adânc, dar cei dimprejurul ei credeau că va mai vorbi, și de fapt se mai trezi o dată și începu să vorbească. Dar vorbele ce le înșira, păreau că nu mai au nici o legătură, căci nu știa nici unde se găsește, nici cine este lângă ea; sta cu ochii închiși, legănându-și capul pe pernă și repetând mereu:

„Chiar dacă sunt urâtă, eu totuși am născut un fecior; deși în viața mea eu n-am fost decât o roabă, totuși mi-e casa plină de feciori”. Pe urmă adăuga, ceva mai grăbită: „Cum s-ar putea ca femeia aceasta să aibă grijă de el, așa cum am avut eu? Frumusețea nu poate zămisi feciori unui bărbat!”

Pe urmă își uită de toate și începu să murmure cuvinte neînțelese. Wang Lung făcu semn celorlalți să iasă din odaie și se așeză pe marginea patului lângă ea, urmărind-o cum se trezește din toropeala ce o cuprinsese, ca apoi să se liniștească din nou. Se simțea revoltat împotriva lui însuși, deoarece chiar acum, când trăgea să moară, lui îi era peste putință să nu vadă cât de urâte și de lăbărțate îi erau buzele vinete de sub care i se vedeau dinții. Apoi o văzu că deschide ochii mari și se uită la el, dar părea că în fața ochilor i s-a așternut o ceață, neînțeleasă, deoarece se uita întins la el, fără să-l vadă sau ca și când nu l-ar fi recunoscut cine este. Pe urmă cu totul pe neașteptate capul îi căzu pe pernă, trupul i se cutremură de un fior și rămase moartă.

Când o văzu că a murit, lui Wang Lung i se păru că i-ar fi peste putință să mai întârzie lângă ea așa că chemă pe soția unchiului său, să-i spele trupul

și să facă pregătirile de înmormântare, iar după ce toate pregătirile acestea se terminară, el nu mai intră în odaie, ci lăsă pe soția unchiului său, pe fiul său și pe noră-sa să o ridice din așternut și să o așeze în sicriul cel mare pe care-l cumpăraseră. Ca să se liniștească, se duse în oraș și chemă oameni să închidă capacul sicriului, cum era obiceiul, apoi căută un geomant care să citească în zodii, pentru a găsi ziua dinainte sorocită pentru înmormântare. Se întâmplă să găsească ziua potrivită tocmai peste trei luni și aceasta singură fu cea mai apropiată pe care i-o putea spune geomantul. După ce-i plăti, pentru osteneala lui, Wang Lung se duse la templu și se târgui cu starețul, de la care închirie locul de care avea nevoie vreme de trei luni, ca să așeze sicriul. În locul acesta trebuia să se odihnească O-lan numai singură, până în ziua înmormântării, deoarece lui Wang Lung i se părea că i-ar fi peste putință să vadă sicriul în casă în fiecare zi.

Wang Lung ținea să îndeplinească toate obiceiurile mortuare cu cea mai mare sfințenie, de aceea își porunci haine de doliu pentru el și pentru feciorii lui, iar încălțăminte pe care o întrebuința acum era făcută din pânză grosolană de culoare albă, aceasta fiind culoarea de doliu, iar în jurul gleznelor, își înfășurară fâșii de pânză albă, și toate femeile din casă începură să-și lege părul cu panglici albe.

După ce toate acestea se terminară, Wang Lung nu se mai simți în stare să trăiască singur de aci înainte în aceeași odaie în care trăise atâția ani împreună cu O-lan și adunându-și lucrurile ce le avea, se mută în curtea interioară la Lotus, apoi spuse feciorului său mai mare:

— Mută-te cu soția ta în odaia în care a trăit și a murit maică-ta care te-a zămislit și te-a născut, ca aici să zămisliți și voi feciorii ce-i veți avea.

Astfel cei doi tineri se mutară în odaia rămasă goală și se simțiră mulțumiți.

Dar puțin după aceea, ca și când moartea n-ar fi vrut să părăsească această casă, după ce-și făcuse sălașul într-însa, părintele lui Wang Lung care din ziua când văzuse, că așază trupul țeapăn al lui O-lan în sicriu, părea că s-a zăpăcit cu totul; într-o seară se întinde în așternut ca să se culce, iar a doua zi dimineața, când intră la el a doua fiică din casă, ca să-i ducă ceaiul, îl găsi cu barba rară și căruntă ridicată în sus și capul repezit pe spate, nemișcat și mort.

Fata țipă înspăimântată când îl văzu și se repezi în odaie la Wang Lung care intră și-l găsi așa cum îi spusese fata; trupul lui uscat și slăbit părea

răsucit ca o surcea; se vedea că a înțepenit, căci murise de câteva ceasuri, poate chiar din clipa când se întinsese în așternut. Wang Lung îl ridică și după ce-l spală el însuși, îl așeză cu băgare de seamă în sicriul cumpărat mai demult, apoi chemă oameni să-l pecetluiască și zise:

— Pe acești doi morți din casa noastră îi vom îngropa în aceeași zi, așa că voi despărți o fâșie de pământ de pe coasta dealului și-i voi îngropa acolo alături, iar după ce voi muri și eu, mă vor îngropa și pe mine lângă ei.

Făcu așa, cum spusese că va face. După ce pecetluiră sicriul părintelui său, îl așeză pe două lavițe din tindă, unde rămase până în ziua sorocită pentru înmormântare. I se părea că chiar în sicriul său, bătrânul trebuie să se simtă mulțumit că mai este în casă, iar Wang Lung se simțea mâhnit în inima lui și-l jeli, dar nu cu durerea obișnuită la morți, deoarece părintele său era înaintat în vârstă și împovărat de ani, așa că de multă vreme era mai mult mort decât viu.

După ce se desprimăvăară bine și sosi ziua sorocită de geomant, Wang Lung chemă preoții de la templul Taoist și aceștia veniră îmbrăcați în haine galbene și cu părul lung adunat pe creștetul capului; chemă și preoții templelor budiste care erau îmbrăcați în haine lungi de culoare cenușie, cu capetele rase și pe creștet cu cele nouă cicatrice sacre; preoții aceștia bătură tobele și intonară psalmodiile mortuare, cât fu noaptea de lungă, pentru cei doi care trebuiau îngropați. De câte ori încetau psalmodiile, Wang Lung le mai da câte un pumn de arginți și după ce oamenii răsuflau, începeau să cânte din nou, fără să se mai oprească, până când se crăpă de ziuă.

Pentru morminte Wang Lung alesese în țarina lui un loc bun, pe o coastă de deal, la umbra unui curmal. Ching cu oamenii lui săpase gropile și jur-împrejur ridicase un val de pământ, înăuntrul căruia era loc de ajuns și pentru Wang Lung, pentru feciorii lui și soțiile acestora și pentru feciorii feciorilor lui. Nu-i părea rău de bucata aceasta de pământ pe care de aci înainte nu o mai putea folosi, deși era pământ adăpostit și bun pentru semănătură de grâu, deoarece împrėjmuirea aceasta era un semn despre statornicia legăturilor dintre familia lui și pământul părintesc. Fie morți, fie vii, de aci înainte se vor putea odihni netulburați în pământul țarinei lor.

În zorii zilei hotărâte, după ce preoții sfârșiră psalmodiile lor mortuare, Wang Lung se îmbracă în haine albe de sac, și o haină asemănătoare dădu unchiului său, soției acestuia, fiului unchiului său și câte una propriilor lui feciori și soției celui mai mare și celor două fete ale sale. Porunci să-i vină

litieră din oraș care să-i ducă până la groapă, căci nu se cădea ca ei să meargă pe jos, ca și când ar fi fost oameni săraci și de jos. Astfel i se întâmplă pentru întâia dată ca el să facă un drum dus pe umeri de alții, urmând sicriul în care era trupul lui O-lan. După sicriul părintelui său mergea unchiul său. Până și Lotus care în timpul cât O-lan fusese în viață, nu se putuse arăta în fața ei, veni și ea cu litiera în cortegiul de îngropare, așa ca în fața oamenilor să dea dovadă de respectul ce datora primei soții a bărbatului ei. Wang Lung aduse litiera și pentru soția unchiului său și pentru fiul acestuia și le făcuse tuturor haine albe de sac, chiar și pentru amărâta de fata lui cea mai mare, care după ce o așeză el însuși în litieră începu să râdă ascuțit deși ar fi fost cazul să plângă.

Cortegiul de îngropare porni spre locul unde erau gropile, bocindu-se și jelind în gura mare, iar argații și Ching veneau cei din urmă, încălțați în papuci albi. Wang Lung se opri în fața gropilor; poruncise să aducă din templu sicriul lui O-lan pe care îl așezaseră pe pământ, unde trebuia să aștepte până ce sicriul bătrânului va fi coborât cel dintâi. Wang Lung sta și se uita la ce se întâmpla alături de el, iar durerea ce-l cutremura i se părea din cale afară, dar nu putea să se bocească, așa cum făceau ceilalți, căci el nu putea plânge, deoarece se gândea că ceea ce s-a întâmplat, nu mai poate fi schimbat, cu nimica și ar fi fost peste putință să facă ceva mai mult decât a făcut.

Dar după ce răsturnară bulgării de pământ peste sicrie și neteziră movilele, se întoarse, fără să zică nimic și porunci oamenilor cu litiera să plece, iar el se întoarse acasă pe jos și singur. Din fundul durerii lui se ridica un singur gând care i se părea chinuitor și gândul acesta era următorul: ar fi fost mai bine dacă n-ar fi luat de la O-lan cele două mărgăritare pe care le purta în sân, în ziua aceea când o găsisse spălând rufe la iaz. Și că de aci înainte niciodată nu va mai fi în stare să se uite la Lotus și să o vadă că le poartă în cerceii din urechi.

Copleșit de gândurile acestea negre, mergea singur pe cărarea dintre holde, oftând îndurerat:

„În pământul acesta al meu am îngropat acum cea dintâi jumătate și poate chiar mai mult din viața mea. Mă simt ca și când jumătate din viața mea ar fi rămas acolo în pământ, alături de ei, și de aci înainte viața din casa mea nu va mai putea fi ce a fost până acum”.

Apoi dintr-odată simți că lacrimile fierbinți încep să i se deșire în lungul obrazului și ridicând mâinile își șterse ochii cu dosul palmelor, cum ar face un copil.

Capitolul XXVII

În timpul acesta Wang Lung fusese atât de ocupat cu ospățul de nuntă și ceremonia îngropării din casa lui, încât aproape nici nu se gândise la recolta ce o va putea avea dar într-o zi Ching se apropie de el și-i spuse:

— Acum, după ce bucuria și amărăciunile au trecut, cade-se să vin și să-ți vorbesc despre țarina ta.

— Haide, spune, îi îndemnă Wang Lung. În toată vremea aceasta aproape nu mi-am mai adus aminte, dacă am sau nu pământ, decât cel mult că să-mi pot îngropa morții într-însul.

Din respect față de vorbele lui Wang Lung, timp de câteva minute Ching nu mai zise nimic, dar după aceea începu cu glasul domolit:

— Poate cerul va abate năpasta ce ne pândește, dar după cât se arată, anul acesta vor fi ape mari, cum nu s-a mai pomenit, căci râurile au început să iasă din matcă și se revarsă asupra țărinelor, deși n-a sosit încă vara și e prea devreme pentru revărsări.

Dar Wang Lung îi răspunse întunecat:

— Până acuma n-am avut niciodată parte de bine, de la bătrânul acela care stă în cer. Fie că-i arzi tămâie pe altare, fie că nu-i arzi, răutatea lui rămâne neîmpăcată. Haide să vedem holdele împreună, și spunând aceste cuvinte, se ridică în picioare.

Ching însă era om fricos și plin de sfială și oricât de grele ar fi fost vremurile prin care trebuia să treacă, el nu îndrăznea să cearsească niciodată împotriva proniei cerești, cum făcea Wang Lung. Se mulțumea să ofteze: „Asta este voia celui de sus!” și primea revărsările de ape și seceta, cu aceeași resemnare. Wang Lung însă nu era ca el. Ieși în țarină și cerceta o holdă ici, una dincolo și se încredința că Ching avea dreptate. Holdele cele mănoase din vecinătatea șanțului ce înconjura orașul pe care le cumpăraseră de la familia Hwang, erau îmbibate de apa ce țâșnea din pământ, așa că grâul semănat de cu toamnă, începuse să îngălbenească și putrezea din rădăcină.

Până și șanțul de la picioarele zidului părea că este o baltă, iar răzoarele dintre holde erau pline de apa care vâjâia în vârtejuri, așa că oricine își putea da seama că îndată ce vor începe ploile de vară, apele se vor revărsa, iar oamenii, cu femeile și copiii, vor fi loviți din nou în toamna viitoare de foamete. Wang Lung începu să alerge din holdă în holdă, cu Ching care se ținea după el ca o umbră și făcură socoteala, care sunt partalurile în care s-ar putea pune răsaduri de orez și care sunt holdele ce vor fi acoperite de ape, chiar înainte de a fi răsădite. Uitându-se la răzoarele care chiar de acum erau pline de apă, începu să blesteme și se întoarse spre ajutorul său:

— Bătrânul din cer va avea acum prilejul să privească din scaunul lui și să vadă oamenii cum se îneacă și mor de foame, căci aceasta este plăcerea unui afurisit ca el.

Vorbele acestea le spuse răstit și încărcate de supărare, așa că Ching se cutremură de spaimă și încercă să-l liniștească:

— Stăpâne, nu vorbi în felul acesta, căci chiar dacă ar fi așa cum spui, el totuși este mai mare decât oricare dintre noi.

Dar fiind om bogat, Wang Lung nu se sinchisi de vorbele lui și tot drumul spre casă mormăi, gândindu-se la apa care începuse să se reverse peste holdele lui și-i îneca recolta mult așteptată.

Totul se petrecu așa cum prevăzuse el. Fluviul din partea de miazănoapte își rupse stăvilarele, mai întâi cele care erau în partea de sus, iar când oamenii văzură ce-i așteaptă, începură să alerge din ușă în ușă, adunând bani mână de la mână, ca să-l repare; fiecare dădea cât putea, căci toți aveau interes ca fluviul să rămână în albia lui.

Banii adunați îi încredințară magistratului regiunii, un om nou și de curând venit în părțile acelea. Dar se întâmplă ca magistratul acesta să fie un om sărac care în viața lui nu văzuse atâta bănet la un loc, fiind de curând numit în slujba aceasta și datorită bunătății tatălui său care dăduse tot ce avusese el însuși și tot ce împrumutase de la alții, ca să plătească această numire a fiului său în scaunul de magistrat, în nădejde că familia lor va putea face oarecare avere. Când fluviul se revărsă a doua oară, oamenii se adunară în fața casei magistratului și începură să strige și să amenințe, din pricină că nu se ținuse de vorbă și nu reparase stăvilarele, așa că magistratul scăpase cu fuga deoarece banii în sumă de trei mii de arginți îi cheltuise pentru trebuințele casei lui. Lumea adunată a dat iureș în casa lui, cu gând

să-l omoare, iar el de frică o luase la fugă și sărind în apele fluviului, se înecase, așa că lumea aștepta acuma resemnată.

Dar cu toate acestea banii lor erau pierduți și fluviul rupse și al treilea stăvilar, și încă unul, până când își făcu loc de ajuns și târî stăvilarele de pământ cu el, așa că în toată regiunea nu se mai cunoștea nici urmă de stăvilare, și apele se umflară și începură să înece tot pământul de plugărie, iar holdele de grâu și răsadurile de orez erau acuma în fundul acestei mări uriașe, în continuă mișcare.

Satele deveniră unul după altul un fel de ostroave, iar oamenii stăteau de strajă, să vadă cum crește apa, și când vedeau că ajunge la câțiva metri de pragul ușilor, legau mesele și paturile unul de altul, scoteau ușile din țățâni și-și făceau un fel de plute pe care încărcau puținele haine de așternut, hainele de schimb și ce mai aveau, iar deasupra femeile și copiii și plecau. Apa intra în casele cu pereții de lut, se opintea într-înșii, până când plesneau și cădeau măcinându-se în vâltoare, ca și când acolo n-ar fi fost niciodată așezare omenească. Dar după ce apa care îmbibase pământul începu să atragă și umezeala din cer, ploaia prinse să se reverse ca pe vreme de vară și ploua zile de-a rândul fără încetare.

Wang Lung sta în pragul casei sale și se uita la apele care creșteau, și nu puteau ajunge până la el, deoarece casa lui era clădită pe un loc destul de ridicat, în vârful unui deal. Dar văzu că apa i-a înecat țarinile și se aștepta să-i înece și mormintele proaspete, dar nu le ajunseră, deși vâltoarea tulbure se repezea lacomă după tot ce-i ieșea în cale.

În anul acesta nu fu niciun fel de recoltă și toată lumea murea de foame, sau era flămândă și deznădăjduită din pricina nenorocirii ce-i lovise din nou. Unii plecară spre miazăzi, alții care erau destul de îndrăzneți și nu le păsa de ceea ce fac, se însoțiră cu bandele de tâlhari care mișunau în orașul din apropiere și din cauza asta oamenii țineau porțile zidului mereu închise, afară de o porțiță din partea de apus, numită *poarta potopului*, care în timpul zilei era păzită de soldați, iar noaptea o zăvorau și pe asta. Dar afară de cei care jefuiau și cei care se duceau spre miazăzi, ca să muncească sau să cerșească, cum făcuse odinioară și Wang Lung, împreună cu bătrânul său părinte, cu soția și copiii săi, mai erau și alții care erau prea bătrâni, prea sfârșiți de puteri sau lipsiți de îndrăzneală și cei care nu aveau feciori, cum n-avusese nici Ching; toți aceștia nu se mișcară, ci trăiră chinuiți o vreme de

foame, mâncând iarba și frunzele ce le puteau găsi în locurile mai ridicate și toți aceștia muriră, fie de foame, fie potopiți de ape.

Wang Lung văzu de astă dată regiunea bântuită de o foamete cum nu mai văzuse încă niciodată, deoarece apele nu scăzură, ca să se poată face semănăturile de toamnă, așa că nu putea fi vorbă de recoltă decât cel mai curând anul viitor. El sta mulțumit în casa lui și vedea cum se cheltuiesc banii și hrana, în timp ce se ciorovăia cu Cucu, din pricină că ea stăruia și acum să mai cumpere mâncare din oraș, dar acum nu se mai putea duce din pricina apelor ce i se așezaseră în cale, iar el poruncise ca bărcile să nu plece de acasă, decât atunci când va spune el, și Ching îi asculta poruncile, oricât de ascuțită ar fi fost limba lui Cucu.

Wang Lung nu mai îngădui să se vândă nimic din ceea ce aveau în casă și nici să se cumpere, după ce se lăsă iarna, decât ceea ce porunceea el, așa că și împărțea cu multă grijă proviziile. În fiecare dimineață preda nurorii sale proviziile de care aveau nevoie în ziua aceea, iar lui Ching îi da partea trebuitoare argaților, deși era nemulțumit, văzând că trebuie să hrănească oameni care nu făceau nimic; nemulțumirea lui era atât de mare, încât după ce se așternu gerul și apele înghețară, îi pofti să plece toți spre miazăzi și să lucreze sau să cerșească, până în primăvară, când se vor putea întoarce din nou la el. Numai lui Lotus îi da din când în când câte un pumn de zahăr și puțin ulei, din cauză că ea nu era obișnuită să ducă lipsă. De Anul Nou mâncară un pește pe care-l prinseseră ei singuri și un porc pe care-l scoaseră din poiată.

El însă nu era nici pe departe atât de sărac, pe cât ar fi vrut să pară, căci avea argint ascuns în pereții odăii în care dormea feciorul său cu noră-sa, dar despre care ei nu știau nimic; mai avea argint și chiar ceva aur, băgat într-o oală pe care-o îngropase în holda cea mai apropiată de casă și care era acum sub apă, avea ceva ascuns și între rădăcinile tufelor de bambus, dar mai avea și grâne din recolta trecută pe care nu le vânduse în oraș. Așa că nu era nici o primejdie ca oamenii din casa lui să sufere de foame.

Dar toți cei din împrejurimi mureau de foame și-și aducea aminte de tipetele celor pe care-i văzuse în fața porții casei Hwang, chinuiți de foame; mai știa că mulți îl pizmuiesc din pricină că nu-i lipsea nici acum hrana pentru oamenii și copiii lui și tocmai de aceea ținea porțile curții zăvorâte și nu da nimănui drumul să intre, dacă nu-l cunoștea. Dar cu toate acestea înțelegea că nici această prevedere nu l-ar fi putut scăpa să nu fie călcat de

tâlhari pe o astfel de vreme, dacă nu s-ar fi întâmplat ca unchiul său să fie ocrotit în casa lui. Știa limpede că dacă n-ar fi fost unchiul său, tâlharii l-ar fi jefuit demult de toate proviziile și toți banii pe care-i avea și i-ar fi luat și femeile din casă. Prin urmare se purta foarte curtenitor fața de unchiul său, de soția și fiul acestuia, ca și când ar fi fost oaspeți în casă, iar ei erau cei dintâi care-și beau ceaiul și tot ei erau cei dintâi care se întindeau după castroane, în timpul mesei.

Toți trei își dădeau seama că Wang Lung se teme de ei și din pricina asta începură să devină mai îndrăzneți, cereau tot felul de lucruri și strâmbau din nas când vedeau ce li se dă de mâncare și de băut. Dintre toți mai mult se plângea femeia, din cauză că acuma nu se mai putea bucura de mâncărurile ce erau înainte de asta în curtea interioară, așa că se duse să se plângă soțului ei și toți trei împreună se plânseră lui Wang Lung.

El înțelese că unchiul său care începuse să îmbătrânească și trândăvea toată ziua, nu s-ar fi sinchisit de așa ceva și nici n-ar fi venit la el să se plângă, dacă nu i-ar fi dat ghes soția și feciorul lui, iar într-o zi i se întâmplă că stând în fața porții, îi auzi pe amândoi spunând unchiului său:

— Tu n-auzi că are bani și hrană din belșug? Du-te la el și cere-i arginți.

După câteva clipe femeia adăugă:

— Un prilej ca acesta nu se va mai ivi niciodată, căci el știe că dacă tu n-ai fi unchiul lui și frate cu părintele său, ar fi fost demult prădat și casa i-ar fi rămas pustie, dacă nu se întâmpla ca tu să fii mâna dreaptă a celui care este mai mare peste Bărbile Roșii.

Wang Lung care sta ascuns și asculta la vorbele lor, auzind aceste cuvinte, se înfurie atât de grozav, încât i se părea că plesnește pielea de pe el; cu mare greutate reuși să se stăpânească și începu să se gândească ce ar putea face cu acești trei dușmani din casa lui, dar îi fu peste putință să plănuiască ceva anume. Astfel a doua zi când unchiul său se apropie de el îi zise:

— Uite ce, dragă nepoate, dă-mi o mână de argint, ca să-mi cumpăr o lulea și ceva tutun, să am ce fuma; dar mai e și soția mea care umblă în zdrențe și ar avea nevoie de o haină nouă...

Wang Lung nu îndrăzni să mai zică nimic, ci scoase din chimir cei cinci arginți pe care-i avea și i-i dădu, deși scrâșni din dinți pe ascuns și se gândi că nici chiar în vremurile grele, când argintul era lucru rar în casa lui, nu se despărțise de bani cu atâta greutate ca de banii aceștia.

Dar nu trecură bine nici două zile și se pomeni din nou cu unchiul său că vine și-i cere bani, așa că Wang Lung se răsti la el:

— Se vede că vrei să murim cu toții de foame!

Unchiul său începu să râdă nepăsător:

— Tu te-ai născut în zodie fericită. Sunt oameni mult mai puțin bogați decât tine pe care i-au găsit spânzurați de grinzile caselor mistuite de flăcări.

Auzind aceste cuvinte Wang Lung își simți trupul scăldat de o sudoare rece și-i dădu banii, fără să mai zică nimic. Astfel, deși toți ceilalți oameni ai casei trăiau fără să mănânce carne și cu toate că lui Wang Lung nu i se întâmpla decât rareori să-și aprindă luleaua, unchiul său fuma toată ziua și nu ducea lipsă de nimic.

În timpul acesta feciorul cel mai mare al lui Wang Lung nu se gândea decât la casa lui, așa că nu prea vedea ce se întâmplă; dar își păzea cu cea mai mare grijă soția de ochii nerușinați ai vărului său, căci ei doi nu numai că nu erau prieteni, ci ajunseseră chiar să se dușmănească. În timpul zilei nu lăsa pe soția lui să iasă decât rareori din casă și o ținea mereu închisă, ca să iasă doar seara când vărul său era plecat, împreună cu unchiul său în oraș. Dar când vedea pe ticăloșii aceștia trei, în mâna cărora părintele său ajunsesese adevărată jucărie, simțea că începe să clocotească sângele într-însul căci era iute de fire și nu se putu stăpâni să nu-i spună:

— Uite ce, dacă e să te îngrijești de fiarele acestea pe care le ai în casă, mai mult decât te îngrijești de propriul tău fecior și de soția lui, mama nepoților tăi, atunci să știi că afacerea asta mi se pare foarte ciudată și cred că va fi mai bine ca noi să ne mutăm în altă parte.

Wang Lung îi spuse limpede cum stau lucrurile, deși până acuma nu vorbise cu nimeni despre afacerea asta:

— Oamenii aceștia-mi sunt negri în fața ochilor și nu știu ce aș fi în stare să fac pentru ca să pot scăpa de ei. Dar unchiul tău este capul unei bande de tâlhari sângeroși și dacă-i fac pe voie și-l hrănesc în casa mea, asta înseamnă că putem trăi în liniște; tocmai din pricina asta nimeni nu trebuie să-i supere.

Când îl auzi ce spune, feciorul său se uită la el încremenit, dar după ce mai stătu o bucată de vreme, furia puse stăpânire pe el și declară:

— Ce-ai zice, dacă am încerca să scăpăm de ei? Să-i legăm fedeleș într-o noapte și să le dăm drumul în apă. Ching ar putea lega femeia, căci ea e

grasă și fără putere așa că nu va fi nevoie să se lupte cu ea; eu voi pune lațul pe grumazul vărului meu, pe care nu-l pot suferi, din pricină că dă mereu târcoale soției mele, iar tu vei face de petrecanie unchiului.

Wang Lung însă nu era în stare să facă omor; deși ar fi fost mult mai ușor să omoare pe unchiul său, decât să-și omoare boul din jug, totuși nu era în stare să facă o astfel de faptă, cu toate că-l ura.

— Nu se poate, răspunse el, căci chiar dacă m-aș gândi să leg pe fratele părintelui meu și să-l arunc în apă, tot n-aș face o astfel de faptă, căci ce se va alege de noi, dacă tâlharii ne vor da de urmă? Câtă vreme rămâne în viață, noi nu avem pricină să ne temem de ceva, dar îndată ce va muri, viața noastră este în primejdie, ca și a celorlalți care mai au câte ceva din ce să trăiască.

După ce-i spuse aceste, cuvinte, amândoi tăcură și se uitară unul la altul, gândindu-se adânc la ce ar avea de făcut. Tânărul își dădu seama că părintele său are dreptate, căci pe astfel de vremuri moartea putea veni din senin, fără să o mai caute ei anume, prin urmare ar fi trebuit să găsească un alt mijloc. Wang Lung se gândi cu glas tare:

— Dacă am putea găsi un mijloc să-i ținem aici la noi în casă, dar să-i putem face inofensivi și mulțumiți de ceea ce au, ar fi o mare minune, dar acum nu se mai pot întâmpla astfel de minuni.

Tânărul își frecă mâinile și declară mulțumit:

— Vorbele tale m-au îndrumat pe calea cea bună. Să le cumpărăm opiu să fumeze și să se bucure de mulțumirea pe care le-o dă, cum se bucură oamenii bogați. Mă voi prefăce că mă împrietenesc din nou cu vărul meu și-l voi ademeni să vină cu mine la ceainăriile din oraș, unde se fumează opiu și vom putea cumpăra și pentru unchiul meu și soția lui.

Dar Wang Lung, care el însuși nu se gândise de la început la această eventualitate, păru că stă la îndoială:

— Așa ceva ar fi prea costisitor, răspunse el îngândurat, căci opiul este tot atât de scump ca și jadul.

— Da, dar ne va costa mai mult decât ne-ar costa jadul, dacă vom fi osândiți să-i ținem aici în casa noastră, unde, pe lângă nerușinarea lor, trebuie să mai văd și pe vărul meu că dă târcoale soției mele, fără ca eu să-i pot spune ceva.

Wang Lung însă nu se putea învoi numaidecât, căci planul acesta nu era tocmai ușor de îndeplinit și i-ar fi trebuit o pungă destul de mare de arginți,

ca și-l poată duce la bun sfârșit pentru ca să scape de povara ce-i apăsa.

Poate n-ar fi încercat nimic și ar fi continuat să ducă împreună aceeași viață ca și până acum, până se vor retrage apele, dacă în timpul acesta nu s-ar fi întâmplat ceva cu totul neașteptat.

Feciorul unchiului lui Wang Lung pusese anume ochii pe fiica a doua a lui Wang care era verișoara lui și deci, datorită legăturilor de sânge dintre ei, îi era ca și soră. Fata aceasta era neobișnuit de frumoasă și semăna cu feciorul al doilea al lui Wang Lung pe care-l dăduse să învețe negoțul, dar era mult mai mică de statură, mai delicată și nu avea aceeași piele galbenă, ci un obraz palid și transparent, ca florile de migdal, un nas frumos și gura mică roșie, iar picioarele mici și îngrijite.

Într-o seară vărul ei se repezi la ea, când fata trecea singură de la bucătărie, ca să intre în casă. Se repezise la ea ca o fiară și-i băgase mâna în sân, așa că fata începu să țipe înspăimântată. Wang Lung ieși în curte și văzând ce se întâmplă, începu să pocnească pe nepotul său cu pumnii în moalele capului, dar acesta era întocmai ca și câinele hămesit care nu vrea să dea drumul ciolanului, așa că trebui să-și smulgă fata cu silă din mâinile lui. Văzând că n-are încotro, tânărul începu să ia lucrurile în glumă și-i spuse:

— Cum adică, nu pot să glumesc cu ea, doar e soră-mea? Cum s-ar putea ca cineva să facă rău surorii lui?

Dar în timp ce vorbea, ochii îi străluceau aprinși de pornirea desfrânată și Wang Lung se mulțumi să murmure ceva, apoi își luă fiica și porunci să se retragă în odaia ei.

În aceeași seară spuse feciorului său ce s-a întâmplat în curte, iar acesta îi răspunse îngândurat:

— Va trebui să trimitem fata în oraș, ca să stea în casa logodnicului ei; chiar dacă negustorul Liu ar răspunde că anul acesta este prea greu ca să poată face nunta, noi tot va trebui să o trimitem, căci altfel ar fi peste putință să-i mai păzim fecioria, câtă vreme tigrul acesta sângeros va fi în casa noastră.

Wang Lung așa făcu. A doua zi porni în oraș și se duse la casa negustorului Liu de-i spuse:

— Fata mea are treisprezece ani și nu mai este copil, ci bună de măritat.

Dar Liu stătu la îndoială și-i răspunse:

— Anul acesta câștigurile au fost prea slabe, ca să mă pot gândi la întemeierea unei noi familii în casa mea.

Lui Wang Lung nu-i venea să-i spună „În casa mea trăiește fiul unchiului meu care este mai rău decât un tigrul”, așa că se mulțumi să adauge:

— N-aș vrea să mai port grija acestei fete, căci maică-sa a murit și e o fată frumoasă care a ajuns la vârsta când ar putea naște copii, ori casa mea e mare și plină de tot felul de oameni, așa că mi-ar fi peste putință să o supraveghez mereu. De vreme ce fata asta este sortită să facă parte din familia ta, cred că ar fi cu cale, ca fecioria ei să fie păzită aici în casa ta și vei serba căsătoria mai curând sau mai târziu, cum te va trage inima.

Negustorul Liu care era un om cumsecade și înțeleghător, îi răspunse:

— Dacă așa stau lucrurile, trimite-mi fata și eu voi vorbi cu mama fiului meu, așa că va putea trăi în tihnă alături de soacră-sa și după secerișul ce vine sau când vom putea, îi vom face nunta.

Astfel se limpezi și afacerea asta spre mulțumirea lui Wang Lung; așa că porni spre casă.

Dar în drumul de întoarcere tocmai când să iasă pe poarta orașului, unde Ching îl aștepta cu barca, pentru a-l duce acasă, Wang Lung trecu prin fața unei prăvălii care vindea tutun și opiu, așa că intră să-și cumpere câteva păpuși de tutun, ca să aibă ce fuma seara în narghilea, și în timpul cât funcționarul îi cântărea tutunul pe balanță, îl întrebă mai mult fără voia lui:

— Dar opiul cum îl vindeți, dacă aveți?

Omul îi răspunse:

— Legea ne oprește să vindem opiul în contor, așa că noi nu vindem marfa asta aici, dar dacă vrei să cumperi și ai argintul trebuitor, în odaia de alături poți cumpăra și te costă un ban de argint de fiecare dram.

Wang Lung nu mai stătu la gânduri, ci se grăbi să răspundă:

— Aș vrea să-mi dai șase dramuri.

Capitolul XXVIII

După ce fiica lui cea mai mică fu trimisă de acasă și astfel scăpă de grija pricinuită de prezența ei în casă, Wang Lung se duse într-o zi la unchiul său și-i spuse:

— Fiind dumneata fratele părintelui meu, m-am gândit să-ți aduc un tutun mai bun pentru pipă.

Deschise borcanul de opiu al cărui miros înecăcios și dulceag se răspândi numaidecât în jurul lor, iar unchiul sau luă borcanul în mână, îl mirosi și începu să râdă mulțumit:

— De, am mai fumat eu așa ceva și înainte de asta; adevărat este că numai rareori, căci e marfă scumpă, dar mi-a plăcut.

Wang Lung îi răspunse, cu prefăcută indiferență:

— A mai rămas puțin din cel cumpărat pentru părintele meu, după ce îmbătrânise prea mult și nu se putea odihni noaptea, dar se vede că nu l-a întrebuințat, deoarece l-am găsit acuma fără să-l fi atins, așa că mi-am zis: „În casa mea este fratele părintelui meu, prin urmare de ce să nu i-l dau lui, căci are mai multă nevoie de el decât mine, care sunt tânăr?” Așadar, ia-l și fumează-l când vrei crede de cuviință sau când te vei simți chinuit de dureri.

Unchiul lui Wang Lung întinse cu lăcomie mâna după el, căci era plăcut la miros și o marfă pe care nu o întrebuințau decât oamenii bogați. Își cumpără o pipă și începu să fumeze, stând toată ziua întins în așternut.

Wang Lung avu grijă ca să cumpere mai multe pipe pe care le lăsă vraise în toate părțile prin casă și luă el însuși una, prefăcându-se că fumează, dar intră cu ea în camera lui și o lăsă rece, fără s-o aprindă. Celor doi feciori ai săi și lui Lotus nu le dădu voie să se apropie de opiu, sub pretext că e prea scump, dar stăruia ca unchiul său să fumeze, împreună cu soția lui și cu feciorul acestuia, așa că toată casa era plină de mirosul dulceag și înecăcios al opiului, dar nu-i părea rău de arginții pe care-i cheltuia, deoarece în felul acesta putea să aibă liniște și pace.

Pe la sfârșitul iernii, după ce apele se retraseră în albia lor, și Wang Lung putu să iasă în largul țarinii, ca să-și vadă holdele, feciorul său cel mai mare ieși într-un rând cu el și-i spuse cu mândrie:

— Află că în casă vom avea de hrănit în curând o nouă gură și aceasta va fi gura nepotului tău.

Auzind aceste cuvinte Wang Lung se întoarse spre el și frecându-și mâinile, începu să râdă mulțumit:

— Asta este o zi mare!

După ce se întoarse acasă, trimise pe Ching la oraș, să cumpere puțin pește și o mâncare mai aleasă pe care o trimise în odaia soției feciorului său, spunându-i:

— Mănâncă, pentru ca trupul nepotului meu să fie vânjos.

Cât dură primăvara următoare Wang Lung trăi cu gândul nașterii nepotului său care va fi pentru el o mare mângâiere. Și oricât ar fi fost de ocupat cu treburile lui, nu pregeta să se gândească niciodată la ceea ce trebuia să se întâmple și chiar atunci când era supărat, ar fi fost peste puțină ca gândul la nepotul său să nu-l liniștească.

Pe la sfârșitul primăverii oamenii care plecaseră din pricina revărsării apelor, se întoarseră din nou pe la casele lor, unul câte unul, slăbiți și sfârșiți de puteri, dar cu toate acestea mulțumiți că se pot vedea din nou acasă, deși acolo unde fuseseră casele lor, acum nu se mai vedea altceva decât mormane de argilă și pământul sătul de apă. Dar din argila aceasta puteau ridica din nou casele și-și puteau împleti rogojini cu care să le acopere; mulți dintre ei veneau la Wang Lung după bani împrumut, iar el văzând că oamenii sunt la strâmtoare le lua dobânzi mari și cerea ca împrumuturile să fie chezașuite cu zalogirea pământului ce-l aveau. Cu banii împrumutați își cumpărară boi și pluguri și sămânța de care aveau nevoie, căci pământul era gras de mîlul lăsat de ape. Iar după ce nu mai putură împrumuta banii de care mai aveau nevoie, își vîndură o parte din pământ, ca să poată semăna ceea ce le-a mai rămas. De la toți aceștia Wang Lung cumpără pământul scos în vânzare și cumpăra în fiecare zi din ce în ce mai mult pământ, la prețuri de nimic, deoarece oamenii aveau mare nevoie de bani.

Dar erau și din cei care nu voiau să-și vîndă pământul și neavînd nici boi, nici plug și nici sămânță, își vindeau fetele din casă și erau și din cei care veneau la Wang Lung să le vîndă, știindu-l că este om bogat și puternic, dar cu inimă bună.

Gîndindu-se la nepotul care trebuia să se nască și la ceilalți ce i se vor naște după ce-și va însura toți trei feciorii, cumpără în felul acesta cinci roabe: două dintre acestea aveau cam doisprezece ani și erau vînjoase și cu picioarele mari; iar alte două mai tinere le cumpără pentru treburile casei și pentru a îngriji de ei toți, iar una o cumpără ca să slugărească pe Lotus, deoarece Cucu îmbătrânise și din ziua când fiică-sa plecase în casa socrului ei, nu mai avea pe nimeni care să vadă de gospodărie. Pe toate cinci le cumpără într-o singură zi, deoarece era destul de bogat, pentru a putea îndeplini fără întîrziere ceea ce și-a pus în gînd.

La multe zile după întîmplarea asta, în curtea lui se arată un om care venise să-i vîndă o fetiță mică și firavă, ca de vreo șapte ani. La început,

Wang Lung văzând-o cât este de mică și slăbuță, îi spuse că nu o cumpără, – dar Lotus când o văzu, îi plăcu de ea numaidecât și stăruî:

— Eu aş vrea să mi-o cumperi mie pe aceasta, deoarece e frumoasă, iar fata pe care mi-ai cumpărat-o e grosolană și miroase de departe a carne de capră, așa că nu-mi place s-o văd că se apropie de mine.

Wang Lung se uită la fetița cu ochii frumoși și înspăimântați. Și văzând-o cât este de firavă, răspunse – pentru a face plăcere lui Lotus, dar și cu gând să o hrănească mai bine în casa lui, ca să se îngrașe:

— Bine, așa să fie, cum vrei!

Cumpără deci fetița cu douăzeci de arginți și din ziua aceea fata începu să trăiască în curtea interioară și noaptea dormea la picioarele patului în care dormea Lotus.

Wang Lung își închipuia că de aici înainte va putea să aibă pace în casa lui. După ce apele se retraseră și holdele fură semănate cu sămânță nouă, începu să cutreiere țarina, cercetând de aproape fiecare partal de pământ și sfătuindu-se cu Ching, ce ar trebui semănat în cutare sau cutare partal, pentru ca recolta să fie cât mai îmbelșugată. De câte ori se întâmplă să iasă în țarină, lua cu el și pe feciorul său cel mai mic, care fusese menit să stăpânească țarina, după ce el nu se va mai putea ocupa de ea, așa că trebuia să se deprindă din vreme cu plugăria. Wang Lung nu se întorcea niciodată ca să se încredințeze dacă feciorul său ascultă ce spune el sau nu, iar tânărul venea pe urma lui, cu ochii plecați în pământ și privirea întunecată, dar nimeni nu știa la ce se gândește el cu adevărat.

Wang Lung însă nu-i putea vedea chipul, ci-l auzea că vine pe urma lui, fără să zică nimic. După ce, totul fu pus la cale așa cum se cuvenea, Wang Lung se întoarse acasă mulțumit de sine, căci în inima lui își zicea:

„Acuma nu mai sunt nici eu tânăr. Și cred că nu e nevoie nici să mai muncesc cu palmele în țarină, deoarece am pământ de ajuns și argați și feciori, iar în casa mea s-a sălășluit pacea”.

Cu toate acestea când se întorcea acasă, presimțea că în casa aceasta nu este pace deloc. Deși își căsătorise feciorul și cumpărase roabe de ajuns ca să-i slujească pe toți și cu toate că unchiul său și soția lui aveau opiu de ajuns ca să poată fuma cât e ziua de lungă, totuși în casa lui nu era pace. Tulburarea de acuma venea din pricina feciorului unchiului său și a feciorului său cel mai mare.

Părea că feciorului cel mai mare al lui Wang Lung i-ar fi fost peste putință să-și stăpânească mânia stârnită de apropierea vărului său și nici bănuiala că el ar pune vreo nelegiuire la cale. În tinerețea lui avusese prilej să se convingă el însuși de toată ticăloșia ce se ascundea în sufletul vărului său, așa că veni vremea când nu mai îndrăznea să iasă din casă la ceainărie, până nu pleca și vărul său, dar nu înceta nici o clipă să-l supravegheze de aproape și părăsea casa întotdeauna numai după ce el era demult plecat. Îl bănuia de ticăloșii și desfrânare chiar cu roabele și își închipuia că se duce în curtea interioară la Lotus, deși din partea aceasta îl năpăstuia fără temeii, deoarece Lotus îmbătrânea și se îngrișa mereu așa că renunțase demult să se mai gândească la altceva, decât la mâncare și la băutură, prin urmare ea nu s-ar fi uitat la vărul lui nici chiar dacă ar fi încercat el să se apropie de ea, dimpotrivă era foarte mulțumită că datorită vârstei, nici Wang Lung nu mai venea acum atât de des la ea, ca până acum.

De data aceasta, când Wang Lung se întoarse din țarină împreună cu feciorul său cel mai mic, cel mai în vârstă îl trase la o parte și-i spuse:

— Nu mai pot răbda pe dezmățatul acesta, să-l văd alergând de colo până colo prin curte și prin casă, cu hainele adunate pe el în pripă și scurgându-i-se ochii după roabe. Nu îndrăzni să adauge: „Îndrăznește să se învâртеască și prin fața intrării de la curtea interioară, căci râvnește la femeia ta”, deoarece își aducea aminte cu scârbă, că pe vremuri alergase și el după femeia aceasta a tatălui său, iar acum când o vedea cât îmbătrânise și se îngrișase, nu-i venea nici lui să creadă că a fost în stare să facă o astfel de faptă de care-i era rușine și nu putea să o mai trezească în amintirea tatălui său. Prin urmare nu pomeni nimic de asta, ci numai despre roabele din curte.

Wang Lung se întorsese din țarină înviorat și mulțumit din pricină că apele se retrăseseră, aerul era uscat și calduț, dar mai ales din pricină că ieșise cu feciorul sau cel mai mic, așa că-i răspunse supărat:

— Ascultă dragul meu, tu ai început să te prostesti cu totul, gândindu-te neconținut numai la fleacurile acestea. Prea te lași târât de patima pentru soția la și cred că nu se cade ca un bărbat să-și iubească soția mai mult decât își iubește părinții. De asemenea nu se cade ca un bărbat în toată firea să se lase îmbrobodit de o femeie, cum s-ar lăsa îmbrobodit de o desfrânată.

Tânărul se simți jignit de vorbele acestea ale tatălui său, căci se temea mai mult decât de orice, nu cumva să-l învinuiască cineva că purtarea lui nu

este cuviincioasă ca și când el ar fi un nepriceput și un om de jos, tocmai de aceea se grăbi să-i răspundă:

— Aici nu este vorba de nevastă-mea, ci de purtarea pe care vărul meu nu se cade s-o aibă în casa părintelui meu.

Wang Lung însă nu-l auzi ce spune, deoarece se gândea supărat la noua lui nemulțumire și adăugă:

— Nu se mai sfârșește oare cu toate nemulțumirile iscate în casă din pricina bărbaților și a femeilor? Am ajuns aproape de vârsta când toate pornirile trupului încep să se molcomească, așa că am și eu dreptul la puțină liniște. Până când crezi că va trebui să rabd nebuniile și geloziiile dintre feciorii mei? După ce făcu o pauză, începu din nou să strige: Cam ce anume, ai vrea să fac eu acum?

Tânărul aștepta ca părintelui său să-i treacă supărarea, deoarece avea de gând să spună tatălui său ceva, iar când strigase „cam ce-ai vrea să fac eu acum?”, Wang Lung văzuse limpede că feciorul său urmărește ceva. Acesta îi răspunse fără înconjur:

— Aș vrea să părăsim casa aceasta și să ne mutăm în oraș. Nu se cade ca noi să trăim și de aici înainte ca niște argați, așa că am putea pleca de aici și să lăsăm pe unchiul nostru în casa aceasta, iar noi să trăim în liniște între zidurile orașului.

Wang Lung râse cu amărăciune, când auzi vorbele feciorului său, așa că nu dădu atenție cererii lui, căci i se părea că este ceva ce nu vrednicește să fie cumpănit mai de aproape.

— Casa aceasta este casa mea, răspunse el cu încăpățănare: dacă-ți place să stai aici, vei sta, dacă nu, faci ce-ți place. Asta este casa și țarina mea este împrejurul ei, iar dacă n-ar fi fost țarina aceasta, poate muream și noi de foame, cum au murit alții, iar tu n-ai putea să trândăvești, îmbrăcat în hainele acestea frumoase, ca un cărturar. Numai țarina asta te-a făcut pe tine să devii ceva mai bun decât ultimul fecior de plugar.

Wang Lung se ridică de la masă și începu să alerge de colo până colo furios prin tindă, purtându-se grosolan, ca un adevărat țaran și scuipă pe podmol, căci, deși pe ascuns o parte a sufletului său zburda de mulțumire când vedea pe feciorul său că este obraz atât de ales, cealaltă parte se revolta împotriva pretențiilor lui de boierie, deși dacă s-ar fi uitat cineva cu băgare de seamă la feciorul său, ar fi fost peste putință să-și dea seama că abia cu o generație în urmă părinții lui au fost țărani ca oricare alții.

Feciorul său însă nu părea deloc hotărât să se dea bătut. Se luă după el și începu să-i vorbească și mai stăruitor:

— Ascultă, gândește-te la casa cea mare a familiei Hwang. Partea din față este plină de oameni de rând, dar curțile interioare sunt zăvorâte și adăpostite, așa că le-am putea închiria și am putea trăi liniștiți, dar în aceeași vreme atât tu cât și fratele meu mai mic, ați putea vedea de țarină, iar eu nu m-aș mai otrăvi din pricina câinelui de vărul meu. Încercă să pună cât mai multă stăruință în vorbele lui și se zbuciumă până când ochii i se umplură de lacrimi, dar nu și le șterse ci adăugă: Am încercat să te ascult în toate și nu joc zaruri, nici nu fumez opiu, iar cu soția pe care mi-ați ales-o, sunt mulțumit, așa că ceea ce-ți cer eu, nu se poate să fie prea mult.

Nu se știe dacă Wang Lung rămase mișcat de lacrimile feciorului său, dar fără îndoială îl ascultă cu plăcere, când îl auzi pomenind de „casa cea mare a familiei Hwang”.

Nu fusese în stare să uite niciodată că odinioară intrase umilit în casa aceea și stătuse umilit în fața celor care trăiau într-însa, așa că tremurase până și de față cu portarul care păzea intrarea, iar amintirea aceasta rămăsese o mare umilință pentru toată viața lui și i-ar fi fost peste putință s-o uite vreodată. Până acuma bănuise mereu că în ochii celor care-l cunoșteau, el prețuia mai puțin decât oamenii care trăiau între zidurile orașului, iar în ziua când se arătase în fața bătrânei stăpâne a casei aceleia mari, bănuiala aceasta devenise pentru el un adevărat chin. Astfel când fiul său îi spuse „am putea trăi în casa aceea mare”, vorbele acestea, își făcură loc în mintea lui și i se păru că au devenit aieveja și se gândi: „Aș putea să stau și eu în scaunul în care a stat stăpâna când eu m-am arătat în fața ei, mai umilit decât o slugă și din scaunul acela m-aș putea uita și eu la alții”. Stătu și cumpăni, ca apoi să murmure printre dinți: „Eu sunt astăzi omul care ar putea să facă și așa ceva, dacă mi s-ar năzări”.

Gândul acesta începu să-l ispitească, dar nu zise nimic și nu răspunse nici feciorului său, ci întinse mâna după lulea și după ce și-o umplu cu tutun, o aprinse cu o bucățică de hârtie răsucită care sta la îndemână și începu să pufăie, gândindu-se la tot ce ar putea să facă un om cu averea lui. Adevărul era însă, că dorința lui de a-și petrece restul vieții în casa familiei Hwang nu fusese trezită nici de dragostea pentru feciorul său și nici de sila ce i-o pricinuia feciorul unchiului său.

Prin urmare chiar dacă nu-i spuse că e gata să-i împlinească dorința și că se va duce sau va schimba ceva în starea de până acum, totuși din ziua aceea trândăvia nepotului său începu să i se pară și mai nesuferită și urmărindu-l de aproape, băgă de seamă că fiul său avea dreptate când spunea, că dezmățatul acesta începuse să dea târcoale roabelor din curte, așa că murmura nemulțumit: „Ar fi peste putință să mai trăiesc sub același acoperiș cu câinele acesta de pripas”.

Uitându-se la unchiul său, văzu că din ziua când a început să fumeze opiu, se sfrijise și pielea de pe el devenise străvezie și galbenă ca pergamentul; umbla adus de spate și tușea, scuipând sânge; se uită și la nevasta unchiului său și văzu că s-a lăbărțat și nu se mai gândește decât la plăcerea și somnolența pricinuită de luleaua de opiu; prin urmare de aci înainte aceștia doi îi vor pricinui foarte puțină bătaie de cap, deoarece opiul îndeplinise dorința lui Wang Lung.

Mai rămânea feciorul unchiului său care nu se căsătorise încă și era mai rău decât fiara mânată de pornirile trupului, dar acesta nu se lăsa atât de ușor robit de patima fumatului ca părinții lui și nici nu se mulțumea să-și găsească plăcerile numai în visuri. Wang Lung nu ar fi vrut să-l căsătorească fiind cu el în casă, din cauza copiilor ce i-ar zămisli, căci își zicea că unul de teapa lui în familie îi este de ajuns. Tânărul acesta nu făcea nici vreo treabă la câmp sau în gospodărie, deoarece nu era nevoie de el și nici nu-l îndemna nimeni să lucreze așa că singura lui osteneală erau nopțile pierdute, când pleca de acasă, fără să știe nimeni unde se duce. Dar până și aceste plecări începură să se rărească, căci după ce oamenii goniți de revărsarea apelor prinseră să se întoarcă pe la casele lor, în sate și orașul din apropiere se statornici din nou liniștea și buna rânduială, iar tâlharii care jecmăneau regiunea se retraseră în munții de la miazănoapte-apus, dar el nu se duse cu ei, căci găsi că e mai bine să trăiască din mila lui Wang Lung. Astfel prezența lui continuă și fie un chin pentru toți oamenii din casă care-l vedeau învârtindu-se în toate părțile, trândăvind, clevetind și căscând de somn, când ieșea în curte pe jumătate dezbrăcat, chiar în miezul zilei.

Într-una din zile, când Wang Lung se duse în târgul de cereale ca să stea de vorbă cu feciorul său mijlociu, îl întreabă:

— Ascultă mezine, ce zici de fratele tău mai mare, care ar vrea să ne mutam în oraș și să închiriem o parte din casa cea mare?

Al doilea fecior al lui Wang Lung crescuse mare și era bărbat în lege; era îngrijit și tot atât de bine îmbrăcat ca și ceilalți slujbași, deși era tot mic de statură, cu pielea galbenă și ochii vicleni.

— Planul e foarte bun și mi-ar plăcea și mie, căci în cazul acesta m-aș putea însura și eu și mi-aș putea așeza soția în aceeași casă, așa că am trăi cu toții sub același acoperiș, cum se cade unei mari familii.

Wang Lung nu se gândise până acuma la căsătoria feciorului său al doilea, deoarece i se păruse un tânăr stăpânit și cu sânge rece, la care nu constatasese până acuma niciun fel de pornire, prin urmare avusese cu el foarte puțină bătaie de cap. De astă dată însă trebui să-i răspundă, deși rușinat căci bine știa că până acuma nu făcuse nimic:

— M-am gândit și eu mai demult, că tu ar trebui să te căsătorești, dar m-am luat mai cu una mai cu alta și n-am avut vreme să mă gândesc la afacerea asta mai cu dinadinsul, mai ales din pricina foametei din urmă și a celorlalte pricini care m-au împiedicat să mă gândesc la serbări și ospete... Dar acuma, când oamenii duc din nou viață îmbelșugată, am putea să o facem și pe asta.

Plecă ochii în pământ și se gândi unde ar putea să găsească o fată, dar feciorul său îi răspunse:

— Să știi că eu vreau să mă însor, căci mai bine este așa, decât să cheltuiești banii pe podoabe de jad, atunci când simți că încep să se trezească în tine dorințele trupului și cu cale este ca un bărbat să aibă feciori în casa lui. Dar să nu-mi alegi de soție o fată de la oraș, cum e cea pe care ai dat-o fratelui meu, căci o astfel de fată îmi va împuia capul cu ceea ce a văzut și cum a trăit în casa părinților ei, așa că mă va face să-mi risipesc banii agonisiți, ceea ce nu poate să-mi facă plăcere.

Wang Lung se miră de vorbele lui, căci nu și-ar fi închipuit că nora lui este o astfel de femeie, deoarece băgase de seamă că este întotdeauna la locul ei, atentă la tot ce făcea și destul de frumoasă. Dar se simți mulțumit, văzând că feciorul său e om cu minte care știe să prețuiască banul câștigat. Adevărat era că pe feciorul acesta al lui el nu-l cunoscuse niciodată mai de aproape, căci pe vremea când era acasă, alături de fratele lui mai mare părea că este un slăbănog și afară de cazurile când avea câte ceva de spus, nimeni nu se prea ocupa de el; după ce fusese dat la negoț, Wang Lung începuse să-și uite de el, pe măsură ce treceau zilele, ca să nu-și mai aducă aminte decât

atunci când se întâmplă să-l întrebe cineva câți copii are, ca să-i răspundă: „De, am trei feciori”.

De astă dată se uită la tânărul din fața lui, feciorul său al doilea, și văzu că poartă părul tuns cu îngrijire și netezit cu ulei, iar haina cu care era îmbrăcat era o haină de mătase cenușie, cu floricele, că este îngrijit ca înfățișare, are mișcările sigure și ochi vicleni care-i fug în toate părțile, așa că-și zise mirat:

„Ia te uită, și acesta este feciorul meu” ca apoi să întrebe cu glas tare:

— Și cam ce fel de fată ai dori tu să-ți iei de soție?

Tânărul îi răspunse fără întârziere și foarte simplu, ca și când s-ar fi gândit de multă vreme la ceea ce-i spunea acum:

— Aș vrea o fată de la țară, dintr-o familie cu avere, și fără neamuri sărace, una care să aibă și zestre destul de mare, să nu fie nici urâtă, nici prea frumoasă, care să știe să gătească, așa că chiar dacă sunt slujitoare de ajuns la bucătărie, ea să fie în stare să supravegheze. Trebuie de asemenea să fie o fată care dacă va cumpăra orez pentru casă, ceea ce a cumpărat să fie tocmai de ajuns și să nu mai rămână nici o mână de boabe pe care să le arunce, iar dacă va cumpăra stofă pentru îmbrăcăminte să cumpere atâta încât după ce le va croi și le va coase, bucățelele ce vor cădea, să le poată ridica în podul unei singure palme. Asta ar fi fata pe care o doresc eu.

Wang Lung rămase și mai mirat când auzi aceste cuvinte ale tânărului care sta în fața sa și a cărui viață el nu o cunoscuse, cu toate că era feciorul său. În vinele sale i se părea că nu zvâcnise același sânge pe vremea când fusese el tânăr, și tot așa nici în vinele feciorului său mai mare. Cu toate acestea se minună de înțelepciunea lui și îi răspunse râzând:

— Bine, voi încerca să-ți aleg o astfel de fată și Ching va cutreiera satele învecinate, poate va găsi una care să se potrivească.

Se despărți de feciorul său, râzând mulțumit și porni la drum, apucând spre strada care ducea la Casa cea Mare. Ajungând în fața celor doi lei de piatră de la intrare, se opri cu sfială, dar fiind că nu era nimeni să-l oprească, intră și găsi curțile din față în aceeași stare în care le găsise și pe vremea când venise aci să vorbească cu desfrânata de care voise să ferească pe feciorul său mai mare. În crengile copacilor atârâseră rufe la uscat și în toate părțile se vedeau femei care coseau cu undrele tălpile încălțăminte la care lucrau, iar pe lespezile curților se tăvăleau copii goi și nespălați. Toată împrejurimea mirosea greu a lume de adunătură care năvălește în curțile

părăsite ale bogaților. Se uita la ușa de la intrarea casei în care fusese desfrânata, dar ușa era larg deschisă, iar în odaie era acum un bărbat bătrân și Wang Lung fu foarte mulțumit că poate sta cu el de vorbă.

Pe vremea când în curțile acestea mai trăia familia Hwang, el s-ar fi considerat drept unul dintre oamenii aceștia de jos. Iar față de stăpânii acestei case s-ar fi purtat cu dușmănie și teamă. Astăzi însă, când avea pământ, avea argint și aur ascuns unde numai el știa de urmele lui, se uita cu silă la oamenii aceștia care mișunau în toate părțile, și-și zise că sunt infecți și-și făcu drum printre ei cu nasul în vânt și respirând cu scârbă mirosul ce-l răspândeau în jurul lor. Pe toți aceștia îi disprețuia și se simțea pornit împotriva lor, ca și când el ar fi făcut parte dintre stăpânii acestei case mari.

Se întoarse și ocoli curțile, deși mai mult din curiozitate și nu pentru că s-ar fi hotărât la ceva anume, iar în partea cealaltă se pomeni în fața unei porți închise și zăvorâte, alături de care moțăia o nenorocită de femeie bătrână. Uitându-se la ea cu băgare de seamă, văzu că este femeia ciupită de vărsat a fostului portar. Se uită mai de aproape la ea și rămase mirat, căci își aducea aminte că fusese o femeie voinică și în floarea vârstei, iar acum privirile ei erau răătăcite, obrazul plin de crețuri și părul alb, iar în gingii dinții îngălbeniți îi atârnavă ca niște rădăcini putrede. Stând așa alături de ea, își aduse aminte cât de repede au trecut anii de când a fost și el bărbat tânăr și a intrat în curtea aceasta, aducând în brațe pe primul său născut și pentru întâia dată în viață Wang Lung simți că povara vârstei începe să se furișeze în trupul său.

Apoi se întoarse și spuse femeii cu glasul înfiorat de tristețe:

— Trezește-te și deschide-mi poarta.

Bătrâna clipi din ochi și umezindu-și buzele uscate, îi răspunse:

— Am poruncă să nu deschid decât aceluia care vrea să închirieze toată curtea interioară a caselor.

Wang Lung se grăbi s-o lămurească:

— Acesta este și gândul meu, dacă se va întâmpla să-mi placă.

Dar nu-i spuse cine este, ci intră în curte și mergând după ea, își aduse limpede aminte de drumul pe care-l făcuse întâia oară pe aici. Curțile erau învelite de tăcere; iată odăița în care își lăsase el coșul cu târguieli, colo sunt terasele uriașe și lungi, susținute de coloanele delicate, vopsite în roșu. Intră împreună cu ea, chiar în sala cea mare și gândurile lui se întoarseră grăbite

înapoi, la ziua când intrase în sala aceasta, ca să ceară în căsătorie pe una dintre roabele casei. În fața lui era jețul uriaș, plin de sculpturi, unde stătuse bătrâna stăpână, cu trupul firav, învelit în mătășurile grele, de culoarea argintului.

Împins de un îndemn neașteptat, se urcă pe estradă și se așeză în jețul în care stătuse ea, apoi întinse mâna și pipăii masa din fața lui, uitându-se de la înălțimea aceasta la chipul pământiu al roabei acesteia bătrâne care clipea din ochii slăbiți și se uita la el, așteptând în tăcere hotărârea ce o va lua. În clipa aceasta un sentiment de mulțumire, după care tânjise de zile întregi, fără să-și dea seama, îi umplu sufletul și mângâind cu mâna tăblia mesei, declară fără să se mai gândească:

— Voi lua casa aceasta!

Capitolul XXIX

În vremea aceasta, când se întâmplă ca Wang Lung să ia o hotărâre, i se părea întotdeauna că nu o poate duce destul de repede la îndeplinire. Pe măsură ce îmbătrânea, ținea tot mai mult ca afacerile începute să și le termine cât mai repede, ca apoi o parte din zi să și-o poate petrece liniștit, fără să facă nimic urmărind soarele care cobora spre poala cerului și uneori mai dormea puțin, după ce făcea o plimbare în largul țarinei lui. Astfel se întâmplă că spuse feciorului său cel mai mare ce a făcut și porunci să facă *hârtiile de lipsă*, apoi trimise după al doilea fecior al său, ca să ajute la mutat, iar la ziua hotărâtă, fiind gata de plecare, se mutară; la început plecă Lotus împreună cu Cucu și roabele cu tot avutul lor. Pe urma feciorul cel mai mare al lui Wang Lung cu soția, cu slujitoarele și roabele lor.

Wang Lung însă nu vru să plece din casă numaidecât, ci rămase acolo cu feciorul său cel mai mic. Când veni ziua să părăsească pământul pe care crescuse, nu fu în stare să plece, nici atât de ușor și nici atât de repede, cum își închipuise, așa că răspunse la vorbele stăruitoare ale feciorilor săi:

— Bine, pregătiți-mi și mie una dintre curțile de acolo, unde aş putea să trăiesc singur și când voi crede de cuviință, voi veni; ziua aceasta va fi ajunul nașterii nepotului meu. Dar când voi vrea, mă voi întoarce iarăși aici la țarina mea.

Dar când feciorii lui stăruiră din nou, el le spuse:

— Nu uitați că eu mai am și pe nenorocita de sora voastră, așa că nu știu dacă o voi lua sau nu o voi lua cu mine, dar de luat tot va trebui să o iau, căci pe ea nu o îngrijește nimeni și nici nu-i dă nimeni de mâncare, dacă nu sunt eu cel care să o îngrijesc și să o hrănesc.

Cuvintele acestea Wang Lung le spuse ca un fel de înfruntare pentru soția feciorului sau mai mare, care nu suferea ca nenorocita asta să stea în apropierea ei, ci făcea nazuri și spunea cu dispreț: O ființă ca asta n-ar trebui să mai trăiască, căci de câte ori o văd, mă gândesc, nu cumva să iasă și copilul meu ca ea. Feciorul cel mai mare al lui Wang Lung își aduse aminte de vorbele soției lui, așa că nu mai zise nimic. Dar numaidecât după aceea lui Wang Lung îi păru rău de vorbele pe care le spusese și adăugă cu glasul mai blând:

— Voi veni îndată ce voi găsi fata cu care să căsătorim pe fratele tău al doilea, căci îmi va fi mult mai ușor să stau aci în casa mea, împreună cu Ching, până când vom limpezi și treaba aceasta.

Așa ca nu mai stăruie nici feciorul său al doilea.

Astfel, în afară de Wang Lung, de feciorul său cel mai mic și de fata cea slabă de minte, în casă nu mai rămase decât unchiul său cu soția și feciorul acestuia, Ching și toți argații pe care-i avea. Unchiul lui Wang Lung împreună cu familia lui se mută în curtea interioară unde până acuma stătuse Lotus și se instală acolo, ca și când ar fi fost la ei acasă, dar Wang Lung nu se supără prea mult din pricina asta, deoarece vedea limpede că bătrânul nu mai are multe zile de trăit, iar după ce el va muri, datoria sa față de neamurile părintelui său înceta cu desăvârșire, așa că dacă feciorul unchiului său nu va face ceea ce i se va porunci, îl va putea da afara din casă, fără ca cineva să-l poată muștra pentru purtarea lui față de el. Puțin după aceea Ching și argații se mutau în curțile exterioare, iar Wang Lung împreună cu fiul său și cu fata cea slabă de minte se așezară în curtea mijlocie, și tocmai o femeie voinică, pentru ca să-i slugărească.

După ce se făcură toate acestea, Wang Lung se așeză să doarmă și să se odihnească, fără să mai țină seama de ce se întâmplă împrejurul său, căci se simțea cuprins de o oboseală neașteptată, mai ales acum când cei din casă se liniștiseră. Nu mai era nimeni care să vină să-l tulbure, căci feciorul său cel mai mic era o fire liniștită și se ferea din calea părintelui său, așa că Wang Lung aproape nici nu-și mai aducea aminte de el că este în casă, atât era de tăcut.

La urmă de tot, Wang Lung se hotărî să spună lui Ching să plece și să caute o fată cu care ar putea căsători pe al doilea fecior al său.

În timpul acesta Ching îmbătrânise, se scofâlcise și se uscaseră pe picioare întocmai ca un fir de trestie, dar cu toate acestea în trupul lui firav mai era și astăzi aceeași voință de dulău îmbătrânit în slujba stăpânului său, deși de multă vreme Wang Lung îl opriese să mai iasă în țarină cu sapa sau să țină de coarnele plugului. Cu toate acestea îi era de mare folos, căci supraveghea pe ceilalți în timpul lucrului din țarină și pe vremea secerișului și a cântăritului recoltei. Astfel după ce auzi porunca stăpânului său, se spală și se îmbracă în hainele cele curate de pânză albastră și începu să cutureiere satele din împrejurimi, unde văzu multe fete și în cele din urmă se întoarse acasă și-i spuse:

— Ca să-ți spun adevărul, aș fi preferat să fi plecat în peție pentru mine, în loc să plec pentru feciorul tău. Căci dacă ar fi vorba de mine și aș mai putea fi o dată tânăr, atunci ți-aș spune că în al treilea sat de aci am găsit o fata voinică, foarte cumsecade și modestă care nu are decât un singur cusur, că râde toată ziua. Iar părintele ei ar fi foarte mulțumit de cuscria cu familia ta. Pentru vremurile în care trăim acum, zestrea ce i-o dă ar fi destul de bună și omul are și avere. Dar i-am răspuns că eu nu pot să-i făgăduiesc nimic, până când nu-ți voi da de știre.

Wang Lung, găsi de cuviință că știrea pe care i-o adusesese omul său era destul de bună. Și cum era nerăbdător să termine și cu afacerea asta cât mai curând, se învoi să cadă la înțelegere și după ce semnă hârtiile obișnuite într-o astfel de împrejurare, răsuflă ușurat și zise:

— Acum nu mi-a mai rămas decât un singur fecior și am terminat cu înșurătorile și măritişurile, așa că sunt foarte mulțumit că de aici înainte voi avea și eu liniște.

Când toate fură puse la cale și se hotărî și ziua cununiei, Wang Lung se liniști și în timpul zilei se așeza la soare și dormea, întocmai cum făcuse pe vremuri și părintele său.

Veni și vremea când băgă de seamă că Ching a început să slăbească din pricina vârstei înaintate și cum el însuși începuse să se îngreuneze și să se moleșească de hrana prea multă și de odihnă, iar al Treilea fecior al lui era prea tânăr pentru ca să poarte singur pe umeri răspunderea averii, se gândi că poate ar fi mai bine ca partalele mai depărtate ale țarinei lui să le

arendeze altor oameni din sat. Ducându-se vestea prin împrejurimi, o mulțime de plugari din satele vecine se arătară în curțile lui, cu gând să ia pământul în arendă și să devină dijmașii lui. Prețul se hotărî anume ca jumătate din recoltă să o ia Wang Lung care stăpânea pământul, iar cealaltă jumătate să rămână dijmașului care l-a lucrat; dar afară de asta fiecare dintre ei mai avea anumite sarcini: Wang Lung trebuia să dea o anumită cantitate de gunoi pentru îngrășămintă, resturile turtelor de soia și anis care cădeau de la teascurile lui de uleiuri și din râșnițe, iar dijmașul trebuia să dea o anumită cantitate de cereale, pentru folosința casei lui Wang Lung.

Astfel acuma nemaisimțindu-se nevoia unei supravegheri de aproape, cum fusese înainte de asta, Wang Lung se ducea uneori la oraș și-și petrecea noaptea în curtea pregătită anume pentru el, dar când se lumina de ziuă, el se ridica din așternut și pleca la el acasă, îndată ce se deschideau porțile zidului ce împrejmuia orașul. De cum ieșea în largul țarinei, simțea în nări mirosul reavăn al holdelor și inima-i zburda de mulțumire, când se vedea din nou la casa lui.

Parcă zeii înșiși și-ar fi întors de astă dată fața spre el, ca să-i facă parte de liniște în anii lui de bătrânețe, deoarece fiul unchiului său începu să se simtă neliniștit în mijlocul casei pustii în care nu mai era nicio femeie afară de slujitoarea aceea voinică, soția unuia dintre argați, așa că auzind despre un război ce se purta în partea de miazănoapte a țării, se duse la Wang Lung și-i spuse:

— Am auzit că în partea de miazănoapte s-ar fi pornit un război și aș vrea să plec și eu, căci poate în părțile acelea s-ar găsi ceva pentru mine de făcut și de văzut. Gândul acesta îl voi duce la îndeplinire, dacă te învoiești să-mi dai argintul de care va fi nevoie, ca să-mi cumpăr hainele și așternutul de trebuință și o prăjină din acelea străine care scuipă foc, ca s-o port pe umăr.

Wang Lung își simți inima săltând de plăcere, dar căută să-și ascundă mulțumirea și-i răspunse cu prefăcută părere de rău:

— Bagă de seamă, că tu ești singurul fecior al unchiului meu și după tine nu rămâne nimeni care să ducă mai departe numele lui, iar dacă ai de gând să pleci la război, va trebui să te gândești la ce ți s-ar putea întâmplă.

Dar nepotul său îi răspunse râzând:

— N-avea nici o grijă, căci eu nu sunt prost și mă voi feri să stau acolo unde viața mea ar putea să fie primejduită. Dacă va începe o bătălie, eu mă

voi retrage pentru câteva zile, până când se va termina. Aș vrea puțină schimbare și puțină călătorie, pentru a vedea locuri străine, căci astfel voi îmbătrâni și nu voi mai putea pleca.

Wang Lung scoase cu dragă inimă banii trebuitori, dar nici de astă dată nu-i veni greu să treacă argintul lui în palma nepotului său, căci se gândea:

„La urma urmelor, dacă așa a hotărât, va fi mult mai bine, căci se sfârșește și cu blestemul ce a apăsas asupra casei mele, de când au pus piciorul într-înșă și războaiele în țara asta se țin lanț, așa că voi putea scăpa de el”. Pe urmă își zise: „Dacă norocul nu mă va părăsi, s-ar putea chiar să moară pe acolo, căci uneori sunt și de cei care se întâmplă să moară în timpul războaielor”.

Îi venea să chiuie de bucurie, dar se stăpânea și încercă să îmbuneze pe soția unchiului său, când aceasta începu să plângă, văzând pe fiul ei că pleacă. Ca s-o liniștească, îi mai dădu o cantitate de opiu și-i aprinse el însuși luleaua, spunându-i:

— Fără îndoială în armată va ajunge un mare dregător și purtarea lui va aduce mare cinste familiei noastre.

Astfel în cele din urmă se sălășlui și pacea în casa lui de la țară, unde afară de ai lui nu mai era nimeni decât aceștia doi care picuiau în așternuturi, toropiți de opiu, iar în casa lui de la oraș ziua nașterii nepotului său se apropia.

Pe măsură ce se apropia ceasul nașterii, Wang Lung întârzia tot mai mult în casa cea nouă, unde se plimba în largul curților și se gândea fără încetare la tot ce s-a întâmplat până acuma, minunându-se de ceea ce i-a fost lui hărăzit de soartă: în curțile acestea mari unde înainte de asta trăise familia cea mare a lui Hwang, acum se mutase el cu femeia lui, cu feciorii și soțiile acestora și tot în casa aceasta trebuia să se nască acum un copil din a treia generație a neamului său.

Își simțea inima zburdând de mândrie și nimic nu i se părea destul de bun pentru banii ce-i cheltuia; cumpără valuri întregi de satin și de mătase pentru toți ai lui, căci nu se cădea să se așeze pe scaunele pline de sculpturi și în jurul meselor prețioase aduse din miazăzi, îmbrăcați în hainele grosolane de pânză; tot așa cumpără valuri întregi de pânză albastră și neagră, de cea mai bună calitate, pentru toate roabele și slujitoarele curții lui, așa că niciuna dintre ele nu era nevoie să mai umble cu hainele rupte.

Așa făcu și era foarte mândru când vedea prietenii din oraș ai feciorului său, că vin în curtea lui și văd tot ce a făcut el.

Wang Lung începu să se obișnuiască repede cu mâncări alese și de unde până aci se mulțumea cu o lipie de grâu, înfășurată în jurul unei legături de usturoi, acuma când dormea aproape toată ziua și nu-și mai bătuca palmele la munca țarinei, deveni cusurgiu și nu-i mai plăceau orice feluri de bucate. Avea slăbiciune pentru mlădițe tinere de bambus în timp de iarnă, gâturi de raci, pești din miazăzi, stridii din mările de la miazănoapte și ouă de porumbel și tot felul de bucate menite numai pentru oameni bogați ca să le ațâțe poftele. Feciorii lui mâncau împreună cu el și tot așa și Lotus, dar Cucu văzând toate aceste schimbări petrecute împrejurul ei, râdea și ofta.

— De, acuma toate se întâmplă ca în vremurile bune, când slujeam în curțile acestea, doar că trupul acesta al meu s-a ofilit și stă scorojit, așa că nu mai e bun nici pentru un stăpân mai în vârstă.

Spunând vorbele acestea, se întorcea sfioasă spre Wang Lung și începea să râdă din nou, dar el se prefăcea că n-aude nerușinarea ei, simțindu-se totuși mulțumit că ea îl pune alături de bătrânul stăpân al casei.

În mijlocul acestei vieți de trândăvie și risipă, culcându-se când poftea și ridicându-se din așternut când îl trăgea inima, Wang Lung aștepta nașterea nepotului său. Apoi într-o dimineață i se păru că aude gemetele unei femei și trecând în curtea casei feciorului său, acesta îi ieși în cale și-i spuse:

— A sosit ceasul, dar Cucu spune că va dura îndelung, deoarece femeia este îngustă în șolduri, așa că va avea o naștere grea.

Auzind vorbele lui, Wang Lung se întoarse în curtea sa și așezându-se pe un scaun, asculta la țiپetele ce nu mai conteneau și de ani de zile i se întâmpla pentru întâia dată să se simtă înspăimântat și ar fi vrut ca un duh prielnic să-i vină în ajutor. Plecă de acasă și ducându-se la un lumânărar, cumpără tămâie pe care o duse în templul Zeiței Milei care era în oraș; aici vorbi cu un preot și după ce-i dădu câțiva arginți, îi spuse să aprindă tămâia la picioarele zeiței:

— Nu se cade ca o astfel de faptă să o facă un bărbat ca mine, dar aștept să mi se nască primul nepot, iar mama lui trece prin chinuri grele, căci fiind fată de oraș, are șoldurile prea înguste; ori mama feciorului meu a murit demult și în toată casa nu se găsește altă femeie care ar putea aprinde tămâia la picioarele zeiței.

Pe urmă se uită la gesturile preotului, când împrăştie tămâia în spuza de la picioarele zeiței, dar în aceeași clipă se cutremură de gândul ce-i trecu prin minte: „Dar dacă nu va fi un nepot, ci copilul ce se va naște acuma va fi fată?” și se grăbi să-i spună:

— Ascultă, dacă se va întâmpla ca acest copil ce se va naște acuma, să fie nepot, voi cumpăra o haină nouă de culoare roșie pentru zeiță, dar nu dau nimic dacă se va întâmpla să fie fată!

Ieși din templu cutremurat de teamă, căci până acuma nu se gândise că s-ar putea întâmpla și așa ceva, anume ca în loc de nepot să fie o fată, apoi se duse și mai cumpără o cantitate de tămâie și cu toate că soarele dogora și praful pe ulițe era gros de un lat de mână, se duse până la templul cel mic unde erau cele două zeități ale țarinei, iar aci răspândi tămâia la picioarele lor și după ce o aprinse, murmură, ridicând ochii spre chipurile lor împietrite: „Aduceți-vă aminte că noi am avut grijă de voi. Părintele meu, cu mine și cu fiul meu; dar acuma va apare în lume rodul zămislit din trupul feciorului meu și dacă se va întâmpla să nu fie fecior, să știți că nu mă mai gândesc la voi și nici nu veți mai lua nimic de la mine”.

După ce făcu tot ce-i stătuse în putință, se întoarse acasă obosit și intrând în odaie, se așeză la masă și se gândi să cheme o roabă, să-i aducă un ceai și alta să-i aducă un prosop muiat în apă fierbinte și stors, ca să se șteargă cu el pe obraz, dar bătu zadarnic din palme, căci nu se arătă nimeni. Nimeni nu se sinchisea acuma de el, căci toți alergau forfota, dar nu îndrăzni să oprească pe nimeni și nici să întrebe ce fel de copil s-a născut sau în general dacă s-a născut. Rămase așa în fața mesei, plin de praf și ostenit, fără ca cineva să se ocupe de el.

Într-un târziu, când începuse să se însereze, atât de mult așteptase, se arată Lotus care venea legănându-se pe picioarele mici și sprijinindu-se de Cucu, din pricina greutateii trupului ei, și văzându-l strigă râzând:

— Află ca s-a născut un fecior în casa feciorului tău și atât mama cât și fiul ei se simt bine și sunt în viață. Am văzut copilul și mi s-a părut frumos și voinic.

Wang Lung începu să râdă și el și ridicându-se de la masă, bătu din palme și râse din nou, apoi răspunse:

— De, eu am stat aci în odaie, ca bărbatul care-și așteaptă nașterea primului său fecior și nu știam ce să fac și ce să zic, ci tremuram de spaimă.

După ce Lotus porni spre apartamentul ei, Wang Lung se așeză din nou pe scaun și începu să se gândească:

„Mi se pare că pe vremea când mi s-a născut primul fecior, nu m-am simțit atât de înspăimântat.”

Stând singur și gândindu-se la ce s-a întâmplat, își aduse aminte de ziua aceea, când soția lui se întorsese singură și intrase în odaia întunecată, unde-i născuse, fără să aibă pe nimeni lângă ea, fecior după fecior, și fete după fete, fără să geamă și să se zbată, și, cum ieșise apoi împreună cu el la lucrul țarinei. Dar iată că femeia aceasta, soția feciorului său se văieta în gura mare și zbiera ca un copil, deși casa era plină de roabe care forfoteau împrejurul ei, iar soțul ei sta și aștepta în fața ușii de la odaie.

Își aduse acuma aminte, ca de un vis de mult uitat, de popasurile ce le făcea O-lan în timpul lucrului, ca să alăpteze copilul și cum laptele sânului ei îmbelșugat curgea și se zbicea în pământul țarinei lor. Toate acestea i se părea că s-au întâmplat atât de demult, încât nici nu mai semănau să fie întâmplări aieva.

Pe urmă văzu pe feciorul său că intră în odaie zâmbind și-l auzi spunându-i cu mândrie:

— Tată, copilul care s-a născut este fecior, așa că acum va trebui să găsim o femeie care să-l alăpteze, căci n-aș vrea să primejduiesc frumusețea și sănătatea soției mele, lăsând-o să-l alăpteze ea. În oraș niciuna dintre femeile cu avere nu face așa ceva.

Wang Lung îi răspunse mâhnit, deși nici el nu știa cum să-și explice această mâhnire:

— Dacă așa trebuie, așa vom face, de vreme ce ea nu este în stare să-și alăpteze singură copilul.

Când se împlini o lună de la nașterea copilului, feciorul lui Wang Lung, tatăl noului născut, se gândi să dea un ospăț pentru a serba această naștere și pofti oaspeți din oraș, împreună cu părintele și mama soției lui și pe toți fruntașii. Cu acest prilej roși câteva sute de ouă de găină pe care le împărți oaspeților și celor care-i trimiseseră oaspeți și se bucurară și se ospătară în toată casa, deoarece copilul era voinic și durduliu și cum împlinise a zecea zi de viață, ceea ce însemna că au scăpat de o mare grijă, se veseliră cu toții și din toată inima.

După ce trecu și serbarea nașterii, feciorul lui Wang Lung veni la părintele său și-i spuse:

— Acum după ce în casa noastră sunt trei generații ale familiei noastre, se cade ca noi să avem tabletele străbunilor, cum are orice familie de seamă, iar tabletele acestea va trebui să le așezăm în loc de cinste, pentru a fi slăvite în timpul serbărilor, deoarece acum suntem și noi o familie cu temelii statornice.

Vorbele acestea fură plăcute lui Wang Lung și porunci întocmai și așa se făcu, astfel că pe peretele din sala cea mare fu așezat un rând de tablete; pe cea dintâi fu însemnat numele bunicului său, pe următoarea al părintelui său, iar cele rămase libere erau destinate pentru el însuși și pentru feciorii lui, când le va veni și lor rândul să moară. Wang Lung cumpără și un vas de tămâie pe care-l așeză în fața tabletelor...

După ce sfârși cu treaba aceasta, își aduse aminte de îmbrăcămintea roșie, făgăduită pentru Zeița Milei și se duse la templu să dea preotului banii.

Dar, ca și când zeilor le-ar fi peste putință să reverse tot harul asupra oamenilor, sau în mila lor să nu fie și un ghimpe otrăvit, în drum spre casă văzu un om care se apropie în mare grabă de el, venind din țarina unde începuse secerișul, ca să-i spună că Ching trage să moară și-i trimite vorbă să vină și să stea lângă el, până când va trece dintre vii. Auzind vorbele omului care se oprise, gâfâind în fața lui, Wang Lung strigă întărâtat:

— Mi se pare că afurisiții cei doi din templul țarinei, mă pizmuiesc din pricină că am cumpărat o haină roșie pentru zeița din templul de la oraș, dar se vede că nu-și dau seama că ei nu au putere asupra nașterii copiilor ci numai asupra belșugului holdelor.

Cu toate că masa îl aștepta întinsă, el nu vru să pună mâna pe strachină și pe bețișoare, deși Lotus stăruia să nu plece de acasă până după apusul soarelui, el nu vru să asculte de vorbele ei, ci plecă fără să mai întârzie. Lotus porunci unei roabe să meargă cu o umbrelă ceruită pe lângă el, ca să-l apere de arșița soarelui, dar Wang Lung umbla atât de repede încât fata numai cu mare greutate se putea ține după el, deși era voinică și tânără.

După ce ajunsese în casa de la țară, intră de-a dreptul în odaia unde întinseseră pe Ching și întrebă cu glas tare:

— Cum s-a putut întâmplă una ca asta?

Odaia era plină de argații adunați împrejurul bolnavului și toți se grăbiră să-i răspundă, fiecare ce știa, așa că numai cu mare greutate îi putea

înțelege:

— Ținea morțiș să ajute și el la treierat... n-am spus că un om la vârstă lui nu trebuie să facă o astfel de faptă... Între noi era un argat de curând venit la curte... Nu se pricepea să umble cu îmblăciile și Ching a vrut să-i arate cum trebuie să îmblătească... Dar treaba asta este prea grea pentru un om bătrân...

Glasul lui Wang Lung cutremură toată casă:

— Aduceți-mi argatul acesta în fața mea!

Oamenii din odaie împinseră în fața lui pe argatul care se opri tremurând și legănându-se pe picioare, cu pantalonii sumeși până din sus de genunchi; era un flăcău voinic, cu obrazul rumen, cu dinții repeziți înainte, așa că-i atârnav peste buza de jos, cu niște ochi rotunzi și fără expresie, ca niște ochi de bou. Dar Wang Lung scrâșni din dinți și începu să-l plesnească peste obraz cu palmele, pe urmă luă umbrela din mâna roabei și începu să-i care la lovituri în cap, dar niciunul dintre cei de față nu îndrăzni să-l oprească, de teamă ca furia să nu i se reverse în sânge și să-l otrăvească, ceea ce ar fi fost ușor pentru un om de vârsta lui. Flăcăul răbdă ploaia de lovituri ce cădea asupra lui, gemând încet și trăgând aerul printre dinți.

Dar în clipa aceasta Ching gemu din așternut și trezindu-se, Wang Lung aruncă umbrela din mână spunând:

— Te pomenești că prietenul meu moare, până când eu îmi pierd vremea bătând pe un tâmpit ca acesta.

Și așezându-se pe marginea patului, luă pe Ching de mână, dar mâna aceasta i se păru atât de ușoară, de uscată și de mică, întocmai ca o frunză de stejar pișcată de brumă și scorojită, încât ar fi fost peste puțină ca în vinele ei să mai circule o picătură de sânge. Chipul lui Ching care până acum fusese întotdeauna palid și galben, era negru și pătat de rumeneala sângelui îngrămădit sub piele, iar ochii pe jumătate închiși păreau tulburați de o ceață care le tăia vederea și respira șuierător. Wang Lung, se plecă spre el și-i spuse la ureche, cu glasul destul de ridicat:

— Sunt aici lângă tine și să știi că-ți voi cumpăra un sicriu care să fie aproape tot atât de frumos ca și cel al părintelui meu.

Dar lui Ching îi vâjâia sângele în urechi, așa că nu se știe dacă auzea sau nu auzea vorbele lui, deoarece el nu făcu niciun semn, ci rămase nemișcat gemând încet în chinurile morții și în curând muri.

Văzându-l că nu mai mișcă, Wang Lung se plecă peste trupul lui înțepenit și plânse cum nu plânseese nici la moartea părintelui său, iar după aceea porunci un sicriu dintre cele bune și chemă preoții la înmormântare, iar el însuși se duse după sicriu, îmbrăcat în haine albe de doliu. Porunci chiar feciorului său celui mare să-și lege fășii albe împrejurul gleznelor, ca atunci când îți moare o rudă apropiată, deși acesta se împotrivise, spunând:

— În casa noastră omul acesta n-a fost altceva decât un ispravnic și nu se cade să jelești un argat.

Dar Wang Lung îi obligă și poarte doliu timp de trei zile și dacă ar fi fost după el, ar fi îngropat pe Ching înăuntrul terenului împrejmuit cu zidul de pământ bătut, unde îngropase pe părintele său și pe O-lan. Feciorii lui însă nu se învoiră la așa ceva, ci se împotriviră din toate puterile, spunându-i:

— Cum se poate ca bunicul și mama noastră să zacă în pământ alături de un argat? Și cum se poate să ne silești ca să fim și noi îngropați alături de el, după ce vom muri?

Dar Wang Lung care nu voia să se ciorovăiască cu ei și pentru că la vârsta lui avea nevoie de liniște, îngropă pe Ching în fața intrării cimitirului său și rămase mulțumit de fapta lui, zicându-și:

— E bine și se cade să fie așa, deoarece toată viața lui a stat lângă mine, ca să mă păzească de potrivnici, apoi porunci feciorilor săi ca după ce va muri, să-l îngroape cât mai aproape de Ching.

Din ziua aceea Wang Lung începu să iasă tot mai rar în țarina lui, căci acum după ce prietenul său Ching plecase, simțea un junghi în inimă, de câte ori pleca singur să-și vadă holdele; dar începuse să se simtă și obosit de muncă și-l dureau încheieturile, în timpul umbletului pe brazdele răscolite de pluguri. Astfel își arendă tot pământul ce-l avea și oamenii se grăbiră să-l ia, căci știau că este pământ bun. Dar nu vru să audă niciodată de vânzarea niciunei palme din țarina lui, ci arendă fiecare holdă numai pe câte un an dintr-odată; în felul acesta rămânea încredințat că pământul este al lui și tot el îl stăpânește.

După aceea aduse pe unul dintre argați și-l tocmi să se mute cu toată familia lui în casa de la țară, unde să aibă grijă de cei doi care-și petreceau zilele toropiți de opiu. Apoi văzând privirile lacome ce i le arunca feciorul său cel mai mic, îi spuse:

— Acu eu cred că ar fi mai bine să te muți și tu cu mine la oraș. Voi lua și pe fata mea cea slabă la minte, ca să trăiască împreună cu mine în curtea

mea. Acuma după ce a murit Ching, e greu și pentru tine să rămâi singur aici, iar fără el nu cred că oamenii în seama căroră aș lăsa pe nenorocita de fiică-mea, ar putea să se poarte bine cu ea, să o hrănească la vreme și să n-o bată, căci nu mai este nimeni care să-mi spună ce se întâmplă pe aici. Nu mai este cine să te învețe cum să lucrezi pământul, mai ales acum, când Ching nu se mai poate îngriji de asta.

Astfel Wang Lung își luă feciorul cel mai mic și pe fiica cea slabă de minte în oraș, și din ziua aceea numai rareori i se întâmpla să se întoarcă și să stea timp mai îndelungat în casa lui de la țară.

Capitolul XXX

Lui Wang Lung i se părea că acuma nu mai are nimic de așteptat de la viața pe care o ducea, așa că de aci înainte va putea sta liniștit la soare, împreună cu fata lui cea slabă de minte și va putea să-și fumeze narghileaua tihnit, căci pământul lui era acum dat în seama altora și câștigurile îi veneau fără să se mai ostenească.

Poate așa s-ar fi și întâmplat, dacă n-ar fi fost feciorul său cel mai mare, care nu era niciodată mulțumit de ceea ce avea, ci căuta mereu să stoarcă mai mult. Astfel într-un rând veni la tatăl său să-i spună:

— Am nevoie de cutare și de cutare lucru în casă, căci nu trebuie să ne închipuim că suntem o familie fruntașă, numai din pricină că trăim în curțile interioare ale acestei case. De pildă căsătoria fratelui meu se va serba peste șase luni și nu avem scaune de ajuns pe care să se așeze oaspeții, n-avem nici vase nici mese și nimic din ce ar trebui într-o casă ca aceasta. Afară de asta este mai mare rușinea să poftești la nuntă oaspeți care vor trebui să intre pe poarta principală și de aci să treacă pe mijlocul adunăturii aceleia de oameni gălăgioși și infecti; mai trebuie să ții socoteală că după ce fratele meu se va căsători, copiii mei și ai lui vor avea nevoie de mai mult loc. Așa că vom întrebuința și curțile exterioare.

Wang Lung se uită la feciorul său care se oprise în fața lui, îmbrăcat în haine domnești și închizând ochii, trase cu nădejde din lulea, apoi întrebă:

— Da, și ce poftești; ce ți s-a mai năzărit acum?

Tânărul văzu că tatăl său era plictisit de neîntreruptele lui stăruințe, dar cu toate acestea îi spuse cu destulă îndrăzneală:

— Eu ziceam că vom avea nevoie și de curțile exterioare și vom avea nevoie de tot ce se cade să aibă o familie care este atât de bogată și are atâta pământ de plugărie cât avem noi.

Wang Lung murmură, fără să lase luleaua din gură:

— De, pământu-l acesta este al meu și să nu uiți că tu n-ai asudat niciodată lucrându-l.

— Bine tată, protestă tânărul, dar dumneata ai fost cel care țineai ca pe mine să mă faci cărturar, dar cu toate acestea văd că dacă încerc să-ți cer ceea ce se cade să aibă un fiu ascultător al unui om bogat ca tine, tu te superi și ai vrea ca eu și soția mea să fim în curtea ta de aceeași teapă cu slugile.

Spunând aceste cuvinte se întoarse atât de pornit, încât ai fi crezut că e gata să se repeadă cu capul în trunchiul pinului nodoros din mijlocul curții.

Wang Lung se înspăimântă, căci știa că feciorul său a fost toată viața un încăpățânat, așa că ar fi putut să-și facă vreun rău, de aceea strigă:

— Fă ce vrei și cum vrei... dar nu mai veni la mine, să mă tulburi cu astfel de vorbe.

Auzind aceste cuvinte, tânărul plecă repede, ca nu cumva părintele său să se răzgândească, și rămase foarte mulțumit. Prin urmare căută să cumpere cât mai curând scaune și mese sculptate și cu picioarele răsucite, din Soochow; draperii de mătase roșie pe care le așeză în fața ușilor, vase mari și mici de porțelan, suluri pictate cu femei frumoase, pe care le atârna pe pereți, bucăți de piatră stranie și rară, pentru a le așeza în apa dulbinelor din curte, așa cum văzuse el că se face în părțile de miazăzi și astfel reuși să-și găsească de lucru pentru vreme destul de îndelungată.

Umblând de colo până colo după oameni și după cumpărături, uneori chiar de mai multe ori pe zi, dar de câte ori trecea printre oamenii care erau acolo, ridica nasul în vânt și se uita la ei cu dispreț, așa că după ce pleca, oamenii începeau să râdă de el și spuneau:

— Se vede că a uitat mirosul grămezii de băligar din curtea caselor de la țară ale tatălui său!

Dar cu toate acestea nimeni nu îndrăznea să spună vorbe de ocară, când trecea, deoarece era fecior de oameni bogați. Când sosi și ziua pentru plata chiriilor, cei din curțile exterioare băgară de seamă că prețul odăilor ce le ocupau se urcase foarte mult din pricină că se găsisese altcineva care să ofere un preț mai mare decât ei, așa că nu le rămase altceva de făcut decât să se

mute. Bănuiră numaidecât că pocinogul acesta trebuie să le vină de la feciorul cel mai mare al lui Wang Lung, deși el fusese destul de prevăzător, ca toată afacerea asta s-o pună la cale prin corespondență cu feciorul bătrânului Hwang care trăia undeva departe în alte ținuturi și nu se gândea decât la felul în care ar putea obține cât mai mulți bani în contul chiriei pentru casa lui părintească.

Prin urmare toată sărăcimea din curțile exterioare trebui să plece, dar când plecară, oamenii începură să murmure nemulțumiți și să blesteme bogații care puteau să facă tot ce poftesc. Își adunară puținul ce-l aveau și plecară înecați de revoltă și murmurând că va veni și ziua când se vor întoarce, căci întotdeauna când bogatul este prea bogat, bogăția lui trebuie să-și facă drum de ieșire spre săracii care o așteaptă.

Dar Wang Lung nu auzi vorbele și nici blestemele lor, deoarece el își petrecea vremea în curțile interioare, de unde numai rareori ieșea, căci pe măsură ce înainta în vârstă el își petrecea timpul dormind și mâncând sau odihnindu-se, așa că toate treburile le lăsa acum în grija feciorului său mai în vârstă. Acesta chemă dulgheri și zidari care reparară odăile în care locuise sărăcimea, făcură porțile în formă de lună care despărțeau curțile una de alta – pe care oamenii neobișnuiți cu așa ceva le stricaseră și le arseseră – curăți dublinele și cumpără pești pestriți și aurii pe care să-i așeze într-însele. După ce totul fu în bună rânduială și frumos făcut – în măsura în care el înțelegea frumosul – pe marginea dulbinelor sădi flori de Lotus și stânjenei și trestii de bambus aduse din India care făceau un fel de boabe mărunte roșii, orânduind totul așa cum își aducea aminte că a văzut prin orașele din miazăzi. Soția lui ieși să vadă ce a făcut și împreună cutreierară toate curțile și toate odăile, așa că femeia văzu că pe ici pe colo mai lipsește câte ceva. Iar el o asculta cu toată băgarea de seamă, ca să vadă ce ar mai fi de făcut.

Oamenii din oraș aflară despre ceea ce făcuse feciorul cel mai mare al lui Wang Lung și începură să vorbească despre reparațiile făcute în casa cea mare, din ziua când e locuită de un om cu avere. Iar oamenii care până acum vorbeau despre el spunând „Wang plugarul”, îi ziceau astăzi „Wang Fruntașul” sau „Wang Bogatul”.

Banii pentru aceste lucrări trecură din mâna lui Wang Lung în mâna meșterilor și a negustorilor, scurgându-se în sume mici, așa că nici nu prea băgă de seamă cum se duc, deoarece feciorul său venea la el și-i spunea:

— Am nevoie de o sută de arginți pentru cutare – sau – una dintre porți este în stare bună și dacă i-am face o mică reparație, ar fi ca și nouă – altădată îi spunea: Avem o odaie în care ar trebui să punem o masă lungă.

Wang Lung sta pe scaun și se odihnea în curtea lui și-i da de fiecare dată banii pe care-i cerea, căci arginții veneau cu ușurință după fiecare seceriș și de câte ori se întâmpla să aibă nevoie, așa că tot cu ușurință îi cheltuia și el. Poate nici nu și-ar fi dat seama câți arginți a cheltuit, dacă nu se întâmpla ca într-o dimineață, când soarele abia se ridicase peste creasta zidurilor, să vină la el al doilea fecior al său și să-i spună:

— Ascultă tată, nu se mai sfârșește odată cu risipa aceasta de bani sau crezi că noi trebuie să trăim numaidecât într-un palat? Dacă ai fi dat cu dobândă de douăzeci la sută toți banii pe care i-ai cheltuit, asta ți-ar fi adus câteva ocale de argint în casă; ce nevoie avem noi de dulbinele acestea, de copacii înfloriți care nici fructe nu fac cel puțin și la ce ne folosesc crinii aceștia din curte?

Wang Lung înțelese că feciorii lui vor începe să se certe împreună din pricina asta, de aceea îi răspunse repede, căci altfel ar fi fost peste puțină să aibă liniște:

— Toate aceste cheltuieli s-au făcut în cinstea căsătoriei tale.

Tânărul îi răspunse cu vicleșug, dar fără nicio urmă de mulțumire:

— Mi se pare ceva neobișnuit ca ospățul de nuntă să coste de zece ori atât cât face mireasa. Aci e vorba despre moștenirea noastră, care după moartea ta se va împărți între noi, dar care acum se irosește fără niciun folos, decât pentru trufia fratelui meu mai mare.

Wang Lung cunoștea firea acestui fecior al său și prevedea că ar fi peste puțină să sfârșească repede cu el, dacă vor începe să se ciorovăiască, de aceea se grăbi să-i răspundă:

— Bine – așa va fi cum spui – voi pune capăt risipei, voi vorbi cu fratele tău și voi strânge baierile pungii. Atât ajunge. Ai dreptate!

Tânărul scoase o bucată de hârtie pe care erau trecute toate cheltuielile făcute de fratele lui, iar Wang Lung văzând cât este de lungă lista, se grăbi să-i spună:

— N-am mâncat până acum nimic și un bărbat de vârsta mea se simte leșinat dimineața, înainte de a mânca. De aceea să lăsăm asta pentru altădată.

Spunând aceste cuvinte, se ridică și intră în odaia lui, ceea ce însemna că feciorul său trebuia să plece. Dar în aceeași seară stătu de vorbă cu cel mai mare și-i spuse:

— Isprăvește odată cu vopsitul și zugrăvitul acesta, îmi ajunge. La urma urmelor nu trebuie să uiți că noi suntem oameni de la țară.

Tânărul însă îi răspunse trufaș:

— Nu, noi nu suntem de la țară. Oamenii de la oraș au început să ne spună familia cea mare a lui Wang. Se cade prin urmare ca noi să fim la înălțimea cinstei ce ni se dă de toată lumea, iar dacă fratele meu nu este în stare să vadă altceva decât banul, eu și soția mea ne vom strădui din toate puterile să facem cinste numelui nostru.

Wang Lung nu știa că oamenii vorbesc despre ei în felul acesta, deoarece de când începuse să îmbătrânească, nu se mai ducea decât rareori pe la ceainăriile din oraș, iar în târgul de cereale nu se mai ducea din ziua când începuse feciorul său al doilea să se ocupe de cântărirea și vânzarea recoltei lui. Dar se bucură pe ascuns de vorbele fiului său se mulțumi să-i răspundă:

— În orice caz chiar cele mai mari familii au plecat de la țară și-și au rădăcinile înfipite în pământul pe care l-au plugărit.

Feciorul său îi răspunse cu mândrie:

— Da, dar rădăcinile acestea nu stau înțepenite acolo la țară. Acestea dau mlădițe noi, fac flori și fructe.

Lui Wang Lung nu-i plăcea să audă pe feciorul său răspunzându-i cu atâta îndrăzneală și nici să-i întoarcă vorba, tocmai de aceea îi răspunse:

— Ți-am spus ce am avut de spus. Isprăvește cu risipa aceasta a arginților mei. Rădăcinile să știi că trebuie să fie înfipite adânc în pământ, ca să poată da mlădițe și să lege rod.

Începuse să se însereze și ar fi preferat ca feciorul său să plece și să intre în curțile lui. Ar fi fost mulțumit ca în timpul acestei îngânări de zi și de noapte, să poată sta singur și să se gândească în liniște. Dar cu astfel de feciori cum avea el, ar fi fost peste putință să aibă o clipă liniștită. Feciorul său era gata să-l asculte, căci era mulțumit de odăile și de curțile în care trăia, cel puțin deocamdată, și făcuse tot ce avea de făcut, dar cu toate acestea începu din nou:

— Bine, să nu mai vorbim de asta, căci ajunge, dar mai este ceva.

Wang Lung trânti luleaua de pământ și strigă supărat:

— Nu s-ar putea să mă lăsați în pace?

Tânărul însă adăugă cu încăpățănare:

— Nu este vorba nici despre mine, nici despre fiul meu. E vorba despre fratele meu mai mic, care este feciorul tău. Cred că n-a fost bine să-l lași să crească fără să învețe nimica. Eu cred că ar trebui, să învețe și el ceva.

Wang Lung făcu ochii mari și se uită la feciorul său, căci ceea ce-i spunea, i se păru cu totul neașteptat. El luase demult hotărârea în privința felului de viață pe care-l va duce feciorul său cel mai mic, așa că răspunse:

— Cred că în casa aceasta nu se mai simte nevoie de învățătură. Doi cărturari sunt tocmai de ajuns, iar el va trebui să vadă de țarină, după ce eu voi muri.

— Da, dar tocmai din pricina asta își petrece nopțile plângând și de aceea este atât de palid, și de sfrijit, răspunse feciorul său cel mare.

Wang Lung nu se gândise până acuma niciodată să întrebe pe feciorul său cel mai mic, ce ar dori să facă în viața lui, deoarece el hotărâse ca unul dintre feciorii săi să se ocupe de plugărie, așa că vorbele pe care le auzea acum, fură pentru el întocmai ca o lovitură de măciucă primită în moalele capului. Se întinse și-și ridică încet luleaua de jos, gândindu-se la al treilea fecior al său. Era un flăcău care nu semăna cu niciunul dintre frații lui, o fire tot atât de închisă ca și a mamei lui, dar tocmai din pricină că nu spunea niciodată nimica, cei din casă nu se ocupau niciodată de el.

— L-ai auzit pe el vorbind despre așa ceva? întrebă Wang Lung cu neîncredere.

— Tată, eu cred că ar fi mult mai bine să-l întrebi dumneata singur, răspunse tânărul.

— Bine, dar unul dintre voi trebuie să rămână la plugărie, stăruie Wang Lung și glasul lui vibra cu putere și categoric.

— Dar de ce să rămână, tată? întrebă tânărul. În starea în care ești astăzi, nu mai ai nevoie să-ți crești feciorii ca pe niște argați. Dar nici nu se cade. Lumea ar spune despre tine că ești un suflet josnic. „Iată unul care a făcut slugă din propriul său fecior, ca el să poată duce viață de prinț”. Acestea ar fi vorbele pe care le-ar spune despre tine.

Tânărul vorbea destul de cuminte, căci știa că părintele lui ține la ceea ce spune lumea despre el, de aceea continuă:

— Am putea aduce un profesor care să-l învețe să scrie și să citească și l-am putea trimite la o școală dintr-un oraș din miazăzi, unde să se deprindă cu învățătura. Iar de vreme ce în casă mă ai pe mine, iar al doilea frate al

meu a învățat un negoț bun, noi îți vom putea fi destul ajutor, așa că pe cel mai mic lasă-l să-și aleagă el singur felul de viață pe care-l dorește.

La urmă de tot Wang Lung îi spuse:

— Trimite băiatul la mine!

Puțin după aceea, al treilea fecior se arată în fața părintelui său și Wang Lung se uită la el cu băgare de seamă, ca să-l vadă cum arată. Văzu că este un flăcău înalt și cu mijlocul subțire care nu semăna nici cu el nici cu maică-sa, doar că era tot atât de tăcut și de serios ca și ea. Dar era mult mai frumos decât fusese mama lui și mai frumos decât oricare dintre copiii lui Wang Lung, afară de fata lui a doua, care acuma se dusesese la familia soțului ei și nu mai făcea parte din propria lui familie. Dar pe fruntea flăcăului, aproape un cusur pentru frumusețea lui tinerească, se vedeau două sprâncene groase și negre, poate prea groase și prea negre pentru obrazul lui palid, iar când se încrunta, căci tânărul se încrunta cu ușurință, sprâncenele acestea i se îmbinau într-o linie dreaptă și neagră deasupra ochilor.

Wang Lung se uită drept la feciorul său și după ce-l văzu destul de bine cum arată, îi spuse:

— Fratele tău mai mare îmi spune că tu ai vrea să înveți carte.

Băiatul îi răspunse abia mișcând buzele:

— Da!

Wang Lung își scutură cenușa din lulea și și-o umplu din nou, apăsând tutunul cu degetul mare.

— Asta înseamnă că tu nu vrei să lucrezi în țarină și eu nu voi mai avea niciun fecior care să vadă de averea mea, cu toate că am feciori destui.

Vorbele acestea le spuse plin de amărăciune, dar băiatul nu zise nimic. Rămase nemișcat în fața lui, îmbrăcat în haina lui de vară, din pânză ușoară de in, iar într-un târziu, supărat de tăcerea lui, strigă:

— De ce nu vorbești? Adevărat este că nu vrei să trăiești la țară?

Tânărul răspunse din nou, cu un singur cuvânt:

— Da!

Uitându-se la el, în cele din urmă, Wang Lung își zise, că pentru un om înaintat în vârstă ca el, feciorii aceștia ai lui erau o grijă și o povară prea grea, așa că nu mai știa ce să facă cu ei, de aceea strigă supărat, căci vedea că feciorii lui au început să meargă prea departe cu îndrăzneala lor:

— Dar la urma urmelor ce-mi pasă mie ce vei face tu? Pleacă din fața mea, să nu te mai văd.

Tânărul se întoarse și ieși repede din odaia părintelui său așa că Wang Lung rămase singur și se gândi că cele două fete ale lui erau mult mai bune decât feciorii săi, căci una, oricât de slabă de minte ar fi fost, nu cerea decât puțină mâncare și o fâșie de pânză colorată cu care să se joace; cealaltă se măritase și plecase din casa lui. Asupra curților începu să coboare tulbureala serii care-l înveli și pe el, despărțindu-l de grijile lui.

Totuși Wang Lung, cum făcea de obicei întotdeauna după ce-i trecea supărarea, lăsă pe feciorii săi să facă așa cum îi taie capul; chemă deci pe cel mai mare și-i spuse:

— Tocmește un profesor pentru cel mai mic dintre frații tăi, dacă asta-i este voia, și să facă tot ce-i place, dar pe mine să nu mă mai supărați din pricina asta.

Chemă și pe al doilea fecior al său și-i spuse:

— De vreme ce mie nu mi-a fost scris să am și un fecior să se îngrijească de averea mea, va trebui ca tu să ai grijă de arendarea pământului și de încasarea argintului ce ni se cuvine în fiecare an după seceriș. Tu te pricepi să cântărești și să măsoari, așa că vei fi ispravnicul meu.

Feciorul său fu mulțumit de vorbele acestea ale lui, căci asta însemna că cel puțin de aci înainte banii vor trece prin mâna lui, așa că va ști ce se încasează și va putea să se plângă tatălui său, când va vedea că în casă se cheltuiește mai mult decât s-ar cuveni.

Lui Wang Lung acest al doilea fecior al său i se păru mult mai ciudat decât ceilalți, deoarece chiar la pregătirea nunții lui avea cea mai mare grijă de banii ce se cheltuiau pentru carne și pentru vin, iar mesele le așeză cu mare grijă și le împărți, reținând mâncărurile mai alese pentru prietenii lui de la oraș, care cunoșteau prețul fiecărui fel de bucate, iar mesele pentru dijmași și oamenii de la țară pe care trebuiau să-i invite la nuntă, le întinse în curte; acestora hotărî să le dea mâncăruri și băuturi de a doua mână, deoarece ei erau obișnuiți să se hrănească simplu și dacă le dădeai bucate ceva mai bune decât cele pe care le mâncau în fiecare zi, erau foarte mulțumiți.

Tot așa feciorul său al doilea controlă banii și darurile pe care le primi de ziuă nunții, iar roabelor și slujitoarelor le împărți sume atât de mici, încât

Cucu nu putu răbda, să nu spună destul de tare, ca să fie auzită și de ceilalți slujitori ai curții, când văzu că i-a pus în palmă doi bani amărâți de argint:

— O familie cu adevărat mare nu este atât de strânsă, când împarte daruri de argint între slujitorii ei. Așa că se vede cât de colo că familia aceasta nu se potrivește tocmai bine să trăiască într-o casă ca aceasta.

Feciorul cel mai mare o auzi și se rușină, dar în același timp temându-se de limba ei ascuțită, o chemă la el și-i dădu pe ascuns o mână de arginți, ca s-o împace, dar fapta fratelui său îl indignă. Pentru astfel de pricini se certară împreună chiar în ziua nunții, când oaspeții se așezară la mese și mireasa intra cu litiera și alaiul nuntașilor pe poarta curților.

Dintre prietenii săi, feciorul cel mai mare nu pofți la nuntă decât numai câțiva care erau mai puțin de seamă, deoarece îi era rușine de zgârcenia fratelui său și de faptul că mireasa era o fată de la țară. Când văzu mireasa, se întoarse și murmură nemulțumit:

— Fratele meu și-a ales o oală de lut, deși, dacă ar fi ținut seamă de averea părintelui nostru, ar fi putut să-și aducă în casă o cupă de jad.

Rămase întunecat și dădu din cap, când tinerii căsătoriți veniră să se închine în fața lui și a soției sale, cum se cade să se închine tinerii căsătoriți în fața fratelui și a surorii mai mari. Soția lui se purtă rece și mândră și nu se înclină decât foarte puțin, doar atât cât era cu cale, pentru o femeie cu situația ei.

Dintre toți cei care trăiau acum în casa aceasta mare, părea că niciunul nu se simte cu adevărat mulțumit, afară de micul nepot al lui Wang Lung. Până și Wang Lung însuși care se trezea uneori în adâncul umbrelor patului său uriaș și încărcat de sculpturi din odaia lui, vecină cu casa în care trăia Lotus, visa uneori că s-a întors în casa lui de la țară cu pereții de lut unde-ți puteai vărsa ceaiul pe podmol, fără teamă că vei stropi mobila scumpă și sculptată și unde era de ajuns să faci un singur pas pentru a ieși în largul țării.

Cât despre feciorii lui Wang Lung, aceștia erau în neconținută fierbere: cel mai mare din pricină că nu avea pe mână destui bani de cheltuială și astfel era umilit de bărbații de vârsta lui sau din pricină că tocmai atunci când se întâmpla să vină la el în vizită câte un om de la oraș, pe poarta cea mare intrau țărani a căror prezență îl făcea de rușine; al doilea fecior era nemulțumit din cauza risipei și a banilor ce se cheltuiau; al treilea din

pricină că nu mai puteau recâștiga anii pierduți în calitate de fiu al unui plugar de la țară.

Între oamenii casei era însă unul care alerga de colo până colo și se simțea foarte mulțumit de tot ce vedea împrejurul său și acesta era fiul feciorului lui Wang. El nu se gândea niciodată la altceva, decât la casa aceasta mare în care trăia și care pentru el nu era nici mare nici mică, ci nimic mai mult decât casa lui și pentru el aici era maică-sa, părintele său și bunicul împreună cu toți cei care păreau făcuți anume ca să-l slujească pe el. Acesta era singura mângâiere a lui Wang Lung și nu se mai sătura, urmărindu-l în timpul jocurilor și râzând împreună când se întâmpla să cadă în brânci. Își aduse aminte și de ceea ce făcuse părintele său, când în orașul acela din miazăzi supraveghea pe fata lui cea slabă de minte și era mulțumit că acuma, poate și el să-și lege brâul în jurul trupului nepotului său, sprijinindu-l astfel, ca să nu cadă și se plimbau amândoi din curte în curte. Copilul întindea mâna să-i arate peștii care zburau în apa dulbinelor, gângurea în limba lui, smulgea câte o floare și era mulțumit de tot ce vedea, așa că Wang Lung nu se simțea bine decât atunci când ei doi erau împreună.

Dar aceasta nu era singura mulțumire de care avu parte Wang Lung. Soția feciorului său cel mai mare era femeie credincioasă tradițiilor familiale și astfel în fiecare an năștea câte un copil și fiecare copil își avea roaba lui care să-l slujească. Astfel cu fiecare an ce trecea, Wang Lung vedea cum se sporesc în curțile lui copiii și roabele, iar dacă se întâmpla să-i spună cineva: „În curtea feciorului tău mai mare, va sosi în curând o nouă gură ce va trebui hrănită”, el începea să râdă și răspundea:

— Eh-he-he, avem orez și ajunge pentru toți, câtă vreme pământul acesta mănos mai este în stăpânirea noastră.

Tot așa fu foarte mulțumit, când soția feciorului său al doilea îi născu la vreme dinainte sorocită, o fetiță – așa cum se cuvenea – ca dovadă de respect pentru cumnata ei. Astfel în timp de cinci ani Wang Lung se pomeni cu patru nepoți și trei nepoate, așa că toate curțile caselor lui răsunau de râsul vesel al copiilor și de plânsetele lor.

În viața unui om însă cinci ani nu însemnează nimic, dacă se întâmplă să fie destul de tânăr sau să fie prea bătrân, și dacă se întâmplă ca anii aceștia să dăruiască lui Wang Lung nepoții pe care-i vedea împrejurul lui, îi luară în schimb pe bătrânul visător și fumător de opiu care era unchiul său și pe care

aproape îl uitase, deși avea grijă ca el și soția lui să aibă de mâncat și de îmbrăcat și să nu le lipsească niciodată opiul.

Iarna anului al cincilea fu grea din cale afară și geroasă cum nu se mai pomenise iarnă în ultimii treizeci de ani, așa că apa șanțului ce înconjura orașul, îngheță pentru întâia dată, de când își aducea Wang Lung aminte, și oamenii puteau umbla pe gheață în toate părțile, fără grijă. Bătea și un vânt tăios de la miazănoapte și vântul acesta nu înceta nici zi nici noapte, așa că nu erau nici haine nici piei de capră, nici blănuri cu care omul ar fi putut să se apere împotriva frigului. În toate odăile casei cele mari ardeau cazane cu cărbuni, dar cu toate acestea frigul era destul de puternic și puteai vedea sulurile de abur cum se repezeau pe nările oamenilor, când răsufiau.

Unchiul lui Wang Lung și soția acestuia își fumaseră demult toată carnea de pe trup, așa că acum stăteau toată ziua întinși în așternut, uscați ca două surcele și chirciți sub pături, fără să se poată încălzi. Wang Lung aflase că unchiul său nu se poate ridica în picioare și nici pe pat nu mai poate sta în capul oaselor, căci scuipe sânge la fiecare mișcare ce o face, așa că ducându-se la el să-l vadă, băga de seamă că nu mai are mult de trăit. Cumpără deci două sicrie destul de bune, dar nu atât de bune ca celelalte, și porunci să fie duse în odaia unde zăcea unchiul său, ca el să le poată vedea și să moară liniștit, știind că oasele lui vor avea unde să se odihnească. Unchiul său îi spuse cu glasul tremurat și aproape stins:

— Văd că te porți față de mine ca un adevărat fiu și îmi ești mai mult decât netrebnicul acela care a plecat în pribegie.

Iar femeia care se ținea mult mai bine decât bărbatul ei, îi spuse:

— Dacă se va întâmplă ca eu să mor înainte de întoarcerea feciorului nostru, făgăduiește-mi că-i vei găsi o fată cumsecade, cu care să se însoare și să-i nască feciori.

Wang Lung îi făgădui întocmai.

Nu află ceasul când muri unchiul său, deoarece într-o seară când slujitoarea intră în odaia lui, ca să-i ducă o strachină de ciorbă, aceasta îl găsi țeapăn în așternut. Îl îngropă într-o după amiază de ger cumplit, când vântul ridica nori de zăpadă, purtându-i în largul câmpului, și așeză sicriul în cimitirul familiei, alături de părintele său, dar ceva mai jos și dincolo de groapa destinată pentru el însuși, după ce va muri.

După înmormântare porunci ca toată familia lui să poarte doliu și purtară hainele acestea timp de un an, nu pentru că fiecare dintre ei ar fi simțit

nevoia să-l jelească cu adevărat, căci toată viața lui omul acesta nu fusese pentru ei altceva decât o povară, ci pentru că așa se cădea să jelească o familie fruntașă, când se întâmplă să-i moară vreo rudă apropiată.

Wang Lung aduse pe soția unchiului său la oraș, ca să nu stea singură în casa de la țară, și-i dădu o odaie în fundul uneia dintre curțile cele mai îndepărtate, apoi spuse lui Cucu să supravegheze roaba care o slujea. Astfel bătrâna continuă să-și fumeze luleaua de opiu și să stea întinsă cât e ziua de lungă în așternut, toropită de somn, iar când se trezea, vedea că sicriul este alături de ea și adormea din nou mulțumită.

Se minuna și Wang Lung când își aducea aminte că odinioară un om ca el putuse să se teamă de țărâna aceasta grasă și tâmpită căreia îi umbla gura ca o meliță și care acuma se îngălbenise și se scorjise ca un gătej, întocmai ca bătrâna stăpână din casa familiei dispărute a lui Hwang.

Capitolul XXXI

Toată viața sa Wang Lung auzise mereu vorbindu-se despre războaiele ce se purtau când într-o parte, când în alta, dar n-avusese parte până acuma să vadă și el unul de aproape, decât în iarna aceea din tinerețea lui pe care o petrecuse în miazăzi. Mai mult de atâta războiul nu se apropiase niciodată de el, deși chiar din anii copilăriei lui, auzise oamenii spunând: „Anul acesta războiul bântuie în partea de apus” sau „Războiul s-a mutat acuma în răsărit sau în partea de miazănoapte”.

Pentru el războiul era ceva tot atât de firesc ca și pământul, cu cerul și apa, dar nimeni n-ar fi fost în stare să-ți spună de ce se poartă războaie, ci doar atât că azi era aci, mâine dincolo. Din când în când auzea oamenii spunând: „Ne vom duce la război”. Aceasta se întâmplă pe vreme de foamete, când preferau să devină soldați, decât să moară sau să cerșească; se întâmpla uneori ca oamenii să spună astfel de vorbe și când nu-și mai găseau locul acasă, cum se întâmplase și cu feciorul unchiului său; dar de fiecare dată aceste războaie se purtau în alte părți și destul de departe de ei. De astă dată însă cu totul pe neașteptate, întocmai ca furtuna pornită din cerul senin, războiul izbucni foarte aproape de ei.

Cele dintâi știri Wang Lung le primi de la feciorul său cel mijlociu care se întoarse acasă din piața cerealelor, în timpul amiezii și apropiindu-se de părintele său, îi spuse:

— Prețul cerealelor s-a urcat cu totul pe neașteptate, căci acum războiul se poartă în partea de miazăzi și cu fiecare zi ce trece, se apropie tot mai mult de noi; va trebui prin urmare să nu ne atingem de ceea ce avem în jignițe, decât foarte târziu, căci prețurile se urcă mereu, pe măsură ce armatele se apropie de noi. Așa că vom putea vinde recolta la prețuri foarte mari.

Wang Lung ascultă vorbele lui și ridicând privirea de pe strachina cu orez, îi răspunse:

— De, afacerea asta mi se pare foarte ciudată, așa că voi fi mulțumit să pot vedea și eu ce este un război, căci toată viața mea am auzit vorbindu-se despre războaie, dar de văzut n-am văzut până acum niciunul.

Își aduse aminte că odinioară se temuse, nu cumva să fie ridicat și dus la război împotriva voinței lui, dar acum era prea bătrân, așa că nu putea să mai fie de niciun folos și afară de asta acum el era om bogat, ori bogatul n-are pricină să se teamă de ceva. Astfel pentru el toată treaba aceasta nu putea să însemne nimic mai mult, decât ceva care să-i ațâțe curiozitatea, așa că răspunse feciorului său:

— Cu recolta vei face ce vei crede tu de cuviință. Este în seama ta.

În timpul zilelor ce urma după aceea, când se simțea îndemnat, se juca împreună cu nepoții săi prin curte, dormea, mânca și fuma, iar uneori se ducea să-și vadă fata cea slabă de minte, care sta toată ziua la soare, în colțul cel mai depărtat al curții lui.

Apoi dintr-odată, începură să se scurgă hoardele de soldați. Nepotul lui Wang Lung ieșise la poartă împreună cu un slujitor, căci era o dimineață de primăvară însorită, și văzând rândurile nesfârșite de soldați îmbrăcați în haine cenușii, cum trec prin fața lui, se repezi la bunicul său strigând:

— Haide, bunicule, să vezi cine trece!

Ca să-i facă pe voie, Wang Lung se apropie cu el de poartă și văzu că toată strada era plină de soldații care intrau în oraș; i se păru că aerul și lumina de soare a început să se întunece pe neașteptate de puhoiul oamenilor îmbrăcați în uniforme cenușii care se auzeau trecând în marș ritmic, pe toate străzile din oraș. Se uită la ei mai cu băgare de seamă și văzu că fiecare duce pe umăr un fel de prăjină, cu un cuțit în vârf și toți sunt cu chipurile întunecate și crude, chiar și cei care păreau că sunt abia ajunși în pragul bărbăției. Strânse repede trupul copilului lângă el, ca pentru a-l apăra împotriva privirilor lor sălbătice și murmură:

— Haide să plecăm și să zăvorâm poarta. Aceștia nu sunt oameni plăcuți la vedere, sufletele.

Dar înainte de a se putea întoarce în loc, unul dintre soldații care treceau, îl văzu și strigă:

— Ce faci nepoate al bunului meu părinte!

Wang Lung se întoarce spre cel care-l strigase și văzu pe feciorul unchiului său, îmbrăcat ca și ceilalți, în haine cenușii și plin de praf, dar înfățișarea lui părea mult mai sălbatică și mai crudă decât a celorlalți. Începu să râdă cu răutate și strigă tovarășilor săi:

— Să poposim aici, tovarăși, căci omul acesta este bogat și rudă cu mine.

Wang Lung rămase încremenit de groază, dar înainte de a putea face vreo mișcare, hoarda începu să se scurgă pe lângă el, îndreptându-se spre interiorul curților, fără ca să se mai poată împotrivi. Se revărsară întocmai ca apele unui zăpor, umplând toate colțurile curților; se opriră pe marginea dulbinelor și beau apă din căușul palmelor; se întinseră pe dușumelele odăilor, își aruncară armele și baionetele pe mesele pline de sculpturi, scuipeau pe jos și strigau în gura mare, vorbind unul cu altul.

Cutremurat de deznădejde Wang Lung dădu fuga cu nepotul său de mână, să spună feciorului său mai mare ce se întâmplă în curte. Intră în curtea casei feciorului său și-l găsi citind o carte, dar când îl văzu că intră, se ridică în picioare. După ce auzi pe părintele său ce-i spune și-l văzu gâfâind, gemu îndurerat și ieși să vadă ce este.

Dar când se pomeni în fața vărului său, nu știu nici el ce să mai facă, să înjure sau să se poarte curtenitor față de el. Se întoarce spre părintele său și gemu printre dinți, spunându-i:

— Fiecare dintre ei are câte un cuțit la brâu.

Prin urmare trebui să fie curtenitor față de soldați și spuse vărului său:

— Bine că te-ai întors din nou acasă, vere!

Acesta rânji sinistru, arătându-și dinții și răspunse:

— Am adus cu mine și câțiva oaspeți.

— Fiind prietenii tăi, sunt bineveniți în casa noastră, răspunse feciorul cel mai mare al lui Wang Lung. Le vom pregăti de mâncare, ca să se ospăteze înainte de a pleca din nou la drum.

Vărul său se uită la el și începu să rânjească din nou.

— Bine faci, dar după ce se vor ospăta, n-ai nici o pricină să te grăbești, deoarece vom sta câteva zile sau o lună, poate un an sau chiar doi, căci vom

fi încartiruiți aci în oraș, până în ziua când va trebui să plecăm pe câmpul de luptă.

Auzindu-l ce spune, Wang Lung și feciorul său nu fură în stare decât cu mare greutate să-și ascundă dezamăgirea. Dar cu toate acestea nu puteau zice nimic, de teama baionetelor care luceau în toate părțile prin curți, prin urmare își dădură toată silința să zâmbească și răspunseră:

— Ne pare bine... ne pare bine...

Prefăcându-se că trebuie să se ducă să dea ordinele necesare pentru masă, feciorul cel mai mare luă pe tatăl său de mână și se grăbiră să treacă în curtea interioară, unde încuiară poarta numaidecât, pe urmă se uitară unul la altul deznădăjduiți și fără să fie în stare să scoată vreo vorbă.

Imediat după aceea sosi și al doilea fecior și bătu la poartă, dar după ce-i deschiseră, dădu buzna înăuntru și le spuse gâfâind:

— Toate casele din oraș sunt pline de soldați — până și casele săracilor — am venit într-un suflet să vă spun, nu cumva să vă împotriviți, deoarece astăzi un funcționar din magazin, unul pe care-l cunoșteam foarte bine, căci în fiecare zi lucra împreună cu mine la contor, auzind că și în casa lui au intrat soldați, a dat fuga până acasă și aci i-a găsit până și în odaia unde soția lui zăcea bolnavă. Începând să protesteze, soldații au înfipt baioneta într-însul, de i-a ieșit prin cealaltă parte a trupului, parcă ar fi băgat cuțitul într-o bucată de slănină! Să le dați tot ce vă vor cere și să ne rugăm ca războiul acesta să se mute cât mai curând în alte părți.

Se uitară toți trei unul la altul îngândurați și-și aduseră aminte de femeile din curte și de bărbații aceștia desfrânați și porniți pe rele. Cel mai mare se gândi la soția lui care era femeie îngrijită și drăguță:

— Va trebui să adunăm toate femeile împreună, într-una din curțile cele mai depărtate și să stăm zi și noapte de veghe, cu porțile zăvorâte, iar Poarta Împăcării va trebui să stea gata de a fi deschisă în orice clipă, pentru ca să se poată fugi pe acolo.

Așa și făcură. Luară femeile și copiii și-i așezară pe toți în curtea interioară, unde până acuma trăise numai Lotus împreună cu Cucu și slujitoarele lor și aci își petreceau vremea îngrămădiți și înspăimântați. Feciorul cel mai mare al lui Wang Lung sta zi și noapte de veghe în fața porții; mai venea și feciorul al doilea când putea, ca să facă schimbul de veghe neîntreruptă.

Dar între cei care intraseră în curțile lor mai era și vărul pe care după lege nu-l puteau opri să intre în curtea aceasta, căci el era rudă cu ei, așa că bătu la poartă și ceru să-i deschidă, pe urmă începu să se plimbe în toate părțile prin curte, cu baioneta în mână, strălucind în soare. Feciorul cel mare se ținea după el în toate părțile, cu chipul plin de amărăciune, dar cu toate acestea nu îndrăznea să spună nimic, văzându-l cu baioneta în mână, iar vărul său se uita în toate părțile și măsura cu privirea pe fiecare femeie.

Se uită la soția feciorului cel mai mare și întorcându-se spre el, îi spuse râzând provocator:

— Dar știi vere că ai o ciozvârtă de femeie, de s-o sorbi; femeie de oraș și are picioarele mici ca bobocii florilor de lotus.

Iar despre soția feciorului al doilea spunea:

— Ia te uita, o ridiche mare și roșie de la țară... carne sănătoasă și plăcută la vedere.

Vorbele acestea le spunea din pricină că femeia era grasă și voinică, cu obrazul rumen, dar cu toate acestea destul de plăcută la vedere. Soția feciorului cel mai mare își ascunse obrazul, când îl văzu că se uită la ea, pe când cealaltă începu să râdă înveselită și-i răspunse numaidecât:

— De, mai sunt și bărbați cărora le plac ridichile mari și chiar carnea grasă.

Dar nici vărul nu-i rămase dator cu răspunsul:

— Cam așa sunt și eu, și făcu o mișcare, ca și când ar fi vrut s-o apuce de mână.

În timpul acesta feciorul cel mai mare se perpelea ca pe pirostrie, din pricina hârjonelii dintre aceștia doi, care de fapt nici nu s-ar fi căzut să vorbească unul cu altul, și uitându-se la soția lui, se simți rușinat din pricina purtării vărului său și a cumnatei sale, de față cu ea care era o femeie cu educație aleasă, dar vărul său băgă numaidecât de seamă sfiala lui și-i spuse în bătaie de joc:

— Ca să-ți spun drept, aș mânca mai bucuros o ridiche mare și carne roșie în fiecare zi, decât să mânânc o zvârlugă sălcie, cum e asta de-ac.

Auzind vorbele acestea soția fratelui mai mare se ridică demnă și se retrase într-o odaie din fundul casei. Vărul începu să râdă grosolan și se întoarse spre Lotus care sta în fața casei și-și fuma narghileaua:

— Doamnele acestea de la oraș sunt prea năzuroase; ce zice bătrâna mea stăpână? Apoi uitându-se la ea mai de aproape, adăugă: Arăți cu adevărat a

bătrână stăpână și chiar dacă n-aș fi știut că vărul meu Wang Lung este un om bogat, uitându-mă la tine, mi-aș fi dat numaidecât seama de adevăr, căci ești un adevărat munte de carne și se vede cât de colo că ai mâncat întotdeauna bine și din belșug. Numai soțiile oamenilor bogați pot arăta în felul acesta.

Lotus rămase încântată, auzindu-l că spune bătrână stăpână, deoarece acesta era un titlu care nu se cuvenea decât femeilor din familiile mari, așa că începu să râdă mulțumită de i se cutremurau colacii de grăsime, de sub bărbie și scuturând cenușa lulelei, o dădu unei roabe, să i-o umple din nou și răspunse, întorcându-se spre Cucu:

— Ascultă draga mea, tânărul acesta cu înfățișare de bădăran, are mult haz.

Spunând aceste cuvinte, se uită cu coada ochiului la soldatul din fața ei, deși astăzi când ochii ei nu mai aveau forma migdalelor, ci erau îngropați în grăsimea obrazilor, nu mai erau atât de ispititori ca altădată; tânărul începu, să râdă cu hohote, când văzu, felul în care se uită la el și adăugă:

— După cum văd, ai rămas și astăzi tot cățea flămândă! și începu să râdă din nou.

În timpul schimbului de vorbe dintre ei, feciorul cel mai mare se frământa cutremurat de furie neputincioasă.

După ce văzu tot ce era de văzut, vărul său se duse să vadă pe maică-sa și Wang Lung îl însoți, ca să-i arate unde este odaia. Bătrâna dormea întinsă în așternut, așa că nu-i simți când se apropiară, dar cu toate acestea soldatul o trezi, bătând cu patul puștii în dușumelele de la căpătâiul patului. După ce se trezi și văzu că se uită la el, cum s-ar uita la o vedenie, strigă:

— Iată, m-am întors eu, care sunt fiul tău, dar văd că ești mereu adormită.

Femeia se ridică în așternut și uitându-se la el cu ochii mari, se miră:

— Fiul meu... e chiar fiul meu... și după ce se uită la el vreme îndelungată, ca și când i-ar fi făcut o mare favoare, îi întinse luleaua ei de opiu și porunci unei roabe: Pregătește-i și lui o lulea.

Dar feciorul se uită la ea, fără să facă nicio mișcare și răspunse:

— Nu, eu n-am nevoie de așa ceva.

Wang Lung care sta în picioare în fața patului se simți cuprins de o spaimă neașteptată, temându-se nu cumva nepotul său să se ridice împotriva lui și să-l întrebe: „Ce-ai făcut cu mama mea, de s-a topit carnea de pe ea și a îngălbenit, uscându-se ca o surcea?”

Tocmai de aceea se grăbi să-l lămurească:

— Aș fi foarte mulțumit, dacă ar fuma ceva mai puțin, căci opiul ei mă costă în fiecare zi cel puțin un pumn de arginți, dar la vârsta ei nimeni nu îndrăznește să-i stea împotriva, așa că fumează cât pofteste.

Spunând vorbele acestea, oftă adânc și se uită pe ascuns la nepotul său. Acesta nu zise nimic, ci se uita ce a devenit maică-sa, iar când o văzu că se întinde din nou, toropită de somn, ieși din odaie și plecă, bocănind cu arma pe care o întrebuința ca pe un ciomag în timpul mersului.

Wang Lung și familia lui nu se temea de niciunul dintre cei așezați în curțile exterioare ale casei, cum se temeau de nepotul acesta al lor și nici nu urau pe niciunul cu atâta înverșunare, deși soldații rupeau ramurile copacilor, altoii înfloriți ai prunilor și migdalilor, zdrobeau sculpturile fine ale mobilei cu încălțăminte lor grea și cu toate că apa dulbinelor era plină de murdăriile lor, așa că peștii cei pestriți și aurii mureau și-i vedeai plutind pe oglinda apei, întorși cu pânțelele alb în sus.

Vărul său umbla în voie, răscolind toate colțurile și da târcoale roabelor, așa că Wang Lung și feciorii săi se uitau unul la altul cu ochii împăienjeniți de veghe, căci nu mai îndrăzneau nici să doarmă, până când Cucu, băgând de seamă ce se întâmplă, le spuse:

— Aci nu vă mai rămâne altceva de făcut, decât să-i dați o roabă care să-i domolească pornirile, până când va întârzia la curte, căci altfel își va lua singur, tocmai ce n-ar trebui să ia.

Wang Lung se luminează la față, deoarece i se păru că vorbele ei sunt înțelepte și nu se mai simțea în stare să ducă viața aceasta de frământare neîntreruptă care era acum în casa lui, așa că-i răspunse:

— Planul e foarte bun.

Pe urmă îndemnă pe Cucu să-l întrebe care roabă îi place, căci el le cunoștea acum pe toate.

Prin urmare femeia făcu așa cum i se porunci și întorcându-se la el, îi aduse răspunsul:

— Spune că vrea pe roabă aceea mică și palidă care doarme la răstănița patului stăpânei.

Roaba aceasta mică și palidă era Floare de Păr, cea pe care Wang Lung o cumpărase în timpul unui an de foamete, de la tatăl ei care o adusese mică și firavă, pe jumătate moartă de foame; dar tocmai din pricină că era atât de

slabă și delicată toți cei din casă o răsfățau și nu o puneau să facă alte treburi, decât să ajute lui Cucu și să îndeplinească sarcini mai ușoare, cum ar fi să-i umple luleaua și să-i servească ceaiul, așa că vărul lor o văzuse în casa ei.

Când auzi aceste cuvinte, Floare de Păr care tocmai turna ceaiul pentru Lotus, țiță îngrozită – căci Cucu le spusese toate acestea de față cu ea, în timp ce stăteau în curte – și scăpând ceainicul din mână, acesta se făcu cioburi pe lespezi și ceaiul se risipi. Dar ea nu ținu socoteală de ce a făcut, ci căzu în genunchi la picioarele lui Lotus și bătându-se cu fruntea de lespezile de piatră, începu să se vaiete:

— O, stăpână mea... nu mă da... nu mă da de lângă tine... mă tem că mă va omorî.

Lotus rămase nemulțumită de purtarea aceasta a ei și strigă:

— Ce sunt nazurile acestea? Soldatul acesta nu este decât un bărbat, ori bărbatul nu poate fi cu nimic mai mult decât bărbat, când este alături de o fată și toți bărbații sunt la fel. Apoi întorcându-se spre Cucu îi porunci: ia roaba aceasta și du-i-o!

Tânără fată își împreună mâinile deznădăjduită și începu să se vaiete ca în gura morții, plângând și cutremurându-se din tot trupul de spaimă, apoi începu să se uite la cei dimprejurul ei, parcă ar fi vrut să-i implore s-o ajute.

Feciorii lui Wang Lung nu îndrăzneau să se împotrivescă femeii părintelui lor, de asemenea nu puteau interveni nici soțiile lor, dacă ei nu îndrăzneau să zică nimic. Tot așa nu îndrăznea nici feciorul cel mai mic să se amestece, ci sta și se uita la ea, cu mâinile încrucișate pe piept, cu sprâncenele încruntate și întinse ca o vargă deasupra ochilor. Nu scoase însă nici o vorbă. Copiii și roabele se uitau în tăcere la ce se întâmplă și în toată curtea nu se auzea decât plânsul deznădăjduit al fetei.

Wang Lung care era de față, fu cuprins de neliniște și se uită cu îndoială la tânăra fată, fără gând să se împotrivescă lui Lotus, dar cu toate acestea mișcat, deoarece el era om cu inima bună. Fata văzu numaidecât mila oglindită pe chipul lui și repezindu-se spre el, îi îngenunche la picioare și cuprinzându-i-le cu brațele începu să plângă și mai îndurerată. Plecând ochii spre ea, îi văzu umerii înguști cum se cutremură de durere și-și aduse aminte de trupul de vlăjgan sălbatic al vărului său care trecuse demult pragul tinereții, așa că se simți cutremurat de scârbă și întorcându-se spre Cucu, îi spuse cu glasul blând:

— Nu se cade să siliți fata să facă o faptă ca aceasta.

Vorbele lui erau destul de blânde, dar cu toate acestea Lotus țipă întărâtată.

— Trebuie să facă așa cum i s-a poruncit; ce înseamnă plânsul acesta fără rost, pentru un lucru de nimic, ce mai curând sau mai târziu trebuie să se întâmple oricărei fete.

Wang Lung însă era suflet îngăduitor, așa că răspunse lui Lotus:

— Înainte de toate, să ne gândim ce altceva am putea face și îngăduie-mi să-ți cumpăr o altă roabă, dacă vrei sau la nevoie să-ți fac altă plăcere, dar lasă-mă să mă gândesc în tihnă, ce-am putea face într-o astfel de împrejurare.

Astfel Lotus, care de multă vreme ar fi dorit să aibă un ceasornic străin și un inel cu rubin, nu mai zise nimic așa că Wang Lung se întoarse spre Cucu:

— Du-te spune vărului nostru că fata aceasta suferă de o boală grea ce nu poate fi vindecată, dar dacă cu toate acestea se învoiește să o primească, noi i-o dăm bucuroși și fata se va duce la el; dar dacă se va întâmpla să se teamă de ea, cum ne temem cu toții, atunci îi vei spune că avem altă roabă care este sănătoasă și i-o putem trimite pe aceasta.

Spunând aceste cuvinte, își roti privirea împrejurul roabelor adunate, dar toate se feriră din calea ochilor lui, chicotind pe ascuns și făcând pe sfioasele, afară de o slujnică voinică și grasă trecută de douăzeci de ani, care se uită la el, aprinsă la obraz, și răspunse râzând:

— Eu am auzit vorbindu-se multe despre afacerea asta, așa că aş fi gata să încerc și eu, dacă mă primește căci la urma urmei nu este un bărbat atât de respingător, cum sunt alții.

Wang Lung răsuflă ușurat:

— Bine, du-te la el!

Iar Cucu adăugă:

— Stai aproape de mine, căci știu dinainte că așa se va întâmpla: va întinde mâna și va rupe rodul de pe ramura care este mai aproape de el, și spunând aceste cuvinte ieșiră din curte împreună.

Fetița care se zbuciuma la picioarele lui Wang Lung, nu se opri din plâns decât după ce le văzu că au plecat. Lotus însă părea supărată și intră în odaie, fără să se mai uite la ea. Wang Lung întinse brațul cu blândețe după ea și ridicând-o în picioare, o văzu cât este de puțină și de palidă și-i mai văzu și chipul prelung, extrem de delicat și palid și gura mică și rumenă.

— Ferește-te câteva zile din calea stăpânei tale, zise el cu blândețe — până când îi va trece supărarea, iar când vei vedea că omul acela mai trece pe aici, ascunde-te undeva, căci altfel te va pofti din nou.

Fata ridică ochii și se uită îndelung la el privindu-l cu dragoste, apoi se depărtă tot atât de nesimțită ca și-o umbră și dispăru din vederea lui.

Vărul lor petrecu la curte vreme de o lună și jumătate, iar slujnica se ducea la el de câte ori o poftea, și rămase însărcinată, dar se lăuda cu fapta aceasta în fața tuturor celor din curte. Apoi cu totul pe neașteptate războiul chemă armata în altă parte și hoarda tăbărâtă în curțile lor, dispăru tot atât de repede ca și paiele purtate de vânturi, fără să lase nimic în urmă, decât murdăria și distrugerile pricinuite. Vărul lui Wang Lung își încinse centironul din care-i atârna baioneta și cu arma la umăr se apropie de ei, ca să le spună în bătaie de joc:

— Acuma dacă se va întâmplă să nu mă mai întorc de unde plec, vă las pe cineva care să-mi țină locul și acesta este nepotul mamei mele; dar să știți că nu orice bărbat este în stare să lase un fecior în urma lui, când se întâmplă să poposească undeva, vreme de o lună sau două — acesta este singura mulțumire a vieții de soldat — sămânța aruncată de el, dă rod numai după placarea lui și cei care rămân au datoria să îngrijească răsadul.

Și după ce se uită la ei răsând, porni la drum împreună cu ceilalți soldați.

Capitolul XXXII

După plecarea soldaților, Wang Lung și feciorii lui se întâmplă ca de astă dată să fie toți trei de aceeași părere, anume ca urmele lăsate de această întâmplare să fie cât mai curând șterse; chemară deci din nou dulgherii și zidarii, iar argații curățiră curțile; meșterii reparară cu pricepere sculpturile mobilei stricate, apa dulbinelor fu golită și după ce curățiră murdăriile, feciorul cel mai mare cumpără din nou pești pestriți și aurii, arbuști ornamentali și curăți ramurile copacilor rămași. Nu trecu mai mult de un an și totul fu pus din nou în ordine, curțile erau curate și copacii înfloriți, iar ei se mutară în casele lor, așa că din nou totul era iarăși ca altădată.

Roaba rămasă însărcinată de pe urma legăturilor dintre ea și feciorul unchiului său, fu reținută la curte, ca să îngrijească de bătrâna în timpul puținelor zile ce le mai avea de trăit și după moarte să o așeze în sicriu. Dar

fu mare mulțumire pentru el, când văzu că roaba aceasta a născut o fată, căci dacă s-ar fi întâmplat să nască un copil de parte bărbătească, s-ar fi mândrit cu copilul ei și ar fi cerut să fie primită în familie; așa rămânea tot roabă care a dat naștere unei roabe, prin urmare nimic mai mult decât ceea ce a fost înainte de asta.

Totuși Wang Lung se purta față de ea tot atât de îngăduitor ca și față de celelalte roabe din curte, și-i spuse că dacă vrea, poate să ocupe ea odaia bătrânei, după ce aceasta va muri; putea să ia și patul pe care-l avea stăpâna ei, căci o odaie și un pat nu însemna nimic într-o casă unde erau șaiszeci de odăi. Wang Lung îi mai dădu și un pumn de arginți și roaba se simțea destul de răsplătită, afară de un singur amănunt pe care i-l spuse, în ziua când îi dădu banii:

— Stăpâne, rogu-te, păstrează banii aceștia ca să-i am de zestre, și dacă nu-ți va fi cu supărare, mărită-mă cu un plugar sau cu un om sărac și de omenie. Vei face o faptă bună care-și va avea răsplata, căci de vreme ce eu am trăit cu un bărbat, îmi va veni greu să nu am cu cine-mi împărți așternutul.

Wang Lung îi făgădui fără să mai stea la îndoială, că va face așa cum îi cere, dar spunându-i aceste cuvinte, în mintea lui se trezi un gând și iată care fu gândul său: Făgăduia acum ca pe femeia aceasta să o mărite cu un om sărac, dar odinioară fusese și el tot un om sărac care venise în curțile acestea, ca să-și ia o soție. Trecuse jumătate din viața lui, de când nu-și mai adusese aminte de O-lan. Iar acum se gândi la ea cu tristețe, fără mâhnire, ci numai cu sufletul greu de amintirea atâtor amănunte întâmplare în viața lui, care toate i se păreau atât de departe. Așa că adăugă cu glasul stăpânit:

— După ce va muri fumătoarea aceasta de opiu, îți voi găsi un bărbat, ori treaba aceasta nu se poate să mai întârzie multă vreme.

Și Wang Lung făcu așa cum făgăduise. Într-o dimineață femeia veni la el, că să-i spună:

— Stăpâne, îndeplinește-ți făgăduiala, căci bătrâna a murit în zorii zilei, fără să se mai trezească din somn și am așezat-o în sicriu.

Wang Lung se gândi la oamenii pe care-i cunoștea și care lucrau în țarina lui, apoi își aduse aminte de flăcăul acela înspăimântat, care pricinuisse moartea lui Ching și care avea niște dinți lungi, de-i atârnav pe buza de jos:

— Nu se poate ca fapta lui să fi fost dinadins și este tot atât de cumsecade ca oricare altul, dar deocamdată este singurul de care-mi pot aduce aminte.

Îi trimise deci vorbă să vină la curte și după ce flăcăul se arătă în fața lui, văzu că acuma e bărbat în toată firea, doar că era tot atât de grosolan și de nătâng și dinții îi rămăseseră tot atât de lungi ca și înainte de asta. Cea mai mare plăcere a lui Wang Lung fu în clipa când se așeză și el în jețul din sala casei celei mari, după ce chemă pe cei doi în fața lui și le spuse cu glasul domol, ca să poată gusta toată plăcerea propriilor sale cuvinte:

— Iată, om de omenie, femeia aceasta de lângă tine va fi femeia ta, dacă vrei să te căsătorești cu ea și să știi că alt bărbat n-a cunoscut, decât pe feciorul unchiului meu.

Omul o primi mulțumit, căci văzu că este femeie de treabă și voinică, iar el era prea sărac pentru a se putea căsători cu o altfel de femeie decât aceasta.

Wang Lung se ridică din jeț și în clipa aceasta i se păru că viața lui a ajuns la desăvârșirea menirii sale, deoarece făcuse tot ce-și pusese de gând să facă și făcuse chiar mai mult decât ar fi îndrăznit el însuși să viseze, dar nu era în stare să cuprindă cu mintea, cum de a putut ajunge atât de departe. De un singur amănunt își putea da seama, anume că acuma a sosit și pentru el vremea când va putea trăi liniștit și va putea să doarmă la soare, netulburat de nimeni. Era și vremea, căci împlinise șaiszeci și cinci de ani de viață și nepoții crescuseră împrejurul lui ca trestiile tinere de bambus; trei nepoți de la feciorul său cel mai mare și între aceștia unul împlinise zece ani, iar de la al doilea fecior alți doi nepoți. Mai trebuia ca într-o bună zi să se gândească și la căsătoria feciorului său al treilea, ceea ce avea să se împlinească foarte curând, iar după ce-și va îndeplini și sarcina aceasta, nu mai rămânea în viața lui nimic ce ar fi putut să-i pricinuiască vreo grijă, așa că va putea să-și trăiască împăcat zilele ce-i mai rămâneau din viață.

Cu toate acestea în casa lui nu era nici acum liniște. Părea că trecerea soldaților fusese întocmai ca trecerea unui roi de viespi care în toate părțile lasă ghimpi otrăviți. Soția feciorului său mai mare și cea a feciorului său al doilea fuseseră cât se poate de curtenitoare una față de alta cât timp trăiseră împreună în aceeași curte, dar acum începuseră să se urască una pe alta cu o ură neîmpăcată. Ura aceasta pornise de la mici neînțelegeri obișnuite între femeile ai căror copii trăiesc împreună, se joacă împreună și se hârâie între ei ca pisica și câinele. Fiecare mamă ia apărarea propriilor ei copii, care au dreptate întotdeauna și la orice neînțelegere, fiecare urechea copiii cumnatei

și ferea pe ai ei de dojană, așa că cele două femei începură să se dușmănească una pe alta.

Pe urmă, în ziua când vărul lor lăudase pe nora de la țară și luase în bătaie de joc pe cea de la oraș, nemulțumirea pricinuită de vorbele lui era ceva ce nu se putea uita cu ușurință. Soția feciorului mai mare trecea pe lângă cumnată-sa cu nasul în vânt, iar într-o zi trecând pe lângă ea împreună cu bărbatul ei, spuse cu glasul destul de ridicat, ca să poată fi auzită:

— E neplăcut să ai în familie o femeie îndrăzneată și prost crescută, căreia un bărbat să-i poată spune că e carne roșie, iar ea să înceapă să râdă mulțumită.

Soția celui de al doilea, nu-i rămase nici ea datoare, căci îi răspunse îndată:

— Cumnată-mea e geloasă, din pricină că ei i-a spus un bărbat că este zvârlugă.

Astfel cele două femei începură să se uite una la alta cu dușmănie și nemulțumire, deși soția fiului mai mare, fiind mândră de educația ei, căuta să-și ascundă nemulțumirea și să trateze pe cumnată-sa, ca și când nici n-ar fi existat. Dar când se întâmplă ca cei trei copii pe care-i avea, să iasă din curtea lor, nu se putea stăpâni să nu strige după ei.

— Vă poftesc să nu vă mai însoțiți cu copii prost crescuți!

Vorbele acestea le spunea întotdeauna de față cu cumnată-sa care era în curtea vecină și aceasta la rândul ei spunea propriilor ei copii:

— Nu vă jucați cu șerpi, căci altfel vă mușcă.

Astfel cele două femei ajunseră să se dușmănească una pe alta fără încetare, iar situația aceasta părea cu atât mai neplăcută, cu cât nici cei doi frați nu se prea iubeau unul pe altul; cel mai mare din pricină că se temea, nu cumva originea și familia lui să pară soției sale prea de jos, deoarece, ea era născută la oraș și de familie mai bună decât el, iar fratele său de teamă că risipa și traiul din larg al celui mai mare, va fărâmița averea părintelui lor, înainte de a ajunge s-o împartă între ei ca moștenire. Afară de asta cel mai mare se simțea umilit, din pricină că fratele său mai mic știa de toți banii pe care-i avea părintele său și ținea socoteală de toate cheltuielile, deoarece venitul averii trecea prin mâinile acestuia și cu toate că banii erau cheltuiți de Wang Lung, fratele lui al doilea știa despre orice ban ce intra în casă, pe când el nu știa nimic, ci trebuia să se ducă la părintele său și să ceară bani, când avea nevoie de ceva, întocmai ca un copil nevârstnic.

Astfel ura dintre cele două femei se răsfrânse și asupra bărbaților, iar curțile celor doi frați răsunau de vorbe grele, și Wang Lung se simțea nemulțumit din pricină că nu putea să aibă și el o clipă de liniște în casa lui.

Afară de asta Wang Lung își mai avea și nemulțumirile lui ascunse, pricinuite de Lotus, începând din ziua aceea când luase sub ocrotirea lui pe roaba dorită de feciorul unchiului său. Din ziua aceea Lotus nu mai putea suferi pe tânără fată, cu toate că ea o slujea cu credință și fără să crâcnească, nu se mișca de lângă ea cât era ziua de lungă, ci sta și-i umplea narghileaua, îi aducea mai una mai alta, se scula în timpul nopții când Lotus nu putea dormi, și-i freca picioarele și trupul, ca s-o liniștească, totuși Lotus nu era mulțumită de ea.

Era geloasă și de câte ori se întâmpla ca Wang Lung să intre în odaia ei, o trimitea din casă și-l învinuia că a început să dea fetei târcoale. Wang Lung nu se gândise până acuma la ea, decât ca la o fată firavă și speriată și nici nu se uita altfel la ea, decât cum s-ar fi uitat la fata lui cea slabă de minte. Dar după ce auzi vorbele spuse de Lotus, se uită la ea mai cu băgare de seamă și se încredință că fata era foarte frumoasă și palidă ca florile de păr, iar în sângele lui simți că începe să miște ceva ce în ultimii zece ani sau poate chiar mai bine, părea că s-a stins demult.

Astfel în timp ce răspundea lui Lotus râzând: „Cum se poate să-ți treacă așa ceva prin minte, când bine știi că nici la tine nu mai vin noaptea, decât cel mult de trei ori pe an?”, totuși se uita pe ascuns la fată și simțea dorința zvâcnindu-i prin vine.

Oricât de proastă ar fi fost Lotus în alte privințe, ea era destul de pricepută în legătură cu bărbații și știa că înainte de a îmbătrâni definitiv, dorințele lor se trezesc înc-odată, pentru o tinerețe de scurtă durată, așa că era foarte pornită împotriva fetei și spunea mereu că o va vinde unei ceainării. Dar ținea mult să fie îngrijită și cum prietena ei Cucu începuse să îmbătrânească și se îngreunase, fata aceasta se obișnuise cu ea și-i ghicea toate dorințele, chiar înainte de a și le fi exprimat; prin urmare îi venea greu să se despartă de ea și cu toate acestea ar fi dorit s-o vadă plecată. Din pricina nehotărârii acesteia era mereu supărată și ar fi fost peste putință să te înțelegi cu ea. Wang Lung nu mai intra zile de-a rândul în curtea ei, deoarece nemulțumirile ei nu puteau să-i facă nicio plăcere. Își zicea că va trebui să mai aștepte, poate îi va trece supărarea aceasta, dar în timpul

acesta se gândea și la fetița cu obraji palizi, poate chiar mai mult decât ar fi fost el însuși în stare să creadă că s-ar putea.

La toate acestea, ca și când în casa lui n-ar fi avut destule supărări cu femeile care se zborșeau una la alta ca niște cloști, se mai adăuga și grija pricinuită de feciorul său cel mai mic. Tânărul acesta era o fire liniștită care toată vremea și-o petrecea cu cărțile lui și nu se gândea nimeni la el, decât atunci când îl vedeau, trecând cu câte o carte la subțioară, subțire ca o rămurea și urmat de bătrânul său profesor care se ținea în toate părțile după el, întocmai ca un câine credincios.

Tânărul însă își petrecuse multă vreme printre soldații care poposiseră la curte și ascultase povestirile lor despre războaie, despre prăzi și bătălii, dar deși asculta fermecat la ceea ce spuneau, el nu zicea niciodată nimic. Pe urmă ceru profesorului său să-i cumpere cărți în care sunt descrise războaiele purtate de cele Trei Domnii și de bandiții care în vremuri străvechi trăiseră în regiunea mlaștinilor Swei, așa că toate gândurile lui erau otrăvite de povestirile acestea.

Așa se întâmplă că într-o zi se duse la părintele său și-i spuse:

— M-am hotărât ce voi face în viață. Voi deveni soldat și voi pleca la război.

Auzind vorbele lui, Wang Lung se gândi că ar fi fost peste putință să i se întâmple în viață ceva mai rău și strigă la el nemulțumit:

— Ce sunt toate nebuniile acestea? Se vede că eu sunt sortit să nu mai am liniște din pricina feciorilor mei!

Apoi începu să vorbească domolit, căutând să-l îmbuneze, mai ales când văzu că feciorul său încruntă din sprâncene. Și se căzni să-l dezmiere:

— Ascultă, fiul meu, o vorbă din bătrâni spune că omul cu mintea întreagă nu întrebuințează fierul cel bun, ca să facă din el cuie, și nici bărbatul cumsecade, pentru a face din el soldat; ori tu ești feciorul meu cel mai mic, feciorul meu iubit, prin urmare cum crezi că eu voi putea dormi liniștit, când pe tine te știi răătăcitor în târgul pământului și plecat la cine știe ce război?

Flăcăul însă era demult hotărât, așa că se uită la părintele său și încruntând din sprâncene, se mulțumi să răspundă:

— Eu vreau să plec.

Wang Lung încercă să ia lucrurile în glumă, spunându-i:

— Ascultă, dacă îmi făgăduiești că nu te vei face soldat, să știi că te las să te duci la orice școală vei vrea tu; te voi trimite la școlile cele mari din miazăzi și chiar la o școală străină, dacă vrei, unde vei învăța tot felul de ciudățenii; te las să te duci unde te va trage inima. Dar ar fi mai mare rușinea pentru un bărbat ca mine, cu bani și cu avere, să am un fecior în armată.

Văzând că feciorul său nu-i răspunde nimic, adăugă:

— Spune bătrânului tău părinte, ce te îndeamnă să te faci ostaș?

Tânărul îi răspunse cu sfială și ochii îi scăpărară sub sprâncenele stufoase:

— Se va dezlănțui în curând un război cum nu s-a mai pomenit – va fi revoluție și lupte și războaie dintre acelea despre care noi n-am auzit niciodată vorbindu-se și țara noastră va fi slobodă.

Wang Lung rămase atât de uimit, cum nu i se întâmplase până acuma niciodată în fața celor trei feciori ai săi.

— Nu înțeleg ce vasăzică toată vorbăria asta, răspunse el mirat. Țara noastră este demult slobodă – tot pământul nostru cel rodnic este slobod. Eu îmi arendez țarina cui îmi place și aceasta îmi aduce în casă arginți și recoltă cu care tu te îmbraci și pe care o mănânci, așa că nu știu de ce ai vrea să fii mai slobod decât ești acuma.

Dar băiatul clătină din cap și murmură cu amărăciune:

— Dumneata nu înțelegi, nu poți înțelege – ești prea înaintat în vârstă – dumneata nu înțelegi nimic din toate acestea.

Wang Lung rămase pe gânduri și uitându-se la feciorul acesta al lui, îi văzu chipul îndurerat și se gândi:

„Acesta este feciorul meu căruia i-am dat tot ce a vrut, până și viața. Pentru mine a fost ca lumina ochilor. L-am lăsat să plece de la munca în țarină, cu toate că nu mi-a mai rămas niciun fecior care să vadă de averea mea; l-am lăsat să învețe carte, deși în familia mea nu mai era nevoie de așa ceva, căci am doi cărturari”. Se uită întins la el și adăugă în gând: „Tot ce are feciorul acesta al meu, eu i-am dat”.

Uitându-se mai de aproape la el, văzu că este înalt și voinic, deși rămăsese tot zvelt ca orice tânăr de seama lui, apoi adăugă mai mult pentru sine și cu multă îndoială, deoarece la feciorul său nu vedea niciun semn de pornire a trupului: „S-ar putea să fie cu totul altceva”, apoi adăugă cu glasul ridicat:

— Uite ce fiule, noi ne-am hotărât să te căsătorim în curând.

Privirile tânărului scăpărară pe sub sprâncenele încruntate, când se uită la părintele său și-i răspunse supărat:

— În cazul acesta eu va trebui să fug din casa ta, căci pentru mine femeia nu poate să fie toată mulțumirea ce mi-ar putea-o da viața, cum este pentru fratele meu mai în vârstă.

Wang Lung își dădu seama că a apucat pe drum greșit și se grăbi să răspundă, pentru a se scuza:

— Nu... nu... Liniștește-te, căci nu te vom căsători, dar de cumva este în curte vreo roabă pe care ți-o dorești...

Tânărul își încrucișă brațele pe piept și privindu-l de sus, îi răspunse cu mândrie:

— Eu nu sunt unul dintre tinerii care se gândesc la așa ceva. Am planurile mele. Visez mărire. Femei se găsesc în toate părțile. Apoi ca și când și-ar fi adus aminte de ceva ce uitase, abandonează tonul de mândrie de până acum și, lăsând brațele să-i cadă în lungul trupului, adăugă în felul în care vorbea de obicei: Dar afară de asta cred că nu se găsește nicăieri o adunătură de roabe mai urâte ca la curtea noastră. Dacă m-ar interesa – dar nu mă interesează câtuși de puțin – atunci ți-aș spune că între ele niciuna nu este frumoasă, afară de roaba aceea mică și palidă care slujește pe femeia din curtea interioară.

Wang Lung înțelese că el vorbește despre Floare de Păr și se simți înfiorat de o gelozie neînțeleasă. I se păru că a devenit dintr-odată mult mai bătrân decât era cu adevărat și uitându-se în clipa aceasta la feciorul său care era tânăr și cu mijlocul subțirel, i se păru că nu mai sunt tată și fiu, ci doi oameni străini, unul tânăr, celălalt în vârstă și se simți cutremurat de o supărare neașteptată:

— Ferește-te de roabe – căci nu vreau ca în casa mea să se întâmple lucruri necuviincioase, ca în casele mari. Noi suntem oameni sănătoși, cu obiceiuri cuviincioase de la țară, așa că nu vreau să aud de astfel de purtări în casa mea.

Tânărul ridică privirea și se uită la părintele lui, apoi dădu din umeri cu indiferență și-i răspunse:

— Dumneata ai fost cel care a adus vorba despre asta! apoi se întoarse în loc și ieși din odaie.

Wang Lung rămase pe scaunul din fața mesei și se simțea întristat și părăsit, iar într-un târziu murmură singur:

„Vasăzică nu se poate ca eu să mă bucur de liniște în casa mea”.

Avusese până acuma o mulțime de supărări, dar fără să înțeleagă de ce, supărarea aceasta de acuma i se părea cea mai grea; feciorul său își oprise privirea asupra unei fete palide din casa lui și i se păruse că e frumoasă.

Capitolul XXXIII

Lui Wang Lung îi era peste putință să uite vorbele spuse de feciorul său despre Floare de Păr, așa că o urmărea cu privirea, de câte ori o vedea intrând și ieșind din casă și fără să-și dea seama, toată ființa lui era plină numai de gândul și imaginea acestei fete. Dar nu suflă nimănui nici o vorbă despre ceea ce făcea și gândea.

Într-o seară, pe la sfârșitul primăverii, când aerul tremura încărcat de căldura zilei și a ceții ridicate din largul câmpurilor pline de miresme, se așezase singur în curtea lui sub ramurile unui salcâm înflorit; de sus se cernea floarea scuturată de legănarea ușoară a vântului și în jurul lui tremurau miresme de floare, apoi dintr-odată se simți înviorat și sângele începu să-i zvâcnească prin tot trupul, cu iureșul pornirilor pe care nu le mai cunoscuse din tinerețe. Chiar în timpul zilei simțise cea dintâi dezlănțuire a acestor porniri și se gândise că ar fi bine să iasă în țarină, să simtă pământul sub picioare și să-și scoată încălțăminte și ciorapii, ca să-i simtă furnicarea pe tălpile goale.

Poate ar fi plecat chiar, dacă nu i-ar fi fost rușine că-l vor vedea oamenii, căci de când se mutase dincoace de zidul orașului, lumea nu-l mai considera plugar, ci îl lua drept moșier și-l cinstea ca pe un om bogat. Astfel trebui să alerge fără hodină din curte în curte, dar se feri să se apropie de locul unde Lotus sta la umbră, fumându-și narghileaua, deoarece știa limpede ca atunci când un bărbat ca el începe să se frământa, ar fi peste putință ca ochii ei ageri să nu vadă numaidecât ce se întâmplă. Umblă singur ceasuri întregi, dar se feri să întâlnească în drumul lui pe cele două nurori care se certau mereu între ele și chiar nepoții, care de multe ori îi fuseseră numai spre mulțumire cu veselia lor.

Astfel ziua aceasta i se păru din cale afară lungă și grea din pricina singurătății și tot trupul îi fremăta de neastâmpărul sângelui aprins. Nu

putea să uite pe feciorul său cel mai mic care se oprise în fața lui, înalt și zvelt, cu sprâncenele încruntate de pornirea năvalnică a tinereții, și nu putea să uite nici fata. Pe urmă își zise:

„Mi se pare că ei doi sunt cam de aceeași vârstă – băiatul trebuie să fi trecut de optsprezece ani, dar ea nu i-a împlinit încă”.

Pe urmă își aduse aminte că peste câțiva ani el va împlini șaptezeci și se simți rușinat de dorințele ce tresăreau în trupul lui și-și zise:

„Ar fi bine ca pe fata aceasta s-o dau feciorului meu!”

Cuvintele acestea și le repetă în gând de mai multe ori, și de fiecare dată simțea în trupul său ca o lovitură de cuțit, dar îi era peste putință să nu repete aceste lovituri tăioase în trupul său zbuciumat de dorințe și tot atât de peste putință îi era să nu se zbuciume din pricina durerii loviturilor ce și le da singur.

După ce se lăsă întunericul, el rămase tot singur în mijlocul curților lui și în toată casa aceasta mare, nu era nimeni la care s-ar fi putut duce, cum s-ar fi dus la un prieten. Aerul nopții era blând și parfumat de mireasma grea a florilor de salcâm.

Stând așa, învelit de umbrele nopții, sub copacul din fața porții lui, simți că cineva trece prin apropiere și ridicând privirea, văzu că este Floare de Păr.

— Floare de Păr! suflă el, ușor ca un oftat.

Fata se opri în loc, cu fruntea plecată și supusă.

Pe urmă o mai strigă o dată, dar i se păru că glasul lui nu putea fi auzit:

— Apropie-te de mine!

Auzindu-i glasul, fata intră sfioasă pe poartă și se opri în fața lui, dar el aproape nu o mai vedea în fundul întunerecului, ci o simțea că este lângă el și întinzând mâna o apucă de poala hainei și zise cu glasul sugrumat de emoție:

— Fetițo!

Cuvintele i se stinseră în gât. Se gândi că pentru un bărbat înaintat în vârstă, cu nepoți și nepoate, mult mai aproape de vârsta acestei fete decât era el însuși e rușinos să facă o astfel de faptă, și mâna îi lunecă în lungul hainei cu care era îmbrăcată.

Dar ea, simțind căldura sângelui ce clocotea în trupul lui, se plecă și se frânse întocmai ca o floare când se frânge pe vrejul ei, apoi se așeză pe pământ și îi cuprinse picioarele cu brațele. Iar el continuă în șoaptă:

— Fetițo... eu sunt om bătrân...

Când îi răspunse, glasul ei porni din adâncul întunericului, întocmai ca răsuflul parfumat al florilor de salcâm:

— Mie-mi plac oamenii bătrâni – îmi plac bărbații în vârstă... căci au suflet bun...

Wang Lung se plecă spre ea și murmură cu glasul plin de duioșie:

— O fetiță atât de mică, cum ești tu, va trebui să aibă parte de un băiat tânăr și zvelt – o fetiță ca tine! În gând adăugă: Un băiat tânăr și frumos, ca fiul meu! dar nu îndrăzni să-i repete aceste cuvinte cu glas ridicat, deoarece se temea că fata va începe să se gândească la el și i-ar fi fost peste putință să îndure un astfel de chin.

Dar fata îi răspunse:

— Tinerii nu sunt cu suflet bun... pornirile lor sunt sălbatice.

Auzindu-i glasul cum se ridică tremurând sfios de la picioarele lui, întinse brațele după ea și ridicând-o cu blândețe, o conduse în interiorul curții lui.

Iar după ce fapta fu desăvârșită, dragostea aceasta a lui la vârsta bătrâneții, îl miră mai mult decât toate pornirile lui trupești de până acum, căci cu toată dragostea ce o simțea față de Floare de Păr, nu o luase cu aceeași pornire năvalnică, cu care luase alte femei pe care le cunoscuse înainte de a o cunoaște pe ea.

Nu o luă ca pe celelalte, ci întinse înduioșat brațele după ea și se simți înfiorat de adâncă mulțumire ce i-o pricinuia apropierea trupului ei fraged, de trupul său îngreunat de vârstă; în timpul zilei era mulțumit să o vadă trecând și să-i simtă învâlmurarea ușoară a hainei trecând ca o dezmiardare pe lângă el, iar în timpul nopții să-i audă respirația odihnei, când trupul ei sta întins în așternut alături de al lui. Se mira el singur cum de dragostea în pragul bătrâneții poate să fie atât de adâncă și totuși se mulțumește cu atât de puțin.

Cât despre ea, fata aceasta nu cunoștea patimile trupului și ținea la el cum ar fi ținut la un părinte, iar pentru el, Floare de Păr era de fapt mai mult un copil decât o femeie.

Cele întâmplare între ei nu răsuflară numaidecât, deoarece Wang Lung nu pomeni nimănui nimic, și la urma urmelor de ce să pomenească, de vreme ce el era stăpân în casa lui. Dar cea dintâi care băgă de seamă fu tocmai Cucu. Într-un rând văzu fata furișându-se tiptil din curtea lui Wang Lung, pe

la revărsatul zorilor, și oprind-o în cale, începu să râdă, iar ochii ei de erete luciră de o lumină neașteptată.

— Ia te uită! Care va să zică Bătrânul nostru Stăpân a întinerit din nou!

Wang Lung o auzi din odaia lui și adunându-și hainele în grabă, și le strânse în jurul trupului ieși în curte și începu să zâmbească viclean și mândru, apoi murmură:

— De, eu i-am spus să-și aleagă unul tânăr, căci e mai bine, dar ea a preferat pe cel mai în vârstă.

— Plăcută știre pentru stăpâna mea, când îi voi spune, răspunse Cucu și ochii îi sclipiră de înțeleșuri.

— Nu știu nici eu cum s-a întâmplat, adăugă Wang Lung cu sfială. N-aveam de gând să-mi mai aduc o soție în casă. Dar lucrurile au venit mai mult de la sine.

Dar când Cucu îi spuse:

— Nu se poate ca stăpânei să nu-i spun ce s-a întâmplat, Wang Lung se sperie, căci mai mult decât de orice, se temea de furia lui Lotus, așa că adăugă:

— Dacă vrei, spune-i; dar dacă vei reuși s-o faci să nu să supere, îți voi da un pumn de arginți pentru osteneala ta.

Cucu îi făgădui și plecă râzând și clătinând din cap, iar Wang Lung se întoarse în curtea lui și nu se mișcă de acolo până, când Cucu veni din nou la, el, ca să-i spună:

— I-am spus tot, și la început a fost destul de furioasă, până când i-am adus aminte că de multă vreme își dorește un ceasornic dintre acelea străine, cum i-ai făgăduit; mai vrea un inel cu piatră de rubin, sau chiar o pereche, ca să aibă pentru amândouă mâinile; mai vrea și alte lucruri pe care și le dorește demult și spune că are nevoie de o altă roabă care să țină locul Floarei de Păr, căci fata asta nu trebuie să mai intre în casa ei și nici tu să nu te mai apropii o bucată de vreme, căci vederea ta îi va face rău.

Wang Lung îi făgădui cu dragă inimă, răspunzându-i:

— Dați-i tot ce cere, căci nu-mi pare rău de nimic.

Era încântat că nu va trebui să se mai ducă să vadă pe Lotus, până când dorințele îi vor fi împlinite și-i va trece supărarea.

Mai rămâneau cei trei feciori ai lui, dar se simțea grozav de rușinat de ceea ce făcuse, cu toate că-și repeta mereu în gând:

„Cum adică, nu sunt eu stăpân în casa mea și nu am dreptul să-mi iau o roabă în casă, când am plătit-o cu arginții mei?”

Se simțea rușinat, dar în același timp era și mândru, cum ar fi orice bărbat care se simte în putere, deși ceilalți nu se gândeau la el decât ca la un om în vârstă și la un bunic. Prin urmare așteptă ca feciorii să vină la el.

Aceștia veniră câte unul și separat, iar cel dintâi care veni, fu feciorul său al doilea. După ce intră în curtea părintelui său, începu să vorbească despre țarină, despre recoltă și despre arșița verii, din pricina căreia recolta anului acesta va fi numai a treia parte din ce a fost până acuma. Dar Wang Lung nu se mai gândea nici la ploile, nici la seceta ce putea să-l lovească, deoarece dacă se întâmplă ca recolta unui an să fie slabă, știa că mai are rezerve de arginți rămase din recoltele anilor precedenți; toată casa lui era plină de argint și avea bani la negustorii de cereale din piață, bani dați cu dobânzi mari în toate părțile de feciorul său al doilea, care avea grijă să încaseze veniturile la vreme, așa că acuma nu se mai uita pe cer, să vadă cum aleargă norii.

Dar cu toate acestea feciorul său al doilea continuă să vorbească mai despre una mai despre alta și în vremea aceasta ochii îi fugeau pe ascuns prin toate colțurile casei, așa că Wang Lung înțelese că încearcă să vadă urmele fetei, ca să se încredințeze că ceea ce a auzit este adevărat. Chemă deci pe Floare de Păr care se ascunsese în odaia de dormit și-i porunci:

— Să aduci ceai, fetița, mea, și să servești și pe feciorul meu!

Fata ieși din odaie și obrazul ei palid devenise trandafiriu și umbla cu ochii plecați în pământ, pe piciorușele delicate, fără să facă niciun zgomot, iar feciorul al doilea se uita la ea mirat, ca și când până acuma i-ar fi fost peste putință să creadă ceea ce-auzise.

Totuși nu zise nimic, ci vorbi înainte despre țarină și semănături, despre cutare dijmaș care la sfârșitul anului ar fi trebuit schimbat, sau despre cutare altul care fumează opiu și din pricina asta nu poate lucra pământul așa cum ar trebui. Wang Lung întrebă pe feciorul său cum le merge copiilor săi, iar acesta îi spuse că sunt bolnavi de tuse măgărească, dar boala aceasta nu este grea, din pricină că acum zilele sunt foarte calde.

Astfel stătură de vorbă împreună, în vreme ce-și băură ceaiul, iar feciorul al doilea se uită bine la tot ce se putea vedea, și după aceea plecă, lăsând pe Wang Lung mulțumit de vizita pe care i-o făcuse acest al doilea fecior al său.

Pe urmă chiar înainte ca soarele să ajungă în crucea amiezii, se arătă feciorul său cel mai mare, bărbat înalt, și frumos, mândru de anii bărbăției lui, așa că Wang Lung rămase speriat de această mândrie și la început nu îndrăzni să cheme pe Floare de Păr, ci așteptă liniștit, fumându-și luleaua. Feciorul său se așază pe scaun cu toată demnitatea și întreabă de sănătatea părintelui său, așa cum se cuvenea, și despre mersul treburilor. Wang Lung se grăbi să-i răspundă foarte liniștit că se simte bine, apoi uitându-se la feciorul său, simți că toată sfiala de până acuma i-a pierit.

De la prima aruncătură de ochi băgă de seamă ce este cu adevărat acest fecior al său: un bărbat voinic și elegant, care tremură de frica soției lui de la oraș și mai mult decât orice, se teme că nu este de origine nobilă. Dar mândria omului care toată viața a fost înfrățit cu țarina lui, trăia încă în sufletul lui Wang Lung și uneori fără să-și dea seama, ieșea la lumină cu toată puterea, chiar împotriva voinței lui, așa că nu se mai simți sfios în fața feciorului său, cum se simțise până acuma, nu ținu seamă nici de frumusețea lui, așa că chemă numaidecât pe Floare de Păr.

— Vino fetița mea, și mai servește un ceai pentru alt fecior al meu!

De astă dată apărură foarte rece și liniștită, iar chipul ei prelung și delicat era palid ca și floarea al cărei nume îl purta. Intră cu privirile plecate în pământ și după ce-i servi așa cum i se poruncise, mișcându-se ca o umbră, prin odaie, ieși din nou.

Cei doi bărbați, nu ziseră nimic în timpul cât ea le turnă ceaiul, dar după ce plecă și ridicară cupele la gură, Wang Lung se uită în ochii feciorului său și văzu că aceștia străluceau de admirația caracteristică în cazurile când un bărbat pizmuiește pe celălalt, dar încercă să-și ascundă pizma. Își băură ceaiul și feciorul spuse tatălui său cu glasul răgușit și sugrumat:

— Nu credeam că e adevărat ce mi s-a spus.

— De ce să nu crezi? întreabă Wang Lung liniștit. Sunt doar în casa mea.

Feciorul oftă și după ce mai trecu o bucată de vreme adăugă:

— Ești om bogat și poți face tot ce poțtești. Apoi oftă din nou și continuă: De, am ajuns să mă încredințez că ar fi peste puțină ca un bărbat să se mulțumească cu o singură femeie, căci vine vremea când...

Tăcu, dar în privirile lui clipeau luminile caracteristice ale bărbatului care pizmuiește pe aproapele său, chiar împotriva voinței lui, așa că uitându-se la el, Wang Lung făcea haz pe ascuns, deoarece cunoștea destul de bine pornirile trupești ale feciorului său și prevedea că soția lui, care era femeie

de oraș, nu va mai putea să-l țină multă vreme în frâu, căci într-o bună zi bărbatul acesta va începe să hoinărească din nou.

Feciorul său cel mai mare însă nu mai zise nimic, ci plecă de la părintele său, cum pleacă omul, când în minte i se trezește un gând neașteptat. Wang Lung rămase pufăind tihnit din lulea și se simțea mulțumit, că deși era om în vârstă, putea face tot ce pofteste, fără să dea socoteală nimănui.

Dar până să vină și feciorul său cel mai mic, începu să se întunece. Wang Lung se așezase în fața mesei din tindă unde aprinseseră două făclii roșii, și fuma liniștit, iar Floare de Păr se așezase pe cealaltă parte a mesei, cu mâinile împreunate în poală. Din când în când ridica privirea și se uita la Wang Lung îndelung, fără niciun fel de cochetărie, ci cu naivitatea unui copil, iar el se uita întins la ea și se simțea mândru de fapta lui.

Apoi cu totul pe neașteptate se pomeni că feciorul cel mai mic apare în fața lui, răsărit din adâncul întunericului curții, fără ca vreunul dintre ei să-l fi băgat de seamă că se apropie. Dar felul în care îl văzu că se oprește în fața lui, făcu pe Wang Lung să-și aducă aminte, fără ca până acum să se fi gândit vreodată la așa ceva, de o panteră pe care odinioară oamenii din satul lui o prinseseră undeva în munți; fiara era legată în frânghii, dar totuși sta îngrămadită, de parcă ar fi vrut să sară, și ochii îi fulgerau cu scăpărări mierii, întocmai ca ochii flăcăului acestuia care se uita acum la părintele său. Sprâncenele îi erau prea groase și prea negre pentru vârsta lui și văzu cum tremură, îngrădindu-se streășină deasupra ochilor îndreptați spre el. Stătu un timp așa, fără să zică nimic, apoi glasul flăcăului tremură stins și plin de mustrare:

— Acuma eu mă voi duce la armată... mă voi duce să mă fac ostaș...

Dar nu se întoarse spre fată, ci se uita întins la părintele său și Wang Lung care nu se speriasse de feciorul său mai mare și nici de feciorul său al doilea, se simți pe neașteptate cuprins de spaimă în fața feciorului acestuia mai mic, la care aproape nici nu se gândise până acum, din ziua când se născuse.

Încercă să spună ceva, dar când își scoase luleaua din gură și vru să vorbească, glasul îi muri în gât și rămăsese cu ochii holbați la feciorul său, care repeta mereu:

— Acuma eu voi pleca... voi pleca departe...

Apoi se întoarse repede și se uită o dată la fată, iar ea ridică ochii și se uită la el. În aceeași clipă trupul i se cutremură din creștet până în tălpi și

ridicând brațele își acoperi obrazul cu palmele mâinilor, ca să nu-l mai vadă. Cât ai clipi feciorul își desprinsе privirile de pe obrazul ei, apoi făcu un salt și dispăru din odaie, lăsând pe Wang Lung cu privirile îndreptate spre pătratul de lumină al ușii, tăiat în bezna de întuneric din curte, căci era noapte caldă de vară și ușa era deschisă, dar nu mai putu vedea nimic și împrejurul lui simți cum prinde să se închege tăcerea.

Într-un târziu se întoarse spre fată și-i spuse cu glasul plin de umilință și blândețe, din care dispăruse orice urmă de mândrie, ca să facă loc unei nesfârșite tristeți:

— Sufletul meu, eu sunt prea bătrân pentru tine; știu foarte bine că sunt om bătrân, foarte bătrân.

Fata își descoperi obrazul și începu să plângă, cum n-o văzuse încă plângând până acumа niciodată:

— Tinerii sunt atât de cruzi și fără suflet – oamenii în vârstă îmi plac mai mult decât tinerii.

A doua zi, când se lumină de ziuă, feciorul cel mai mic al lui Wang Lung plecase demult, dar nimeni dintre oamenii casei nu știa încotro s-a dus.

Capitolul XXXIV

Întocmai cum se sting palele zilelor calde de toamnă, înainte de venirea iernii, tot atât de repede se stinse și pâlpâirea dragostei lui Wang Lung față de Floare de Păr. Căldura, care-i încălzise sufletul, se domoli și odată cu ea se stinse și pornirea trupului, așa că acumа, deși ținea la ea în dragostea lui nu mai era nicio patimă.

Dar după ce stinsese pojarul dragostei, simți cum începe să se urce în trupul său moleșeala vârstei și-și dădu seama că e om bătrân. Totuși ținea la ea și era o mare mulțumire pentru el să o știe în curtea lui, că-l slujește cu credință și cu răbdare ce părea mai presus de înțelegerea unei femei de vârsta ei, așa că se purta față de ea cu deosebită blândețe și pe măsură ce trecea vremea, dragostea lui față de ea devenea un fel de dragoste a unui părinte față de fiica lui.

De dragul lui ea se purta frumos și cu fata lui cea slabă de minte, așa că într-o bună zi îi spuse ceva la ce se gândea de vreme îndelungată: Wang Lung se gândise de multe ori, ce se va alege de fata asta care nu avea pe nimeni în lume afară de el și prin urmare nimeni nu s-ar fi sinchisit, dacă

mai trăiește sau a murit demult; tocmai de aceea cumpărase de la o farmacie un pachetel de buruieni veninoase pe care se gândise să i le amestece în mâncare, îndată ce va vedea că el însuși va fi gata să moară. Totuși se temea de planul acesta pe care-l născocise, mai mult decât de însăși moartea lui și de aceea simți o mare mulțumire când văzu cu câtă credință îl slujește Floare de Păr.

Astfel o chemă într-o zi lângă el și-i spuse:

— Nu am pe nimeni afară de tine, căruia să-i pot încredința pe fata aceasta a mea, după ce nu voi mai fi; ea va mai trăi multă vreme după moartea mea, căci fiind slabă de minte, nu se gândește la nimic și nu are nici o grijă; nimic nu poate să o ucidă și nici să o supere. Știu bine că după ce eu voi fi mort, nimeni nu-și va mai aduce aminte de ea, să-i dea de mâncare, s-o ferească de ploi și de gerul iernii, să o scoată la soare primăvara, așa că s-ar putea să o și alunge din casă – tocmai pe ea care toată viața a fost îngrijită de maică-sa și de mine. M-am gândit să-i las o poartă de scăpare și pe aceasta o păstrez în pachetul ce ți-l dau acum; în ziua când eu voi muri, după ce mă vor așeza în sicriu, să amesteci buruienile acestea în orezul ei, ca să-l mănânce și să mă poată urma acolo unde voi fi eu. În felul acesta știu că mă voi putea odihni netulburat.

Dar Floare de Păr se îngrozi văzând pachetul ce-i ținea în mână și-i răspunse cu glasul tăragănat, cum avea obiceiul:

— Eu nu sunt în stare să ucid nicio muscă, prin urmare cum aş putea să-i ridic viața? Nu, stăpâne, dar să știi ca o voi lua în grija mea, pentru că tu ai fost bun cu mine – mai bun decât oricare în viața mea, și singurul om care s-a purtat bine cu mine.

Wang Lung se simți atât de mișcat, încât îi venea să plângă, deoarece până acum nu-i spusese nimeni astfel de vorbe și-și simți inima tresărind de mulțumire, spunându-i.

— Totuși fetița mea, ia acest pachet, deoarece n-am pe nimeni în care să pot avea aceeași încredere pe care o am în tine, căci să nu uiți că într-o bună zi va trebui să mori și tu – cu toate că n-ar trebui să-ți spun astfel de vorbe – iar după tine nu va mai fi nimeni, nimeni în lume, căci nurorile mele sunt prea ocupate cu certurile și copiii lor, iar feciorii mei sunt bărbați și nu se pot gândi la astfel de lucruri.

Înțelegând tâlcul vorbelor lui, Floare de Păr primi pachetul, fără să mai zică nimic, iar Wang Lung știa că poate avea toată încrederea într-însa și se

simți împăcat cu gândul că soarta fetei lui era acum pecetluită.

După întâmplarea asta Wang Lung se simți tot mai mult copleșit de greutatea anilor lui și trăia mai mult singur, cu fata lui cea slabă de minte și cu Floare de Păr. Uneori se trezea din adâncul moleșelii lui și uitându-se la Floare de Păr îi spunea, cu glasul tremurat de păreri de rău:

— Fetița mea, viața pe care o duci în curtea aceasta este prea liniștită pentru o fata ca tine.

Dar ea îi răspundea întotdeauna cu recunoștință și blândețe.

— E viață liniștită și ferită de griji.

Uneori se întâmpla ca el să-i spună:

— Eu sunt prea bătrân pentru tine și pornirile mele nu sunt altceva decât spuză sub cenușă.

Dar ea îi răspundea întotdeauna cu aceeași emoție recunoscătoare:

— Ești bun cu mine și eu nu cer unui bărbat niciodată mai mult decât atâta.

Într-un rând când o auzi răspunzându-i în felul acesta, Wang Lung se simți îndemnat s-o întrebe.

— Ce s-a întâmplat în anii copilăriei tale plătând, ca să te faci să te temi atât de mult de bărbați?

Uitându-se la ea, ca s-o vadă ce-i va răspunde, băgă de seamă că în ochii ei se aprind lumini de spaimă acoperindu-și fața cu mâinile, îi spuse în șoaptă:

— Urăsc pe toți bărbații, afară de tine – toată viața i-am urât; până și pe tatăl meu care m-a vândut. N-am auzit despre ei decât lucruri rele și tocmai de aceea îi urăsc pe toți.

Wang Lung se uită la ea mirat:

— Eu credeam că în curțile mele ai trăit până acum liniștită și mulțumită.

— Mi-e sufletul plin de scârbă, adăugă ea întorcând privirea în altă parte. Mă cutremur de scârbă și-i urăsc fără alegere. Nu pot suferi bărbații tineri.

Altceva nu-i spuse, așa că stătu și se gândi ce s-a putut întâmpla cu fata aceasta; poate Lotus îi împuiase capul cu ororile prin care trecuse sau poate o înspăimântase Cucu, spunându-i vorbe nerușinate, sau poate i se întâmplase ceva despre care nimeni nu aflase nimic și nici ea nu voia să-i spună, ori cine știe ce putea să fie în viața ei!

Oftă și renunță s-o mai întrebe ceva, căci, mai presus de orice, dorea acum liniștea, că să poată să-și petreacă viața tihnit, lângă aceste două ființe dragi.

Astfel își petrecea Wang Lung viața și moleșeala vârstei îl copleșea din zi în zi și din an în an tot mai mult; dormea la soare cum dormise odinioară și părintele său și se gândea că viața lui e acum pe sfârșite și se simțea mulțumit de tot ce a făcut.

Uneori, dar foarte rar, trecea în curțile de alături, dar și mai rar se ducea la Lotus, care nu pomenea niciodată de femeia pe care și-o luase, ci-l primea destul de curtenitoare, căci acum îmbătrânise și ea și se simțea mulțumită de hrana și băuturile ei preferate, dar mai ales de arginții pe care-i primea, de câte ori avea nevoie. Ea și Cucu trăiau acum alături, după anii îndelungați petrecuți împreună, dar nu ca stăpână și slujitoare, ci ca două prietene; vorbeau de una de alta, dar mai ales despre zilele din tinerețe pe care și le petrecuseră împreună cu bărbații și șopteau despre întâmplări care nu pot fi povestite în gura mare, apoi mâncau și beau și se culcau, ca după ce se trezeau, să înceapă din nou să clevetească, înainte de a începe să mănânce și să bea.

Când rareori se întâmplă ca Wang Lung să intre în curțile feciorilor săi, îl tratau cu toată bună-cuviința și-i aduceau ceai, iar el cerea să-și aducă nepotul cel mai mic pentru ca să-l vadă și întreba mereu căci uita foarte ușor ce-i spuneau:

— Câți nepoți am eu acum?

Cei de față îi răspundeau numaidecât.

— Unsprezece feciori și opt fete, cu totul.

Wang începea să râdă încetișor și-și făcea socoteala:

— Câte doi în fiecare an, așa că, bănuiesc câți trebuie să fie, nu-i așa.

Pe urmă întârzia câteva clipe, uitându-se la copiii adunați roată împrejurul lui. Nepoții săi erau flăcăiași înalți și frumoși, așa că uitându-se la ei cum arată, începea să murmure cu glasul stins:

— Cel de colo arată ca bunicul său, acesta e negustorul Liu, pe vremea când era și el mic. Iar acesta de lângă mine arată cum eram eu în tinerețe.

Pe urmă îi întreba:

— La școală mergeți toți?

— Da, bunicule, răspundeau copiii în cor.

— Învățați din cele Patru Cărți? întreba el din nou.

Copiii începeau să râdă și priveau de sus pe bătrânul din fața lor, apoi îi răspundeau:

— Nu bunicule, astăzi nimeni nu mai învață cele Patru Cărți, de când cu revoluția.

Bătrânul rămânea îngândurat, apoi murmura:

— Da, adevărat, am auzit și eu de o revoluție, dar am avut prea multe treburi în viața mea, așa că nu m-am gândit ce poate să fie. Pe mine nu m-a atras niciodată altceva, decât gândul țarinei mele.

Tinerii zâmbeau cu superioritate, iar Wang Lung se ridica și pleca, deoarece vedea că în curțile feciorilor săi el nu este altceva decât un oaspete.

După ce mai trecu o bucată de vreme, nu se mai duse nici să vadă pe feciorii săi, ci întreba uneori pe Cucu:

— Ia spune, cele două nurori ale mele s-au mai liniștit, după atâția ani de ciorovăială?

Cucu se așeza pe podmol în fața lui și răspundea:

— Ele două? S-au liniștit ca două pisici care se scuipe una pe alta. Dar după cât am băgat de seamă, feciorul tău cel mai mare a început să se plictisească, de nazurile soției sale și de poftele nesăbuite pe care nu și le mai înfrânează – e o femeie prea năzuroasă pentru un bărbat, căci nu vorbește decât despre felul în care a trăit în casa părinților ei, așa că bărbatul se satură repede de ea. Se spune că el își va aduce în casă a doua soție. Se mai spunea că se duce foarte adeseori la ceainăriile din oraș.

— Ce tot vorbești! se miră Wang Lung.

Dar înainte de a se gândi mai cu dinadinsul la ceea ce auzise, afacerea asta nu-l mai interesă și începu să se gândească la ceaiul care-l aștepta și la vântul răcoros de primăvară care-i înfiora spatele.

Într-un rând întrebă pe Cucu:

— Ai auzit ceva despre feciorul meu cel mai tânăr, de locurile pe unde pribegeste de atâta amar de vreme?

Cucu îi răspundea fără să clipească, deoarece în curțile acestea ar fi fost peste puțină să se întâmple ceva fără ca ea să știe:

— De, el n-a trimis până acuma nici o scrisoare, dar din când în când mai pică cineva din partea de miazăzi, și se spune despre el că ar fi dregător în armată, dar destul de mare în ceea ce pe acolo se numește revoluție; ce fel

de dregător este anume, eu n-am de unde ști, dar îmi dau eu socoteala, că pe acolo treaba asta o fi un fel de negoț, cum nu se pomenește încă în părțile noastre

Și Wang Lung se mira din nou de vorbele ei.

Poate s-ar fi gândit mai îndelung la afacerea asta, dar începuse să se însereze și simți că-l dor încheieturile, din pricina aerului umed și rece de după apusul soarelui. Gândurile lui însă alergau acuma slobode și nu mai avea puterea să și le oprească asupra unui singur lucru. Afară de asta trupul său îmbătrânit simțea acuma mult mai stăruitoare nevoia de hrană și ceai fierbinte, decât înainte de asta. Dar în timpul nopții, când își simțea trupul înghețat, Floare de Păr își lipea trupul ei plăpând și tânăr de trupul lui fără vlagă, așa că rămânea mulțumit când o simțea caldă în așternutul său.

Astfel primăvara începea să se apropie tot mai mult și în mod tulbure, poate mult mai tulbure decât în lungul anilor ce trecuseră, începu să-și dea și el seama de apropierea ei. În sufletul său însă trăia și acuma cu aceeași putere dragostea față de țarina lui. O părăsise și se mutase în casa de la oraș, căci astăzi era om cu avere. Dar rădăcinile lui erau înfipite adânc în pământul acestei țarine și cu toate că luni de-a rândul nu-și mai aducea aminte de ea, de fiecare dată când se apropia primăvara, trebuia să iasă numaidecât în largul holdelor; astăzi cu toate că nu mai era în stare să țină coarnele plugului și nici să facă niciun fel de muncă în țarină, ci doar să se uite la alții cum ară, el totuși simțea că trebuie să iasă în țarină, așa că pleca de acasă. Uneori lua cu el câte o slujitoare și așternutul așa că dormea din nou în casa lui cea veche de lut și se întindea în patul în care se născuseră copiii lui și în care murise O-lan. După ce se trezea în zorii zilei, ieșea din casă și cu mâinile tremurânde, rupea o nuia de salcie plină de boboci sau o ramură încărcată de floare din piersicii țarinei și umbla toată ziua cu ele în mână, cutreierând holdele.

Astfel în timpul unei zile de la sfârșitul primăverii se plimbă în lungul țarinei lui și ajunsese la un partial de pământ îngrădit pe vârful unei coline, unde își îngropase morții. Se opri tremurând, sprijinindu-se în toiag, și-și aduse aminte de toți cei aduși aici. În clipa aceasta pe ei îi vedea mult mai limpede decât pe feciorii săi cu care trăia în aceeași casă, mult mai limpede decât pe oricare dintre ai lui, afară de fata cea slabă de minte și de Floare de Păr. Gândurile i se întorceau înapoi, în fundul anilor care trecuseră și-și aducea aminte de tot ce s-a întâmplat până și de fata lui cea mai mică,

despre care de multă vreme nu mai auzise vorbindu-se nimic; o vedea fetiță mică și frumoasă în casa lui de aici, cu buzele subțirele și roșii ca un firicel de mătase – și simțea că pentru fata aceasta el era ca și morții de la picioarele lui. Sta adâncit în gânduri și murmură:

„În curând îmi va veni și mie rândul”.

Intră apoi între pereții de pământ ai cimitirului și cercetă de aproape locul unde se va odihni el însuși – ceva mai jos de mormântul părintelui și al unchiului său dincolo de mormântul lui Ching și aproape de O-lan. Se uită îndelung la palma de pământ în care va zăcea și se vedea pe sine întors și înfrățit pentru vecie cu pământul țarinei lui. Apoi murmură printre dinți:

„Va trebui să mă îngrijesc de sicriu”.

Încercă să țină strâns gândul acesta în mintea lui, fără să-i scape, apoi după ce se întoarse în oraș, trimise după feciorul său cel mai mare și începu:

— Vreau să-ți spun ceva, zise el.

— Haide, spune, căci sunt lângă tine, răspunse feciorul său.

Dar când vru să înceapă, Wang Lung își dădu seama că a uitat ce vruse să-i spună și ochii i se umplură de lacrimi, căci până în clipa din urmă păstrase în minte gândul care acuma se destrămase, de parcă l-ar fi luat vântul. Chemă pe Floare de Păr și-i spuse:

— Spune-mi fetișo, ce aveam de gând să fac acuma?

Floare de Păr îl întrebă cu blândețe:

— Pe unde ai umblat astăzi?

— Am ieșit în țarină, răspunse Wang Lung, și rămase cu ochii ațintiți la ea.

Femeia îl întrebă din nou, tot atât de blândă:

— În ce parte a țarinei?

În aceeași clipă simți că gândul rătăcit i s-a furișat din nou în minte și începu să râdă cu ochii umezi.

— Așa, acuma mi-am adus aminte. Iată, fiule, că mi-am ales locul unde să fiu îngropat; ceva mai jos de părintele și fratele lui. Dincolo de maică-ta și aproape de Ching, dar înainte de a muri, aș vrea să-mi văd sicriul.

Feciorul cel mai mare al lui Wang Lung protestă cu glas tare și cum se cuvenea într-o astfel de împrejurare, când auzea pe părintele său vorbind despre moarte:

— Tată, nu întrebuința astfel de vorbe, dar cu toate acestea să știi că voi face așa cum îmi poruncești.

Astfel feciorul său se duse și-i cumpără un sicriu sculptat, din lemn aromatic, făcut dintr-un singur trunchi, cum e obiceiul să îngroape morții, fără să mai întrebuințeze altceva, căci lemnul acesta durează tot atâta cât durează fierul și nu putrezește înainte de a putrezi oasele omenești, așa că Wang Lung rămase mulțumit când îl văzu.

Sicriul acesta îl băgă în odaia lui și se uita în fiecare zi la el.

Apoi cu totul pe neașteptate îi trecu ceva prin minte și le spuse:

— Aș vrea să-mi duceți sicriul acesta în casa mea de lut, unde vreau să-mi trăiesc puținele zile ce mi-au mai rămas înainte de a muri.

Văzând că aceasta este dorința lui, îi făcură pe voie și Wang Lung se întoarse în casa lui de la țară, împreună cu Floare de Păr și fata cea slabă de minte și toți slujitorii de care aveau nevoie; astfel își alese din nou sălaș în casa lui de lut, iar casa din oraș o lăsă în seama familiei pe care o întemeiasă.

Primăvara trecu și se făcu vară, trecu și secerișul și veniră zilele căldute ale toamnei, iar Wang Lung sta la soare, în același loc unde stătuse și părintele său, la picioarele zidului casei sale. Acuma nu se mai gândea la nimic, decât la mâncare, la băutură și la țarina lui. Dar când își aducea aminte de holdele lui, nu se mai întreba niciodată ce rod îi vor aduce, sau ce sămânță vor semăna; nu se gândea decât la țarină, fără nimic altceva și uneori se oprea pe câte un răzor și aduna în palmă un bruş de pământ pe care-l ținea strâns și i se părea să-l simte cum tresare de viață între degetele lui. Se simțea împăcat ținând pământul în palmă și se gândea la el cu drag, aducându-și aminte de sicriul din odaia lui, iar pământul răbdător al țarinei lui, îl aștepta, fără să se grăbească, până în ziua când îi va sosi ceasul să se înfrățească pentru totdeauna cu el.

Feciorii lui erau destul de curtenitori față de el și veneau în fiecare zi să-l vadă; sau cel mult o dată la două zile, și-i trimiteau tot felul de mâncări alese, ca pentru un om înaintat în vârstă, dar el prefera să mănânce o strachină de cir fierbinte, cum mâncase odinioară și părintele său.

Uneori se întâmpla să se plângă împotriva feciorilor lui, când vedea că nu vin în fiecare zi la el și spunea Floarei de Păr, care sta nemișcată lângă el:

— Dar ce treabă atât de grabnică or fi având, de nu vin la mine?

Floare de Păr încerca să-l îmbuneze:

— Feciorii tăi sunt în floarea vieții și au multe treburi; cel mai mare a fost numit dregător în oraș, împreună cu ceilalți fruntași, și și-a mai luat o soție;

al doilea fecior al tău a început acum negocierile de cereale pe socoteala lui.

Wang Lung asculta vorbele ei, dar nu era în stare să le înțeleagă pe toate și-și uita de ele, îndată ce începea să se gândească la țarina lui.

Dar într-o zi toate începură să se limpezească împrejurul lui. Asta se întâmplă în ziua când amândoi feciorii veniră să-l vadă și după ce-l salutară cu toată cuviința, ieșiră să cerceteze casa și holdele din țarină. Wang Lung mergea după ei în tăcere, iar când ei doi se opreau în loc, moșneagul se apropia încet de ei, fără să-l audă și fără să-i simtă toiagul lovind în pământul afânat, așa că putu auzi, pe feciorul său al doilea spunând cu glasul pițigăiat:

— Holda aceasta și cea de acolo o vom vinde, iar banii îi vom împărți între noi pe din două; partea ta o voi da cu dobândă, căci acum de când avem cale ferată, pot expedia orezul până pe țărmul mării și...

Dar moșneagul nu auzi decât „vom vinde” și nu se putu stăpâni să nu zbiere la ei cu glasul înecat de revoltă:

— Feciori netrebnici și trândavi... vreți să vindeți pământul țarinei mele? dar glasul i se înecă și ar fi căzut grămada, dacă nu l-ar fi sprijinit feciorii săi care îl văzură că a început să plângă!

— Nu tată, nu vom vinde pământul...

— Asta înseamnă că familia noastră se va stinge dacă începeți să vindeți pământul din țarină, îngână el cu glasul înecat de durere. Din pământ suntem și în pământ ne vom întoarce – dacă veți păstra pământul ce vi l-am agonisit, veți putea lua pământul, în vreme de foamete când țara este călcată de tâlharii care coboară din munți și pradă și pârzolesc totul în calea lor...

Lacrimile se uscară pe obrazul lui îmbătrânit și lăsară dăre sărate. Apoi se plecă și luând în palmă un bulgăre de humă se uită la ei și adăugă:

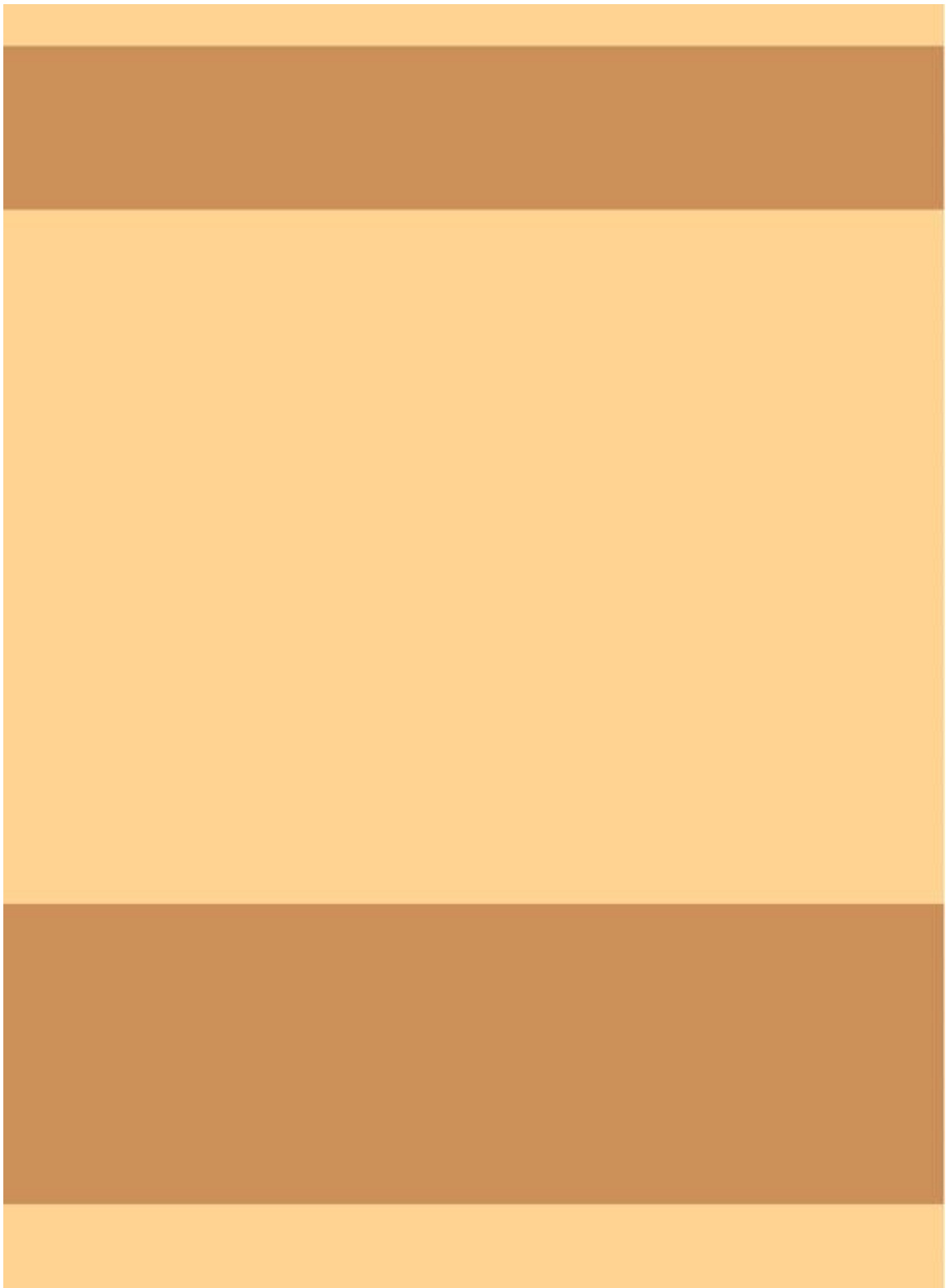
— Dacă veți vinde țarina, să știți că acesta va fi sfârșitul vostru.

Cei doi feciori ai lui îl țineau de subțioară, fiecare din câte o parte, iar el ținea strâns în palmă brățul fierbinte de pământ afânat. Amândoi încercau să-l îmbuneze, spunându-i fără încetare:

— Fii liniștit tată, căci nu vom vinde pământul țarinei tale.

Dar în vreme ce-i spuneau vorbele acestea, privirile lor se întâlneau pe deasupra creștetului părintelui lor și începură amândoi să zâmbească.

[1] Vărmicioară – porțiță. [n.e.e.].

[2] Jigniță – hambar, magazie de grâne. [n.e.e.].

[3] A astruca – aici, cu sensul: a acoperi, a înveli, a înfășura. [n.e.e.].

[4] Dric – *figurativ (popular)* – punct culminant al zilei, al nopții, al unui anotimp; punct culminant al unei acțiuni care se desfășoară în timp; miez, toi. [n.e.e.].

[5] vospă (vospe) – aici, păstaie de anumite plante leguminoase. [n.e.e.].